

सत्य

ॐ

अहिंसा

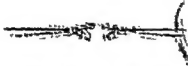
॥ श्री जिनेन्द्राय नमः ॥

‘श्री रत्न-सागर’

— व्याज प्रत्ययादिषु प्रवर्तिनी महासतीश्री श्री शारदाभार्गव
प्रेरित

यातुर्भासि-ध्री श्वे. स्थानक्यासी जैन धर्मस्थानक, सगराभपुरा,

— वि. सं. २००७ — — रत्न —

सर्वे मंगल मांगल्यम् ।

सर्वं कल्याण-कारणम् ॥

प्रधानं सर्व-धर्माणाम् ।

जैन जयति शासनम् ॥

પ્રકાશક:—

શ્રી ગ્રે. સ્થાનકવાસી જૈન સંઘ, સુરત તરફથી
નરોત્તમદાસ શીવલાલ શાહ
સગરામપુરા, ખાંગડશેરી, સુરત.

પડતર કિંમત:

રૂા. ૧-૪-૦

પહેલી આવૃત્તિ:

પ્રત ૧૦૦૦

વેચાણ કિંમત:

રૂા. ૧-૨-૦

સર્વથા સૌ સુખી થાઓ,
સમતા સૌ સમાચરે;
સર્વત્ર દીવ્યતા વ્યાપે,
સર્વત્ર શાંતિ વિસ્તરે.

પીર સંવત:

૨૪૭૮.

વિક્રમ સંવત:

૨૦૦૮.

ઈસ્વીસન:

૧૯૫૨.

ૐ

શાંતિ: !

શાંતિ: !!

શાંતિ: !!!

મુદ્રક:—

મૂલચંદ કસનદાસ કાપડિયા
“જૈન વિજય” પ્રી. પ્રેસ, ગાંધીચોક-સુરત.

પ્રરતાવના.

ખંભાત સંપ્રદાયના સદ્ગત આચાર્ય પૂજ્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની સુશિષ્યાઓના પરિવારે સંજીવન મહાસતીજી શ્રી પાર્વતીબાઈ દેવામી તથા શ્રી પરસનબાઈ મહાસતીજી તથા શ્રી જમુબાઈ મહાસતીજી તથા શ્રી બા. બ્ર. શારદાબાઈ મહાસતીજી વગેરે સૂરત શહેર શ્રી સંઘની વિનંતિ ધ્યાનમાં લઈ વર્તમાન આચાર્ય પૂજ્ય શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજની આજ્ઞાથી સંવત ૨૦૦૭ ની સાલમાં ચાતુર્માસ માટે સૂરત પધારેલાં ચાતુર્માસ દરમિયાન વ્યાખ્યાનશાલી વિદુષી મહાસતી શ્રી શારદાબાઈની ઇચ્છા 'પૂ. શ્રી-રત્નચંદ્રજી મહારાજના સંસ્મરણ રૂપે એક પુસ્તક બહાર પાડવું' એમ પ્રદર્શિત થઇ. મહારાજશ્રીનું જીવનચરિત્ર એકલું છપાય તો તેનો હંમેશ ઉપયોગ ન થાય પરંતુ તે સાથે સ્તુતિ પાઠ, સ્તોત્ર, ગીત, ભજન, વગેરેનું તેમાં નિરૂપણ હોય તો એ પુસ્તકની ઉપયોગિતા વધે અને અભરાઈએ ન મૂકાય.

પૂ. શ્રીના જીવનમાં મને જ્યારથી તેમનાં સંસર્ગમાં આવ્યો ત્યારથી રસ અને પૂજ્યભાવ હતાં. કારણ કે એઓશ્રીનાં જીવન અને ચરિત્રચરના સદ્ગુણોએ મારામાં પ્રેરણા સ્ફુરિત કરી હતી અને જીવનમાં પસંદો ખવડાવ્યો હતો. એવા શ્રી પૂજ્યના જીવનમાંથી બીજાઓને પણ લાભ મળે અને તેમના જીવનમાં પણ એ ગુણો કિતરે એ ઉદ્દેશથી મહારાજશ્રીનું જીવન ચરિત્ર લખવામાં રસ જામ્યો. શ્રી શારદાબાઈ મહાસતીજીએ મારી આગળ પ્રસંગ મૂક્યો-વાત છેડી-પ્રભુએ મને અંતર પ્રેરણા કરી, મેં તે કાર્ય માટે બાથ લીડી અને તે દિશામાં મારી અલ્પ બુદ્ધિ અનુસાર રંગ ભર્યો અને આ એક પુસ્તિકા સમાજ સમક્ષ રજુ કરી શક્યો, તે માટે મારી જાતને ધન્ય સમજું છું. જિજ્ઞાસુ વાંચક ભાઈ જહેનો એનો સદા સદુપયોગ કરતાં રહેશે અને એમાં રહેલાં ભાવ અને અંતરનાદોને, સાહદ્યથી પોતાના જીવનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન આદરશે તો મારું આ સાહસ સફળ થયું લેખાશે અને મુજ જીવન પણ યતિકંચિત સેવા અર્પી ભાગ્યશાળી થયું ગણાશે.

આ પુસ્તક તયાર કરવા મહાસતીજીની ભાવનાને સૂરત શ્રીસંઘનો ટેકો મળ્યો. તે ઉપરાંત અમદાવાદના એક શ્રાવિકાળેન મહાસતીજીઓનાં

દર્શનાર્થે સૂરત પધારેલાં. તેમણે પોતાના પતિદેવ સહિત જીવન ચરિત્રને લખાવેલ થોડોક દિવસો સાંભળ્યા અને એજાએ ઉદારતા દાખવી એમો આગળ પ્રદર્શિત કયું કે આ પુસ્તક જાપાનવાનું ખર્ચ થાય તે માટે અકળાશે નહીં એમો થકી જાપાની દેશો અને જે ખર્ચ થાય તે મોકલાવી દેશે. એમનું આ પ્રોત્સાહન મળ્યું અને તૈયારીની તીવ્રતા વધી. આજે આ પુસ્તક બહાર પડે છે તે એ શ્રીમતીને જરૂર આભારી છે એમ કહું તો જરાયે અતિશયોક્તિ નથી. શરૂઆતમાં ૫૦૦ નકલ જાપાનવાનો વિચાર હતો; પરંતુ પાછળથી એમ કયું કે ૫૦૦ પ્રતના ગ્રાહકો કરવા અને ૧૦૦૦ નકલની પહેલી આવૃત્તિ કાઢવી. આપ કહેશે એક બહેન શા માટે ? કયા બહેન ? દિલ્લીની છું કે એ શ્રીમતી પોતાનું નામ એ કયું એમ બહેન કરવા રાજ નથી. તે પણ ગામોગામ આ પ્રકાશનના ખર્ચ અપાર્ક અને અગાહિથી ગ્રાહક ધ્યેષ્ઠાઓનાં નામોની યાદી પાછળ જાપવામાં આવી છે. આ પુસ્તકના પ્રકાશન માટે સૂરત શ્રી સંધે પણ રૂ. ૧૦૧) ની મદદ કરી હોવાથી પુસ્તકની વેચાણ કિંમતમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે. આ પુસ્તકમાં અનુભવી સંતો, અધ્યાત્મપ્રેમી કવિઓ અને વિદ્વાનોની પ્રાચીન-અર્વાચીન કૃતિઓ હોઈ તે સદ્ગુણમાં પરિણમશેજ. સ્તોત્રો, પ્રાનામરણીય પ્રાર્થનાઓ, હોદો, સુબોધ ગીતો, બજનો, વગેરેની વાગ્ય વરણી કરી વધારાગ્ય સમુચ્ચયોમાં વિલકન કરી આ અતિ ઉપકારક ‘શ્રી રત્ન-સાગર’નું નિર્માણ કયું છે. એમાં બાપા શુદ્ધિ અને વેદણી શુદ્ધિ પર ખાસ લક્ષ્ય આપવામાં આવ્યું છે, જતાં કાંઈ રીતે જ્યાં પામ્યું હોય તો ક્ષમા યાયું છું. શુદ્ધિ પરનો હું હરમન છું.

પૂ. શ્રી શારદાબાઈ મહાસતીજીની આજી વચાથો મારી અલ્પ મતિ અનુસાર પૂ. ગુરૂવર્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી પસાયે જે કાંઈ સમાજને ચરણે મૂકવા લાગ્યેલાં થયો છું, તે એ મદદન નાની ગુરૂઓને આભારી છે. તેમાં જે કાંઈ ન્યૂનતા-ક્ષતિ હોય તે પ્રત્યે ક્ષમા લાવ દર્શાવશે એવી આ ‘રતિની’ પ્રાર્થના છે. ઐ શાંતિ.

આપમે

રતિલાલ લલ્લુભાઈ પોલિશવાલા.

પ્રકાશકનું નિવેદન.

શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન ખંભાત સંપ્રદાયના સ્વ. પૂ. આચાર્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની સુશિષ્યાઓ પૂ. મહાસતીજી શ્રી પાર્શ્વતિબાઈ, વયોવૃદ્ધ મ. શ્રી પરસનબાઈ, મ. શ્રી જસુબાઈ અને બાળ-બ્રહ્મચારિણી વિદુષી મ. શ્રી શારદાબાઈ, ફક્ત ચાર સાધ્વીજીઓનું ચાતુર્માસ સંવત ૨૦૦૭ ની સાથે સૂરત શહેરમાં. વર્ષોની સંઘની ભાવના તેમાં વર્તમાન આચાર્ય પૂ. શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજની અનુમતિ અને પ્રોત્સાહન. ચાતુર્માસ ઠયું. સારાયે સમાજમાં અનન્ય ઉત્સાહ અને આનંદ પ્રાપ્ત થયાં.

ખા. બ્ર. શ્રી શારદાબાઈ સ્વામીના વ્યાખ્યાન, ઉપદેશ અને ચાદિત્રે અહીંના જન સમાજ તેમજ અન્યધર્મી જનતા ઉપર અનેાખી અસર પાડી છે. વ્યાખ્યાન ભવનમાં માનવ મેદનનેા મેળો. મોટા આવનારને જગ્યા માટે સંકેચ ખમવો પડે એની પરિસ્થિતિ. સોળબથું અઠાઠઓ, ઉપવાસ, આયંજિલ વગેરે તપશ્ચર્યા અને ધર્મ ભાવનાનેા ચાતુર્માસ દરમ્યાન જે દેખાડ થયેા તે ખરેજ આ મહાસતીજના ધાર્મિક અને સામાજિક પ્રવચનોથી પ્રદિપ્ત થએલ ધર્મ જગૃતિનું પ્રતીક હેતુ.

અમદાવાદ-ખંભાતના શ્રી સંઘાનું સ્વ. પૂ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજની પુણ્ય તિથિ ઉજવવા સૂરત પધારવું, મહીનાઓ સુધી આવાં ધાર્મિક કાર્યોનું સતત રહેવા પામતું, એ આ. પૂ. મહાસતીજીએનાજ પ્રતાપ છે. આ ચાતુર્માસથી અમારા સંઘમાં જે ધાર્મિક તત્વ દાખલ થવા પામ્યું છે, ખરેજ બૂલાય તેમ નથી. આને પૂ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજનું સંસ્મરણ પ્રકાશિત કરવાની શુભ તક સૂરત શ્રી સંઘને સાંપડી એ માત્ર અમેા સૌ અમારી જાતને ધન્ય માનીએ છીએ. મહાસતીજીઓનું ચાતુર્માસ થાય નહીં અને અમને આ મે કો મળે નહીં. ખરે, એ માટે અમેા સૌ વર્તમાન આચાર્ય પૂ. શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજના તેમજ વિહારનાં કેટ કેટલાં સંકટો અને અગવરતા વેઠી સૂરત પધારેલાં આ મહાસતીજીઓના આભારી રહીશું.

ખા. બ્ર. પૂ. મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈના સદુપદેશથી આ ‘શ્રી રત્ન-સાગર’ નું પ્રકાશન કરતાં અમેા ઘણાં હર્ષિત થઇએ છીએ. જગત છત્રે એના સદુપયોગથી નિજ જીવનાત્રિત કરી આ પરિશ્રમને સફળ બનાવે એજ એની સાર્થકતા.

સંવત ૨૦૦૮. } પ્રકાશક—
મહા સુદ ૫ ગુરુવાર } શ્રી શ્રવે. સ્થાનકવાસી જૈન સંઘ,
તા. ૩૧-૧-૧૯૫૨ } સૂરત.

। પરમોપકારી શિરોમણી પૂજ્યપાદ શ્રીસદ્ગુરુત્તચંદ્રાય નમોનમઃ ।

-ઋણાંજલિ-

સર્વજ્ઞ શાસન રસિક પ્રિય બંધુ-બહેનો,

આયુષ્યની ચપલતા અનુભવ સિદ્ધ હોવા છતાં અનેક ભાગ્યશાલી ભવ્ય હોવા સમ્યગ્ જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યગ્ ચારિત્રની યથાર્થ આરાધના કરી, આ ભવને સફલ કરવા ઉપરાંત પરસોક્તી પણ સફલતા સાધી રહ્યાં છે. હવેની અધ્યવસાય પરિણતિ જોઈ જોઈ હોવાને લઈને કાયિક યેષ્ટાઓ અને વાયિક ભાપામાં પણ ફેરફાર દેખાય છે. આવી ભિન્ન ભિન્ન યેષ્ટાઓવાળા હોવાને બોધ પમાડવાના પ્રકારે એક સરખા નહીં પરંતુ જુદા જુદા હોવા બેઠાએ. હવેને વિષયના સાધનોની ચિંતવના કરવાથીજ હવતાં છતાં મરેલાં જોવી સ્થિતિનો અનુભવ કરવાનો સમય સાંપડે છે. આ હવેને બોધ પમાડનાર, અવનતિને માર્ગે જનારને ઉન્નતિને માર્ગે ચઢાવનાર, આ અસાર સંસારમાં ફૂગતા હોવાને તરણ તારણી નાવસમાન એક માત્ર સદ્ગુરુજ છે. મારા શ્રુતાદિપાદક, પરમ ઉપકારી, પૂજ્યપાદ, સિદ્ધાન્ત વાચસ્પતિ, આત્મેદારક સ્વ. પૂજ્ય ગુરુ શ્રીમદ્ રત્નચંદ્રજી મહારાજના પવિત્ર શ્રી પ્રવચન, મહા મહિમાનું નિધાન અને અપૂર્વ તત્વોનું સુક્ષ્મજ્ઞાન, વિદ્યા, મંત્ર અને યૌગ્યાદિ પવિત્ર ભાવના સ્વરૂપ આત્મ નિર્મલતાનાં અસારણ સાધનો કૃત્યાદિ ભાવ-રત્નો એમનો ખજાનો છે. કિશોરાવસ્થામાં સંયમધારી થઈને વિધિ પૂર્વક અધ્યયનાદિનો અધિકાર મેળવી, ગુરુગમથી તેનો યવાર્થ ભાવ સમજવા અને જૈન જગત સમક્ષ તે રહુ કરવા ભાગ્યશાલી થવા માટે હું એ પૂજ્ય શ્રીની અત્યંત યાચ્છી રહી છું. એ મહા જાણથી ઉત્તાણ થવાનો આ પ્રતિજ્ઞા દારા અત્ય પ્રયાસ કરી રહી છું. તે માત્ર એઆશ્રીનું એક સંસ્મરણ એ સંસ્મરણ તૈવાજ કરવામાં સરતના ધર્મ પ્રેમી આવક બંધુ શ્રી રતિનાથ ગાંધીજી

પોલિશવાલાએ વિના આનાકાનીએ સ્વેચ્છા પૂર્વક પોતાના સમયનો ભોગ આપી એકલ હરતે જે સહાય કરી છે તે ખરેખર પ્રશંસનીય છે. ખરેખર આ એમના, મારા પૂજ્ય ગુરૂવર્ય તરફના અનન્ય ભાવ અને નિષ્ઠાસ પ્રેમનું પ્રતીક છે.

આવા બોધદાયક પુસ્તકો છપાવી અનેક લઘુ જીવોને જ્ઞાન દાનનો લાભ આપી કૃતાર્થી બનાવવા, તે ચપળ લક્ષ્મીને સ્પર્શ કરવા સાથે આત્મકલ્યાણનું પરમ સાધન છે. આ વાત સુન્ન પુરોના ધ્યાન બહાર હોઈ શકેજ નહિ. જે જીવો પોતાના લક્ષ્મીને જ્ઞાનદાનાદિ સત્કાર્યમાં વાપરતાં નથી, તે જેવટે અગ્નિ, રાગ કે ચોર આ ત્રણમાંથી એકને સ્વાધીન જરૂર થાય છે. નીતિમત્તાઓએ કહેલ લક્ષ્મીની આ ત્રણ ગતિઓ પૈકી ઉત્તમ ગતિ દાનજ છે એટલે ન્યાયો-પાર્જિત લક્ષ્મીને જ્ઞાન દાનાદિ સત્કાર્યમાં જોડવાથી અદ્વય ફલ જે મોક્ષ તે જરૂર મળી શકે છે.

આ જીવન ચરિત્રની શરૂઆતમાં ‘શ્રી રત્ન ગુણાવલી’ કાવ્ય મૂકવામાં આવ્યું છે. તેમાં અપૂર્વ કાવ્ય રચના, થોડા શબ્દોમાં વ્યવહારિક ઉપમાઓ સહિત ગોઠવી ટૂંકમાં પૂજ્ય શ્રીના જીવનનું વિહંગાવલોકન કરેલું છે. રાગ હરિગીત છે, હાર્દિક ભાવના તથા દર્દલયા અવાજે ગાવાથી ખરે ગાનાર તથા સાંભળનારનાં હૃદયો કરૂણતાથી ઉભરાયાં વગર નહિ રહે એવું મારું મનન્ય છે.

આ ‘શ્રી રત્નસાગર’માં રહેલાં ભાવનામય તત્ત્વોનો અભ્યાસ કરી, ભોગ નૃણાનો ત્યાગ કરી, નિર્મલ સંયમની આરાધના કરી સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ સુકૃતપદને પામે એમ હાર્દિક નિવેદન કરી આ મારા આત્મોદ્ધારક ગુરૂની કાણાંજલિને સંક્ષેપી લઈ છું.

મહાસતી શ્રી શારદાબાઈ.

—: અનુક્રમણિકા :—

૧. પૂજ્ય શ્રીરત્નચંદ્ર મહારાજનું જીવનચરિત્ર-શ્રીરત્ન-ગુણાવલી. શ્રદ્ધાંજલિ, અને પૃ. શ્રીજગન્નાથજી-જીવનસમાસોચના (પાના ૧ થી ૨૮)

૨. આરતિ-સમુચ્ચય. (પા. ૨૯ થી ૪૧) મંગલિક, નવકારમંત્રનો છંદ, આનુપૂર્વી, આરતિ-(જિનદેવ, નવપદ, પંચજ્ઞાન, શ્રીઅગ્નિહંત, ૨૪ જિન, શ્રીમહાવીર,) પ્રતિક્રમણ સંજ્ઞાય, અને વિચારો અને જીવનમાં ઉતારો.

૩. પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રાર્થના-સમુચ્ચય. (પા. ૪૨ થી ૬૬) ચૌદ સ્વપ્ન, ભગવાનને ભૂતશે નહિ, સુખકારણ ભવિષ્ય, સિદ્ધ પરમાત્માની સ્તુતિ, સોળ સતિનો છંદ, શ્રીગૃહસ્થ અને લઘુ સાધુવંદના; શ્રીશાંતિનાથ પ્રાર્થના-(નગર હાલિયાપુર, શારદામાયનમું) શ્રીગૌતમસ્વામીનો છંદ, શ્રીમહાવીર છંદ, (ત્રિભંગી, સ્તુતિ, સાગરપાર, મહાવીર નામ, શુદ્ધલાલે,) ચેતચેતનરચેત, પ્રભુવીરનું વિશાળા નગરીમાં આગમન, હે પ્રભુ હે પ્રભુ શું કરે? (દોહરા).

૪. દુઃખ હર છંદ મંત્ર-સમુચ્ચય. (પા. ૬૭ થી ૮૩) આત્મરક્ષા નવકારમંત્ર, શ્રીમહાવીર મંગલાષ્ટક, ૨૪ તીર્થંકર સ્તુતિ, ધ્યાનાષ્ટકમ્, સર્વસિદ્ધિ-પ્રદંસ્તોત્રમ્, ગૃહશાંતિ સ્તોત્રમ્, નવઅહશાંતિઃ, રોગ-અયનિવારણ, સુખપ્રાપ્તિ, સરસ્વતી સિદ્ધિમંત્રો, વિદ્યાનાથક પાર્શ્વનાથ સ્તોત્રમ્, શ્રીવિસહસ્રપાર્શ્વ-મહામંત્ર. તાવનો છંદ, શ્રી શનિશ્વરનો છંદ, કલ્પવેલ ચિંતામણિ, શ્રી સિદ્ધારથકૃષ્ણ શણુગાર, પ્રણમામિ પ્રભુપાર્શ્વજિનં, નવઅહ શાંતિજ્વપ (વિધિ સહિત).

૫. સ્તોત્ર-સ્મરણ સમુચ્ચય. (પા. ૮૪ થી ૧૪૪) શ્રી ધંટાકર્ણ, કિંકર્પૂરમયં, પ્રજ્ઞાપ્રકાશ કાવ્ય, નવ સ્મરણો-(૧. શ્રી નવકાર મહામંત્ર. ૨. શ્રીઉવસગાહરં, ૩. શ્રીસંતિકરં, ૪. શ્રીતિજ્વપપદુત, ૫. શ્રીનમિગણ. ૬. શ્રીઅહતશાંતિ. ૭. શ્રીભક્તામર. ૮. શ્રીકલ્યાણ મંદિર, ૯. શ્રીગૃહસ્થાંતિ) શ્રીપુષ્પિન્દ્રમુણ્ય, શ્રીપ્રસ્તાવિક ગાથાઓ, શ્રીશૈલકાલિકાચરના ચાર અધ્યયન, શ્રીઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનાં ૩-૪ અધ્યયન, શ્રીસ્નાહર પચ્ચીસી અને ભાવનાશતક.

૬. મુખ્યોદ્ધ ગીત-ભજન સમુચ્ચય (પાના ૧૪૫ થી ૧૭૬) પચાસાપ. ચૈસાની કરામત, પ્રભુ નામ લઈ લે, જીવને પ્રતિબોધ. સરજ દોહાવલી, નમે ભાવે લઈ લ્યો ભગવાન, પાંચ ગનિમાં બ્રમણ સંજ્ઞાય, જાનના દીવડા, નયો રાગ-છંદ ત્યાં દેવ છે, માયામાં કસેલ જીવ, કાન્તી કુદગત સિદ્ધરૂપના ચાર કરમાન, પામર પ્રાણી ચેતરે. આત્મભાવની માત્રી, સતિ ચંદનાપાળા. શ્રી અનંતનાથ પ્રભાતિહે, એક દિન જીવના રે, કાન્તી કુનિયા, ચંદ્રગેહ, પ્રભુપદી પદ્મવાન, આત્મભાવનું ભજન. અશ્વિરી કુનિયા, અગર હે ગોપાલો ગોપા, અગર હે શૌક મિલતેકા, ભોરભદ્ર, કિરમત વદા વદા રે. ક્યા નહીં અવળા ? શું શીખશે ? ઘડીભર શાંતિ તો ધરવે, કમાયો આપીને અર્ધી શંક, નથી તારે આ કાયમ ધર, હવે તો એજ જાકો છે ગાદી અર્ધી મુઝી મુપું, શાની મુઝવું ભજન, સાચા સદ્ગુર. મરના ટાળે કમ ન પાપ, બીજીક પેકા ઉતાવળા થઈ, જીવનો રાજીઓ, અનુભવે સમાવળ. પ્રગ-મ દેવ થો મનુડે, નાયવું નહીં તેને આંગણું વાડું, 'તો શું', મજાળ હાથે નહીં રીતે. વિચારી રાખવે જારી, પોતા તણું પોતે હળે, અને રખત પાવના હે કપાર.

॥ श्री जिनैन्द्राय नमः ॥

श्री रत्न—सागर

श्री जन स्थानकवासी ज्ञानात संप्रदाय

गच्छाधिपति आणप्रह्वयारी मुनि—

पूज्यश्री रत्नचंद्रल महाराजनुं जवनयरित्र.

१ जन्मः विक्रम संवत् १९४२ कार्तिक सुद ११

२ दीक्षाः वि. सं. १९५६ भाद्र सुद ५ (वसंत पंचमी)

३ पूज्यपदवीः वि. सं. १९६५ वैशाख वद ११

४ स्वर्गवासः वि. सं. २००४ भाद्रवा सुद ११

दीक्षाकाणः

पूज्यपदवी

स्वर्गवास

वर्ष ४६

वर्ष ६

वर्ष ६३

ॐ ह्रीं श्रीं अरिहंताय नमः । ॐ ह्रीं श्रीं महावीराय नमः ।

ॐ ह्रीं श्रीं चिंतामणि पार्ष्वनाथाय नमः ।

ॐ ह्रीं श्रीं गौतमाय नमः । ॐ श्रीं रत्नचंद्राय नमः ॥ १ ॥

तुभ्यं नमस्त्रिभुवनातिहरायनाथ ।

तुभ्यं नमः क्षितितलामलभूषणाय ।

तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्वराय ।

तुभ्यं नमो जिनभवोदधि शोषणाय ॥ २ ॥

मंगलं भगवान् वीरो, मंगलं गौतमः प्रभुः ।

मंगलं स्थुलिभद्राद्या, जैन धर्मस्तु मंगलम् ॥ ३ ॥

गुरुमार्गी ज्ञाता, गुरुः चक्षुदाता,

गुरुज्ञानदाता, गुरु जीड्यहर्ता ।

गुरुमांतपिता, गुरु मुक्तिदाता,

गुरुःसौख्यकर्ता, तस्मैश्री गुरवे नमः ॥ ४ ॥

अरिहंत सिद्ध समलं सदा, आचारज उवक्षाय,

साधु सकलनाचरणने वंदुं शिष्य नमाय ।

श्री गुरुदेव प्रसादधी, होत मनोरथ सिद्ध,

ज्युं धन वारसे वेल्लोरूप, फल फुलनकी वृद्ध ॥ ५ ॥

(शाईल विक्रीडित)

श्री सिद्धांत सुधारसस्य सरसं शांतं रसं स्वादयन ।

संसारं विधुरार्णवे प्रबहणः श्वाप्यै गुणैः संयुतः ॥

जन्मामोघिजले पतद्भवभूतामालंयनं प्राणिनाम ।

पूज्य श्रीमद् रत्नचंद्र गुरवे तस्मै नमः सर्वदा ॥

(वसंततिलका)

त्याग प्रियं च सततं सुविचार शीलम्,

शास्त्रावलोकनं विना शिव मन्नागन्धम् ।

श्रीमज्जिनेन्द्र निरतं सुगुणैः परिणम,

तं रत्नचंद्र मुनिमात्म दिताय यन्दे ॥

મદ્ગુરુ અભિવંદન.

(શાદ્દલ વિકીરિત)

જેણે ઉત્તમ જ્ઞાન દાન સુજને, આપ્યું મહા હર્ષથી,
જેણે દર્શન શિષ્યોનું દ્રઢ કરી, સમ્યક્ત્વ ઉત્કર્ષથી;
જેણે સંયમ રત્ન યત્ન કરીને, નિહાલ શીષ્યા મને,
એવા શ્રી ગુરુરાજ, આજ પ્રણમું, સદ્ભાવથી આપને.

—: શ્રી રત્ન-ગુણાવલી :—

(હરિગીત)

(૧)

ગાવા શ્રી રત્ન ચરિત્રને, હું અલ્પ બુદ્ધિ જાઉં છું,
શ્રી શારદેની સ્હાયથી, સાહસ કરી ગુણ ગાઉં છું;
વાચક વિચારે તો જરા, એ કોણ યાતા આપણા-
જેના જીવન ગુણ ગાન, તોડે કર્મબંધન આપણા.

(૨)

અંભાત સંઘના તાજમાં, મણિ રત્ન સમ શોભી રહ્યાં,
મુનિ રત્નચંદ્રજી રત્નસમ, સૌ સ્થાનમાં ઓપી રહ્યાં;
ચંદ્ર સમ ઉજવળ કર્યું ગુરૂ છગનજી અલિધાનને.
શતવાર જયજયકાર જોલો, એ પ્રીતમના નામને.

(૩)

અંભાત રિયાસત તણા, ગલિયાણા નામે ગાગમાં,
એ જન્મ પામ્યા કૃષક જેતા, ભાઈના ગૃહવાસમાં;
ધન્ય માતા, ધન્ય પિતા, શૂર (સંહ) જનમાલીઓ,
રજપૂત જાતિ ક્ષાત્ર વટની, ક્ષાત્ર તેજ વાળીઓ.

(૪)

લઘુ વયમાં ફાઈએ, અર્ધ્યું રવાંભાઈ નામને,
નામ તેવા ગુણ થકી. સાળિત કર્યું નિજ નામને;
સંસાર તો રૂથે નહીં, ખેતર મડીં દિલ ના ઠરે,
વિચાર આવે આત્મનો, જોળે જગા દિલ ન્યાં ઠરે.

(૫)

સ્વામીનારાયણ તણે, કુળ ધર્મ એકજ ઘર મહી,
જઈ ગામ ગઢડે આવીઆ, પણ ધર્મ રૂચિ પ્રકટી નહીં;
પ્રગટેજ શે જ્યાં ત્યાગ લાવે, ઘર કયું અંતર મહી,
ત્યાં દિન પ્રતિદિન જ્યોત એ, જલતી ગઈ જીગર મહી.

(૬)

તે સમય ગામ વટામણે, મહાસતી મોંઘીખાઈથી,
વૈર વાણી વર્ષા થઈ રહી, સહુ સંઘ સુણે હર્ષંધી;
કંઈ કૃષિ કામે રવાંભાઈ, નીકળ્યાં નિજ ગામથી,
ઉપદેશ સતિજનો મળ્યો, એ પૂર્વ પૂણ્ય પ્રતાપથી.

(૭)

સંસાર સાગર દુઃખ આગર, જાણીને દિલ ડોલિયું,
મહાસતી સમક્ષ જઈ અરે, અંતર જગતને ખોલિયું;
“અહા ! ઠેરઠેર લમી વળ્યો, કહી કાજ મારું નવ સચું,
ચન્ય મહાવીર જૈન ત્યાગી, ધર્મ મુજ મનડું હર્યું”.

(૮)

ખંભાત ક્ષેત્રે વાસ વસતાં, પૂજ્ય છગનલાલજી,
મહાસતી આજ્ઞાએ ગયા, ત્યાં એક શ્રાવક સાધજી;
“મુજ આત્મના કલ્યાણ કાજે, પૂજ્યશ્રી હું આવીઓ,
એલો જનાવો આપનો, સમજીશ કે હું ક્ષાવીઓ”.

(૯)

નિરખી વિનય ને નમ્રતાના, ગુણવાળા પ્રાણીને,
અપનાવી ગુરુએ અર્જ એમની, ધર્મનો રંગ જાણીને;
ઓગણીસ છપ્પન સાલની, એ માઘ સુદી પંચમી,
અદરાવી સંયમ નામ, અર્ચું સુનિ રત્નચંદ્રજી.

(૧૦)

શુશ્રૂષા સેવા કરતા, પૂજ્ય ગુરુ સ્થાનિધ્યમાં,
વધે વિતાવ્યાં પૂર્ણ આલીસ; શાસ્ત્રના અભ્યાસમાં;
શાંત દાંત ક્ષમા ગુણો, કર્યા પ્રાપ્ત ચારિત્ર ધ્યાનમાં,
ત્યાં તો સિધાવ્યા પૂજ્ય ગુરુ, નિર્મોહી દ્વર્ગવાસમાં.

(૧૧)

સહસ્ર જે, શત એક ઊણું, વર્ષ પંચાણું તણું,
સુકાન ધરીયું હસ્તમાં, ખંભાત સંઘ નૈયા તણું;
ગચ્છાધિપતિ શ્રી રત્નજી; શોભાવીયું પદ એહવું,
એકત્રતા, વિશાળતા-સામ્રાજ્ય જ્યાં ત્યાં થઈ રહ્યું.

(૧૨)

નવવર્ષ પૂજ્ય પદવી પૂરી, ખંભાત ચોમાસું થયું,
એ પૂજ્ય શ્રી આચાર્યને, તો એ બહાનું થઈ ગયું;
પદ છાજ્યું નહીં એ શ્રમણને, કાળનું તેડું થયું,
હજાર જે ને ચારનું, એ વર્ષ પૂરું નહીં થયું.

(૧૩)

ભાદ્ર શુક્લ પક્ષની દશમી તણીએ રાતમાં,
ક્યાંથી ખિમારી આવી, વળગી પૂજ્યશ્રીના દેહમાં;
એ કારમી એકાદશીના, ચાર પ્રાતઃકાળમાં,
જ્યાં વાગીઆ ત્યાં તો સિધાવ્યા દિવ્ય દ્વર્ગ ધામમાં.

(૧૪)

ખંભાતનો દીપક મહા, દણુવારમાં રાખો યગો,
શ્રી પૂજ્યના વિયોગથી, શ્રી સંઘ રાતો રહી ગયો;
એ કાળના પણ કાળ ભક્ષક, આટલો કૂર શે થયો;
એ મહામૂલું રત્ન અમ, નિષ્કૂર એ ચારી ગયો.

(૧૫)

ચૌદ વર્ષ સાંસારિક જીવન, આળીસ શિષ્યગણ મહીં,
નવ વર્ષ પદવી પૂજ્યની, પાળી પળ્યા સ્વર્ગ મહીં
આયુષ્યસ્થિતિ કુલ થઇ, સંપૂર્ણ ત્રેસઠ વર્ષની,
છોડી શિષ્ય બેડી એ ખરી, કુલચંદ્રજી ને હર્ષની.

(૧૬)

આરેઠ ગને શ્રી રત્ન પાછળ સંઘ સિંહાસન પરે,
મુનિશ્રી તપસ્વી શાંત મૂર્તિ, ગુલાબચંદ્રજી તો ખરે;
ગુલાબના એ પુષ્પની, ચારિત્ર રજ જ્યાં જ્યાં ખરે,
સુવાસ ખુશબૂ ને સુગંધિ, લઈ સહુ ત્યાં ત્યાં ઠરે.

(૧૭)

એવા ગુરુના ગુણના આહક હવે ગનવા લાગી,
જે વૃત્તિ થાયે આપણી તો ધન્ય ઘડી જીવન તણી;
ઉત્તમ જીવન ગુણ રત્ન ઝહીએ, જે જીવનની ઘડી ગણી,
તો પૂર્ણ થાએ અંજલી એ, આજ અર્પી અમ તણી.

(૧૮)

સગરામપૂરામાં થયું, મહાસતી પાર્વતિબાઈનું,
છે સાથ વક્તા શારદા, જમુમતિ, પરમનબાઈનું;
પૂર્ણ આતુર્માસ શુભ એ, સહસ્ર બેને સાતનું,
મંગળ થયું સૌ શહેર સૂરત સંઘના એ સાથનું.

(૧૯)

કાર્તિક સુદિ શુભ પૂર્ણિમાએ, પૂર્ણ રત્ન ગુણાવલી,
ધૃત્તિ અવર નહોં માત્ર એકજ, ઘટે મુજ કર્માવલી;
એવુંજ પ્રાર્થે આજ રતિનો લાલ નિર્મળ લાવધો,
મહાસતી પાર્વતિબાઈ (શિષ્યા, શારદા સોજન્યથી.

પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી રત્નચંદ્રજી

નું

જીવન ચરિત્ર

ગૂજરાતનું પાટનગર અમદાવાદ, જેની મધ્યમાંથી પુણ્યસતિલા પવિત્ર સાબરમતિ પોતાનો અમેઘ, શાંત પ્રવાહ વહેવડાવી રહી છે, જેને કિનારે પૂ. આપજી જેવા પુણ્યાત્માના આશ્રમે અધ્યાયા, જે સાબરમતિના સંત કહેવાયા અને હિંદને વર્ષોની ગુલામીમાંથી મુક્ત કર્યું, એવી અનેક પુણ્યાત્માઓને પોતાના પ્રવાહના મૂરે ‘અ’ધનાથી મુક્ત થાઓ’ની પ્રેરણા અર્પતી, એ પુણ્ય સરિતાને તીરે અંભાત રિયાસતનું ‘ગલિયાણા’ નામે નાનુંથું ગામ આવેલું છે. ગામમાં વસતી ગરાશિયા રાજપૂતોની. શરવીરોની જન્મભૂમિ ! આ પવિત્ર ભૂમિમાં જેતાભાઈ નામે એક રજપૂત ગરાશિયા કિસાન વસનાં હતાં. ખેતી તેમનાં જીવન નિર્વાહનું પ્રમુખ સાધન હતું.

જેતાભાઈ સરળ હૃદયી, બોળાં અને પવિત્ર મનનાં હતાં. ધર્મ અધર્મનું જાણપણું પોતાના બોળપણ પ્રમાણેનું. જેમ પંકમાંથી પંકજ જન્મે, માટીમાંથી મર્દ ઉત્પન્ન થાય, તેમ આ એક સામાન્ય કુટુંબના અધિષ્ઠાતા જેતાભાઈને લાં વિદ્યમ સંવત ૧૮૪૨ની સાલમાં કાર્તિક સુદિ ૧૧ ને દિને એક પુત્ર રત્ન પાડ્યું. જે આખરે ‘રત્ના’ નામને દીપાવી ગયું. જન્મ નામ ‘રવાંભાઈ’ પાડવામાં આવેલ. ‘રવાં’ એટલે તેજ-પ્રકાશ. આદા ! આ રવાંભાઈને પોતાનો આત્મિક પ્રકાશ જન જગતમાં પ્રસરાવ્યો અને અખંડ રાખ્યો ! શી રીતે ! આગળ જોશો. જેતાભાઈને ઘેરે આ સિવાય એક પુત્ર અને પાંચ સગાં પડેલાં પરંતુ પરિવારનું મુખ માત્ર પિતાના બાબરમાં અને માત્ર પિતાનું મુખ સંતાનોના બાબરમાં નહીં લખાયેલ પોતાના બાબરોને બાહ્યાવસ્થામાં ઊઠી એ દંપતિ યુગર પરસોડ મિલતી ગયું. આ

દારણે આ ત્રણે બાળકોને પોતાનાં કુટુંબીજનોના આશ્રયે ઉછરવાનો સમય સાંપડ્યો. ઉછર્યાં-ઉધર્યાં અને બાપીદી ખેતીવાડી હતી તે મારફત કિસાનનો પૈતૃક વ્યવસાય કરી સાદાઈમાં પોતાનો જીવન નિર્વાહ કરવા લાગ્યાં.

રવાંભાઈમાં બાળપણથીજ વિનય, નમ્રતા, ગંભીરતા અને ભક્તિ ગુણ સહેજે તરી આવતાં માલમ પડતાં હતાં. મૂળ ધર્મે તો સ્વામીનારાયણ પંથના હતાં. કુદરતી નિયમ છે કે કુટુંબમાં જે જે ધર્મ પ્રવર્તતો હોય તેજ ધર્મનાં અનુયાયી તે કુટુંબનાં બાળકો બને અને તેનાંજ સંસ્કાર પડે. તેમ રવાંભાઈ એજ ધર્મના અનુયાયી કહી શકાય. પરંતુ તેઓમાં એકજ ખાસ નોંધ પાત્ર ગુણ એ હતો કે સત્યાસત્યની પરખ, અંતરાત્માને આત્મ કલ્યાણ મારેનો જે માર્ગ સત્ય લાગે તેજ પંથે વળવું. કૌટુંબિક જાળમાં અને ઘરેલું અથડા-મણામાં આવતાં, મનુષ્યને ઘણીવાર કંટાળો ઉત્પન્ન થઈ આવે છે, આ સંસારથી કેમ નાશી છૂટું એવા વિચારોના વમજે આત્મા ચઢી જાય છે. રવાંભાઈને પણ એક દિવસ આવા પ્રકારનો કંટાળો ઉત્પન્ન થયો.

“આ સંસાર અસાર છે. એમાં સુખ શોધ્યું એ જડે તેમ નથી. સુખ માત્ર સાંસારિક ઉપાધિઓને ત્યાગવામાંજ છે.” એવું જાણી પોતાના સ્વામીનારાયણ ધર્મના અભ્યારી સાધુ બની જવાનો વિચાર કર્યો. પોતાના હૃદયની વાત પોતાના એક અંગત મિત્રને જણાવી. એ અરસામાં એ પંથના કેટલાક સાધુઓનું ગલિયાણા ગામે આગમન થવા પામ્યું. રવાંભાઈ એ સાધુઓ પાસે ગયાં અને તેઓ સમક્ષ પોતાની ઠંઠા અને સંકલ્પ પ્રદર્શિત કર્યાં. જેથી તે સાધુઓ એમને પોતાના ગાદીપતિ પાસે ‘ગઢડા’ સુકામે લઈ ગયા અને આ વાત તેમને જણાવી. મહારાજે જણાવ્યું, “અમારા પંથમાં જે વ્યક્તિ અભ્યારી (સાધુ) થાય, તેણે પોતાની સર્વ માલમિલકત અમારા પંથના ભંડારમાં અર્પણ કરવી પડે છે. અને

જો તે તેમ કરવા રાજી થાય તોજ તેને પંથની દીક્ષા આપવામાં આવે છે. તમારે જો બ્રહ્મચારી થવું હોય તો પ્રથમ તમારે આં શરત માન્ય કરવી પડશે.” રવાંભાઈ આ સાંભળી વિચારમાં પડી ગયાં કે આ શું ? “જો લક્ષ્મી અનેક અનર્થોને જનમાવનારી છે, તેનો મોહ અને મમત્વ તો આ સાધુઓમાં ભર્યોજ છે. તો એ લક્ષ્મીના મોહરૂપી કીચડમાં ખૂંચેલો માનવી પોતાનું આત્મ કલ્યાણ શી રીતે સાધી શકે ? ઉલટો જેમ જેમ એ કીચડમાંથી નીકળવા પ્રયત્ન કરે તેમ તેમ માંહી ખૂંચેલા મરત હાથીની માફક વધુને વધુ અંદર ઊંડે ઉતરતોજ જાય છે. આ પંથે સાધુ થવામાં આત્માનું કલ્યાણ થઈ શકે નહીં. આ ભાવનાએ તો તે પોતે રૂએ છે અને બીજાને પણ કુઆડે છે. જ્યાં ત્યાગ છે ત્યાંજ આત્મ—કલ્યાણ છે. મારે અહીં દીક્ષા ગ્રહણ કરવી વ્યર્થ છે.” ગાદીપતિને પ્રત્યુત્તર આપી દીક્ષા કે વિચાર કરી જવામ આપીશ. ત્યાંથી સ્વઘડે પાછા ફર્યાં અને આત્મકલ્યાણનો ખરો માર્ગ શું તેનોજ વિચાર કરવા લાગ્યાં.

ગલિયાણા ગામની સામી બાજુએ આવેલા વટામણ ગામે ખેતી વગેરેનાં કામ પ્રસંગે રવાંભાઈને અવારનવાર જવા આવવાનું થતું, તે કારણે તે ગામનાં ઘણાં માણસો સાથે તેમનો સારો સરખો પરિચય પણ થયેલો. વટામણ શ્રી રત્નસાગરની જન ખંભાત સંપ્રદાયનું ક્ષેત્ર કહેવાય. ત્યાં ખંભાત સંપ્રદાયના સાધુ સાધ્વીઓ વારંવાર આતુર્માંસ મારે પધારતાં. પૂ. શ્રી છગનલાલજી મદારાજનું પણ ચોમાસું સંવત ૧૯૪૬ ની સાડમાં ત્યાં ગયું. એ પુણ્યભૂમિ વટામણમાંથી પૂજ્યશ્રી ગિરધરલાલજી મદારાજ તથા આપણા પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્રજી મદારાજને ઉપદેશ કરી મંવમો બતાવનાર મહાસતી શ્રી મોંઘીબાઈ આવાંજી નેતાંબા પત્નિ ગારિજ ગ્રહણ કરી સંસાર સાગર તરવા બહાર પડેલાં.

ખંભાત તરફ પધારતાં સાધુ સાધ્વીઓને જાને અંભાતગી

કાઠિયાવાડ તરફ જતાં સાધુ સાધ્વીઓને રસ્તામાં વંટામણ ગામે આવવું પડતું અને નદી ઓળંગવી પડતી. આવે પ્રમંગે સેવાભાવી સ્વાંભાર્જન સાધુ સાધ્વીઓને નદી ઉતરાવી સરળતાથી સામે ગામ પહોંચતા કરવામાં પોતાની જાતને ધન્ય માનતા. આ કારણે એઓને સત્સંગનો અને જૈન સાધુ સાધ્વીઓના પરિવ્રજ્યામાં આવતાં જૈન ધર્મનો ઉપદેશ અને સિદ્ધાંત શ્રવણનો મોટો પ્રાપ્ત થતો. એ ઉપદેશ એમની આત્મિક અને ત્યાગ ભાવનાનો પોષક હોય એમ એમને ભાસવા માંડ્યું.

એક દિવસ સ્વાંભાર્જ કાંઈ ખેતી વગેરેનાં કાર્ય અર્થે વંટામણ ગામે ગયેલાં. ત્યાં મહાસતી શ્રી મોંઘીબાઈ આર્યાઈ ગિરજમાન હતાં. ઉપાશ્રયની બાબતમાં એમનાં એક સ્વધર્મી ભાઈને ત્યાં રાતવાસો રહેલાં. રાત્રે પ્રતિક્રમણ બાદ મહાસતીજી સન્નિધિ સ્તુતિ-પ્રાર્થના કરી રહેલાં હતાં. તેમનાં પવિત્ર શબ્દો સ્વાંભાર્જના કર્ણ-દ્વારને સ્પર્શ્યાં. પોતાના યજ્ઞમાનને પ્રશ્ન કર્યો અને એઓ જાને વચ્ચે નીચે પ્રમાણે સંવાદ પ્રગટ્યો.

સ્વાંભાર્જ:—“ભાઈ! આ કાણ ગાઈ રહ્યું છે! આ સુંદર પ્રાર્થના કાણ કરી રહ્યું છે?”

યજ્ઞમાન:—“આપણી બાબુમાં શ્રી. સ્થાનકવાસી જૈન ધર્મનો ઉપાશ્રય છે. તેમાં સાધ્વીજીઓ પોતાના આખા દિવસની જાણે અન્નજે કચેલી પાપક્રિયાનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરી પ્રભુની પ્રાર્થના કરી રહેલ છે.”

સ્વાંભાર્જને આ વચનામૃતો ખરેખર અમૃતસમ મીઠાં લાગ્યાં. જેમ ‘મહુઅર’ સાંભળી મણિધર તે તરફ આકર્ષાઈ ડાલવા માંડે તેમ સ્વાંભાર્જ નહક જઈ આ પ્રાર્થના અંતરંગ ભાવથી સુણવા લાગ્યાં.

છપો.

ઠ્યારો કરી કપૂરનો, ખાતર કસ્તૂરી હીધી,
વાળ્યો લસણનો છોડ, વાડ ચંદનની કીધી;
કોરે ઘડુલે નીર, પાય ગંગાજળ પાણી,
પહેરી લીલાં વસ્ત્ર, સીંચે રાત્રની રાણી.
જેમ જેમ સેવા અદકી કરે, તેમ તેમ કુવાસ અદકી ધરે,
શામળલટ સાચું વહે, જાત વિના ભાત નવી પડે.

લસણનો છોડ વાવી કસ્તૂરીની મુગધીની આશા કરવી અર્થ
છે. કપાસ વાવી ઘઉંની આશા રાખશે તે કોઈ કાળે ફળવાની
નથી. માટે હે ! ભવ્ય પ્રાણિઓ ! ચિંતામણી રત્ન સમાન મળેલો
આ મનુષ્ય ભવ કલ્યાણની પેરે કાંકરો સમગ્ર નાખી-ગુમાવી
દેશે નહીં, નહીં તો પાછળથી પસ્તાવાનો પાર રહેશે નહિ. જગતમાં
કહેવાય છે કે:—

ગઈ લક્ષ્મી પાછી ફરે, ગયાં ફરે છે વાણ,
ગત અવસર આવે નહીં, ગયાં ન આવે પ્રાણ.

“ગયો સમય ફરી પ્રાપ્ત કરવો મુશ્કેલ છે, માટે તેનો સદુપયોગ
કરી લ્યો. પ્રભુ વીરનો પ્રરૂપેલો ત્યાગધર્મ સ્વીકારી આત્મ કલ્યાણનો
દાર ઉઘાડો.”

આ પ્રમાણે આચાર્યનો અમૃત્ય અને વૈરાગ્ય ભાવનાથી
આત્મપ્રેત ઉપદેશ સાંભળી રવાનાઈ તો સ્તબ્ધજન બની ગયાં. એમની
વૈરાગ્ય અને ત્યાગ ભાવનાને પુષ્ટિકારક એ ઉપદેશ એમનાં ચેતન
ચેતન અને હાડે હાડે ઉતરી ગયા. ત્રિચારે ગય્યાં—“અહા ! કેવો
સરસ ઉપદેશ ! ખરેખર આત્મ કલ્યાણનો આજ માર્ગ છે. જે
ધર્મ સિવાય અન્ય રથએ કાંઈ માર્ગો નહીં છે. પ્રસન્ન આવી

નૈન ધર્મનીજ દીક્ષા ગ્રહણ કરવી એજ મારે માટે ત્રેયસ્કર છે. પરંતુ પ્રસંગ આવે શા માટે? વિચાર આવતાંની સાથેજ નિશ્ચય અને કાર્ય-નહીં તો 'કર્તુ' એટલું થયું અને કરવાનું તેટલું રહ્યું.' માટે કર્તુ તે થઈ ગયુંજ અને રહેવા દીધું તે રહીજ નથો. ક્યારે આત્માના લાવો પલટો ખાઈ જાય એ કહેવાય નહીં. માટે જને તેટલી ત્વરિત ગતિએ આ ઉત્તમ કાર્ય કરી લેવું." એવો દૃઢ નિશ્ચય કરી લીધો.

એમ ધારી કાર્ય પતાવી વટામણથી ઘેર આવ્યાં. ખેતીના કામમાં જોડાયાં, પરંતુ પેલા ઉપદેશની અસર તો એમનાં મગજમાંથી ખસતીજ નથી.

ઝાડપાન તોડતાં વળી વિચાર આવ્યો, "મહાસતીજ કહેતાં હતાં કે ઝાડપાનમાં પણ છવ છે. તેને તોડવા-કચરવામાં પણ પાપ છે, તો તો હું પાપજ કરી રહ્યો છું. આ મારાથી નહીં બને. આલ, હું મહાસતીજ પાસે જઈ અને સ્કંધ રસ્તો શોધી લઉં." પાછા વટામણ આવ્યાં. શ્રી મોંઘીભાઈ મહાસતીજને મળ્યાં અને પોતાની માનસિક વ્યથાને વ્યક્ત કરી. માનસિક પીડા બીજી કોઈ નહીં પરંતુ આ સાંસારિક જીવનમાં આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિના દુઃખોથી પોતાના આત્માનો ખવાવ. "હે! સ્વામીજી, હું સત્સંગનો અર્થી છું. માટે મને આ અસાર સંસારમાંથી મુક્ત કરી આત્મ કલ્યાણનો માર્ગ સુઝાડો."

સ્વામીજી ઉપચુકત કથન સાંભળી મહાસતીને લાગ્યું કે આ આત્મા સ્કંધ સ્વભાવી, વિનયશીલ અને ભદ્રિક પરિણામી જણાય છે. જવાબ આપ્યો-“હે અંધુ ! જો તમારે આ સંસારથી મુક્તજ થવું હોય તો દીક્ષા અંગિકાર કર્યા સિવાય બીજો ઉપાય નથી. સર્વથા ત્યાગ માર્ગ એજ છે. માટે જો તમારી ઈચ્છા હોય તો અમારા ગુરુ મહારાજ ખંભાતમાં ગિરાજે છે, તેમની પાસે જાવો અને તમારું આત્મ સાધન અને કલ્યાણ કરો."

રવાંભાઈની સંયમવત ધારણ કરવાની અપૂર્વ હજાસા જાણી વટામણ ગામના એક આવક ભાઈ એઓને પૂજ્ય શ્રી છગનલાલજી મહારાજ પાસે ખંભાત મુકામે લઈ આવ્યા. પૂજ્યશ્રી પણ મહાન વિચારક, બુદ્ધિશાળી અને પ્રતિભાવંત હતાં. રાજપૂત જ્ઞાતિનાં એટલે જ્ઞાત્ર તેજ વિશેષ પ્રકારે હોયજ અને હવુંજ. રાજપૂતને રાજપૂત મળે પછી પૂછવુંજ શું? રવાંભાઈનાં જ્ઞાત્રતેજ, બુદ્ધિ અને ઓજસ દૂષાં રહે તેમ નહાં. પૂજ્યશ્રીનું મન પણ એમના પ્રત્યે આકર્ષાયું. એમનાં સંબંધમાં યોગ્ય તપાસ કરી લીધી. સગાં સંબંધીઓની યોગ્ય અનુમતિ પણ પ્રાપ્ત કરી લીધી. સંવત ૧૯૫૬ ની માહ સુદ પાંચમનું શુભ મુહૂર્ત દીક્ષા માટે નિશ્ચિત થયું. અહા ! વસંત પંચમીનું શું એ મુંદર મુહૂર્ત ! વસંતરાજ આવે અને ઋતુરાજના આગમનથી પ્રકૃતિનું સામ્રાજ્ય ચારે કોર ફાટ્યું ફૂટ્યું અને વિકસિત માલમ પડે છે. તેમ રવાંભાઈનાં આગમન પછી, દીક્ષા ગ્રહણ બાદના એમના સંયમી હવને ધાર્મિક, આત્મિક અને ચારિત્ર બળમાં કેવા હિતમ પ્રકારના વિકાસને પ્રાપ્ત કર્યો એ આપણે એઓશ્રીના સંયમી હવનમાંથી જોઈ શક્યા છીએ.

દીક્ષાનું મુહૂર્ત લેવાયું. સારાંખે ખંભાત સંબંધમાં અપૂર્વ આનંદ છવાયો, ગામ પરગામ દીક્ષોત્સવની કુંકુંમ પત્રિકાઓ પાલવવામાં આવી. અમદાવાદ, મુંબઈ, વસો, કડોર, સુરત વગેરે સ્થળોએથી આવક શ્રાવિકાઓ પધાર્યાં. શ્રીયુત ફૂલાભાઈ નારણભાઈ ભાવ-સારને ત્યાંથી ખૂબ ધામધૂમથી, સ્વધર્મી તેમજ ઈતર ધર્મી નરનારીઓના સાથ સમુદાય સદીત દીક્ષાનો વરમોટો મદાવવામાં આવ્યો. લાલ દરવાજા બહાર આવેલા આગમાં પૂજ્ય શ્રી છગન-લાલજી મહારાજશ્રીએ સકળ સંઘની સમગ્ર ધાર્મિક ક્રિયા કરાવી રવાંભાઈને જૈન ધર્મની ભાગવતી દીક્ષા અંગીકાર કરાવી જૈન ધર્મના મુનિ સમુદાયમાં પ્રવેશ કરાવ્યા. નવદીક્ષિત રવાંભાઈનું સંયમી નામ મુનિશ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજ રાજવામાં આવ્યું.

એ ફોનોની ફેરમ અને મિહાશ ગ્રહણ કરતાં સ્વાદ લેનાર ઘડીભર એ આશ્રક્ષણની વાહવા પોકારી ઉઠે છે, તેમ શ્રી રતનચંદ્ર જોમ જોમ વિદ્યા અને શાસ્ત્રજ્ઞાન સંપાદન કરતાં ગયાં તેમ તેમ નમતા અને વિનયના ગુણો પ્રાપ્ત કરતાં ગયાં, અને તેની સાથેજ પાત્રતાં (યોગ્યતા) આપ મેળેજ એમનાં ચરણોમાં ઢળી પડી. એઓશ્રીનાં એજસ, પ્રતિભા, વ્યાખ્યાન-શૈલી અને તેનાં ભાવોએ જનધર્મી તેમજ અન્યધર્મી-જેઓ એમનાં મંસર્ગમાં આવવા ભાગ્યશાળી થયાં તેમના ઉપર અમીટ છાપ પાડી છે. એમની શાંતતા ગંભીરતા, ઉદારતા અને ક્ષમા અનન્ય હતી.

ખંભાત સંપ્રદાયની પૂજ્ય પદ્મી પર પૂરણ પ્રતાપી શ્રી હર્ષચંદ્ર મહારાજ, તે પછી શ્રી ભાણુ રખણ મહારાજ અને તે પછી શ્રી ગિરધરલાલ મહારાજ બિરાજમાન હતાં. એઓશ્રીને સંવત ૧૯૮૨ ની સાલમાં સ્વર્ગવાસ થયો. તેથી ગચ્છતી ધૂરા વહનનો ભાર પૂ. શ્રી છગનલાલ મહારાજને અર્પવામાં આવ્યો. સંવત ૧૯૮૬ માં અજમેરેમાં ગુહત રથાનક-વાસી જૈન સાધુ સંમેલન ભરાયેલ ત્યારે પૂજ્યશ્રી છગનલાલ મહારાજ ખંભાત સંપ્રદાયના પ્રતિનિધિ તરીકે પોતાના શિષ્ય પરિવારે સન્નિહત થઈ ગયેલાં. તે પ્રસંગે પૂ. શ્રી સાથે વિનયવંત સુશિષ્ય શ્રી રતનચંદ્ર મહારાજ, તપસ્વી શ્રી ગુલામચંદ્ર મહારાજ (વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ), શ્રી બેચરલાલ મહારાજ તથા શ્રી ખોડા મહારાજ સદગામી હતાં.

x

x

x

કાળ કાષ્ટને છોડતોજ નથી. સર્વને એક દિન આ કાળી ફુનિયાનો ત્યાગ કરી જવાનું છે:—

જો જાકે ન જાય વો જવાની દેમ્સી ।

જો જાકે ન જાય, વો જુદાયા દેમ્સા ॥

જુવાની આવે છે અને ગયા પછી પ્રાણી આવતી નથી. ધડપણ આવે છે પણ પાછું જતું નથી. એ તો જીવને લાખેજ નય છે. તેમ પૂજ્યશ્રી છગનલાલજી મહારાજને જરા રૂપી રાક્ષસીએ આવી ઘેરી લીધાં અને ધીરે ધીરે દેહનાં સર્વ યંત્રાને જીર્ણ અને શિથિલ બનાવી દીધાં. સંવત ૧૯૯૪ ની સાલમાં પૂ. શ્રીનું અમદાવાદમાં આતુર્ભાસ પૂર્ણ થયા બાદ આચાર્યશ્રીની તળિયત એકાએક બગડી અને તે કારણે ત્યાંજ રોકાવાની ફરજ પડેલી. સં. ૧૯૯૫ ના વૈશાખ માસમાં શરીર એકદમ લથડ્યું. ગુરુશ્રીની માંદગી દરમ્યાન પૂ. શ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજે જે સેવા કરી છે લાખેજ કોઈ કરી શકે. રાતદિવસ પાસેને પાસે જરાએ દૂર ન ખસે. કેટલાયે દિવસોનાં ઉંઘ ઉબગરા કર્યાં. કોઇપણ બોગે મારા ગુરુવર્ગ એ દારણ માંદગીથી મુક્ત થાય એ તમન્નાએ આકાશ પાતાળ એક કર્યાં. છતાં સઘળું વ્યર્થ. છેલ્લા શ્વાસોશ્વાસ શરૂ થયા અને એજ માસની વદ ૧૦ ને રોજ પૂજ્યશ્રી આત્મભાવના ભાવતાં થકાં ૭૩ વર્ષનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી સ્વર્ગે સિધારી ગયાં. એમના પછી ગાદીને ભાર આપણા ચરિત્રનાયક શ્રીરત્નચંદ્રજી મહારાજને શિરે આવ્યો. શ્રી. ખંભાત સંઘે એઓઓને પૂજ્યશ્રીનું પદાર્પણ કર્યું.

પૂજ્ય પદવી પ્રાપ્ત થયા બાદ આપણા આ નૂતન પૂજ્યશ્રી ખંભાત સંપ્રદાયનેા મહિમા અને સંઘબળ કેમ વધે, સંઘમાં એકતા, વિશાળતા, શાંતિ અને ધાર્મિકતાનું સામ્રાજ્ય કેમ સ્થપાય એવા પ્રયાસો કરી પોતાને માથે આવેલી શ્રી સંઘની અને ગચ્છની જવાબદારી અદા કરવાં લાગ્યાં. પોતાનાં વયોવૃદ્ધ તપસ્વી શિષ્ય મુનિશ્રી કુલચંદ્રજી મહારાજ સહિત પૂજ્યશ્રી ગામાનુગામ વિચરવા લાગ્યાં અને જૈનધર્મનેા સદુપદેશ દેતાં દેતાં સંવત ૧૯૯૬ ની સાલમાં સાણંદ પધારેલાં. સાણંદમાં બે બહેનેા આપશ્રીને દરેતે જુઓ. એક શ્રી. વીરચંદ જૂઠાભાઈના સુપુત્રી જીવીએન (લાલ શ્રી. જસુભતિઆઇ) અને બીજાં શ્રી. વાહીલાલ છગનલાલ

શાહનાં સુપુત્રી કુમારી શારદાબેન. આ ખંતે બહેનોએ પૂજ્ય-શ્રીના સદુપદેશથી વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થતાં એમનેજ સ્વહસ્તે જૈન ધર્મની ભાગવતી દીક્ષા અંગીકાર કરી. તે પછી સં. ૨૦૦૦ ની સાલમાં પૂજ્યશ્રી સૂરત શહેર ચાતુર્માસ પધાર્યા. ત્યાં પણ એમના વરદ હસ્તે પાળિયાદના શ્રી. ત્રીકમલાલ ધનજીભાઈના સુપુત્ર કુંગરશીભાઈ ચારિત્ર ગ્રહણ કરી બાળબ્રહ્મચારી મુનિશ્રી. હર્ષદેવકપિણના નામથી પ્રસિદ્ધ થયાં. આજે થોડા સમયના ચારિત્ર્યમાં મુનિશ્રી હર્ષદેવકપિણ સંપ્રદાયમાં વ્યાખ્યાતાનું પદ ગ્રામ કરવા સમર્થ થઈ રહ્યાં છે. એ ગુરૂપ્રતાપ નહીં તો બીજું શું? મુનિશ્રી બાળબ્રહ્મચારી છે. શ્રીમતિ શારદાબાઈ મહાસતીજી પણ બાળબ્રહ્મચારી છે અને માત્ર ૧૬ વર્ષની વયે દીક્ષિત થયાં હતાં. આજે ખંભાત સંપ્રદાયમાં એઓ એક ઉત્તમ પ્રકારના વિદુષી વ્યાખ્યાતા અને વક્તા તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામી રહ્યાં છે એમ કહે તો જરાએ અતિશયોક્તિ નથી.

પૂજ્યશ્રી રતનચંદ્રજી મહારાજનાં સ્વામિત્વમાં કુલ ૫ સાધુજી અને ૭ સાધ્વીજીઓ નીચે પ્રમાણે વિરહમાન હતાં અને છે.

મુનિ મહારાજો.	મહાસતીજીઓ.
૧ તપસ્વી શ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજ (વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ)	૧ મહાસતી શ્રી ડાહીબાઈ
૨ શ્રી બેચરલાલજી મહારાજ	૨ .. શ્રી સૂરજબાઈ
૩ શ્રી ખોડાજી મહારાજ	૩ .. શ્રી પાર્વતિબાઈ
૪ તપસ્વી શ્રી દૂલચંદ્રજી મહારાજ	૪ .. શ્રી ચંચળબાઈ
૫ બા. બ્ર. મુનિશ્રી હર્ષદેવકપિણ	૫ .. શ્રી પરમાનબાઈ
	૬ .. શ્રી જસુમતિબાઈ
	૭ .. બાળબ્રહ્મચારી શ્રી શારદાબાઈ

પૂજ્યશ્રીએ કુલ ૪૯ ચાતુર્માસ કર્યા તે નીચે પ્રમાણે.—

સ્થળ	કુલ ચાતુર્માસ	કયા કયા સાલમાં (વિક્રમ સંવત)
અમદાવાદ	૧૨	૧૯૬૦, ૧૯૬૬, ૧૯૭૦, ૧૯૭૬, ૧૯૮૦, ૧૯૮૪, ૧૯૮૬, ૧૯૮૮, ૧૯૯૨, ૧૯૯૪, ૧૯૯૬, ૨૦૦૨.
ખંભાત	૧૨	૧૯૫૬, ૧૯૬૨, ૧૯૬૭, ૧૯૭૧, ૧૯૭૨, ૧૯૭૭, ૧૯૮૬, ૧૯૮૭, ૧૯૯૩, ૧૯૯૭, ૨૦૦૧, ૨૦૦૪.
સુરત શહેર	૧૦	૧૯૫૮, ૧૯૬૩, ૧૯૬૫, ૧૯૬૮, ૧૯૭૮, ૧૯૮૫, ૧૯૯૦, ૧૯૯૮, ૨૦૦૦, ૨૦૦૩.
સાણંદ	૬	૧૯૫૬, ૧૯૬૧, ૧૯૬૬, ૧૯૭૩, ૧૯૮૨, ૧૯૯૫.
મુંબઈ	૪	૧૯૬૪, ૧૯૭૪, ૧૯૭૫, ૧૯૮૧.
વસો	૩	૧૯૭૬, ૧૯૮૩, ૧૯૮૭.
કોટર	૧	૧૯૬૯.
બોટાદ	૧	૧૯૫૭.
કુલ	૪૯	

પૂજ્યશ્રીનું ચાતુર્માસ સં. ૨૦૦૪ની સાલે ખંભાત (ગાદીનું ગામ). સાથમાં તપસ્વી વયોવૃદ્ધ મહારાજ શ્રી કુલચંદ્રશ્યામી તથા સેવાભાવી બ્રાહ્મણ પ્રહારી શિષ્ય મુનિશ્રી હર્ષદેવકપિય બિરાજે. પૂજ્યશ્રીનો વ્યાખ્યાનનો વિષય સકામ અને અકામ

મરણનો. 'આવકે' શ્રાવિકાઓમાં ધર્મનું જોમ પણ તેવુંજ. મારાએ સંઘમાં આનંદ અને ઉત્સાહ ! કેમ ન હોય ? એક તો પૂજ્યશ્રી જાતે પોતે, સંઘ પ્રત્યેના આપશ્રીના અદિતીય ગ્રેમ અને ગાદીના ગામમાં ચાતુર્માસ. પછી પૃથ્વુંજ શું ?

પરંતુ પ્રકાશ પાછળ અંધકાર, હાસ્ય પાછળ રૂદન, આનંદ પાછળ શોક સરળચેલાંજ છે. ખંભાત સંઘનો આ અવર્ણનીય ઉત્સાહ અને આનંદ કુદરતને ન રૂચ્યો કુદરતની કળા અને મતિ અકળ છે. મહાપર્યુષણ પર્વના દિવસો ચાલે. પૂજ્યશ્રીને એકાએક શરદીનો મહાઉપવ્રય, આટલું છતાં સાત સાત દિવસો સુધી આત્મ-જળને જોરે સતત વ્યાખ્યાનધારા ચાલુ રાખી. ક્ષમાના સાગર ! આટલી વેદના છતાં કેવાડું એ ન ફરકે ! ધન્ય છે એ મહાપુરુષની ક્ષમાશીલતાને અને સહનશીલતાને ! સંવત્સરીને દિને પ્રાતઃકાળે ઠંડીલ જઈ આવ્યા પછી શરદીનું જોર એટલું બધું વધી ગયું અને ત્રીજ વેદના ઉત્પત્તિ થઈ કે વ્યાખ્યાન આપવા અસમર્થ નીવડ્યા. ત્રિવિહાર ઉપવાસ ! કશોએ ઉપવાસ નહીં ! ખીન્ને દિવસે ચોખ્ખ ઉપવાસો બાદ નહીં જોવો આરામ દષ્ટિગોચર થયો, પરંતુ તે પણ ટુંક સમયનોજ. અમદાવાદ અને સૂરત વગેરે સ્થળોથી મુખ્ય શ્રાવકો પણ આવેલાં. બાદરવા મુદ ૧૦ ને સવિવારના રોજ તેઓ તથા અમદાવાદના શ્રીગુલાબચંદભાઈ વડીલ સાથે મહારાજશ્રી જાતે ત્રણ માળ સુધી ફરી આવ્યાં. શ્રાવકો પૂજ્યશ્રીની તપ્તિયત સારી લાગવાથી બધમુક્ત બની પોતપોતાનાં સ્વસ્થાને ગમેગમે ટ્રેનમાં રવાના થઈ ગયાં.

પરંતુ જ્યાં કુદરતે વિયોગજ સરળચેલાય ત્યાં મંગોળ મંત્રવેદ કેમ ! તેજ દિવસે સાંજે પાંચેક વાગ્યાના મુનારે એ હારમ દઈ ફરી આક્રમણ કરવા લાગ્યું. સમતાનો સાગર દેવા પૂજ્યશ્રી, કૃષ્ણ જોડે ન જણાવતાં વેદના સહન કર્યો ગયાં. દેશપ્રાંતકમાનુ પૂર્ણ ફરી અન્ય મુનિવરોને પન્થખાણ આદિ આપી નીચે જંગલ જતાની મંજૂ.

પ્રશંસિત કરી. જતાં જતાં શરદીએ એકદમ જોર જમાવ્યું, શરીર કોંઈક ઠંડુ થવા લાગ્યું. આથી તતકાલ ડોક્ટરોને જોલાવી સંપત્તા યોગ્ય ઉપચારો કરાવ્યાં પણ બહુ નિષ્ફળ. ખંભાત સંઘને ધીરજ ન રહી. અન્ય ક્ષેત્રોમાં તાર વગેરે સાધનોદ્વારા એઓશ્રીની બંધીર હાલતના સમાચાર મોકલી દીધાં. અસહ્ય વેદના, આંતરિક દુઃખ, મનની મુંઝવણ બહુ એક સાથ શાંતિથી વેદતાં ચાલ્યાં.

ખંભાત શહેરમાં પૂજ્યશ્રીની આખરી બીમારીની ખબર વાયુવેગે પ્રસરી ગઈ. રાત્રિ હોવા છતાં આવક શ્રાવિકાઓ આપશ્રીના અંતિમ દર્શનાર્થે ઉપાશ્રયમાં ઉલટી પડ્યાં. દરેકના મુખ ઉપર ગ્લાનિ, નિઃશ્વાસ, શોક, દુઃખ ! બેરોવાળા સંપ્રદાયના મુનિ ની હરિદ્વાનજી પણ ખબર મળતાં તૂટી પધારેલ અને પૂજ્યશ્રીને નવકાર મંત્ર, શાસોચના વગેરે અંતિમ ધર્મ વિધિ-સ્મરણ કરાવવા નિજ કર્તવ્ય તાલનમાં દૃઢ થઈ રહ્યાં. રાતના બાર વાગ્યા, એક વાગ્યો. કાળતું તરફું વાદળ ઘેરાતુંજ ગયું અને વધુને વધુ કાળાશ પાથરતું ગયું. કાલ સાહેબ ન બોલે, ન હાલે ન મટકે ! ઉપસ્થિત જનો આકુળ ચાકુળ થઈ રહ્યાં ! શું થશે ! અમારું આ રત્ન કુંટવાઈ જશે કે શું ? ને વિચારે આંખોમાંથી અશ્રુખિંદુ સરી પડે, ક્યારે બોલે ! એટલામાં ૧૮૮૧ બેના ટકોરા પડ્યા. આપણે હસ્ત ઉચ્ચક્યો અને ચાર ગાંગળાં બતાવી સંજ્ઞા કરી. પરંતુ એ સમસ્યા કોઈ સમજી શક્યું નહીં કે સંજ્ઞાનો શો અર્થ હતો. આપણે અબુધ પ્રાણિઓને આવા હાપુરોની સમસ્યા શો સમજાય ! ત્રણ વાગ્યા ! એકદમ છવલેણ થયો ! સ્વધતા છવાઈ ગઈ. બધાં એકીટશે પૂજ્યશ્રી તરફ ટગર ટગર નિહ રહ્યાં. પ્રભાતના ચાર ટકોરા એ નિષ્કુર ત્રિડિયાળે પણ વગાડી ધા ! તેની સાથેજ એ મહાકાળે, અરેરે ! અમારાં એ મહામૂલાં રત્નને લાની ખપ્પર રૂપી અગ્નિમાં ભરખી લીધું. પૂજ્યશ્રીનાં નયનો ઉઘડી નાં ! ગરદન ઢળી પડી ! ગાત્રો, શિથિલ થઈ ઠરી ગયાં !

પૂજ્યશ્રી બરાબર ચારને ટકોરે સ્વર્ગવાસ થયાં, અહા ! જે

મરણનો. શ્રાવક! શ્રાવિકાઓમાં ધર્મનું જોમ પણ તેવુંજ. સારાએ સંધમાં આનંદ અને ઉત્સાહ ! કેમ ન હોય ? એક તો પૂજ્યશ્રી જાતે પોતે, સંધ પ્રત્યેનો આપશ્રીનો અદિતીય પ્રેમ અને ગાદીના ગામમાં આતુર્ભાસ. પછી પૂછવું શું ?

પરંતુ પ્રકાશ પાછળ અંધકાર, હારથ પાછળ રૂદન, આનંદ પાછળ શોક સરજાયેલાંજ છે. ખંભાત સંધનો આ અવર્ણનીય ઉત્સાહ અને આનંદ કુદરતને ન રૂચ્યો કુદરતની કળા અને ગતિ અકળ છે. મહાપર્યુષણ પર્વના દિવસો ચાલે. પૂજ્યશ્રીને એકાએક શરદીનો મહાઉપદ્રવ, આટલું છતાં સાત સાત દિવસો સુધી આત્મ-ખજાને જોરે સતત વ્યાખ્યાનધારા ચાલુ રાખી. ક્ષમાના સાગર ! આટલી વેદના છતાં કેવાડું એ ન કરકે ! ધન્ય છે એ મહાપુરુષની ક્ષમાશીલતાને અને સહનશીલતાને ! સંવત્સરીને દિને પ્રાતઃકાળે ઠંડીલ જઈ આવ્યા પછી શરદીનું જોર એટલું બધું વધી ગયું અને ત્રિવ વેદના ઉત્પત્તિ થઈ કે વ્યાખ્યાન આપવા અસમર્થ નીવડ્યા. અઉવિહાર ઉપવાસ ! કશેએ ઉપચાર નહીં ! ખીજે દિવસે ચોગ્ય ઉપચારો બાદ નહીં જેવો આરામ દષ્ટિગોચર થયો, પરંતુ તે પણ ટુંક સમયનોજ. અમદાવાદ અને સૂરત વગેરે રથગોથી મુખ્ય શ્રાવકો પણ આવેલાં. ભાદરવા સુદ ૧૦ ને રવિવારના રોજ તેઓ તથા અમદાવાદના શ્રીગુલાબચંદલાઈ વકીલ સાથે મહારાજશ્રી જાતે ત્રણ માળ સુધી ફરી આવ્યાં. શ્રાવકો પૂજ્યશ્રીની તપ્પીયત સારી લાગવાથી ભયમુક્ત બની પોતપોતાને સ્વસ્થાને બેસીને ટ્રેનમાં રવાના થઈ ગયાં.

પરંતુ જ્યાં કુદરતે વિયોગજ સરજ્યો હોય ત્યાં મયોગ સંભવેજ કેમ ! તેજ દિવસે સાંજે પાંચેક વાગ્યાના શુભારે એ કારમું દર્દ ફરી આક્રમણ કરવા લાગ્યું. સમતાનો સાગર એવા પૂજ્યશ્રી, દુઃખ કોળને ન જણાવતાં વેદના સહન કર્યે ગયાં. દેવસાપ્રીતક્રમણ પૂર્ણ કરી અન્ય મુનિવરોને પચ્ચખાણુ આદિ આપી નીચે જંગલ જવાની ઈચ્છા.

પ્રદર્શિત કરી. જતાં જતાં શરદીએ એકદમ જોર જમાવ્યું, થીર કાંઈકે હાંડુ થતા લાગ્યું. આથી તત્કાલ ડોક્ટરેને જોલાવી ચાંપતા ચોગ્ય ઉપચારો કરાવ્યાં પણ બધું નિષ્ફળ. ખંભાત સંઘને ધીરજ ન રહી. અન્ય ક્ષેત્રોમાં તાર વગેરે સાધનોદ્વારા એઓશ્રીની મંજીર હાલતના સમાચાર મોકલી દીધાં. અસહ્ય વેદના, આંતરિક દુઃખ, મનની મુંઝવણ બધું એક સાથે શાંતિથી વેદતાં આત્મા.

ખંભાત શહેરમાં પૂજ્યશ્રીની આખરી બીમારીનાં બખર વાયુવેગે પ્રસરી ગઈ. રાત્રિ હોવા છતાં આવક આવિકાઓ આપશ્રીના અંતિમ દર્શનાર્થે ઉપાશ્રયમાં હલદી પડ્યાં. દરેકના મુખ ઉપર ગ્લાનિ, નિઃશ્વાસ, શોક, દુઃખ ! બરવાળા સંપ્રદાયના મુનિ ત્રી હરિદાસજી પણ ખખર મળતાં તૂટી પધારેલ અને પૂજ્યશ્રીને નવકાર મંત્ર, આલોચના વગેરે અંતિમ ધર્મ વિધિ-સ્મરણ કરાવતા નિજ કર્તવ્ય પાલનમાં દૃઢ થઈ રહ્યાં. રાતના બાર વાગ્યા, એક વાગ્યો. કાળતું કારતું વાદળ ઘેરાતુંજ ગયું અને વધુને વધુ કાળાશ પાથરતું ગયું. પૂજ્ય સાહેબ ન જોલે, ન હાલે ન મટકે ! ઉપસ્થિત જોતો આકુળ વ્યાકુળ થઈ રહ્યાં ! શું થશે ! અમારું આ રત્ન હુંટવાઈ જશે કે શું ? એ વિચારે આંખોમાંથી અશ્રુબિંદુ સરી પડે, ક્યારે જોલે ! એટલામાં દન દન ખેતો ટકોરા પડ્યા. આપજીએ હસ્ત ઉચક્યો અને ચાર આંગળાં બતાવી સંજ્ઞા કરી. પરંતુ એ સમસ્યા કોઈ સમજી શક્યું નહીં કે સંજ્ઞાનો શો અર્થ હતો. આપણે અભુધ પ્રાણિઓને આવા મહાપુરોની સમસ્યા શે સમજાય ! તણ વાગ્યા ! એકદમ છવલેણ ઉઠ્યો ! સ્વધતા છવાઈ ગઈ. બધાં એકીટશે પૂજ્યશ્રી તરફ ટગર ટગર જોઈ રહ્યાં. પ્રભાતના ચાર ટકોરા એ નિષ્કુર ઘડિયાળે પણ વગાડી દીધા ! તેની સાથેજ એ મહાકાળે, અરેરે ! અમારાં એ મહામૂલાં રત્નને પોતાની ખખર રૂપી અગ્નિમાં ભરખી લીધું. પૂજ્યશ્રીનાં નયનો ઉઘડી ગયાં ! ગરદન ઢળી પડી ! ગાત્રો, શિથિલ થઈ ઠરી ગયાં !

પૂજ્યશ્રી બરાબર ચારને ટકોરે સ્વર્ગવાસ થયાં, અહા ! જે

શહેરમાં સંયમી જીવનનો સ્વર્ગ ઉદય થયો લાંબા આખરે અસ્ત થયો. આદિ અને અંત એકજ સ્થાનમાં, ચાર વાગે સ્વર્ગવાસ થતાંની સાથે ચાર આંગળા જોનારાં પોકારી ઉઠ્યાં, કંદન કરી રહ્યાં ! “અરેરે ! અમે કેવાં મૂઢમતિ ! જે વાગે ચેતવણી આપી છતાં અમે એમની સમસ્યાનો અર્થ ન સમજી શક્યાં ! ચાર આંગળાનો સંકેત એટલે પરમ પૂજ્યશ્રીનું પ્રભાતે ચાર વાગે સ્વર્ગગમન.” એ બધું હવે સમજાયું. પરંતુ હવે ગમે તેટલો પશ્ચાતાપ કરે શું વળે !

(રાગ-અળ તેરે સિવા)

ગયો સમય હવે પાછળથી સોચ કર્યે શું ?

હહાવો ન લીધો જીવતાં, મુંઝાચે હવે શું ?

સંઘમાં હાહાકાર વર્તી ગયો મુઘ મુઘ ભૂલાઈ ગઈ. તારપર તાર બહારગામ છુટવા લાગ્યા, આ કારમી ખગર લઈ ! દરેક સ્થાનેથી માણસો આવવા લાગ્યાં, કેટલાંક વખતસર આવી શક્યાં અને કેટલાંક હતભાગી કોઈ ગાડી ચૂક્યાં અને કોઈને ટ્રેનની સગવડ ન મળી. હું પણ આ હતભાગીઓમાંનો એક છું. રેશન આપ્યા અને ગાડી ઉપડી ગઈ, હૃદય ઘવાઈ ગયું. એ પુણ્યપ્રેમી ગુરુદેવનાં મૃતદેહનાં પણ દર્શન કરવા લાગ્યશાળી ન બની શક્યો ! પ્રભો, એ પૂજ્ય ગુરુદેવના આત્માને શાંતિ અર્પો એજ સાંત્વના !

અમદાવાદમાં તે સમયે મહાસતીજી શ્રી પાર્વતીબાઈ સ્વામી તથા શ્રી પરસનબાઈ સ્વામી તથા પૂજ્યશ્રીને હરતે ચારિત્ર અદ્વલ કરેલ શ્રી જશુબાઈ મહાસતીજી તથા બાળપ્રભુચારી મહાસતીજી શ્રી શારદાબાઈ સ્વામી ગિરાજમાન હતાં. તેઓ શ્રી આ દુષ્ટ સમાચાર સાંપડતાં અતિ વિપાદને પામ્યાં. ગુરુ વિયોગે કોને કુઃખ ન થાય ? એજ એમના માતપિતા ! આત્માસન મળતાં શાંત થયેલાં.

પૂજ્યશ્રીના મૃતદેહના અંતિમ સંસ્કાર અને સમશાનયાના

માટેની તૈયારીઓ થવા નાંડી. સુસન્નિત સુંદર પાલખી તૈયાર કરવામાં આવી. પૂજ્યશ્રીના મૃતદેહનું તેમાં સ્થાપન થયું. અહા ! શો ભાસ ! અને શી પ્રતિભા ! રયામવર્ણુ શરીર, બાળબ્રહ્મચર્યનું તેજ, વ્યાધિ વિનાનું કદાવર પ્રાઢ શરીર ! ત્રેસઠ ત્રેસઠ વર્ષની આયુ છતાં મૃત્યુ સમયે ચહેરા ઉપર ચારિત્ર્યનો પ્રકાશ તરી આવ્યો હતો.

પાલખીમાં સ્થાપિત થયે દર્શનાભિલાષીઓને હમણાંજ પૂજ્યશ્રી બોલી ઊઠશે. મૃત નહીં પણ જીવંત મૃતિ છે એવો ભાસ થઈ રહ્યો હતો.

સ્મરણ યાત્રા, અથાગ માનવમેદની સહિત સંઘવી પોળના ઉપાશ્રયેથી નીકળી ‘જય જયનંદા, જય જય ભદ્રા’ ના સૂત્ર પોકારો વચ્ચે સ્મરણ ભૂમિએ પહોંચી હતી. પૂજ્યશ્રીના દેહનો અગ્નિસંસ્કાર ચંદનના કાષ્ઠથી કરવામાં આવ્યો હતો. સુદુપતિ, પછેડી વગેરેની ઉછામણી થતાં લગભગ (૧૭૦૦૦) રૂપિયા સત્તર હજારનો અંક થયો હતો. દક્ષ અગ્નિસંસ્કારની ક્રિયા માટેની ઉછામણીનો આંક ૩૫૦૧) રૂ. થયો હતો. એ બધું પૂ. શ્રી રત્ન-ચંદ્રજી મહારાજની અપૂર્વ લાગણીનોજ પ્રતાપ કહેવાય.

પૂજ્યશ્રીના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે ખંભાતમાં જૈન-જૈનેતર દરેક વર્ગે આખા દિવસની પાખી પાળી હતી. પૂજ્યશ્રીનો સ્વર્ગવાસ ચવાધી પૂજ્ય પદવીની ધૂરાવહનનો ભાર પૂ. શ્રી ભાણુજી રખજી મહારાજના સુશિષ્ય તપસ્વી મુનિશ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજને સુપ્રત કરવામાં આવ્યો છે. ખંભાત સંપ્રદાયની ગાદી પર હંમેશાં એક એક રત્ન સમાન મહાપુરુષોજ આરૂઢ થતાં આવ્યાં છે. પૂજ્યશ્રી ગુલાબચંદ્રજી મહારાજે, તપસ્યાઓ કરી શરીરને ગાળી નાખ્યું છે. કોઈ મોહ, કોઈ ભય, એમને સ્પર્શતો નથી. સ્પષ્ટ વક્તૃત્વના એઓશ્રીના શુભે ખરેખર મારા ઉપર ખૂબ અસર

કરી છે. સમયે માત્રના દુર્વ્યયના દુસ્મન, હંમેશાં શાસ્ત્ર વાચન-મનન સહિત તપશ્ચર્યાના અભ્યાસી. સાયમાં રવ. પૂજ્યશ્રી રત્નચંદ્રજી મહારાજના સુશિષ્ય ણા. ધ્ર. મુનિશ્રી હર્ષદેવકાંપિજી. વૃત્તન પૂજ્યશ્રી, પોતાની તપશ્ચર્યા, શાસ્ત્ર-સૂત્રના જ્ઞાન અને ઓજસના પ્રભાવે સહગત પૂજ્યશ્રીની ગાદીને દીપાવે, સંઘની ઉત્તતિ કરે અને સંપ્રદાયને વિસ્તારે એજ શ્રીજીનેશ્વર પ્રભુ પરમાત્મા પ્રત્યે અંતરની અભ્યર્થના સાથે વિરમું છું. જયવીર.

ૐ

શાંતિ:!

શાંતિ:!!

શાંતિ:!!!

સ્મરત.

લિ.

કાર્તિકસુદિ ૧૧ શુક્રવાર
વિ. સંવત ૨૦૦૮
તા. ૯-૧૧-૧૯૫૧.

શ્રી સંઘ સેવક—

રતિલાલ લલ્લુભાઈ પોલિશવાલા.

સદ્ગત પૂજ્ય આચાર્ય બા. ધ્ર. મુનિશ્રી :

રત્નચંદ્ર જ્ઞ સ્વામીને

શ્રદ્ધાંજલિ.

(રાખતા રમકડાં-એ રાગ)

ત્યાગથી જીવનને આ જગમાં (૨) અમર બનાવ્યું છે,
ગામ્હે ગુણ શ્રી રત્નચંદ્રના, જેણે જીવન દીધાવ્યું છે. ત્યાગ.
ખંભાતે ગલીયાણા ગામે, જન્મ્યા રજપૂત જાતિ (૨)
નામ રવાંભાઈ નાની વયમાં, ત્યાગ ભાવના થાતી છે. ત્યાગ.
રૂના કાલા વીણવા કાળે, ગામ વચામણુ જાવે (૨)
મોંઘીઆઈની વાણી મુણતાં (૨), પાપ કરમ ના ભાવે છે. ત્યાગ.
આ સંસાર અસાર ગણીને, છોડી જગની માયા (૨)
શ્રીજગનલાલજી પાસે દીક્ષા (૨), લઈને મન હરખાયા છે. ત્યાગ.
સેવા કરતાં પૂજ્ય ગુરૂની, રહેતાં સરળ સ્વભાવે (૨)
ક્ષમા ધર્મને અખંડ ધરતાં (૨) કોઈને નવ દુભાવે છે. ત્યાગ.
આગણીસો પંચાણુ સાલે પૂજ્ય પદવી પર આવ્યા (૨)
સાત્વિક અદ્ભૂત પ્રતિભાથી (૨), સહુને મન ભાવ્યા છે. ત્યાગ.
ભાદરવા સુદ અગીયારસના, પ્રભાતે વાગ્યા ચાર (૨)
સ્વર્ગ સિધાવ્યા દિવ્ય પુરૂષ એ છોડી આ સંસાર છે. ત્યાગ.
પચાસ ઉણી એક દીક્ષા પાળી, પૂજ્ય પદવી નવ વર્ષ (૨)
મહા તપસ્વી પુણ્યાત્માને (૨), નમતાં થાયે હર્ષ છે. ત્યાગ.
એવા જીવનમાંથી થોડા, ગુણરૂપી રત્નો લઈએ (૨)
તો ઘનરયામ જરૂર આ બંધનમાંથી છુટા થઈએ છે. ત્યાગ.

અંભાત સંપ્રદાયના સદગત પૂ. આચાર્યશ્રી હગનલાલજીની

છવન-સમાલોચના.

(રાગ:-આવો આવો દેવ, મારા સૂતા સૂતા દાર.)

પરમ પ્રતાપિ, પ્રતિભાશાળી, હગનલાલજી મહારાજ,
ગાઠએ પૂજ્યતણા ગુણ આજ.

અવલ સંગતા સુપુત્ર વૈષ્ણવ, રાણા રજપુત જાતે,
સેવાભાર્તની કુખે જનમ્યાં, પૂજ્યભૂમિ અંભાતે—ગાઠએ...૧

જૈન ઉપાશ્રય જાવા લાગ્યા, વણિક મિત્રતે સંગે,
ધીરે ધીરે મન રંગાવા 'લાગ્યું', સંયમ રંગે—ગાઠએ...૨

સેવાભાવે શાળા ખોલી, જ્ઞાન સહુને આપે,
પોતાનું પણ જ્ઞાન વધારી, મોહના અંધન કાપે—ગાઠએ...૩

ઝોગણિસો મુંવાલીસ સાહે, પોપ દશમ મુદ્દ માળે,
મુરતિ ગામે દીક્ષા આપી, હૃદયંદ્ર મહારાજે—ગાઠએ...૪

પૂજ્યપદે શ્રી ભાણજીસ્વામી, ગીરધરલાલજી આવ્યા,
ઝોગણિસો ત્યાસીમાં પોતે પૂજ્ય પદવી સોહાયા—ગાઠએ...૫

સમાજ સેવા નવીન જાગ્રતિ, સ્વાશ્રય રીત સમગ્રવી,
જૈન અને આવિકાશાળા, દર્શ ઉપદેશ સ્થપાવી—ગાઠએ...૬

જૈન હિતેચ્છુ પત્ર કઢાવ્યું, દિવા નવીન વિચારો,
જૈનેતરમાં જૈન ધર્મના, રેડ્યા મુસંરકારો—ગાઠએ...૭

મુખાર્તમાં સ્થાનક અંધારું, પૂજ્યશ્રીના પ્રતાપે,
અજમેરે સાધુ સંમેલન, જર્જ દિપાવ્યું આપે—ગાઠએ...૮

પૂજ્ય જસરાજ પાસે શાસ્ત્રનું વિશેષ જ્ઞાન વધાર્યું,
અનુભવી આચાર્યે જગમાં, સુચારિત્ય પ્રસાર્યું—ગાઠએ...૯

ઝોગણિસો પંચાલના વૈરાગ્ય દશમ વદ ન્યારે,
છોડી દુનિયા કાળ કચો ન્યાં વાગ્યા દસ રહવારે—ગાઠએ...૧૦

દીક્ષા કાળ વરસ એકાવન પૂજ્ય પદવી અગિઆર,
ધન્ય છવન એ ધન્ય મરણએ, સદગ મનુષ્ય અવતાર—ગાઠએ...૧૧

મહાપુત્રપતા છવન પથે, જાતા સરશે અર્ધ,
જો 'ધનશ્યામ' અમલ ના કરીએ તો સમજી છે બધું—ગાઠએ...૧૨

(૨)

આરતિ-સમુચ્ચય.

(મંગલ શ્લોક)

અર્હતો ભગવંત ઇન્દ્ર મહિતાઃ, સિદ્ધાશ્ચ સિદ્ધિ સ્થિતાઃ ।
આચાર્યાં જિન શાસનોન્નતિ કરાઃ, પૂજ્યા ઉપાધ્યાયકાઃ ॥
શ્રી સિદ્ધાંત સુપાઠકા મુનિવરા, રત્નત્રયા રાધિકાઃ ।
પંચૈતે પરમેષ્ઠિ નઃ પ્રતિદિનં, કુર્વેતુ વો મંગલમ્
મંગલિક.

ચતારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધામંગલં, સાદુ મંગલં
કેવલી પન્નતરસ ધમ્મે મંગલં—
ચતારિ લોચુત્તમા, અરિહંતા લોચુત્તમા, સિદ્ધા લોચુત્તમા;
સાદુ લોચુત્તમા, કેવલી પન્ન તરસ ધમ્મે લોચુત્તમા.
ચતારિ સરણું પવ્વન્નામિ, અરિહંતા સરણું પવ્વન્નામિ.
સિદ્ધા સરણું પવ્વન્નામિ, સાદુ સરણું પવ્વન્નામિ,
કેવલી પન્ન તરસ ધમ્મે સરણું પવ્વન્નામિ.

(ચોપાઈ)

ચાર મંગલિક, ચાર શરણું કરે જેહ, ભવસાગરમાં ન છુટે તેહ,
સકળ કર્મનો આણે અંત, મોક્ષ તણું મુખ લહે અનંત;
ભાવ ધરીને જે શુણ ગાય, તે જીવ તરીને મુક્તિ જાય. ૧.
મંસાર માંહી શરણું ચાર, અવર શરણુ નહીં કોય,
જે નરનારી આદરે, તેને અક્ષય અવિચળ પદ હોય;
અંગુઠે અમૃત વસે, લળિધ તણો ભંડાર,
ગુરુ ગૌતમને સમરીએ, તો મનવંછિત ક્ષણ દાતાર. ૨.

ભરત ક્ષેત્રના ચોવીસ
તીર્થેશની નામાવલિ.

૧. શ્રી કાપલદેવ સ્વામી
૨. શ્રી અણ્ણતનાથ સ્વામી
૩. શ્રી સંલવનાથ સ્વામી
૪. શ્રી અલિનંદન સ્વામી
૫. શ્રી સુમતિનાથ સ્વામી
૬. શ્રી પદ્મપ્રભુ સ્વામી
૭. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી
૮. શ્રી ચંદ્રપ્રભુ સ્વામી
૯. શ્રી સુવિધિનાથ સ્વામી
- ૧૦ શ્રી શીતળનાથ સ્વામી
૧૧. શ્રી ત્રેયાંસનાથ સ્વામી
૧૨. શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી
૧૩. શ્રી વિમલનાથ સ્વામી
૧૪. શ્રી અનંતનાથ સ્વામી
૧૫. શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી
૧૬. શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી
૧૭. શ્રી કુંથુનાથ સ્વામી
૧૮. શ્રી અરનાથ સ્વામી
૧૯. શ્રી મદિક્ષનાથ સ્વામી
૨૦. શ્રી સુનિમુચત સ્વામી
૨૧. શ્રી નમિનાથ સ્વામી
૨૨. શ્રી નેમનાથ સ્વામી
૨૩. શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી
૨૪. શ્રી મહાવીર સ્વામી

મહાવિદ્યહ ક્ષેત્રમાં વિહાર-
માન ૨૦ તીર્થેશની
નામાવલિ.

- ૧ શ્રી મંદિર સ્વામી
- ૨ શ્રી યુગમંદિર સ્વામી
- ૩ શ્રી બાહુ સ્વામી
- ૪ શ્રી સુબાહુ સ્વામી
- ૫ શ્રી સુખતનાથ સ્વામી
- ૬ શ્રી સ્વયંપ્રભ સ્વામી
- ૭ શ્રી સ્વલાનન સ્વામી
- ૮ શ્રી અનંતવીર્ય સ્વામી
- ૯ શ્રી સુરપ્રભ સ્વામી
- ૧૦ શ્રી વિશાળપ્રભ સ્વામી
- ૧૧ શ્રી વજ્રધર સ્વામી
- ૧૨ શ્રી ચંદ્રાનન સ્વામી
- ૧૩ શ્રી ચંદ્રબાહુ સ્વામી
- ૧૪ શ્રી બુદ્ધગદેવ સ્વામી
- ૧૫ શ્રી હર્ષિવર સ્વામી
- ૧૬ શ્રી નેમપ્રભ સ્વામી
- ૧૭ શ્રી વીરસેન સ્વામી
- ૧૮ શ્રી મહાભદ્ર સ્વામી
- ૧૯ શ્રી દેવયશ સ્વામી
- ૨૦ શ્રી અણ્ણસેન સ્વામી

શ્રી મહાવીર છંદ.

ચોવીસમા મહાવીર, શૂરવીર મહા ધીર,
વાણી મીઠી ખાંડ ખીર, સિદ્ધારથ નંદ હૈ;
નાગિણીસી નારી જાણી, ઘટમે વૈરાગ્ય આણી,
યોગ કિયો જગ ભાણુ, ટાળ્યા મોહ કંદ હૈ.
ચોદ હજાર સંત, તાર દિયા ભગવંત,
કરમકો કિયો અંત, પાયા મુખ કંદ હૈ;
કહે કવિ ચંદ્રભાણુ. મુણો હો વિવેક વાન,
મહાનાર કિયા ધ્યાન ઉપજે આનંદ હૈ.

શ્રી નવકાર મંત્રનો છંદ.

(દાહા)

વંછિત પૂરે વિવિધ પૂરે, શ્રી જિનશાસન સાર,
નિશ્ચે શ્રી નવકાર નિત, જપતાં જપ જપકાર. ૧
અડશઃ અક્ષર અધિક દ્વય, નવપદ નવે નિધાન,
વીતરાગ સ્વયં મુખ વદે, પંચ પરમેશ્વો પ્રધાન. ૨
એકજ અક્ષર એક ચિત્ત, સમયાં સંપતિ થાય,
સંચિત સાગર સાતનાં, પાતિકે દૂર પલાય. ૩
સકળ મંત્ર શિર મુકુટ મણી, સદ્ગુણ ભાષિત સાર,
સોભવિયાં મન શુદ્ધ્યું, નિત જપીએ નવકાર. ૪

(છંદ હાટકી)

નવકાર થકી શ્રીપાળ નરેસર, પામ્યો રાજ્ય પ્રસિદ્ધ,
સમશાન વિષે શિવ નામ કુમરને, સોવન પુરિસો સિદ્ધ;
નવ લાખ જપતા નરક નિવારે, પામે ભવનો પાર,
સો ભવિયાં ભંતે, ચોખ્ખે ચિત્તે; નિત જપીએ નવકાર. ૬

ગાંધી વડશાખા શિકે ખેસી, હેઠળ કુંડ હુતાશ,
 તસ્કરને મંત્ર સમર્થો શ્રાવકે, ઊઘ્યો તે આકાશ;
 વિધિ રીત જાણ્યો વિપધર વિપ ટાળે, દાળે અમૃત ધાર-સો ૨
 બીજોરાં કારણ રાય મહાળળ, વ્યંતર દુષ્ટ વિરોધ,
 જેણે નવકારે હાયા ટાળી, પામ્યો નક્ષ પ્રતિબોધ;
 નવલાખ જપતાં થાયે જિનવર, એવો છે અધિકાર, સો ૩
 પશ્ચિપતિ શીખ્યો સુનિવર પાસે, મહા મંત્ર મન શુદ્ધ,
 પરભવ તે રાજસિંહ પૃથ્વીપતિ, પામ્યો પરીગળ રૂઢ;
 એ મંત્ર થકી અમરાપૂર પહોંચ્યો, આરૂઢત સુવિચાર-સો ૪
 સન્યાસી કાશી તપ સાધતો, પંચાગિન પરભળ,
 દીઠો શ્રી પાસ કુમારે પન્નગ, અધ બળતો તે ટાળ;
 સંભળાવ્યો શ્રીનવકાર સ્વયં સુખ, દિગ્ભુવન અવતાર-સો ૫
 મન શુદ્ધે જપતાં મયણાસુદંરી, પામી પ્રિય સંયોગ,
 ઇશુ ધ્યાને કષ્ટ ટળ્યું હિંચરતું રક્તપિત્તનો રોગ;
 નિશ્ચયશું જપતાં નવનિધિ થાએ, ધર્મતણો આધાર-સો ૬
 ઘટમાંહી કૃષ્ણ ભુજંગમ ધાલ્યો, ઘરણી કરવા ધાત,
 પરમેષ્ઠિ પ્રભાવે, હાર ફૂલનો વસુધા માંહી વિખ્યાત;
 કમળાવતિયે પીંગળ કીધો, પાપ તણો પરીહાર-સો ૭
 ગયણા ગણુ જાતિ રાખી ગ્રહીને, પાડી ગાણુ પ્રહાર,
 પદ પંચ સુણુતા પાંડુપતિ ધર, તે થઇ કુંતા નાર;
 એ મંત્ર અમુલક મહિમા મંદિર, ભવ દુઃખ ભંજણહાર-સો ૮
 કંબળ ને સંબળ કાદવ કાદયા, શકત પાંચશે માન.
 દીધે નવકાર ગયા દેવલોકે, વિલસે અમર વિમાન;
 એ મંત્ર થકી, સંપતિ વસુધા મળે, વિદશે વૈન વિહાર-સો ૯
 આગે ચોવીશી દુષ્ટ અનંતી, હોશે વાર અનંત,
 નવકાર તણી કોઇ આદિ ન જાણે, ઈમ ભાંખે અગિઠંત;
 પૂરવ દિશિ ચારે આદિ પ્રપંચે સમર્થા સંપતિ સાર સો ૧૦

પરમેષ્ઠિ સુર પદ તે પણ પામે, જે કૃતકર્મ કોર,
 પુંડરગિરિ ઉપર પરતક્ષ પેખ્યો, મણિધરને એક મોર;
 સદગુરની સનમુખ વિધિએ સમરતાં, સદગ જન્મ સંસાર સો ૧૧
 શુભીકા રોપણ તરકર કીધો, લોહખરો પરસિદ્ધ,
 તિહાં શેઠે નવકાર સુણાવ્યો, પામ્યો અમરની રૂઢ:
 શેઠને ઘર આવી વિદ્ય નિવાર્યો, સુરે કરી મનોહાર સો ૧૨
 પંચ પરમેષ્ઠિ જ્ઞાનજ પંચહ. પંચ દાન ચારિત્ર,
 પંચ સજ્જાય મહાવ્રત પંચહ, પંચ સુમતિ સમકીત;
 પંચ પ્રમાદહ વિષય તલે પંચ, પાળો પંચાચાર સો ૧૩

(કંઠશ છપ્પય)

નિત જપીએ નવકાર, સાર સંપત્તિ મુખદાયક,
 શુદ્ધ મંત્ર એ શાસ્વતો, એમ જપે શ્રી જગનાયક;
 શ્રી અરિહંત સુસિદ્ધ, શુદ્ધ આચાર્ય ભણીને,
 શ્રી હિવજાય મુસાધુ, પંચ પરમેષ્ઠિ યુણીને.
 નવકાર સાર સંસાર છે, કુશળ હાલ વાયક કહે,
 એક ચિતે આરાધતાં, વિવિધ રૂઢિ વાંછિત લહે. ૧૪

ચોપાઈ.

આનુપૂર્વી ગણજ્યો જોય, છમાસી તપનું કૃણ હોય,
 રાંદેહ નવ આણો લગાર, નિર્મળ મને જ્યો નવકાર. ૧
 શુદ્ધ વસ્ત્રે ધરી વિવેક, દિન દિન પ્રત્યે ગણવી એક,
 એમ આનુપૂર્વી જે ગણે, તે પાંચસે સાગરના પાપને હણે. ૨

દોહરા.

એક અક્ષર નવકારનો, શુદ્ધ ગણે જે માર,
 તે બાંધે શુભ દેવનું, આયુધ્ય અપરંપાર ૧

ઓગણીચલાખ ત્રેસહજનર, બસેબાસક પળ,
ત્યાંહાં મુખી તે લોગવે, નવકાર મત્રનું ફળ. ૨
અશુભ કમકે હરણકું, મત્ર ગડા નવકાર,
વાણી દાદશ અંગમે, દેખ લીયો તત્વસાર. ૩

આનુપૂર્વી ગણવાની રીત.

- ૧ હોય ત્યાં નમો
અરિહતાણું,
૨ હોય ત્યાં નમો
સિદ્ધાણું,
૩ હોય ત્યાં નમો
આયરિયાણું,
૪ હોય ત્યાં નમો
ઉપગમ્યાણું,
૫ હોય ત્યાં નમો
લોએમવસાણું,

૧

૧	૨	૩	૪	૫
૨	૧	૩	૪	૫
૧	૩	૨	૪	૫
૩	૧	૨	૪	૫
૨	૩	૧	૪	૫
૩	૨	૧	૪	૫

૨

૧	૨	૪	૩	૫
૨	૧	૪	૩	૫
૧	૪	૨	૩	૫
૪	૧	૨	૩	૫
૨	૪	૧	૩	૫
૪	૨	૧	૩	૫

૩

૧	૩	૪	૨	૫
૩	૧	૪	૨	૫
૧	૪	૩	૨	૫
૪	૧	૩	૨	૫
૩	૪	૧	૨	૫
૪	૩	૧	૨	૫

૪

૨	૩	૪	૧	૫
૩	૨	૪	૧	૫
૨	૪	૩	૧	૫
૪	૨	૩	૧	૫
૩	૪	૨	૧	૫
૪	૩	૨	૧	૫

૫

૧	૨	૩	૫	૪
૨	૧	૩	૫	૪
૧	૩	૨	૫	૪
૩	૧	૨	૫	૪
૨	૩	૧	૫	૪
૩	૨	૧	૫	૪

૬

૧	૨	૫	૩	૪
૨	૧	૫	૩	૪
૧	૫	૨	૩	૪
૫	૧	૨	૩	૪
૨	૫	૧	૩	૪
૫	૨	૧	૩	૪

૭

૧	૩	૫	૨	૪
૩	૧	૫	૨	૪
૧	૫	૩	૨	૪
૫	૧	૩	૨	૪
૩	૫	૧	૨	૪
૫	૩	૧	૨	૪

૮

૨	૩	૫	૧	૪
૩	૨	૫	૧	૪
૨	૫	૩	૧	૪
૫	૨	૩	૧	૪
૩	૫	૨	૧	૪
૫	૩	૨	૧	૪

૯

૧૦

૧૧

૧	૨	૪	૫	૩
૨	૧	૪	૫	૩
૧	૪	૨	૫	૩
૪	૧	૨	૫	૩
૨	૪	૧	૫	૩
૪	૨	૧	૫	૩

૧	૨	૫	૪	૩
૨	૧	૫	૪	૩
૧	૫	૨	૪	૩
૫	૧	૨	૪	૩
૨	૫	૧	૪	૩
૫	૨	૧	૪	૩

૧	૪	૫	૨	૩
૪	૧	૫	૨	૩
૧	૫	૪	૨	૩
૫	૧	૪	૨	૩
૪	૫	૧	૨	૩
૫	૪	૧	૨	૩

૧૨

૧૩

૧૪

૨	૪	૫	૧	૩
૪	૨	૫	૧	૩
૨	૫	૪	૧	૩
૫	૨	૪	૧	૩
૪	૫	૨	૧	૩
૫	૪	૨	૧	૩

૧	૩	૪	૫	૨
૩	૧	૪	૫	૨
૧	૪	૩	૫	૨
૪	૧	૩	૫	૨
૩	૪	૧	૫	૨
૪	૩	૧	૫	૨

૧	૩	૫	૪	૨
૩	૧	૫	૪	૨
૧	૫	૩	૪	૨
૫	૧	૩	૪	૨
૩	૫	૧	૪	૨
૫	૩	૧	૪	૨

૧૫

૧૬

૧૭

૧	૬	૫	૩	૨
૬	૧	૫	૩	૨
૧	૫	૬	૩	૨
૫	૧	૬	૩	૨
૬	૫	૧	૩	૨
૫	૬	૧	૩	૨

૩	૬	૫	૧	૨
૬	૩	૫	૧	૨
૩	૫	૬	૧	૨
૫	૩	૬	૧	૨
૬	૫	૩	૧	૨
૫	૬	૩	૧	૨

૨	૩	૪	૫	૧
૩	૨	૪	૫	૧
૨	૬	૩	૫	૧
૬	૨	૩	૫	૧
૩	૬	૧	૫	૧
૬	૩	૧	૫	૧

૧૮

૧૯

૨૦

૨	૩	૫	૪	૧
૩	૨	૫	૪	૧
૨	૫	૩	૪	૧
૫	૨	૩	૪	૧
૩	૫	૨	૪	૧
૫	૩	૨	૪	૧

૨	૪	૫	૩	૧
૪	૨	૫	૩	૧
૨	૫	૪	૩	૧
૫	૨	૪	૩	૧
૪	૫	૨	૩	૧
૫	૪	૨	૩	૧

૩	૪	૫	૨	૧
૪	૩	૫	૨	૧
૩	૫	૪	૨	૧
૫	૩	૪	૨	૧
૪	૫	૩	૨	૧
૫	૪	૩	૨	૧

—: જનદેવ સ્તુતિ :—

(રાગ—ઐ જય જગદીશ હરે.)

ૐ જય જનવર સ્વામી, પ્રભુ જય જનવર સ્વામી;
 સંકટ હરણુમ્ શાંતિ કરણુમ્, જય જનવર સ્વામી—ટેક.
 સુખ કરણુમ્ દુઃખ હરણુમ્, સ્વામી તુમ કેવલજ્ઞાની; પ્રભુ તુમ
 ચિંતા ચૂરણુ આશા પૂરણુ, અમૃતસમ ગાની....ૐ જય-૧
 રોગ નસાવે શોક મિટાવે, વિષ અમૃત હોવે,—પ્રભુ વિષ
 નો ધ્યાવે સુખ પાવે, ભવ ભવ દુઃખ જોવે....ૐ જય ૨.
 નામકો માલા રટનેવાલા, હો જાવે આલા—પ્રભુ હો
 દીન દયાલા તૂ રખવાલા, લક્ષ્મીકા પ્રતિપાલા....ૐ જય ૩.
 અગનિત થારી મહિમા ભારી, જાને નર નારી—પ્રભુ જાને
 ‘નાથુ સુનિ’લી શરણ ચરણકી, કરો સહાય મહારી—ૐ જય ૪.

◇ નવપદની આરાત ◇

ૐ જય જયકાર કરે, સુરપતિ જય જયકાર કરે,
 શુદ્ધ ભાવોસે જો જન, નવ પદ ધ્યાન ધરે—ૐ ટેક.
 અ સિ આ ઉ સા ય નમઃ યે, પાંચો પદ હુમરે; પ્રભુ પાંચો.
 દર્શન જ્ઞાન ચરિત તપ, મંગલાચાર કરે.—ૐ જય....૧
 જન્મ મરણ મિટ જાવે, તીનોં તાપ હરે, પ્રભુ તીનોં.
 ભવ સિંધુસે નૈયા, નવ પદ પાર કરે.—ૐ જય...૨
 કલ્પવૃક્ષ, કામધેનુ હૈ, જગમેં નામ ચહી; પ્રભુ જગમેં.
 ચિંતામણિ હૈ નામ પ્રભુકા, ચિંતા રહે ન સહી.—ૐ જય....૩
 શુદ્ધ હૃદયસે જો કોઈલી, નવ પદ યાદ કરે; પ્રભુ નવ.
 સુર સુરેન્દ્ર સંકટમેં, રક્ષા આપ કરે.—ૐ જય...૪
 રોગ શોક ભય નાસે, સંકટ દૂર ટળે; પ્રભુ સંકટ.
 “રામ” મુનિ કહે નવ પદ, મુમરે આશ કરે.—ૐ જય...૫

—: પંચ જ્ઞાનની આરતિ :—

જય પારસદેવા. (પ્રભુ) જય પારસદેવા,
 સુરનર કદે તારી સેવા (૨), પ્રભુ જુગના દેવા. જયદેવ (૨)-૧
 પહેલું રે મતિ જ્ઞાન, અઠાવીસ લેદે, પ્રભુ અઠાં
 અષ્ટ કરમને છેદે (૨), પાપનાં દળ લેદે.....જયદેવ (૨)-૨
 બીજું રે શ્રુત જ્ઞાન, ચૌદા વીસ બુજમ; પ્રભુ ચૌદાં
 ચૌદ પૂરવધર સુદાં (૨), લાગે લવ સુદા....જયદેવ (૨)-૩
 ત્રીજું રે આરતિ, અવધી જ્ઞાન ઢેરી; પ્રભુ અવધીં
 મટાડે લવની ફેરી (૨). સેવા કરું તેરી.....જયદેવ (૨)-૪
 ચોથી રે આરતિ, મનઃપર્યવ જાણો; પ્રભુ મનઃપર્યવં
 દોય લેદનો રાણો (૨), મુક્તિ સકરાણો.....જયદેવ (૨)-૫
 પંચમી આરતિ, દેવળ એક લાખયું; પ્રભુ દેવળં
 અખંડ સ્થળ જેણું આખયું (૨), અજરામર રાખયું. જયદેવ (૨)-૬
 એ પંચ જ્ઞાનની આરતિ, જે કોઈ ગાયે; પ્રભુ જે કોઈં
 સમકિત શુદ્ધ અલિલાયે (૨), 'ઐસાગ્ય' શણ ગાયે.
 જયદેવ (૨)-૭

ૐ શ્રી અરિદંત સ્તુતિ. ૐ

નમું નમું રે દેવ અરિદંતા, પ્રભુ શિવ રમણી કે કંતારે,
 નમું નમું રે દેવ અરિદંતા-૨૬૦
 ધન પાતી કરમ સખ હંતા, (૨) સખ જનત કેવળ વંતા રે...નમું
 પ્રભુ અતિરાય ચોત્રીસ સોદંતા, (૨) પ્રભુ તીન બુવનમેં મદંતા રે...નમું
 એક લેલન વાણી વાગરંતા, (૨) ચાર તીર્થકી સ્થાપના કરંતા રે...નમું
 ત્રિલોક અપિં તન મનસે નમંતા, (૨) શીવ દેવે શ્રી ભગવંતા રે...નમું

○ ચોવીસ જિન પ્રાર્થના. ○

રીખવ અજીત હનનાથ, સંભવ અભિનંદના,
 સુમતિ પદમ સુપાર્શ્વ, ચંદ્ર પ્રભુ વંદના. ૧
 સુવિધિ શીતળ શ્રેયાંસ, કે વાસુપૂજ્ય ધ્યાઇએ,
 વિમળ અનંત ધર્મનાથ, શાંતિ ગુણ ગાઇએ. ૨
 કુંથુ અરંચ મલ્લિનાથ, મુનિસુવ્રત નિર્મળા,
 નમિ આરિષ્ટ નેમિનાથ, પારસ મહાવીર ભલા. ૩
 એ ચોવીસીનાં નામ કે, નિત્ય પ્રત્યે ભજો,
 હિંસા જૂઠું અદત, મૈથુન પરિગ્રહ તજો. ૪
 એ ચોવીસીનાં નામ કે, નિત્ય પ્રત્યે ગાઇએ,
 જન્મ મરણ દુઃખ દૂર, મુક્તિ પદ પાઇએ. ૫
 વીસે વાંદું વેરમણ, અગિઆરે વાંદું ગણધરા,
 બેહી કરજોડી નામું શીશકે, સાચા હનેશ્વરા. ૬
 દેવીશ્વર કહે કરજોડ, મુણારે ભવિ પ્રાણિયા,
 કર્મ હરણ એ ઉપાય કે, જુગમાં જાણિયા. ૭
 સાચો તે શ્રી જૈન ધર્મ, વ્યસન વંશમાં હું વસ્યો,
 ચાલ્યો કુકર્મની ચાલ, ચોરાશીમાં ભટકીઓ. ૮
 ભમ્યો અનંતો કાલ કે, ધર્મ વિના કુગતિમાં.
 પ્રભુ કરજો મુજ ઉપર, મહેર કે, મેલજો મુગતિમાં. ૯

● શ્રી ચોવીસ જિન આરતિ. ●

જય મુક્તિ દાતા, પ્રભુ જય મુક્તિ દાતા,
 તુજને વંદન કરીએ (૨) ગુણ તારા ગાતા-જયદેવ જયદેવ-એક...
 આદિનાથ અજીત સંભવ સુખકારી, પ્રભુ સંભવ...
 કષ્ટ હમારાં કાપો, હે ભવ ભવ દારી...જયદેવ ૧
 અભિનંદન સુમતિ પદ્મ તું મુજ પ્યારો, પ્રભુ પદ્મ...
 સુપાર્શ્વ ચંદ્ર સુવિધિ, શીતળ ભવ તારો...જયદેવ ૨

- ત્રેયાંસ વામુ વિમલ, અનંત ગુણ સરીયા, -પ્રભુ અનંતં
 ઇષ્ટ લેખનાં કાપી, શિવ રમણી વરીયાજયદેવં ૩
- ધર્મ ધુરંધર નાય આપ વરયા મુક્તિ, -પ્રભુ આપં
 શાંતિનાથ મુજો અવણે, દાસ તણી મુક્તિ...જયદેવં ૪
- કુંજુનાથ કોટે કાંઠ કુવનમાંથી -પ્રભુ કાંઠં
 અરમણિને પ્રણમું (૨) તારો કર સાથી.....જયદેવં ૫
- મુનિ મુન્નત મહારાજ, અગણિત મુજ ખામી, -પ્રભુ અગણિતં
 વંદુ શિર હું નામી, (૨) તારો અંતરગમી.....જયદેવં ૬
- નમીનાથ ભગવાન, ભાવ ધરી ભાજો, -પ્રભુ ભાવં
 નિર્મળ નેમ નગીના (૨) દુઃખ સર્વે ટાળો.....જયદેવં ૭
- પાર્શ્વ પરમકૃપાળ, જન પાલણુ હારો, -પ્રભુ જનં
 વર્ધમાન જિન વંદું (૨) ભવ જળથી તારોજયદેવં ૮
- ચોવીસ છન ભક્તિ, ભાવ ધરી કરશે, -પ્રભુ ભાવં
 જન્મ મરણ દુઃખ ટાળો (૨) મુક્તિને વરશે.....જયદેવં ૯
- નમી ગુજને કહે 'નેમ' નાય તું છે મારો, -પ્રભુ નાયં
 જૈન પ્રવર્તક મંણ (૨) ઘાસન સદૃ તારો.....જયદેવં ૧૦

ૐ શ્રી મહાવીર પ્રભુની આરત. ૐ

જય સુખના સ્વામી, પ્રભુ જય સુખના સ્વામી,
 ગુજને વંદન કરીએ, ભવ ભવ નવ ભમીએ.

જયદેવ જયદેવ...જવ જવ નવ ભમીએ...ટેક.

- 'સિદ્ધાર્થના' મુત, 'ત્રિશક્તા' માતાના જયા-પ્રભુ ત્રિશક્તા.
 'જસોદાના' હો કંથ કે, ત્રિભુવન શુભ ગાયા-જયદેવં ૧
- ખાલપણામાં આપ, ગયા રમવા કાન્તે-પ્રભુ મયાં
 દેવતાએ દીધો પરચો, જિવરાવા કાન્તે...જયદેવં ૨

પહેલી વારનું રૂપ, લીધું નાગ તણું-પ્રભુ લીધું
 બીજી વારનું રૂપજ, ધરીમું બાળ તણું...જયદેવ ૩
 સહુ બાળક બીધા પ્રભુ, પોતે નહીં બીધા-પ્રભુ
 દેવનું નહિ કંઈ ચાલ્યું, થાકી ગયા ચાલી...જયદેવ ૪
 એવા છો ભગવંત, 'મહાવીર' તુમ જાણું-પ્રભુ મહા
 હોય ભલે રંક રામા, વદે સહુ તમને...જયદેવ ૫

● પ્રતિક્રમણ સંજ્ઞાય. ●

પંચ પ્રમાદ તજ પડિછમણું, સાંજ સવારે દીને;
 અરિહંત સિદ્ધ સદ્ગુણી સાળે, પાપ અ લોવણુ લીને.
 સંગે કર મન રંગ હો રાજ પડિછમણું મન ચંગે. ૧
 જ્ઞાન અક્ષર એછો અધિકો, કાતો માત્રા ભાખ્યો;
 જન શાસનમાં શંકા કંખા મિથ્યાત મનમાં રાખ્યો. સંગે. ૨
 જીવ છકાયતો આરંભ સમારંભ, તીવ્ર પરિણામે કીધો;
 ક્રોધ કષાય કરી જૂઠું બોલ્યો, અદત્તા દાનજ લીધો. મંગે. ૩
 પરસ્ત્રી દેખી ગ્રેમ વધાયો, ધન લોભે લલચાયો;
 દશે દિશાની અધિકી રાવઈ, ખાવણુ પીવણુ રાખ્યો. સંગે. ૪
 કરમાદાશ્વી અનર્થા દંડે, સામાયિક શુદ્ધ નવિ આવે;
 દિશાવગાસી વ્રત, આઠમ-પાખો, પોપો ભલે ન લાવે. સંગે. ૫
 જમવા વેળા જમવા બેડો, સાધુ ચિંતવણુ વીસરીયો;
 સંલેહણુ તપ વીરજીએ ભાખ્યો, એકસો ચોવીસ દૂવણુ ભરીયો.
 સંગે. ૬

જાણે અજાણે જે પડિછમણે, કર્મે તે હળવો થાશે;
 વરણુ નાગ નટવાના દ્રષ્ટાંતે, તે ભવસાગર તરશે
 સામાયિક પોપો ને પડિછમણું, આસ્થા ર
 નવા નગરે મુનિ 'તેજસિંહ' ભાજ

ॐ પ્રતિકમણ્ડની સ્તુતિઝાપ. ॐ

કર પઠિશ્વરમણું રે બાવશું, દોય ધરી શુભ ધ્યાન લાલ રે;
પરબદ બતાં જીવે, સંબળ સાસું બધું લાલ રે. ૪૨૦ ૧
‘શ્રીવીર’ સુખ મંત્ર ઉચ્ચરે, શ્રેણિકરાય પ્રતિ વાણુ લાલ રે;
લાખ ખાંડી સોના તણી, દિયે દિન દિન પ્રત્યે દાન લાલ રે. ૪૨૦ ૨
લાખ વરસ લગે તે વળી, એમ દીએ કવ્ય અપાર લાલ રે;
એક સામાયિકને તોડે, નાંવે તેડુ લગાર લાલ રે. ૪૨૦ ૩
સામાયિક ચઢવિસંતો, વંદના દોય દોય વાર લાલ રે;
મત સંભાળો ને આપણાં, પાળો તે નિરતિયાર લાલ રે. ૪૨૦ ૪
કર કાઠિસંમ શુભ ધ્યાનનો, પચ્ચખાણુ શુદ્ધ વિચાર લાલ રે;
તેહ સંધ્યાએ તે વળી, ટાળો ટાળો અતિયાર લાલ રે. ૪૨૦ ૫
સામાયિક પ્રસાદથી, લહીએ અમર વિમાન લાલ રે;
‘શિલ મુનિ’ એમ ઉચરે, એ છે મુનિ નિદાન લાલ રે. ૪૨૦ ૬

—: વિચારો અને જીવનમાં ઉતારો :—

- ૧ ઉદાર બનો પણ ઉગાડિ ન બનો.
- ૨ કરકસરીયા બનો, પણ કલૂસ ન બનો.
- ૩ સ્વતંત્ર થાઓ પણ સ્વચ્છંદી ન થાઓ.
- ૪ નમ્ર થાઓ પણ નમાદા ન થાઓ.
- ૫ નવું કીખો પણ જૂનું ન વિસારો.
- ૬ વિદ્યા બળો પણ વિનય ન વિસારો.
- ૭ આગળ વધો પણ પાછા ન દો.
- ૮ સ્પર્ધા કરો પણ કૃપિયા ન કરો.
- ૯ સત્યનો આગ્રહ રાખો પણ દુરાગ્રહ દડ ન રાખો.
- ૧૦ પાપને ધિક્કારો પણ પાપીને ન ધિક્કારો.
- ૧૧ પ્રભુ પ્રાર્થા કરો પણ તમારી પ્રાર્થના કરનારને ન વિસારો.
- ૧૨ નિર્દોષી ખાતર ખાતપાન છે પણ ખાતપાન ખાતર નિર્દોષી નથી.
- ૧૩ પદોપકાર એ મોટામાં મોટું પુણ્ય છે.
- ૧૪ વિશ્વાસ ધાત એ મોટામાં મોટું પાપ છે.

પહેલી વારનું રૂપ, લીધું નાગ તણું-પ્રભુ લીધું.
 બીજી વારનું રૂપજ, ધરીશું આજ તણું...જયદેવ ૩
 સહુ બાળક બીધા પ્રભુ, પોતે નહીં બીધા-પ્રભુ
 દેવનું નહિ કંઈ ચાલ્યું, યાદી મયા ચાલી...જયદેવ ૪
 એવા છો ભગવંત, 'મહાવીર' તુમ જાણું-પ્રભુ મહા
 હોય ભલે રંક રામા, વંદે સહુ તમને...જયદેવ ૫

● પ્રતિક્રમણ સંજ્ઞાય. ●

પંચ પ્રમાદ તજ પડિછમણું, સાંજ સવારે કીજે;
 અરિહંત સિદ્ધ સદ્ગુરૂની સાખે, પાપ અ લોવણુ લીજે.
 સંગે કર મન રંગ હો રાજ પડિછમણું મન ચંગે. ૧
 જ્ઞાન અક્ષર એછો અધિકો. કાનો માત્રા ભાખ્યો;
 જન યાસનમાં સંકા કંખા મિથ્યાત મનમાં રાખ્યો. રંગે.
 જીવ છકાયનો આરંભ સમારંભ, તીવ પરિણામે કીધો;
 ક્રોધ કષાય કરી જૂઠું બોલ્યો, અદ્ભુત જ્ઞાનનાં પાનિ. સંગે.
 પરસ્ત્રી જેખી ગ્રેમ વધાયો, ધન લોભે લલચાયો;
 દશે દિશાની અધિકી રાવઈ, ખાવણુ પીવણુ રાખ્યો. સંગે.
 કરમાદાશ્રી અનર્થો દંડે, સામાયિક શુદ્ધ નવિ આવે;
 દિધાવગાસી વ્રત, આક્રમ-પાખી, પોખો ભલે ન જાવે. સંગે.
 જમવા વેળા જમવા બેડો, સાધુ ચિંતવણા વીસરીયો;
 સંલેહણા તપ વીરજીએ ભાખ્યો, એકસો ચોવીસ દુવણુ ભરીયો.
 સંગે.

જાણે અજાણે જે પડિછમણે, ક્રમે તે દળયો થાણે;
 વરણુ નાગ નટવાના દ્રષ્ટાંતે, તે ભવસાગર તરણે. સંગે.
 સામાયિક પોષો ને પડિછમણું, આર્યા સદિન જે કરશે;
 નવા નગરે મુનિ 'તેજસિંહ' ભાખે, દયા ધર્મથી તરશે. સંગે.

❖ પ્રતિક્રમણની સજ્જાય. ❖

કર પશ્ચિમભણું રે બાવણું, દોય ઘડી શુભ ધ્યાન લાલ રે;
પરભવ બતાં છવને, સંબળ સાચું બણુ લાલ રે. કર૦ ૧
‘શ્રીવીર’ મુખ ધમ ઉચ્ચરે, શ્રેણિકરાય પ્રતિ વાણુ લાલ રે;
લાખ ખાંડી સોના તણી, દિયે દિન દિન પ્રત્યે દાન લાલ રે. કર૦ ૨
લાખ વરસ લગે તે વળી, એમ દીએ ડ્ય અપાર લાલ રે;
એક સામાયિકને તોલે, ના’વે તેડ લગાર લાલ રે. કર૦ ૩
સામાયિક ચઉવિસંથો, વંદના દોય દોય વાર લાલ રે;
પ્રત સંભાળો ને આપણાં, પાળો તે નિરતિચાર લાલ રે. કર૦ ૪
કર કાઉસગ શુભ ધ્યાનનો, પરચખાણુ શુદ્ધ વિચાર લાલ રે;
એઉ સંધ્યાએ તે વળી, ટાળો ટાળો અતિચાર લાલ રે. કર૦ ૫
સામાયિક પ્રસાદથી, લહીએ અમર વિમાન લાલ રે;
‘સિંહ મુનિ’ એમ ઉચરે, એ છે મુનિ નિદાન લાલ રે. કર૦ ૬

—: વિચારો અને છવનમાં ઉતારો :—

- ૧ ઉદાર બનો પણ ઉગડ ન બનો.
- ૨ કરકસરીયા બનો, પણ કળૂસ ન બનો.
- ૩ સ્વતંત્ર થાઓ પણ સ્વચ્છંદી ન થાઓ.
- ૪ નમ્ર થાઓ પણ નમાસ ન થાઓ.
- ૫ નવું શીખો પણ જૂનું ન વિસારો.
- ૬ વિદ્યા બળો પણ વિનય ન વિસારો.
- ૭ આગળ વધો પણ પાછા ન દડો.
- ૮ સ્પર્ધા કરો પણ કૃત્રિયા ન કરો.
- ૯ સત્યનો આગ્રહ રાખો પણ દુરાગ્રહ દડ ન રાખો.
- ૧૦ પાપને ધિછારો પણ પાપીને ન ધિછારો.
- ૧૧ પ્રભુ પ્રાર્થા કરો પણ તમારી પ્રાર્થના કરનારને ન વિસારો.
- ૧૨ નિંદણી ખાતર ખાનપાન છે પણ ખાનપાન ખાતર નિંદણી નથી.
- ૧૩ પદોપકાર એ મોટામાં મોટું પુણ્ય છે.
- ૧૪ વિશ્વાસ ધાત એ મોટામાં મોટું પાપ છે.

પ્રાતઃસ્મરણીય પ્રાર્થના-સમુચ્ચય.

શ્રી ચૌદ સ્વપ્ન પ્રભાતિઉં.

(રાગ:-જળકમળ છાંડી જાને ખાળા)

મંગલ સમયે માત ત્રિશલા મુખ શય્યાથી જાગીઆ,
 પતિને કહે છે સ્વામિ મુજને ચૌદ સપનાં લાધીઆ. ૧
 ચૌદ સપનાં લાધીઆં ને દિવ્ય વાજ વાગીયાં,
 મંગલ સમયે માત ત્રિશલા, મુખ શય્યાથી જાગીયાં. ૨
 પહેલે સપને ગૌવર^૧ દીડો, બીજે વૃષભ^૨ મોહામણો,
 ત્રીજે કેશરી^૩ ચોથે સપને, દેવશ્રી લક્ષ્મી^૪ તણો. ૩
 પંચમે સપને પુષ્પમાળા^૫, છઠે ચન્દ્ર^૬ અમી ઝર્યો,
 સાતમે સુરજ^૭ આઠમે દ્વજ^૮, નવમે કળશ^૯ અમી ભર્યો. ૪
 ધનસરોવર^{૧૦} દશમે દીડું, સાયરક્ષીર^{૧૧} એકાદશે,
 દેવનાં^{૧૨} વિમાન દીડાં, સ્વપ્ન દ્વાદશને વિગે. ૫
 રત્નરેલો^{૧૩} તેર સ્વપ્ને, અગ્નિ શિખા^{૧૪} દીડી ચૌદમે,
 પરમ ઉર આનંદ પ્રગટયો, સ્વામિ મુજને એ સમે. ૬
 નમ્ર વિનંતિ નાય એ કે સ્વપ્નનાં કળ શું દશે ?
 કૃપા કરી દરમાયણો લેથી, પ્રસન્ન મગ-તન મન યશે. ૭
 ઉડી પ્રભાતે ચૌદ સ્વપ્નાં, ગાય શીખેને સાંભળે,
 ‘દીર’ કહે એ પુણ્ય પ્રભાવે, મનોરથ મનના કળે.
 દારે સંપત્તિ મુખ ખડ મળે. ૮

★ ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ★

(રાગ-ખોવાયાને ખોળવા પ્રભુ)

- દુઃખો તણા દુઃગર પટે, સુખ સાલખી કદી સાંપડે;
તો પણ અરે આ દેહથી, ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૧
- વૈભવ મળે લક્ષ્મી મળે, મહેલો અને માયા મળે;
એ એ ઘડીની મોજમાં, ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૨
- જૂલો હિંડોળા ખાટમાં, રંગ જૂવનમાં મ્હાત્યા કરે;
એ એ ઘડીની સાલખીમાં, ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૩
- ખાજો ખગીયા પુખ્તના, સુખમાં સુવાસ લીધા કરે;
એ વાસના સ્વપ્ના સમી, ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૪
- મંગળ અમંગળ શુદ્ધ તરે, દમો કદી નિજ પર રહે;
લવાળા હોડે તો પણ તમે, ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૫
- ખીખ માગવી ભગમાં પટે, અપવાદ લોકો બાંધુ કરે;
તો પણ અરે આ દેહથી. ભગવાનને જૂલશેા નહીં. ૬

◆ શ્રી નવકારનો છંદ. ◆

- સુખ કારણુ ભવિયણુ, સમરો નિત નવકાર,
જિનશાસન આગમ, ચોદ પુરવનો સાર. ૧
- એ મંત્રનો મહિમા, કહેતાં ન લાડું પાર,
સુરતર જેમ ચિંતિત, વંછિત કળ દાતાર. ૨
- સુર દાનવ માનવ, સેવા કરે કરજોડ,
ભુવિ મંડળ વિચરે, તારે ભવિયણુ કોડ. ૩
- સુરછંદે વિલસે, અતિશય ભક્ત અનંત,
પદ પહેલે નમિયે અરિગંબન અરિદંત. ૪

જે પતરે લેદે, સિદ્ધ થયા લગવંત,
 પંચમી ગતિ પહોંત્યા, આષ્ટ કરમ કરી અંત. ૫
 કળ અકળ સરૂપી, પંચાનંતક દેહ,
 જિનવર પાય પ્રણમું, ખીજે પદ વળી એહ. ૬
 ગરુડ ભાર ધુરંધર, સુંદર શશિકર શોભ,
 ઠરે સારણુ વારણુ, ગુણ છત્રોશે થોભ. ૭
 શ્રુત બાણુ શિરોમણિ, સાગર જિમ ગંભીર,
 ત્રીજે પદ નમીયે, આચારજ ગુણુ ધીર. ૮
 શ્રુતધર ગુણુ આગમ, સૂત્ર ભણાવે સાર,
 તપ વિધિ સંયોગે, ભાંખે અર્થ વિચાર. ૯
 મુનિવર ગુણુ જુતા, કહિએ તે ઉવઝાય,
 પદ ચોથે નમીયે, અહોનિશ તેહના પાય. ૧૦
 પંચાશ્રવ ટાળે, પાળે પંચાચાર,
 તપસી ગુણુધારી, વારે વિષય વિકાર. ૧૧
 ત્રસ થાવર પીયર, લોકમાંહી જે સાધ,
 ત્રિવિધે તે પ્રણમું, પરમારથ જિણે લાધ. ૧૨
 અરિ કરિ હરિ સાયણી, ડાયણી ભૂત વૈતાળ,
 સવિ પાપ પણાસે, વાધે મંગળ માળ. ૧૩
 ઇણુ સમર્યા ચક્ર, દૂર ટળે તત્કાળ,
 એમ જપે જિન પ્રણુ, મુર શિષ્ય રસાળ. ૧૪

સિદ્ધ પરમાત્માની સ્તુતિ.

(હરિગીત છંદ.)

તુમ તરણુ તારણુ દુઃખ નિવારણુ ભવિક જીવ આરાધનં,
 શ્રી નાલીનંદન જમત વંદન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્ ૧

જગત જાણુ વિગત દૂષણ પ્રણુવ પ્રાણુ નિરૂપકં,
 ધ્યાન રૂપ અનોપ ઉપમ નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૨
 ગમન મંડળ સુકિત પદવી સર્વ ઉર્ધ્વ નિવાસનં,
 જ્ઞાન જ્યોતિ અનંત રાજે નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૩
 અજ્ઞાન નિંદ્રા વિગત વેદન દલિત મોહ નિરાયુષં,
 નામ જોત્ર નિરંતરાયં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૪
 વિકટ ક્રોધા માન યોધા માયા લોભ વિસર્જનં,
 રાગ દ્વેષ વિમર્દ અંકુર નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૫
 વિમળ કેવળ જ્ઞાન લોચન ધ્યાન શુક્લ સમીરિતં,
 યોગીના તિગમ્ય રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૬
 યોગ ને સમો સરણુ સુદ્રા પરી પથ્યં કાસનં,
 સર્વ દીસે તેજ રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૭
 જગત જનકે દાસ દાસો તાસ આસ નિરાસનં,
 ચંદ્ર રૂપે પરમાનંદ રૂપં નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૮
 સ્વ સમય સમકીત દ્રષ્ટિ જિનકી સોગ્રે યોગી અયોગીકં,
 દેખતામાં લીન હોવે નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૯
 તીર્થ સિદ્ધા અતીર્થ સિદ્ધા જ્ઞેદ પંચ દ્વસાધિકં,
 સર્વ કર્મ વિમુક્ત ચૈતન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૦
 ચંદ્ર મુર્ય દીપ મણિકી જ્યોતિ તે ન હિલંચિતં,
 તે જ્યોતિથી અપરમ જ્યોતિ નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૧
 એકમાંહિ અનેક રાજે અનેકમાંહિ એકકં,
 એક અનેકકી નાંહિ સંખ્યા નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૨
 અજર અમર અલક્ષ અનંતર નિરાકાર નિરંજનં,
 પરિપ્રહ જ્ઞાન અનંત દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૩
 આતુલ મુખકી લહેરમેં પ્રણુ લીન રહે નિરંતરં,
 ધર્મ ધ્યાનથી સિદ્ધ દર્શન નમો સિદ્ધ નિરંજનમ્. ૧૪

ધ્યાન ધ્રુપં મનઃ પુષ્પં પંચઘંત્રી હૃતાશનં,
 દક્ષિણ જાપ સંતોષ પુજા, પુજો દેવ નિરંજન. ૧૫
 તમે મુક્તિ દાતા કર્મ ધાતા, દીન જાણી દયા કરો,
 સિદ્ધારથ નંદન જગત વંદન, 'મહાવીર જીનેશ્વર.' ૧૬

❖ શ્રી સોળ સતિનો છંદ. ►

આદિનાથ આદે જિનવર વંદી, સક્ષળ મનોરથ કીજીએ,
 પ્રભાતે ઉઠી મંગળિક કામે, સોળ સતિનાં નામ લીજીએ એ. ૧
 બાળકુમારી જગદ્દિતકારી, આઘા^૧ ભરતની એનડીએ,
 ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે, સોળ સતિમાં જે વડીએ. ૨
 બાહુ બળ ભગિની સતીય શિરોમણી, સુંદરી^૨ નામે કપલ સુતાએ,
 અંક રવરૂપી ત્રિભુવન માંહે, જેહ અનોપમ ગુણ વ્યુતાએ. ૩
 ચંદનબાળા^૩ બાળપણેથી, શીયળવંતી શુદ્ધ આત્મિકાએ,
 અડદના આકુળા વીર પ્રતિલાભ્યા, કેવળ લલિત તત્ત્વ ભાવિકાએ. ૪
 ઉગ્રસેન ધ્રુવા ધારિણી નંદની, રાજેભતિ^૪ નેમ વચ્ચલાએ,
 જોવન વેશે કામને છલ્યો, સંજમ લેઈ દેવ દુઃખલાએ. ૫
 પંચ ભરતારી પાંડવ નારી, દુષ્ટદનનયા^૫ વખાણીએ,
 એકસો આડે ચીર પુરાણાં, શીયળ મહિમા તસ જાણીએ. ૬
 દશરથ નૃપતી નારી નિરૂપમ, કૌશલ્યા^૬ કુળ ચંદ્રિકાએ,
 શીયળ સંતુણી રામ જનેતા, પુણ્ય તણી પ્રનાળીકા એ. ૭
 કોસલિક કામે સંતાનિક નામે, રાજ્ય કરં રંગ રાજ્યો એ,
 તસ ઘર ઘરણી મૃગાવતી^૭ સતી, સુર ભવને જશ ગાજ્યો એ. ૮
 સુળશા^૮ સાચી શીયળે ન કાચી, રાચી નર્દાં વિચારસે એ,
 મુખહું જોતાં પાપ પત્તાએ નામ લેતાં મન ઉદ્ધસે એ. ૯
 રામ રઘુવંશી તેહની કામિની, જનક સુતા સીતા^૯ સતીએ,
 જગ સહ જાણે ધીજ કરંતા, અનળ શીતળ થયો શીયળથી એ. ૧૦

સુરનર વંદિત શીયળ અખંડિત, શીવા શીવ પદ ગામનીએ,
જેહને નામે નિર્મળ ચપ્પએ, બહીહારી તસ નામની એ. ૧૧
કાએ તાંતણે ચાલણી બાંધી દૂપ થકી જળ કાઢીયું એ,
કલંક ઉતારવા સતીય સુભદ્રા,^{૧૦} ચંપા બાર ઉઘાડીયું એ. ૧૨
હસ્તીનાગપુરે પાંડુરાયની, કુંતા^{૧૧} નામે કામિનીએ.
પાંડવ માતા દસે દસારની, બહેન પનિગતા પદ્મનીએ^{૧૨}. ૧૩
શીળવની નામે શીળવન ધારિણી, ત્રિવિદ્રે નેદને વંદીએ એ;
નામ જપંતા પાતક જાએ, દરીસણે દુરીત નીકંદ્રીએ એ. ૧૪
નીધીધાનગરી નજદ નર્સદની, દમયંતી^{૧૩} તસ ગેદીની એ,
સંકટ પડતાં શીયળજ રાખ્યું, ત્રિભુવન કીર્તિ જેહની એ. ૧૫
અનંગ અજતા જગ જન પૂજતા પુરંદરુણા^{૧૪} ને પ્રભાવતી^{૧૫} એ,
વિશ્વ વિખ્યાતા કામને દમતા, સોળમી સતી પદમાવતી^{૧૬} એ. ૧૬
વીરે બાખી શાએ સાખી 'ઉદય રતન' લાખે મુદાએ,
બહાણું વાતાં જે નર ભણુશે, તે લેશે સુખ સંપદા એ. ૧૭

★ શ્રી જુહત સાધુ વંદના. ★

નમું અનંત ચોવીશી કાવલાદિક મહાવીર, આરજ ક્ષેત્રમાં ઘાલો ધમંની શીર,
મહા અતુલ્ય જાળિ નર શુરવીરને ધીર. તીરથ પ્રવર્તાવી, પહોંત્યા બરજળતીર.
શ્રીમંધર પ્રભુજ બધન્ય તીર્થકર વીર. છે અદી દીપમાં જ્યવંતા જગદીશ,
એકસોને સિત્તર ઉત્કૃષ્ટ પદે જગદીશ, ધન્ય મોટા પ્રભુજ તેને નમાવું શીર.
કેવળા જે કોડી ઉત્કૃષ્ટા ૯ કોડિ, મુનિ જે સદસ કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવસદસ કોડી,
વિચરે વિદેરે, મોટા નપસી ધોર, ભાવે કરિ વંદુ, દાળે બવની ખોલ.
ચોવીશે જિનના સધળા એ ગણધાર ચૌદશેને આવન તે પ્રભુનું સુખકાર,
જિનસાસન નાયક ધન્ય શ્રીવીર જિણુંદ, ગૌતમાદિક ગણધર વર્તાયો આણુંદ.
શ્રીકાપકદેવના ભરતાદિક સો પુત્ર, વૈરાગ્ય મન આણી સંયગ લિયો અદ્વૈત,
કેવળ ઉપરાણ્યું, કરી કરણી કરતુત, જિનમન દીપાવી, સધળા મોક્ષ પદું.

શ્રીભરતેશ્વરના હુઆ પટોધર આદે, આદિત્ય જશાદિક પહોત્યા શિવપૂર વાટ,
શ્રીજિન અંતરના હુવા પાટ અસંખ્ય, મુનિ મુકતે પહોત્યા ટાળિ કર્મના બંક.
ધન્ય કપિલ મુનિવર નમિ નમું અણુગાર,

જેણે તતક્ષણ ત્યાગ્યો સહસ્ર રમણી પરિવાર,
મુનિવર હરકેશી ચિત્ત મુનીશ્વર સાર, શુદ્ધ સંયમ પાળી પામ્યા ભવનો પાર.
વળી ઈપુકાર રાજા ઘેર કમળાવતિ નાર, ભણુ ને જશા તેહના દોય કુમાર.
છયે ઋદ્ધિ છાંડને લીધો સંયમ ભાર, ઈણુ અદ્વકાળમાં પામ્યા મોક્ષ દ્વાર.
વળી સંયતિ રાજા હરણુ આહિરે જાય, મુનિવર ગદલાળી આણ્યો મારગ હાય.
ચારિત્ર લખને ભેટયા ગુરનાં પાય, ક્ષત્રિરાજ ઋષીશ્વર ચર્યા કરી ચિત્ત લાય.
વળી દશે ચક્રવર્તિ રાજ્ય રમણી ઋદ્ધિ છોડ,

દશે મુગતે પહોત્યા કુળને શોભા ચોડ.
ઈણુ અવસરિપિણીમાં આદે રામ ગયા મોક્ષ,

બળભદ્ર મુનીશ્વર ગયા પંચમે દેવલોક.
દશાર્જુભદ્ર રાજા વીર વાંઘા ધરિ માન, પછે ઈદ્ર હકાયો દિયો છકાય અભેદાન.
હરકંડુ પ્રમુખ, ચારે પ્રત્યેક શુદ્ધ, મુનિ મુકતે પહોત્યા છત્યા કર્મ મહા જોદ.
ધન્ય મ્હોટા મુનિવર, મૃગાપુત્ર જગીશ, મુનિવર અનાથી છત્યા રાગ ને રીશ.
વળી સમુદ્રપાળ મુનિ, રાજેભતિ રહનેમ, કેશી ને ગૌતમ પામ્યા શિવપુર ભેમ.
ધન્ય વિજયધોય મુનિ, જયધોય વળિ જાણ,

શ્રી ગર્ગાચારજ, પહોત્યા છે નિરવાણ.
શ્રીઉત્તરાધ્યયનમાં જિનવરે કર્યાં વખાણ,

શુદ્ધ મને ધ્યાવો. મનમેં પીરજ આણ.
વળી ખંદક સન્યાસી રાખ્યો ગૌતમ રત્નેડ, મદાપીરમગીષે પંચ મહાવત લેડ.
તપકંડલુ કરીને ઝોંઝી આપણી દેડ, ગયા અન્મુય દેવલોકે અનિલેશે બર જોડ.
વળી ઋષભદત્ત મુનિ, શેઠ મુદ્દર્શન સાર,

શિવરાજ ઋષીશ્વર, ધન્ય ગાંગિય આણુગાર.
શુદ્ધ સંયમ પાળી પામ્યા દેવળ સાર, એ ચારે મુનિવર પહોત્યા મોક્ષ મોઝાર.

જગવંતની માતા ધન ધન સતી દેવાનંદા,

વળી સતી જયંતિ છોડ દિયા ધર દંદ,
સતી મુનતે પહોત્યાં વળી તે વીરના નંદ,

મહાસતી મુદર્યના ઘણી સતીઓના વંદ,
વળી કાર્તિક શેઠે પડિમા વહી ચંદ્રવીર,

જમ્યો મહોરા ઉપર તાપસ બળતી ખીર,
પછી ચારિત્ર લીધું, મિત્ર એકસહસ આઠ ભીર,

મરી હુવા શકેંદ્ર, ચ્યવિ લેશે ભવ તીર.
વળી રાય ઉદાર્ધ દિયો ભાણેજને રાજ, પછી ચારિત્ર લેછને સાર્યાં આતમ કાજ.
ગંભિર મુનિ આશુંદ, તરણ તારણ શુકાજ,

કુશળ મુનિ રૂડો, દિયો ઘણાંને સાજ.
ધન્ય મુનક્ષત્ર મુનિવર સર્વાનુજીત અણુગાર,

આરાધિક હુછને, ગયા દેવલોકે મોઝાર.
ચ્યવી મુગતે જાશે, વળી સિંહ મુનીશ્વર સાર,

ખીજ પણ મુનિવર, જગવંતિમાં અધિકાર.
વણિકનેા ખેટો મહોટો મુનિવર મેધ, તણ આઃ અંતેહરિ આણ્યો મન સંવેગ.
વીરયેં મત લેછને બાંધી તપની તેમ, ગયા વિજય વિમાને ચ્યવી લેશે શિવ વેમ.

ધન્ય ધાવર્યા પુત્ર તણ બત્રીશે નાર, તેની સાથે નીકળ્યા પુર્ય એક હજાર.
શુકદેવ સંન્યાસી એક સહસ શિષ્ય લાર, પંચસયશું શેલક લીધો સંયમ ભાર.
સર્વ સહસ્ર અઢાઇઘણાં શુવાને તાર, પુંડરગિરિ ઉપર દિયો પાદોપમનનું સંધાર.
આરાધિક હુછને કીધો ખેવો પાર, હુવા મહોટો મુનિવર નામ લિધાં નિસ્તાર.
ધન્ય જિનપાળ મુનિવર દોષ ધનાવાસાધ, ગયા પ્રથમ દેવલોકે મોક્ષ જાશે આરાધ.
મહિનાધના છ મિત્ર મહાબળ પ્રમુખ મુનિરાય,

સર્વે મુકતે સિધાખ્યા મોટી પદવી પાય.
વળી જિતશત્રુરાજ મુણ્ડિ નામે પ્રધાન, પોતે ચારિત્ર લેછને પાખ્યા મોક્ષ નિધાન.
ધન્ય તે તણ મુનિવર દિયો છકાય અબેદાન, પોટિલા પ્રતિભાખ્યા પાખ્યા દેવળજાન.
ધન્ય પાંચે પાંડવ તણ દ્રૌપદી નાર, સ્થિવરની પાસે લીધો સંયમ ભાર.

શ્રીનેમિ વંદનનો એવો અભિગ્રહ કીધો, માંસ માસખમણ તપ શેત્રુંજય નૃપસિદ્ધ.
 ધર્મ ધોયતણા શિષ્ય ધર્મરૂચિ અણગાર કીડીયોની કરણા આણી દયા અપાર.
 કડવા તુંઆનો કીધો સઘળો આહાર, સર્વાર્થસિદ્ધ પહોત્યા ચવી લેશે ભવપાર.
 વળી પુંડરિક રામ કુંડરિકડગીયો જાણ, પોતે ચરિત્ર લેખને ન ધાલી ધર્મમાંહાણ.
 સર્વાર્થસિદ્ધ પહોત્યા ચવી લેશે નિરવાણ, શ્રીજાતાસૂત્રમાં જિનવરે કર્યાં વખાણ.
 ગૌતમાદિક કુમર સગા અદ્વારે આત, સર્વ અંધકવિષ્ણુ સુત ધારણિ જ્યારી માત.
 તજ આઃ અંતેહરી કાદી દીક્ષાની વાત, ચારિત્ર લેખને કીધો મુક્તિનો સાથ.
 શ્રીઅનેક સેનાદિક છયે સફેદર ભાય, વસુદેવના નંદન દેવકી જ્યારી માય.
 ભદીલપુર નગરી નાગગહાવર્જજાણ, સુળસાધેર વધિયા સાંભળી નેમિની વાણ.
 તજ બત્રીસ (૨) અંતેહરી નીકળીયા છટકાય,

નજ દૂબેર સમાણા બેટયા શ્રીનેમિના પાય.
 કરી જહ જહ પારણાં મનમે વૈરાગ્યલાય, એક માસસંયારે મુક્તિ બિરાલ્યા જાય.
 વળી દારૂક આરણુ મુનુખ દુમુખ મુનિરાય,

વળી કુંવર અનાદિષ્ટિ ગયા મુક્તિગદમાંય.
 વસુદેવના નંદન ધન્ય ધન્ય ગજમુકુમાળ, રૂપે અતિ સુંદર કળાયંત વચ આગ.
 શ્રીનેમિ સમીપે છોડ્યો મોહ જંજાળ, બિહુની પડિગા ગયા મસાણુ મહાકાળ.
 દેખી સોમલકોથ્યો મરતકેળાંથી પાળ, ખેરનણાં ખીરાં શિર દવિયાં અસરણા.
 મુનિ નજર ન ખાંડી મેટી મનની જાળ, પરિસક સહીને મુક્તિ ગયા તતકાળ.
 ધન્ય જાણી મયાળી ઉવયાલાદિક સાધ, સાંજ ને પ્રભૂમન અનિરૂપ સાધુ અગાધ.
 વળી સમ્યક્નેમિ દદનેમિ કરણી કીધી વાદ,

દશે મુક્તે પહોત્યાં જિનવર વચન આરાધ.
 ધન્ય અર્જુનમાળી કિયો કદામદ દૂર, વીરપેં તત લેખને સત્યવાદી દુગા ચર.
 કરી જહ જહ પારણાં દામા કરી બરપૂર, જ માસની માંદી કર્મ કિયા ચકચૂર.
 કુંવર અર્ધમુક્તે દીદા ગૌતમસ્વામ, મુણી વીરની વાણી કીધો ઉત્તમ કામ.
 ચારિત્ર લેખને પહોત્યાં શિવપુર દામ, પુર આદિ મદામ્ અંત અપાત મુનિ નામ.
 વળી કૃષ્ણરાવની અગ્રમદિપી આઃ, પુત્ર વદુ દોયે સચ્યા પુણ્યના દા.
 ભદ્રવદૂળ સતિયાં ટાળ્યો દુઃખ દિગાટ, પહોત્યાં શિવપુરમાં એ છે મુવનો પાઠ.

શ્રેણિકની રાણી કાલીઆદિક દશગણ, દશે પુત્ર વિશેષે સાંભળી વીરની વાણ.
ચંદનખાળાપે સંયમ લઈ હુવાજાણ, તપ કરી દેહ ઝોંશી પહોંત્યાં છે નિરવાણ.
નંદાદિ કે તેરે શ્રેણિક નૃપની નાર, સઘળી ચંદનખાળાપે લીધો સંયમ ભાર.
એક માસ સંચારે પહોંત્યાં મુક્તિ મોઝાર, એનેવુંજણાનો અંતગડમાં અધિકાર.
શ્રેણિકના બેટા જાણિયાદિક તેવીશ, વીરપે વ્રત લેખને, પાળ્યો વિશ્વાવીશ.
તપ કહણ કરીને, પૂરી મન જગીશ, દેવલોકે પહોંચ્યા, મોક્ષ જશેતજીરીશ.
કાકાદિનો ધનો તજી બત્રીશે નાર, મહાવીર સમીપે, લીધો સંયમ ભાર.
કરી છઠ્ઠા છઠ્ઠા પારણાં આયમિત્ત ઉચ્છિન્ન આહાર,

શ્રી વીરે વખાણ્યાં ધન ધનનો અણગાર.

એક માસ સંચારે સર્વાર્થસિદ્ધ પાંડત, મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કરશે ભરનો અંત.
ધનની રીતે હુવા નવે સંત, શ્રી અનુનરોવવાદમાં ભાંખી ગયા ભગવંત.
સુગાદુ પ્રમુખ પાંચ પાંચસે નાર, તજી વીરપે લીધાં, પંચ મહાવ્રત સાર.
ચારિત્ર લેખને પાળ્યાં નિરતિચાર, દેવલોકે પહોંચ્યા, સુખવિપાક અધિકાર.
શ્રેણિકના પૌત્રા પૌમાદિક હુવા દશ, વીરપે વ્રત લેખને કાઢ્યો દેહનો કસ.
સંયમ આરાધી, દેવલોકમાં જઈ વસ,

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જશે લેઈ જશ.

બળભદ્રના નંદન નિપધાદિક હુવા બાગ,

તજી પચાસ (૨) અંતેકરી ત્યાગ દિયો સંસાર.

સાદુ નેમિ સમીપે ચાર મહાવ્રત લીધ, સર્વાર્થસિદ્ધ પહોંચ્યા હોશે વિદેહે સિદ્ધ.
ધનો ને શાળિભદ્ર મુનીશ્વરોની બેઠ, નારીનાં બંધન તતક્ષણ નાખ્યાં ત્રોડ.
ખર કુટુંબ કબીલો ધન કંચનની દોડ,

માસ માસખમણ તપ ટાળશે બવની ખોડ.

શ્રી સુધર્મસ્વામીના શિષ્ય ધન ધન જંબુસ્વામ,

તજી આઠ અંતેકરી માનપિતા ધન ધમ.

પ્રબવાદિક તારી પહોંત્યાં ચિવપુર કામ, મુત્ર પ્રવર્તાવી જગમાં રાખ્યું નામ.

ધન્ય ઢંઢણ મુનિવર કૃષ્ણરાયના નંદ,

શુદ્ધ અભિગ્રહ પાળી ટાળી દિયો ભવ દંદ.

વળી ખંધક કપિની દેહ ઉતારી ખાલ, પરિસહ સહીને ભવ ફેરા દિયા ટાળ,

વળી ખંધક ઋષિના હુવા પાંચશેં શિષ્ય,

ધાણીમાં પીલ્યા મુક્તિ મયા તંદ્ર રીચ.

સંભ્રુતિવિજય શિષ્યભદ્રબાહુ મુનિરાય, ચૌદ પૂરવધારી ચંદ્રમુખ આણ્યોદાય.

વળી આદ્યકુમાર મુનિસ્થુળિભદ્ર નંદિષેણ, અરણિક અઠસુતો મુનીશ્વરોનીશેણ.

ચોવીશજિન મુનિવર સંખ્યા અઠાવીશ લાખ,

ઉપર સહસ અડતાળીશ સૂત્ર પરંપરા ભાખ.

ઠાઈ ઉત્તમ વાંચો મોઢે જ્યણા રાખ, ઉધાડે મુખ મોલ્યાં પાપ લાગે વિપાક.

ધન્ય મહેદેવી માતા ધ્યાયો નિર્ભળ ધ્યાન, ગજ હોદે પાયો નિર્ભળ કેવળજ્ઞાન.

ધન્ય આદેસરની પુત્રી બ્રાહ્મી સુંદરી દોય, ચારિત્રલેખને મુક્તિ ગયા સિદ્ધ હોય.

ચોવીશે જિનની વડી શિષ્યણી ચોવીશ, સતી મુકતે પહોલ્યાં પૂરી મન જગીશ.

ચોવીશે જિનનાં સર્વ સાધવી સાર, અડતાળીસ લાખને આઠમેં સિતેર હજાર.

ચેડાની પુત્રી રાખી ધર્મશું પ્રીત, રાજેમતિ વિજયા મૃગાવતી મુવિનીતં.

પદ્માવતી મયણુરેહા દ્રૌપદી દમયંતી સીત, ઈત્યાદિક સતીયો ગર્હજન્મારોડત.

ચોવીશે જનનાં સાધુ સાધવી સાર, ગયાં મોક્ષ દેવલોકે હજારે રાખો પાર.

ઈણ અઢી દ્વીપમાં ધરડા તપસી બાળ,

શુદ્ધ પંચ મહાવતધારી, નમો નમો ગણકાળ.

એ જતિયો સતિયોનાં લીજે નિલ્ય પ્રત્યે નામ,

શુદ્ધ મને ધ્યાવો, એક તરણનો દામ.

એ જતિયો સતિયોશું રાખો ઉત્તવળ બાવ,

એમ કહે ઋષિ જેમલ એ તરણનો દાવ.

સંવત અદાર ને વર્ષ સાતો શિરદાર,

ચહેર ગાલોરમાંદી એક કહી અધિકાર.

○ શ્રી લઘુ સાધુ વંદના. ○

સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે, પ્રહ ઊગમતે સૂર રે પ્રાણી;
 નીચ મતિમાં તે નવિ જાવે, પામે રિદ્ધિ ભરપૂર રે પ્રાણી.—સાં ૧

ઘોટા તે પંચ મહાવત પાળે, છકાયનાં પ્રતિપાળ રે પ્રાણી;
 ભ્રમર ભિક્ષા મુનિ મુચ્છતી લેવે, દોષ ખેતાલીશ ટાલ રે પ્રાણી.—સાં ૨

રિદ્ધિ સંપદા મુનિ કારમી જાણે, દીધી સંસારને પૂઠ રે પ્રાણી;
 એરે પુરુષારી બંદગી કરતાં, આડે કરમ જાય તૂટ રે પ્રાણી.—સાં ૩

એક એક મુનિવર રસના ત્યાગી, અકેકા જ્ઞાન ભંડાર રે પ્રાણી;
 એક એક મુનિવર વૈયાવચ વૈરાગી, એના શુણ્ણનો નાવે પાર રે પ્રાણી.—સાં ૪

શુણ્ણ સત્તાવીસ કરીને દીપે, જીત્યા પરિસા બાવીસ રે પ્રાણી;
 બાવન તો અનાચીરણ ટાળે, તેને નમાવું માઈ શીશ રે પ્રાણી.—સાં ૫

જલદાજ સમાન તે સંત મુનીશ્વર, ભવ્ય જીવ બેસે આય રે પ્રાણી;
 પર ઉપકારી મુનિ દામ ન માગે, દેવે તે મુક્તિ પોચાય રે પ્રાણી.—સાં ૬

એ ગરજે પ્રાણી શાતારે પાવે, પાવે તે લીલ વિલાસ રે પ્રાણી;
 જન-મ જરા અને મરણ મિટાવે, નાવે ફરી ગર્ભાવાસ રે પ્રાણી.—સાં ૭

એક વચન એ સતશુદ્ધ કરે, જો બેસે દિલમાંય રે પ્રાણી;
 નરક ગતિમાં તે નહિ જાવે, એમ કહે જીનરાય રે પ્રાણી.—સાં ૮

પ્રભાતે ઉઠીને ઉત્તમ પ્રાણી, મુણો સાધુનાં વ્યાખ્યાન રે પ્રાણી;
 એ પ્રેરણાની સેવા કરતાં, પાવે તે અમર વિમાન રે પ્રાણી.—સાં ૯

સંવતે અદાર ને વર્ષ અડત્રીસે, જુરો તે ગામ ચોમાસ રે પ્રાણી;
 મુનિ આનંદરણજી એણીપેરે જાપે, હું તો ઉત્તમ સાધુનો દાસ રે પ્રાણી.

સાધુજીને વંદના નિત નિત કીજે. ૧૦

● शान्तिनाथ प्रार्थना. ●

(રાગ-છોટી ગદી સંયારે જલ્લીકામોરા કાટના.)

श्री शान्तिनाथ लगवान्, : शान्ति ते वर्तावता—देऊ.

विश्वसेन राजाशु के नंदन, अवतारे अयलाके रूप,

सरवार्थ मिद्धसे आवना—१

જન્મ દે તેહી મરણી નિવારી, ઘર ઘર મંગલાચાર,

सैंया गावे, वधावना—२.

ષટખંડકી પ્રભુ રૂઢિ ત્યાગી, લેકર મંચમ ભાર,

કેવલકા હુવા પાવના—૩.

શાંતિ નામ હૈ પરમ જગતમેં, સુખ સંપત દાતાર,

विष्णु तो विर दायना—४

શાંતિ જાપસે વિષ અમૃત હો, નિર્ધન હો ધનવાન,

કલેગો સારી ભાવના—૫.

પ્રાતઃ ઊઠી ઊં શાંતિ જપ્તે, રોગ શોક મીટ જાય,

અક્ષય સુખ પાવના—૬

શુદ્ધ પ્રસાદે ચોથમણ કહે, મનકા મનોરથ પૂર.

दरशनकी भेरी-सावना—७

શ્રી શાંતિનાથનો છંદ.

નગર હથિણાપુર અતિરે ભણો, ગિહાં જનમ્યાં તીર્થ કર ત્રિભુવન તિણો,

રાહ પ્રક્રમો જન ખરો, શ્રીશાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરો.—ઐ આંકણીં ૧

अर्थसिद्ध यष्टीरे यवी, तव देश नगरमां शांति दयी,

શાંતિજી નામ - દ્વિગો સખરો, —શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ દર્શન ૨.

શ્રીવિશ્વેશ્વરે પિતા અગ્નિરા રે માયા, જોણે ચૌદ મુપન મોટારે પાયાં,

જનમ્યાં તીર્થ'કરે અમિય કરો,—શ્રી શાંતિ વિરનેશ્વર શાંતિ કરો ॥ ૩ ॥

છાપન કુમારિકા ઉદ્ધાસ થણે, જેણે જન્મ મહેત્તવ કર્યો કુમરતણે,
 ચોસઃ હિંદ્ર આવી કળથ ભરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૪

બણાવી બહેતેર કળા, જેણે સહસ ચોસઠ પરણી મહીલા,
 છ ખંડ સાધ્યા એણીય પરે,—શ્રી શાંતિજિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૫

સહસ પંચોતેર વરસ કલાં, ચક્રવર્તિપણે ધરવાસ રલાં,
 પછે મિટાઈ દિયોસધળો ઝઘડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૬

એક સહસ ગુરૂપ સાથે શિક્ષા, શ્રી હનવરહાએ લીધી દિક્ષા,
 પછે સુર નર આવી પાય ખડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૭

એક માસ લગે છઠ્ઠમરથ રલાં, શુદ્ધિ પોષ નોમે દિન કેવળ લલાં,
 ભરણી નક્ષત્ર પ્રભાત ખરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૮

પ્રભુએ મોહનળ સવિ કાપી, ચતુર્વિધ સંધ તીરથ સ્થાપી,
 ચોથો દુપમ સુપમ આગે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૯

ગાસઃ સહસ મુનિરાજ થયાં, વળી સહસ નવ્યાસો હુઈ આજિયાં,
 પ્રભુ તારે ને વળી આપ તરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૦

એ લાખ નેવું સહસ શ્રાવક ગુણી, ૩ લાખ ૮૩ સહસ શ્રાવિકા મૂણી,
 ઔર ચતુર્વિધ સંધ ખરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૧

ચાર હજાર ઉદિનાણી જતિ, વળી ત્રણસેં હુવા વિપુલમનિ,
 નેવું ગણધરનો પાપ હરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૨

ચાર હજાર ત્રણસે રે કલાં, મુનિ કેવળ લાઢીને સુકિત ગયાં,
 છ હજાર મુનિ વૈકિય ધરે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૩

ચોત્રીસે વાદી ભારી, વળી આઠસેં ચૌદ પૂરવધારી,
 આઠ કરમ શું જાઈ લડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૪

નવ પદવી મોટી રે કહી, જેણે એકણુ ભવમાં છોએ લહી,
 એસો ભરિયો પુણ્ય ધડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૫

પા પા લાખ કુમર સાધપણે, વળિ અધલાખ વરસ રાન્યપણે,
 એક લાખ વરસનો સર્વ ધડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૬

આળીસ ધનુષ ઉચી રે દેહી, વળી હેમવરણી ઉપમારે કહી,
 દીઠે દિલ દરિયાવ કશે,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૭
 જો નામ ધરાવો આવક યતિ, તો અનાચાર સેવો રે મતિ,
 પરભવથી સેંતી કાંઈ કરો, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૮
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે જીવ મતિ રે હણો, એ ઉપદેશ છે જિનરાજ તણો,
 માર્ગ બતાવ્યો શુદ્ધ ખરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૧૯
 આ જીવ રાય ને રંક થયો, વળી નરક નિગોદમાં બદ્ધ રે રહ્યો,
 રડવડિયો જેમ મેડિ દડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૦
 ચાર ગતિનાં રે દુઃખ કહ્યાં, જીવે અનંતિ અનંતિ વાર લહ્યાં,
 પચી રહ્યો જેમ તેલ વડો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૧
 અદ્ધા સહિત તુમે તાપ તપો, લબ્ય જીવા સૌ તુમે જાપ જપો,
 માર્ગ મળ્યો છે નિપટ ખરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૨
 સંચારો એક માસ તણો, સમેત શિખર સિદ્ધ હામ લણો,
 નવસેં મુનિ શું મુકિત વરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૩
 મૃગ લંછન સેંતિ ધ્યાન રહ્યાં, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર મુકેત ગયાં,
 પછે મેટ દિયો સમી જન્મ મરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૪
 તુમ નામ લિયાં સવિ કાજ સરે, તુમ નામે મુકિત મહેલ મળે.
 તુમ નામે શુભ ભંડાર ભરો,—શ્રી શાંતિજિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૫
 રૂપિ જેમલજીએ એહ વિનતિ કહી, પ્રભુ તોરા ગુણનો પાર નહીં,
 મુજ ભવ ભવનાં દુઃખ દૂર કરો,—શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર શાંતિ કરેાં ૨૬

★ શ્રી શાંતિનાથ સ્વામીનો છંદ. ★

શારદ માય નમું ધિરનામી, હું ગુણ ગાઉ ત્રિજીવનકે સ્વામી;
 શાંતિ શાંતિ જાપે સખ દ્યોઈ, તે ઘેર શાંતિ સદા મુખ દ્યોઈ. ૧
 શાંતિ જાપી જે છીજે કામ, આદી કામ હોયે અગિરામ,
 શાંતિ જાપી પરદેશ સિધાવે, તે દ્રશ્યો કળા લેષ આવે. ૨

મર્મ યદી પ્રભુ મરડી નિવારી, શાંતિજી નામ દિયો હિતકારી,
 જે નર શાંતિ તણા ગુણ ગાવે, કહિ અર્થિતી તે નર પાવે. ૩
 જે નરકું પ્રભુ શાંતિ સહાઈ, તે નરકું કુછ અરતિ નાહી,
 જે કષ્ટ પાંછે સોહી પૂરે, દુઃખ દરિદ્ર મિથ્યા મતિ ચૂરે. ૪
 અલખ નિરંજન જ્યોત પ્રકાશી, ઘટ ઘટ અંતરકે પ્રભુ વાસી,
 સ્વામી સ્વરૂપ કલું નવિ જાય, કહેતાં મુજ મન અચરજ થાય. ૫
 હાર દિયે અપકી હથિયારા, જીત્યાં મોહ તણાં દળ સારા,
 નારી તજી શીવશું રંગ રાગો, રાજ તનયો પણ અહિંમ સાગો. ૬
 મહા બળવંત કહીને દેવા, કાપર કુંથું એક હણેવા,
 રૂદિ સગળ પ્રભુ પાસ લહિને, લિક્ષાહારી નામ કહીને. ૭
 નિંદક પૂનકકું સમ ભાયક, પણ સેવકકું હે સુખદાયક,
 તજી પરિગ્રહ હુવા જગનાયક, નામ અતિથિ સર્વે સિદ્ધિ લાયક. ૮
 શત્રુ મિત્ર સમ ચિત્ત ગણીને, નામ દેવ અરિહંત બણીને,
 સકળ જીવ દિનવંત કહીને, સેવક બણી મહા પદ ધાને. ૯
 સાયર નૈસા હોત ગંભીરા, દૂપણ એક ન મારે શરીરા,
 મેર અચળ નિમ અંતર જામી, પણ ન રહે પ્રભુ એકલુ દામી. ૧૦
 લોક કહે જિનજી સમ દેખે, પણ સુપનાંતર કળહુ ન પેખે,
 નીસ વિના બાવીસ પરીસા, સેના જીતી તે જગદીશા. ૧૧
 માન વિના જગ આણુ મનાઈ, માયા વિના શિવશું લય લાઈ,
 સોભ વિના ગુણ રાધિ ગ્રહિને, ભિક્ષુ ભાવે ત્રિગડો સેવિને, ૧૨
 નિર્ગ્રંથપણે શિર છત્ર ધરાવે, નામ યતિ પણ ચમર દળાવે,
 અભયદાન દાતા સુખ કારણ, આગળ ચક્ર ચાલે અરિદારણ. ૧૩
 આજીવનરાજ દયાળ બણીને, કર્મ સર્વેકો મૂળ ખણીને,
 અહિંસા સંઘ તિરથ થાપે, લક્ષ્મી ધણી દેખે નવિ આપે. ૧૪
 વિનયવંત ભગવંત કહાવે, નાહી કિસીકું સિદ્ધિ નમાવે,
 અકંચનકો ખિરદ ધરાવે, ખગ સોવન પદ પંકજ દાવે. ૧૫
 રાગ નહિ પણ સેવક તારે, દેવ નહિ નિગુણા સંઘ વારે,
 તજી આરંભ નિજ આતમ ધ્યાવે, શિવ રમણીકો સાથ ચલાવે. ૧૬

તેરો મહિમા અદ્ભુત કહી ને, તેરા ગુણકો પાર ના લીજે,
 તું પ્રભુ સમરથ સાહેબ મેરા, હું મન મોહન સેવક તેરા. ૧૭
 તુરે ત્રિલોક તણો પ્રતિપાળ, હુરે અનાથ ને તુરે દયાળ,
 તું શરણાગત રાખણુ ધીરા, તું પ્રભુ તારક છે વડ વીરા. ૧૮
 તૂંહી સમો વડ ભાગજ પાયો તો મેરો કાજ ચડ્યોરે સવાયો.
 કર જોડી પ્રભુ વિનવું તમસું, કરો કૃપા છનવરછ અમશું. ૧૯
 જન્મ મરણના ભય નિવારો, ભવ સાગરથી પાર ઉતારો,
 શ્રીહૃત્થિણાપુર મંડણુ સોહો, ત્યાં શ્રી શાંતિ સદા સદા મન મોહો. ૨૦
 પદ્મસાગર ગુફરાય પસાયા, શ્રી ગુણ સાગર કહે મન ભાંયા,
 ને નર નારી એક ચિત્તે ગાવે, તે મનવાંછિત નેશ્વે પાવે. ૨૧

● શ્રી ગૌતમ સ્વામીના છંદ. ●

વીર જિજ્ઞેશ્વર કેરો શિષ્ય, ગૌતમ નામ જપો નિશદિશ,
 ને કીજે ગૌતમનું ધ્યાન, તો ઘર વિલસે નવે નિધાન૦ ૧
 ગૌતમ નામે ગિરિવર ચડે, મનવંછિત હેલા સંપડે;
 ગૌતમ નામે નાવે રોગ, ગૌતમ નામે સર્વ સંજોગ૦ ૨
 ને વૈરી વિરૂપા વંકડા, તસ નામે નાવે હુંકડા;
 ભૂત પ્રેત નવિ મંડે પ્રાણુ, તે ગૌતમનાં કડં વખાણુ૦ ૩
 ગૌતમ નામે નિર્મળકાય, ગૌતમ નામે વાધે આય;
 ગૌતમ જિનશાસન શણુગાર, ગૌતમ નામે જય જયકાર૦ ૪
 શાળ દાળ સુરહા ધૂત ગોળ, મનવંછિત કાપડ તંબોળ;
 ઘરસુધરણી નિર્મળ ચિત્ત, ગૌતમ નામે પુત્ર વિનીત૦ ૫
 ગૌતમ ઉગ્યો અવિચળ ભાણુ, ગૌતમ નામ જપો જગ જાણુ;
 મ્હોટા મંદિર મેરૂ સમાન, ગૌતમ નામે સદ્ગણ વિદ્યાણુ૦ ૬
 ઘર મયંજળ ઘોડાની જોડ, વાડ પડોચે વંછિત કોડ;
 મહિયળ માને મ્હોટા રાય, ને સુરે ગૌતમનાં પાય૦ ૭
 ગૌતમ પ્રણમ્યાં પાતક દળે, ઉત્તમ નરની સંગત મળે;
 ગૌતમ નામે નિર્મળ જ્ઞાન, ગૌતમ નામે વાચે વાન૦ ૮
 પુણ્યવંત અવધારો સદ્, ગુરૂ ગૌતમના ગુણ છે જાણુ;
 કહે લાનણ્ય સંમય કરજોડ, ગૌતમ તુરે સંપતિ કોડ૦ ૯

❀ શ્રી મહાવીર સ્વામીનો છંદ ❀

સેવા વીરને ચિત્તમાં નિત્ય ધારે, અરિ ક્રોધને મનથી દૂર વારે;
 સતોષવૃત્તિ ધરે ચિત્તમાંહિ, રાગ દ્વેષથી દૂર થાયો ઉચ્છાદિ. ૧
 પડ્યા મોહના પાસમાં જેહ પ્રાણી, શુદ્ધ તત્વની વાત તેણે ન જાણી;
 મનુ જન્મ પામી વૃથા કાં ગમેો છો, જનમાર્ગ છાંડી ભૂલાં કાં ભમેો છો. ૨
 અલોભી અમાની નિરાગી તજે છો, સલોભી સમાની સરાગી ભજે છો;
 હરિ હરદિ અન્યથી શું રમેો છો, નદી ગંગ મુઢી ગળીમાં પડો છો. ૩
 કેમ દેવ હાથે અસિ ચક્રધારા, કેમ દેવ હાથે ગજે દંડમાળા;
 કેમ દેવ ઉત્સંગે રાખે છે વામા, કેમ દેવ સાથે રમે વૃદ રામા. ૪
 કેમ દેવ જપે. લેખ જપમાળા, કેમ માંસ ભક્ષી મહા વિકરાળા;
 કેમ યોગિણી ભોગિણી ભોગ માગે, કેમ રૂઢાણી છાગને હોમ માગે. ૫
 ઈશા દેવ દેવી તણી આશ રાખે, તદા મુક્તિનાં સુખને કેમ ચાખે;
 જદા લોભના થોભને પાર નાખ્યો, તદા મધનેા મિંદુઓ મજ ભાખ્યો. ૬
 જેહ દેવલાં આપણી આશ રાખે, તેહ પીડને મજ શું લેય ચાખે;
 દીનહીનની ભીડ તે કેમ ભાંજે, કૂટ્યો દોલ હોયે કહો કેમ વાંજે. ૭
 અરે મૂઢ જ્ઞાતા ભજે મોક્ષ દાતા, અલોભી પ્રભુને ભજે ત્રિશ્વપ્યાતા;
 રત્ન ચિંતામણી સરિખો એહ સાચો, કલંકી કાચના પીડ શું મત રાચો. ૮
 મંદબુદ્ધિ શું જેહ પ્રાણી કહે છે, સવિધર્મ એકત્વ ભૂલો ભમે છે;
 કિહાં સર્પવા ને કિહાં મેઝધીરં, કિહાં કાયરાં ને કિહાં ચરવીરં. ૯
 કિહાં સ્વર્ણથાળં કિહાં કુંભખંડ, કિહાં કોદ્રવા ને કિહાં ખીરમંડં;
 કિહાં ખીર સિંધુ કિહાં ક્ષારનીરં, કિહાં કામધેનુ કિહાં છાગખીરં. ૧૦
 કિહાં સત્યવાચા કિહાં કુડ વાણી, કિહાં રંક નારી કિહાં રામરાણી;
 કિહાં નારકી ને કિહાં દેવ ભોગી, કિહાં ઈર્ષદેહી કિહાં કુષ્ટ રોગી. ૧૧
 કિહાં કર્મધાતી કિહાં કર્મધારી, નમો વીરસ્વામીભજે અન્યવારી;
 હસી સેજમાં સ્વમથી રાજ્ય પામી, રાચે મંદબુદ્ધિ ધરી જેહ સ્વામી. ૧૨

અસ્થિર સુખ સંસારમાં મન રાગે, તે જના મૂઢમાં શ્રેષ્ઠ શું ધણ છે,
તજો મોહ માયા હરો દંભરોશી, સજો પુણ્ય પોષી ભજો તે અરોશી. ૧૩
ગતિ ચાર સંસાર અસાર પામી, આવ્યો આથ ધારી પ્રભુ પાપ સ્વામી,
તુહી તુહી પ્રભુ પરમ રાગી, ભવફેરની શૃંખલા મોહ લાગી. ૧૪
માનીયે વીરજી અરજ છે એક મોરી, દીજે દાસકું મેવના ચરણ તોરી,
પુણ્ય 'ઉદ્ધય' હવો મુર આજ મેરો, વિવેકે લલો મેં પ્રભુ દર્શ તરો. ૧૫

◇ શ્રી મહાવીર જન ત્રિલંગી છંદ. ◇

જિનશાસન સ્વામી, અંતરજામી, શિવ મતિ ગામી સુખકારી,
જગમેં જસવંતા, શ્રીભગવંતા, સુગુણ અનંતા ઉપકારી;
સિદ્ધારથ કુળ આયા, જગત સુહાયા, શુભ પળ જાયા ગુણધારી,
ધન ત્રિશલા નંદન, કુળધ્વજ સ્થંદન, જન ચરણકી ખલિકારી. ૧
આસન કંપાયા સુરપતિ આયા, શીશ નમાયા શુભ લાવે,
વૈકિયકી પાસે, મેલી ઉલ્લાસે, લે જન તાસેં ગિરિ આવે;
તિહાં પ્રભુજનો મહોચ્છવ કીનો, ફિર મુકી દીનો જ્યાં મહત્તારી,
ધન ત્રિશલા. ૨

યુગ વંદણા કરકે નિદ્રા હરકે, સ્તવન ઉચરકે, ઘર જાવે,
લઈ રવિ ઉગાઈ ભુધવ તાંઈ, દાસી વધાઈ દરસાવે;
નૃપ મહોચ્છવ કીનો દાનજ દીનો, હર્ષત હૈયો નિહારી-ધન. ૩
ચૌવન વય માંડી નારી વ્યાડી, અવસર પાડી જોગ ગણે,
તપસ્યા તન તાવે સમ દમ લાવે, ધ્યાન સુધ્યાવે કષ્ટ ભણે,
પ્રભુ ક્ષમા સાગર, જ્ઞાન ઉજાગર, ગુણ રત્નાકર અધવારી-ધન. ૪
શુદ્ધ સંયમ પાળે દુષણ ટાળે, શિવમગ ચાલે જગ ત્રાતા,
ક્રોધ માન ને માયા, લોભ હઠાયા, મોહ ભગાયા અરિ ઘાતા;
સકળ મન ધ્યાયા કર્મ ખપાયા, કેવળ પાયા જિજ્ઞવારી-ધન. ૫

સુણી નાથ ગડાઈ મન અકડાઈ, આયા ચલાઈ પ્રભુ પાસે,
 વિરમય અતિ પાયા ચિત્ત લજાયા, ગર્વ ગમાયા વીમાસે;
 પ્રભુ ભર્મ મિટાયા જિન મગ આયા, સંજમ ઠાયા તિણસારી,
 ધન૦ ૬
 પ્રથમ ઇંદ્રભૂતિ, પૂરવધર શ્રુતિ, ત્રિપદી સંયુતિ ; ફરમાયા,
 ગણધર પદ લીના પરમ પ્રવિના, સમ દમ લીના તન તાયા;
 ચુમ્માળીસેં લારા ગણધર ઇંગ્યારા, ભયે અણુગારા વ્રતધારી. ધન૦ ૭
 આર તીરથ સ્થાપ્યાં પાપ ઉથાપ્યાં, સુવ્રત આપ્યાં નરનારી,
 કોઈ સ્વર્ગ સિધાયા કોઈ શિવ પાયા, શ્રી જિનરાયા હિતકારી;
 શૈલેશી ભાવે પ્રભુ શિવ પાવે, જજમેં નાવે અવિકારી-ધન૦ ૮
 પ્રભુ અલખ નિરંજન ભવદુઃખ ભંજન, ભવિજન રંજન કિરપાળા,
 જે શુદ્ધ મન ધ્યાવે દુઃખ પુલાવે, સુખ ઉપભવે પ્રતિપાળા;
 કહે રૂપિ તિલોકા નિરંતર ધોકા. દેજે શિવ થોકા, ભવ પારી,
 ધન૦ ૯

॥ શ્રી મહાવીર સ્તુતિ ॥

(રાગ-રાખના રમકડાં)

ૐ અહં મહાવીર, મહાવીરના નિત ગુણુ માવો રે,
 વીર પ્રભુનું રમણુ કરીને, ભવસાગર તરી જાવો રે. ૐ અહં-૧
 રોમે રોમે મહાવીર મહાવીર, નિત નિત ભણ્યે ભાવે,
 આસોઈશ્વસે મહાવીર ભણ્યે, તો મહાવીર ગુણુ આવે રે. ૐ અહં-૨
 હરતાં હરતાં મહાવીર મહાવીર, મહાવીર ધ્યાન ન છોડો,
 ખાતાં પીતાં, બિહતાં બેસતાં, મહાવીરથી મન જોડો રે. ૐ અહં-૩
 વીર પ્રભુનું ધ્યાનજ ધરતાં, આતમ બ્યોતિ જાગે,
 આ ભવને પરભવનાં સર્વે, અંતર વેરી ભાગે રે. ૐ અહં-૪
 વીર પ્રભુનું શરણુ સાચું, બીજે ક્યાંય ન રાચું,
 ગુરુએ એકજ રાહ બતાવ્યો, મહાવીર મારગ સાચો રે. ૐ અહં-૫

★ શ્રી મહાવીર રત્નિ. ★

'મહાવીર પ્રભુના નિત્ય ગુણ ગાયા કરો,
 અપના તનમન જિનને નમાયા કરો—મહાવીર-૧
 દેવલોકથી ચવી આવીયાં, મહાવીર જેનું નામ છે,
 જનતા સેહુ ગાઇ રહી. ગુણ જ્ઞાન પારાવાર છે;
 મહાવીર, મહાવીર નામ જખ્યાજ કરો.—મહાવીર-૨
 માત્ર ત્રિશલા, તાત્ર સિધારથ, પુનિત જેનાં નામ છે,
 દશમ સ્વર્ગ થકી ચઢ્યા, ક્ષત્રિકુંડ રૂડું ધામ છે;
 સાવિ ભવ્યોનાં ભાગ્ય સવાયાં કરો.—મહાવીર-૩
 મહાવીરની સુવાસના, ચહું દિશમાં છાઇ રહી,
 ગાતાં મહાવીર નામને, સૌ કર્મ ખેડી તૂટે સહી;
 એવું જાણી મહાવીર ગુણ ગાયા કરો.—મહાવીર-૪
 સૌ જીવને સંસારમાં, એક ધર્મનો આધાર છે,
 ધાય ખેડો પાર, મહાવીર નામનો નિરધાર છે;
 રાત્ર દિવસ પ્રભુજીનું ધ્યાન ધરો.—મહાવીર-૫
 ધન્ય સૂરત શહેર હર્ષાનંદનો ભંડાર છે,
 શ્રી વીરના પ્રતાપથી જૈન ધર્મનો જયકાર છે;
 શુર રત્નચંદ્રના ગુણ ગાયા કરો.—મહાવીર-૬

❀ સાગર પાર. ❀

(રાગ-જમનાજીને કાંડે મારે જવું જળ ભરવા)
 મહાવીરસ્વામી માહરા મારે જવું સાગર પાર, મુને મારગડો દેખાડ,
 આડા કંટક ઢાંકરા ને કેમ કરી જવાય...મુને-૧ રેક
 ભવસાગરમાં ભમતાં ભમતાં, હજી ન આવ્યો પાર,
 રાગ-દેખનાં અનેક બંધન, છુટે ના ભગવાન...મુને-૨

નાવડી મારી મધ દરિયે છે, બેડી ઝોલા ખાય,

મુકાની ચઢને મહાવીર આવો, અમને ઉતારો પાર...મુને-૩

નાવડી મારી ફૂળી રહી છે, સકાય કરો ભગવાન,

આઈ કમનો ક્ષય કરી હું, આવું તમારી પાસ...મુને-૪

મહાવીરસ્વામી માહરા મારે બધું સાગર પાર.....મુને.

○ મહાવીર નામ. ○

મહાવીર નામનો હો, મહાવીર નામનો હો એકજ આધાર છે...૧૬.

જીવન સંગ્રામ હો, જીવન સંગ્રામ હો એકજ આધાર છે...૧

તાપે તપેલાંને, મારગમાં જાડ છે.

બેસો જવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૨

કડવી એ લીંબડીમાં, મીઠી એક ગળ છે,

અમૃત પીવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૩

દુઃખના દરિયે, સંતજન બેટ છે.

આશ્રય લેવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૪

રાગને દેવ એ, બંધન બેડી છે,

તેને તોડવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૫

માયાની જાળમાં, શીઘ્ર રાગો છા.

સુકિત વરવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૬

ચાર ગતિનાં દુઃખોથી બચવા,

સંયમ લેવાનો હો (૨) એકજ આધાર છે...૭

અમતા ને સતોય મુખ્ય સાધન છે,

તેનાથી તરશે રે હો (૨) એકજ આધાર છે...૮

ખાટા સંસારને છોડી રે દેને,

સિદ્ધગતિ પામવાનો હો, (૨) એકજ આધાર છે...૯

◀ મહાવીર સ્તુતિ. ▶

(રામ-ડંકા વાગ્યો લડવૈયા સરા જામળે રે)

શુદ્ધ ભાવે મહાવીર નામ બોલજોરે, નામ બોલજોરે હૃદય બોલજોરે.
શુદ્ધ ભાવે-૨૬.

મહાવીર નામ બોલતાં ચરમાય છે રે, તે તો પાછળથી પસ્તાય છે રે,
પસ્તાય છે રે, ખત્તા ખાય છે રે.....શુદ્ધ ભાવે ૧
જેમ ખેનરમાં દાણા વચાય છે રે, તેને પંખીડાં ખાવા જાય છે રે,
કાંકરી નાંખે તરત ઉડી જાય છે રે, ઉડી જાય છે રે (૨)...શુદ્ધ ભાવે ૨
મનુષ્ય રૂપી ખેતર તમે જાણજો રે, સમકિત રૂપી તે બીજને વાવજોરે,
જ્ઞાન મોક્ષજો કરી ઉડાડજો રે જિડાડજો રે (૨).....શુદ્ધ ભાવે ૩
દશમા દેવલોકથી પ્રભુ વીર આવીયારે, ૭૨ વરસનું આયુષ્ય લાવીયારે,
સાથે ત્રણ જ્ઞાન પ્રભુ લાવીયાં રે, જ્ઞાન લાવીયારે (૨)...શુદ્ધ ભાવે ૪
ક્ષત્રીકુંડે મહાવીર સ્વામી જનમ્યારે, માતા ત્રિશક્તાના કોડ પૂરા કરીયારે,
માતપિતાના કારજ સારીયારે, સંયમ ધારીયા રે (૨).. શુદ્ધ ભાવે ૫
વાળુંકા નદીમાં કેવળ પામીયારે, જન કલ્યાણે પ્રભુ વિચરીયાં રે,
પાવાપૂરીમાં મોક્ષ સિધાવીયાં રે, મોક્ષ સિધાવ્યારે (૨)...શુદ્ધ ભાવે ૬

→* ચેત ચેત નર ચેત ! *

પરલોકે મુખ પામવા કર સારો સંકેત, હજી બાકી છે હાથમાં,
ચેત ચેત નર ચેત ૧
જોર કરીને છતવું ખરેખરું રણખેત, દુરમન છે તુજ દેહમાં ચેત ૨
આફલ રહીશ ગમાર તું ફેગટ થઈશ ફોજેત, હવે જરૂર હુશિયાર થઈ ચેત ૩
તન ધન તે તારાં નથી નથી પ્રિયા પરણેત, પાછળ સૌ રહેશે પડ્યાં ચેત ૪
પ્રાણુ જશે જ્યાં પિંડથી પિંડ ગણાશે ચેત. માટીમાં માટી થશે ચેત ૫
રહ્યાં ન રાણા રાણ્યા સુરનરમુનિ સમેત, તું તો તરણા તુલ્ય છે ચેત ૬
રજકણ તારાં રખડશે જેમ રખડતી રેત, પંચી નરતન પામીશ ક્યાં ચેત ૭
કાળાં કેશ મટી ગયાં સર્વે બનીયાં ચેત, જોખન જોર જરૂં રજું ચેત ૮
મોટે મનમાં સમજીને વિચારીને કર વેત, ક્યાંથી આન્યો ક્યાં જવું ચેત ૯
શુભ શિખામણુ સમજીને પ્રભુ સાથે કર હેત, અંતે અવિચળ એજ છે ચેત ૧૦

◆ પ્રભુ વીરનું વિશાળા નગરીમાં આગમન. ◆

- વીર પ્રભુ આવ્યાં રે વિશાળા નગરી મોઝાર.....
 મોન ધરીને રે ફરતાં, ઘર ઘર બાર. વીર પ્રભુ-ટેક.
 કસેલી કાયા છે કંચનવરણી, શોભે છે સુંદર છત્રી મનહરણી,
 આડિટ કર દષ્ટિ રાખી છે ધરણી; ગજગતિ ચાલે રે,
 જગ ગુરૂધીર આણુગાર.....વીર પ્રભુ ૧
- હાથ નીચ કુળ મધ્યમ ઘરમાં, નરનારી લોજ-ધાજ,
 લઈ હાજરમાં: પ્રતિલાલે તોયે નહીં ત્રિયે કરમાં;
 યોગ્ય જાણીને રે, પોંચ્યા પુરણ હુવાર....વીર પ્રભુ ૨
- મિશ્ર્યાત્વી પુરણ શેઠ તે ટાણે, કુમતિવાસમાં.
 અતિ ભરમાણે, જગમ તીરથ તેહ શું જાણે ?
 જોલાઈ કહે રે ધરની વડારણ નાર....વીર પ્રભુ ૩
- ભિક્ષુક ઉત્તો છે ભિક્ષાને કાજે, હોય હાજરતો દેવાને જાજે,
 દોડી વડારણ જાકુજાને કાજે, લાલોને દિયે રે;
 જાણીને તેને નિરાધાર.....વીર પ્રભુ ૪
- કર પગારી લિયે પ્રભુ કરમાં, આપી વડારણ,
 ગઈ નિજ ઘરમાં, પારણું કીધું જગગુરૂ અર્ણમાં;
 રાગને દ્રેષ રે આણે નહીં મનમાં લગાર....વીર પ્રભુ ૫
- દ્રવ્ય વૃષ્ટિ જલ-પુષ્પની આદે, ગગને ગડગડે હુંહુંલી નાદે,
 સુર મધુર રસ સરોદય સાદે, જય જય જોલે રે;
 હવેા હવેા દાનના દાગાર.....વીર પ્રભુ ૬
- રાય કહે ધન્ય શેઠ અવતારે, દાનેશ્વરી માંહે છે શિરદારે,
 દાન દિયો પ્રભુને હિનકારે, પૂરપતિ પૂરે રે;
 હોરાવ્યો વીર ને શું આહાર.....વીર પ્રભુ ૭
- પુરણ વિચારે ભૂટી ગયો ભાન, લાજ આવી,
 દત્તે કેમ રહેશે માન, કેમ કહેવાયે જાકુજાનું દાન;
 કલિપત જોલે રે, પુરણ શેઠ તેણીવાર....વીર પ્રભુ ૮

તપસીજી આઁવ્યા' તા કાલ સવારે, સૌભાગી કરવાને મુજ ઘર દાં
આવીને ઉભા પ્રભુ અવતારે, ંહારાઁયો મેં તો રે;
ખીર ખાંડ ઘૂતનો આહાર.....વીર પ્રભુ ૯
ચોથી ઢાલે પારણું કરીને, વિહાર કર્યો પ્રભુએ,
હરખ ધરીને, જીરણુ ઉભો ભાવ ધરીને;
વાટડી જુએ રે ધરીને ભિમેદ અપાર....વીર પ્રભુ ૧૦

ૐ પ્રભુ પ્રાર્થના. ૐ

(દોહરા)

હે પ્રભુ ! હે પ્રભુ ! શું કહું, દીનાનાથ દયાળ,
હું તો દોષ અનંતનું, ભાજન છું કર્ણુજાળ—૧
નથી આજ્ઞા ગુરુદેવની, અમલ કરી ઉરમાંહિ,
આપતણો વિશ્વાસ દ્રઢ, ને પરમાદર નાહિ—૨
કેવળ કર્ણુભૂતિ છે, દીનખંધુ દીનાનાથ,
પાપી પરમ અનાથ છું, ગ્રહો પ્રભુ મુજ હાથ—૩
અનંત કાળથી આથડયો, વિના ભાન ભગવાન,
સેવ્યા નહિ ગુરુ સંતને, મૂક્યું નહિ અભિમાન—૪
સંત ગરણ આશ્રય વિના, સાધન કર્યાં અનેક,
પાર ન તેથી પામીયો, ઉગ્યો ન અંશ વિવેક—૫
સહુ સાધન ખંધન થયાં, રહ્યો ન કોઈ ઉપાય,
સત સાધન સમજ્યો નહીં, ત્યાં ખંધન શું જાય ?—૬
પ્રભુ પ્રભુ લય લાગી નહીં, પડ્યો ન સફગુરુ પાય,
દીઠા નહીં નિજ દોષ તો, તરિયે કવણ ઉપાય—૭
અધમાધમ અધિદોષ પતિત, સકળ જગતમાં હુંય,
એ નિશ્ચય આઁવ્યા વિના, સાધન કરશે શુંય ?—૮
પડી પડી તુજ પદ પંકજે, કરી કરી માગું એડ,
સફગુરુ સંત સ્વરૂપ તુજ, એ દહતા કરિ દેહ—૯

दुःखहृत् छंद-मंत्र समुच्चय.

ॐ परमेष्ठि नमस्कारं, सारं नवपदात्मकं ।
 आत्मरक्षा करं वज्र-पंजराभं स्मराम्यहम् ॥१॥
 ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्कं शिरसि स्थितं ।
 ॐ नमो सच्च सिद्धाणं, मुखे मुख पटांबरम् ॥२॥
 ॐ नमो आयरियाणं, अंगरक्षातिशायिनी ।
 ॐ नमो उवज्झायाणं, आयुधं हस्तयो ईदृम् ॥३॥
 ॐ नमोलोण सच्च साहृणं, मोचके पादयोः शुभे ।
 ऐसो पंच नमुज्जारो, शिलावज्रमयी तले ॥४॥
 सच्च पावप्पणासणो, चप्रो वज्रमयो वहिः ।
 मंगलाणं च सच्चैमि, स्वादिर्ंगा रघातकाः ॥५॥
 स्वाहांते च पटे ज्ञेयं, पदमे हवई मंगलम् ।
 चप्रो पविज्जमयं, पधानं देह रक्षणे ॥६॥
 महा प्रभावा रक्षेयं, धुशोपद्रव नाशिनी ।
 परमेष्ठि पदोदभूता, कथिताः पूर्व सृष्टिभिः ॥७॥
 चञ्चन कुरुते रक्षा, परमेष्ठि पदेः सदा ।
 नम्य न स्यात् भयं व्याधि-राधिश्चापिकदाचन ॥८॥

श्री महावीर मंगलाष्टक.

(शिवरिणी)

प्रभुः शुद्धः सिद्धो भवत्तु गुणसिन्धुर्भवमतिः ।
 प्रबुद्धो निःधुव्यो निगमनिविर्द्धो जितरिपुः ॥
 प्रसिद्धः सिद्धोऽशोऽमलपरिपिद्धो निरुपमो ।
 महावीरः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥१॥

(मूलम्)

निराधारोऽधारो विहितहितसारो जिनवरो,
विजित्यालं कालं वसति सुविशालं शिवपदे ॥
महानन्दस्यन्दः प्रणत सुरवृन्दः सुखकरो, महावीर० ॥२॥

भवभ्रान्तिध्वान्त—प्रशमसविता सर्वजगतां,
सत्तां ध्यानाधारो विगलितविकारो गुणनिधिः ॥
पुनीते यन्मार्गो हरति सकलं कर्मनिकरं, महावीर० ॥३॥

परं ज्योतिश्चन्द्रं हृतभुवनतन्द्रं सिततरं,
तथा शीतीभूतम् निजमलमलं हर्तुमखिलम् ॥
नभस्तद्वद्भयः श्रयति यममुं सोऽमरविभु—महावीर० ॥४॥

विपज्जालज्वालाप्रशमनमहामेघसदृशो—
यदिच्छाहीनोऽपि श्रमहरणदक्षो मलयजः ॥
महामिथ्याध्वान्तोपचितमनसां तिग्मकिरणो, महावीर० ॥५॥
तदैकव्यापारो जलधिजलमग्नो धृततल-
स्त्वभाषोनिःश्वासो गलितनिखिलाशो मृगयते
महारत्नं योगी तदिव यमिनं चेति किल स, महावीर० ॥६॥

पयः पीतं स्फीतं सुमधुरसिताद्याः समशिताः,
कृता भोगासक्तिस्तदपि निजवाञ्छा न विगता ॥
यदीयध्यानेनाखिलभुवनराज्यं शिवसुखं, महावीर० ॥७॥
प्रतीरं गंभीरं भवजलधितीरं जिगमिषु,
मुनिर्धासीलालो व्यरचयत वीराष्टकमिदम् ॥
पठेद् भव्यं नव्यं परमशिवसौख्यं श्रयति यः, महावीर० ॥८॥

● चतुर्विंशतितीर्थङ्करस्तुतिः ●

प्रथम ऋषभनाथः^१ केवलज्ञानयुक्तः, सुरवरमुनिवृन्दैः पूज्यपा-
दोऽजितश्च^२ ॥ निखिलसुखनिकायः संभवो^३ ऋतृतीयोऽपि च
विभुरभिपृष्ठो नन्दना^४ ऽऽख्यस्तुरीयः ॥१॥ अथ सुमति^५ रुदारः
किञ्च पद्मप्रभो^६ ऽभूत् गुणततिमहितान्तस्तम्य पाद्वै सुपाद्वैः^७ ॥
सकलसुखनिदानं वस्तुतः सार्थनामा जिनपतिरतिशामा नाम चन्द्र-
प्रभश्च^८ ॥२॥ सुविधि^९ रथ च धीमान् शीतलः^{१०} शीतलान्तः,
करुणकिरणराशिर्वैष्णुसेनि^{११} गुणाब्धिः ॥ सुरपतिचयपूज्यो द्वादशो
वासुपूज्यो^{१२}, विमल^{१३} इति विशिष्टोऽन्वर्थनामा ततश्च ॥३॥
स्वविहितजनुरन्तोऽनन्ततंजा अनन्तो^{१४}, विहितभवहितार्थो धर्मनाथो^{१५}
यथार्थः ॥ निहितनिखिलशान्तिः शान्तिनाथो^{१६} अथ कुन्धुः^{१७},
शिवपतिररनाथो^{१८} मद्भिनाथो^{१९} मुनीशः ॥४॥ अधिभुवि मुनिपूत्रः
सुघ्नतः^{२०} सुघ्नतोऽभूत्, प्रभुगृह नमिनाथो^{२१} नेमिनाथो^{२२} यतीशः ॥
कलुषकुलकुठारः पाद्वैनाथो^{२३} ऽस्य पाद्वै, समजनि निविडौजा
वधैमानो^{२४} जिनेन्द्रः ॥ ६ ॥

॥ ध्यानाष्टकम् ॥

अथ मे विगतं पापं । कषायो विवशोऽभवत् ।
रोगाद्यजगरा नष्टाः, जिनेन्द्र ! ध्यानतन्त्र ॥१॥
यथा सुरतरोः संगो, दारिद्र्यं प्रपलायते ।
अस्तं गच्छन्ति दुःखानि । जिनेन्द्र ! ध्यानस्तव ॥२॥
मृते रवे रुच्यो ध्यान्ते । हन्ति कोऽपि न सर्वथा ।
मर्वकर्मणि नश्यन्ति । जिनेन्द्र ! ध्यानतन्त्र ॥३॥
अथ मिथ्यातमिषं मेऽजस्रं दुःखप्रचारकम् ।
नष्टं कष्टं सहस्रांशो । जिनेन्द्र ! ध्यानतन्त्र ॥४॥
आश्रयाः प्रलयं याताः, संवरा उदिता मयि ।
भोगा विषमिवाऽभान्ति । जिनेन्द्र ! ध्यानतन्त्र ॥५॥

आत्मक्षेत्रे गुणा देव । म्लाना मूलोत्तराख्यकाः ।
 ते सर्वे हरिता जाता, - जिनेद्र ! ध्यानतस्तव ॥६॥
 बोधिधेनुर्ममाद्यैव, समुत्तीर्णेष्टपूराणी ।
 भव्यराजी व सूर्यस्य । जिनेद्र ! ध्यानतस्तव ॥७॥
 दीनस्यनिधितोऽन्धस्य, नेत्राद् भिक्षोश्च राज्यतः ।
 यथा सौख्यं तथाऽस्माकं । जिनेद्र ! ध्यानतस्तव ॥८॥

॥ अथ सर्वसिद्धप्रदं स्तोत्रम् ॥

विमल सयल मणोहरं, नमिऊणं चरणं जिणवराणं ।
 वइस्सं तणु तणुत्त, सुहसिद्धियं भविहियट्ठाए ॥१॥
 ॐ ह्रीं श्रीं उसभो सिर-मवउ ॐ ऐं क्रों वि अजिओ भालं ।
 ॐ श्रीं संभवो नेत्तं पाउ सया सव्वसम्मदोय ॥२॥
 घाणिदियं सव्वया, ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं सिरि अभिनन्दणो ।
 वच्छअं पाउ सुमई, ॐ कण्णं ॐ न्नों च पउमप्पहा ॥३॥
 कंठसंधि तु रक्खउ, ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं सुपासजिणवरो मे ।
 खंधं पुण पाउ मज्झ, ॐ ह्रीं श्रीं जिण चन्दप्पहो ॥४॥
 ॐ क्रों सुविधि बुद्धिं, अवउ सिज्जंस वासुपुज्जो करजं ।
 विमलजिणो उयरं मे, ॐ ह्रीं श्रीं वण्णसंकलिओ ॥५॥
 ॐ ह्रीं धम्मो जंधं पिट्ठं मल्लिमल्लिकुसुमकोमलो ।
 सट्ठय मुणिसुव्वयो हिययं, कुंधू करे गीवं अरो श्रीं ॥६॥
 श्रीं श्रीं नमी कख्खं नासारोगं हरउ ह्रीं श्रीं नेनी ।
 अणंत पासो गुज्जरोगं ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं मुकलियो ॥७॥
 ॐ श्रीं तिल्लोक वंसं, कुरु कुरु वद्धमाणो महावीरो ।
 सव्वमंगलसुहकरो, चित्तमणि सुरतरुव्व फलओ ॥८॥
 सव्वे जिणगणहरा, अंगरोमाइं मज्जारक्खंतु ।
 ॐ ह्रीं श्रीं सीयलपट्ठु, सव्वसत्तुचयं सिट्ठिलं कुरु ॥९॥

ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं, संती सुयसंपयं मञ्ज कुण्ड समिद्धि ।

ॐ ह्रीं ऐं मन्दरपमुहा होंतु कामधेणुव ॥ १० ॥

पुञ्ज श्रीलालो गुण विसालो, गणप्यहृ गरिमोय ।

तउ सव्व सिव मंगलं, भवउ मञ्ज्जाणं जिण गुरुचन्दो ॥ ११ ॥

[यह स्तोत्र १०८ अथवा २७ वार प्रातःकाल निरन्तर जपना चाहिए]

॥ अथ गृह (घर) शान्ति स्तोत्रम् ॥

संति सुधावरिसकरं, गुणरयणरोहणाचलं, सव्वन्तुं मणोहरं
सोक्खधरं, नमंसामो सार आलयं ॥ १ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं नेमी मञ्ज,
गंह सुहसिद्धीया परि आलय ॥ १ ॥ ॐ आगच्छह संनिहि, संभवो
ॐ ह्रीं श्रीं सुहदो ॥ २ ॥ पुत्तकलत्तगिहमृहं पाउ ॐ क्लो क्लो ह्रीं
सुधिहिणाहो । धणमणि कुडुंय वाह, अवउ सव्वविग्घसंहतीउ ॥ ३ ॥
ॐ ॐ श्रीं धम्मप्यहृ, हिययकुन्डि रक्खउ निगेतणम्स । दयउ
दासाइचलणे ॐ क्लो श्रीं संति किवालवो । ४ ॥ पिट्ठो अणंत जिणो
ह्रीं ह्रीं ॐ श्रीं वण्णावल्लिगुत्तो । ॐ श्रीं ह्रीं मुणि सुव्वओ.
पुरओ रक्ख रक्ख केवलविउलो ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं क्लो क्लो ॐ क्लो
नमिउट्ट ककुडत्तो पाउ गिह । रक्ख रक्ख ह्रीं अजिओ, पायालेहि
सुहणिहि कुणउ ॥ ६ ॥ चंदत्तो निमलयह, ॐ ह्रीं चंदप्यहृपयासे
कउ ॥ ॐ ऐं श्रीं ह्रीं ह्रीं क्लो, उसभोरक्खउ विदिनत्तो मे ॥ ७ ॥
ॐ ह्रीं सुपास जिणो, सासकासमूलस्स सवायाइ, गुञ्जरोग कंडु-
अत्तो पाउ ॐ श्रीं श्रीं विमलजिणो । ८ ॥ ॐ ह्रीं श्रीं महिप्यहृ
सुहमल्लिकुसुमाइं विआसउ मे । दुहदरिहं पणासउ, पणवीसचधगु-
मित्तदो ॥ ९ ॥ सचक्कपरचक्कभयं, छिदउ ॐ क्लो क्लो अरो सुहदो
य । वद्धमाणो सव्वहृ, ॐ ह्रीं श्रीं सिवलन्डि देउ ॥ १० ॥ सुगह-
पउमपहो मम, ह्रीं श्रीं ह्रीं वण्णसेणित्तंकलिओ । विस विसहर

सलिलाणं, भयं लूतु अमरमहिओ ॥११॥ कप्पतरुपरिवाडियं,
 नंदणवणवणसमं मम गिहं कुणेतु । वसुपुज्ज सीयलजिणा ॐ
 ऐं श्रीं ह्रीं व्लूं सव्वया ॥१२॥ सिजंसो ॐ ऐं श्रीं, सप्पमिया-
 रिसावयगणे वारउ । ॐ कुंथू रिउंदलउ, आरुगं दीहाउसं मे ॥१३॥
 डाइणी साइणीओ, रिंकिणी दुट्टाउ कीलिया होंतु । ॐ हूं फडफड
 साहा, ह्रीं ह्रां पास अभिनंदणो य ॥१४॥ विहरमाणजिणा मुणी
 जक्खा लोगपाला गहा देवी । पुब्ब श्रीलालो, कप्पतरुव्व
 इच्छियं फलंतु ॥१५॥

ॐ नवग्रह शान्तिः ॐ

गुरुदेवं नमस्कृत्य, ग्रहशान्तिं वदाम्यहम् । विधिवज्जपमात्रेण,
 समाधिं लभते नरः ॥१॥ जन्मस्थानेऽथवा राशौ, ग्रसेति ग्रहराशयः ॥
 तदैकभक्तजपतः समाराध्यतु खेचरान् ॥२॥ ह्रीं ह्रीं श्रीं हूं ऋपभादि,
 वर्धमानजिनेश्वराः । रक्षंतु मां सदा देवा, मन्दादिग्रहविघ्नतः ॥३॥
 शनी राहुश्च, केतुश्च, कुस्थानं भजते यदा ॥ मुनिसुव्रतनेमीनां सुखं
 वीजाक्षरैर्जपात् ॥४॥ मंगले विमलं ध्यायेत्, गुरौ ध्यायेच्च पार्श्वकम् ।
 शुके सुमतिदेवं च, चन्द्रे चन्द्रप्रभं मुदा ॥५॥ बुधं सुविधिनाथं च,
 सूर्येऽं मनसा जपेत् । शेषा जिनवराः सर्वे, रक्षन्तु मम गात्रकम् ॥६॥
 भाले वामभुजे नाभौ, दक्षिणे करयोः पुनः । पश्चादष्टदले चित्ते,
 ध्यायेद् वीजेर्जिनेश्वरम् ॥७॥ रौगशोको च दारिद्र्यं, चित्तविक्षप-
 कारकम् । आधिष्याधि उपाधिश्च क्षयं यान्ति न संशयः ॥८॥ ॐ
 ह्रीं श्रीं हूं ह्रां चैतानी. संयोज्य प्रभुनामतः । जपेन् त्रिसंध्यं मंगोण
 चाष्टोत्तरशतं मुदा । डाकिनीशाकिनीत्यादि, दुष्ट सर्पाश्च सर्वथा ।
 ग्रहैः कृतानि विघ्नानि, नश्यन्ति ध्यानतो जिनं ॥१०॥ चक्रेभर्या-
 दिदेव्यश्च, दिव्यं दीव्यन्तु मेऽनिशम् । देवी काली महाकाली मानु-
 क्ला जिनाञ्ज्यतः ॥११॥ ग्रहध्रुवी प्रभुध्यानादनुगृह्णाति सर्वथा ।
 सप्रतिज्ञं ब्रवीतीदं घासीलालो मुनीव्रती ॥१२॥ अनिरविशगिभौमाः

सौम्यजीवो च शुक्रः गगनचरगणोज्यं, सिद्धिसौभाग्यसौख्यम् ।
जिनपतिजपनाम्ने तुष्टिपुष्टिददातु, मम जय विजय स्वाहान्तमौ
ह्यं पुनः श्री ॥ १३ ॥

—: रोग निवारण मंत्र. :—

ॐ नमो अरिहंताणं । ॐ नमो सिद्धाणं । ॐ नमो आय-
रियाणं । ॐ नमो उवज्झायाणं । ॐ नमो लोण सव्वसाहूणं ।
ॐ नमो आमोसहिपत्ताणं । ॐ नमो वेलोसहिपत्ताणं । ॐ नमो
जह्णोसहिपत्ताणं । ॐ नमो विप्पो सहिपत्ताणं । ॐ नमो सव्वो
सहिपत्ताणं । एणसि नमोक्कारं, किच्चजमियं विजय । ॐ जामि
सामे विजा पसिजउ स्वाहा ॥

[विधि:—जायन्ती रात्रि २१ बार अथवा २८ बार मंत्र पढ़े
जल्दी शरीर पर लगाववाली रोग जल्य अथवा रोगी पोते दमेशां
नित्य जलप छरे तो रोग जल्य.]

॥ अथ निवारणम. ॥

ॐ नमो अरिहंताणं, अभयदयाणं, चक्रवर्तुदयाणं, मग्गदयाणं,
सरणदयाणं, ॐ ह्रीं सव्वभय निवारणाय नमः ॥

[विधि—अथ भासा=१०८ बार आ मंत्र जपये.]

● शुभ प्राप्ति. ●

ॐ ह्रीं नमो अरिहंताणं, धम्मनायगाणं, धम्मसारहिणं,
धम्मवरत्ताउरंत चक्रवर्तीणं मम परमेश्वर्यं कुरुकुरु ह्रीं हंसः स्वाहा ॥

[विधि—रोग अथ भासा=१०८ बार जपवाली शुभ प्राप्ति
शुभ प्राप्ति.]

ॐ सरस्वती सिद्धि मंत्र. ॐ

ॐ ह्रीं श्रीं ऐं वाग्वादिनी भगवती विलोक्य स्वामिनी, मम
उद्धि कुरुकुरु स्वाहा ॥

(श्लोक)

वाग्वादिनी नमस्तुभ्यम्, वीणा पुस्तक धारिणी,
मम अज्ञान विनाशाय, कवित्वं देहि मे वरम् ॥१॥
जयत्वं विजयदेवी, कविणं मोहकारिणी.
देहि मे ज्ञान विज्ञानं, वाग्वादिनी सरस्वती ॥२॥

[विधि—शेन २७ पञ्चत न्प उरवो.]

○ श्री पार्थनाथस्य स्तोत्रम्. ○

ॐ ह्रीं श्रीं तं नमः पास, नाहं, ॐ ह्रीं श्रीं धरणिद्र नमः सियं दुह विणासं ।
ॐ ह्रीं श्रीं जस्स पभावेण भया, ॐ ह्रीं श्रीं नासंति, उवदवा बहवे ॥१॥
ॐ ह्रीं श्रीं पइसमरण ताणमणे, ॐ ह्रीं श्रीं नहोइ, वाहिनतं महादुःखं ।
ॐ ह्रीं श्रीं नामं, पिहिमं, तं संमं, ॐ ह्रीं श्रीं पवडं नत्तित्थ संदेहो ॥२॥
ॐ ह्रीं श्रीं जल जलण, भयै तह सप्प सीह, ॐ ह्रीं श्रीं चोरारी संभवे खिणं ।
ॐ ह्रीं श्रीं जो समरई, पास पहुं, ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं पव्विन कयावि किं तस्स ॥३॥
ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं इह लोगट्ठो, परलोगट्ठो, ॐ ह्रीं श्रीं जो समरई पासनाहं ।
ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं गां गीं गः तं, तह सिअई खिणं,
ॐ ह्रीं श्रीं इह, नाहं समरई भगवंतं ॥४॥
ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं, ग्रां ग्रां ह्रीं ह्रीं कलिकुंडस्वामिने नमः ।
ॐ फ्रां फ्रां श्रीं गजदत्ताय नमः ॥५॥

[विधि—आ स्तोत्र नित्य पवित्रपद्मे ७ बार अथवा २१ बार
गणुवाथी विद्म ह्ये छे.]

। ॐ श्री विसादर पार्थनाथनो भद्राभंत्र. ।

ॐ नितुं ॐ नितुं ॐ नि उपशमधरी. ॐ श्री पार्थ अक्षर नपंते.
भूतने त्रेत नेतिंग व्यंतर भुरा, उपशमं वार अक्षरीस भुषुते ॐ नितुं

દુષ્ટ ગ્રહ રોગ, શોક જરૂર જતુંતે, તોવ એકાંતરે દિન તપતે,
ગર્ભબંધન વારણ સર્પ વીંછી ચિપ, આવકા આલની વ્યાધિ દતેં ૐ જિતું
શાયણી માયણી દાદિણી રાંધણી, કોટીકા મોટીકા દુષ્ટ દાંતિ,
દાદ ઉદર તળી. કોલ નોલા તણી, આન શિયાલ વિકરાલ દાંતિ ૐ જિતું
ધરણ પદ્માવતી, અમરી શોભાવતી, વાટ અઘાટ અટવી અટતે,
લક્ષ્મી હુંદો મળે, મુળશ વેદાવશે, સયલ આશા દશે મન હસતેં ૐ જિતું
અષ્ટ મદાનય હરે. દાન પીડા દલે, ઉતરે દાલજીવક ભણતે,
વદનિ વર પ્રીતશ્યુ, પ્રીતિવિમલ પ્રભો, પાર્થજિન નામ અભિરામ મતેં
ૐ જિતું.

[વિધિ—આ મંત્ર ૨૧ વાર પવિત્રપણે જપવાથી કે સાંભળવાથી
સર્વ પ્રકારના તાવ, રોગ, શોક, ભય, મૃદુ ચોટ વગેરે નાશ થાય.]

ૐ તાવનો છંદ. ॥

નમો આનંદ પુરનગર, અજયપાલ રાજન,
માતા અજયા જનમિયો, જવર તું કૃપાનિધાન;
સાત દ્રવ્ય શક્તિ હુઓ, કરવા એક જગત,
નામ ધરાવે જુજુવા પ્રસર્યો, તું મૃત ઉત્ત ૧
એકાંતરે ગૈયાં તરે, ગ્રહ્યો ગોથો તામ,
શીત ઉષ્ણ વિપમ જવરો, એ માતે તુજ નામ;
એ સાતે તુજ નામ સુરંગા, જપતાં પૂરે કોરી ઉમંગા,
તે નામ્યા જે જલિમ જંગા, જગમાં વ્યાપી તુજ જસ ગંગા. ૨
તુજ આગે ભૂપતિ સળરંદા, ત્રિલુવનમાં વાજે તુજ ટંકા,
માને નદિ તું કોઈની ઝંકા, તુલ્યો આપે સોવન ટંકા;
સાધક મિલ્લ તણા મદ મોડે, અમુર સુર તુજ આગળ દોડે,
હક્ર ધીકુના કંધર તોડે, નમી આવે તેને તું છોડે ૩
આવંતો થરહર કંપાવે, ડાહ્યાને હમતિમ બહુકાવે,
પહેલો તું કેડમાંથી આવે, સાત શિખર પણ શીત ન આવે;

હીં હીં હુંહુંકાર કરાવે, પાંસળિયાં હાડાં કકડાવે,
 ઉનાળે પણ અમલ જગાવે, તાપે પહેરણમાં મૂતરાવે ૪
 આસો કાર્તિકમાં તુજ જોરો, હઠ્યો ન માને ધાગો દોરો,
 દેશ વિદેશે પડાવે સોરો, સખળ તું તાતો તોરો;
 તું હાથીનાં હાડાં ભંજે, પાપીને તોડે કરપંજે,
 ભાવે ભક્ત વત્સલ જો રંજે, તો સેવકને કોય ન ગંજે ૫
 ફાડક તોડક ડમરૂ ડાકં, સુરપતિ સરિખા માને હાકં,
 ધમકે ધુંસડ ધાંસડ ધાકં, ચઢતો ચાલે ચંચળ ચાકં;
 પિશુન પછાડણુ નહીં કો તોથી, તુજજશ ખોલ્યા જાય ન કોથી,
 શી અણખીલ કરો એથોથી, મહેર કરી અળગા રહો મોથી ૬
 ભક્ત થકી એવડી કાં ખેડો, અવલ અમીના છાંટા રેડો,
 લાખા ભક્તનો એ નિવેડો, મહારાજ મૂકો મુજ કેડો;
 લાજવશો મા અજયા રાણી, ગુરૂ આણુ માનો ગુણુ ખાણી,
 ઘરે સિધાવો કરૂણા આણી, કહું છું નાકે લોંટી તાણી ૭
 મંત્ર સહિત એ છંદ જે પઢશે, તેને તાવ કદી નવ ચઢશે,
 કાંતિ કળા દેહી નિરોગં, લેશે લક્ષ્મી લીલા લોગં ૮
 (કલશ છાપય)

ૐ નમો ધરી આદિ, ખીજ ગુરૂ નામ વંદી જે,
 આનંદપુર અવનિશ, અજયપાળ આખી જે, અજયા જાત
 અઠાર, વાંચીયે સાતે ખેટા, જપતાં એકિજ જાપ, ભક્ત શું
 કરે ન મેટા, ઉતરે ચઢિયો અંગ, પળમેં તુજ વયળે મુદા,
 કહે 'કાંતિ' રોગ નાવે કદા સાર મંત્ર ગાઇએ સદા. ૯.

મતિ જવર છંદ સંપૂર્ણ.

[વિધિ:—આ છંદ સાત વાર જાગૃતાથી અથવા સાંજનાથી તાર જાય.]

★ શ્રી રત્નશ્રવણેનૌ છંદ. ★

સરસ્વતી સંપત્તિ ઘો સુજ સદા, અલીય વિધન ન આવે કદા;
 નગરી ઉજ્જેણી વિદ્યમ રાય, સન્ના બરીને ખેડા હાય૦ ૧
 વેતીક પાસ સભા માટે વદાય, નવે પ્રદનાં કરે વખાણ;
 એક કોણે રત્નશ્રવણે છે ફૂર, દેખાડે અતિ પ્રાણી કર૦ ૨
 નિજ કોણે રત્ન પોતે પાંગળા, પિતા સારથી તમે સાંભળા;
 રાજ્ય વિદ્યમ ખોલ્યો દર્શુ, એણે રાંક આપડે ચાલે ટીચુ૦ ૩
 એણે અવસર રત્નશ્રવણે છે જથ, અવધી જાને જેવે તથ;
 વેતનાં વિદ્યમ મુજ અવગણે, વેગે આવી રાય પ્રત્યે એમ બલુ૦ ૪
 સાંભળા નાજ માઠં હામ, હું કહેયા તુજ ટાળું હામ;
 ખીનો વિદ્યમ ખોલે વાણ, ખમજે ને ખોલ્યું અન્નાણુ૦ ૫
 પુછ પ્રાણી રત્નશ્રવણે પાય, સતોખ્યા નિજ રથાનક વાય;
 પાણુ શંકા મનમાંદિ પેડ, કે તે કાણે રત્નશ્રવણે ખેડ૦ ૬
 નિશદિન ખીનો જેને નામ, ને સાખ્યા સુજ રત્નશ્રવણે સામ;
 તેડી મંત્રીન આપે રાજ, હું વદઉં પરદેશ આજ૦ ૭
 ખોળી રાજ ગયા પરદેશ, અંપા નગરી કરે પરવેશ;
 શ્રી પતિને દાટે જાહે એડ, તવ તસ નયણું અર્ચામ પેડ૦ ૮
 એ દાટે વચ્ચુ અતેક, થાડી વેળામાં વેચી છેક;
 ભાગ્યવંત નરે વદણ્યો વદમ, જમવાને થેર લાવે તામ૦ ૯
 ભાગ્યવંત ભક્તિ બહી પેરે સાચવે, સુખ સેવ્યા સેવા પાડવે;
 પામે ખીન છોળી તે હામ, સારે લંસ, મારે ચિત્રામાણુ તે હામ૦ ૧૦
 જુવે રાજ્ય કીતુક ધરી, નદાય તવ શ્રીપતિ કુંવરી;
 લાડે ટોણે મુક્યા વદમ, તોણે અવસરે રત્નશ્રવણે જુવે તામ૦ ૧૧
 મુજ ઉજેખી વિદ્યમરાય, અંપા નગરી ખેડા હાય;
 સુખ સેવ્યા સતો સુરંગ ધરી, તો પ્રાકમ દેખાડું કરી૦ ૧૨
 રત્ન સાંભળ્યા લંસ મોઝાર, અણી દાર ને ખેડા હાર;
 તે દેખાને જીવીયો રાય, કલંક બહી તે નાહા વદય૦ ૧૩

ચોર ભણી તે છેઘા હાથ, ચોટે પડ્યો તવ નર નાથ;
 ધાંચી એક દીકો જીશે, તાણી હાથ ને આણ્યો તીશે ૦ ૧૪
 કાષ્ટતણા દો કર જોડવે, જોડો વળી ધાંણી દેરવે;
 ખાય ખોળ તેલ રોટલા, રાગ છત્રીશે કરે અતિ લલા ૦ ૧૫
 દુઃખ વીસર્યો નિજ ઘરતણા, સરળ સાદે ગાવે ધણા;
 નરપતિ પુત્રી મંદિર પાસ, સુણી સાદ જોવા થઈ આરા ૦ ૧૬
 તવ તિહાં તે દાસીને કહે, ધાંચી ધરે પુરૂષ જો રહે;
 વેગે તેહને તેડી લાવ, ધાંચી ધરે તવ જનમે ધાય ૦ ૧૭
 તવ તે પુરૂષ લાવે શા પાસ, તવ હિરે! શનિશર તાસ;
 અદ્ભુત રૂપ દેખી અતિધણાં વચન કહે તે વરવાતાણાં ૦ ૧૮
 વિક્રમ કહે કર મારે નથો, નવી પરણાયે તેહયાં;
 આગે વર ચંડીયે દિયો, મોં વર માગીને મેં લિયો ૦ ૧૯
 જાનો પરણ્યો વિક્રમરાય, કે તે કાસે જાણે માય;
 પ્રગટ પરણાવે તવ પુત્રીકા, શ્રી પતિને દષ્ટ પડ્યો તિહાં થકા ૦ ૨૦
 નગરપતિનાં તિહાં પ્રણમી પાય, શ્રીપતિ નિજ ઘર લેઈ જાય;
 અશન પાન કરી રાજ સૂવે, શેઠ સહિત નૃપ વિચિત્ર જીવે ૦ ૨૧
 જોડ્યાં વરસ તિહાં સાડા સાત, અવલોકે શનિશર પતી વાત;
 શનિ હંસ મધ્યે સંક્રમી, હાર ટોડે મૂક્યા વગી ૦ ૨૨
 અદી સંવત્સર મરતકે રહે, અદી નામે જોતિયા કહે;
 અદી સંવત્સર ચરણે વાસ, હુવો શનિશર નીતિ તારા ૦ ૨૩
 જનમ થઈ દ્વિતીય ગ્રાથો આપ્યો કાદશમે શનિશર વખ્યા;
 એ કથા સાંભળશે જોડ, સર્વ રાશી કળા પામશે તેડ ૦ ૨૪
 તતક્ષણ શનિશર પ્રગટ્યો ત્યાંય, વર માગો તમે વિક્રમરાય;
 જો તું મુજને તુડ્યો આવી. જોડ કથા કહેશે તારી સહી ૦ ૨૫
 તેડને તું ખીડે નહિ કદા, એ વર આપો શનિશર સદા;
 વર દેઈ શનિશર રજાનકે ગયા. વરખ્યા રાય ઉજાગી ગયો ૦ ૨૬

ચાએ અતુરગિણી સુ-ચાએ કરી, આપ્યા છડાં ઉનેણીપુરી;
 નિજ જુવને વિદ્યમ આવીયા, અખીલ કોકે વધારી લિયાં ૧૭
 ચિન્દમેન ગુરુ વચને કરી, લલો ધરમ સમકીન આકરી;
 મદાકાલ તારથ આધરી, પરદુઃખ દાલણુ દાનેશ્વરી ૨૮
 મુખે સમાધે પાળે મજ, લલો સમકીન નર સારે કાલ;
 નીરીયાવળી ઉપાંગે લલો, એકા અવતારી રાનિશ્વર કલો ૨૯
 એ કથા છે રાનિશ્વર નણી, પીઠા ન કરે આપાઇ ભણી;
 મુખ સંપન સચળી હાં, પંડિત લલિતસાગર એમ કહે ૩૦

◀ શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથનો હંદ. ▶

(દોહા)

કલ્પવેલ ચિંતામણિ, કામધેનું શુભ ખાલુ, અલખ
 અજોગર અગમ ગતિ, ચિદાનંદ ભગવાન ૥૧૥ પરમ લ્યેતિ
 પરમાત્મા, નિરાકાર હિરનાર. નિર્ભય રૂપ લ્યેતીસર, પુરણ
 પ્રદ્ય અપાર ૥૨૥ અવિનાશી આહીળ ધણી, ચિંતામણિ
 શ્રી પાસ, અરજ કહે કર્જોડ કે, પૂરે વંછિત આશ ૥૩૥
 મન ચિંતીત આશા કળે, અકળ ગ્રીહવે કામ, ચિંતામણિકે
 લપ લપ, ચિંતાદરે એ નામ ૥૪૥ તુમ સમ મેરેકો નહીં,
 ચિંતામણિ ભગવાન ચેનનદી એલ વિનતિ, દીને અનુભવ જ્ઞાન ૥૫૥
 (ચાપાઈ)

પ્રાણુત દેવલોકથી આવે, જન્મ વણુારથી નગરી પાથે,
 અપવમેન દુગ મંડનસ્વામી, ત્રીનુ જગકે પ્રભુ અંતરલભી ૥૬૥
 વામાદેવી માતાકે લાયે, લાંછન નાગ કૃણા મણી પાથે.
 શુભ કાયા નવ હાથ વખાણે, નીલ વરણુ તનુ નિમેળ
 લાણે ૥૭૥ માનવ જદા સેવે પ્રભુ પાય, પદ્માવતી દેવી
 શુખદાય, ઈંદ્ર ચંદ્ર પારસ શુભ ગાયે, કલ્પવૃક્ષ ચિંતામણિ

પાવે ॥૮૧॥ નિત સમરો ચિંતામણિ સ્વામી; આશા પૂરે
અંતરજ્ઞમી, ધન ધન પાર્શ્વે પુરીસાદાણી, તુમ સમ જગમે
કો નહીં નાણી ॥૮૨॥ તુમારો નામ સદા સુખકારી, સુખ
ઉપજે દુઃખ જાય વીમારો, ચેતનકો મન તુમારે પાસ, મન
વંછિત પૂરો પ્રભુ આશ. ॥૧૦૧॥

(દોહા)

ૐ લગવંત ચિંતામણિ, પાર્શ્વે પ્રભુ જીનરાય, નમો નમો
તુમ નામસે, રોગ શોગ મીટ જાય ॥૧૧૧॥ વાત પીત્ત દૂરે
ટળે, કફ નહીં આવે પાસ; ચિંતામણિકે નામસે મીટ શ્વાસ
ઓર ખાસ ॥૧૧૨॥ પ્રથમ દૂરરોતીસરો, તાવ ચોધીયો જાય,
શૂળ ખડોતેર દૂર રહે, દાદર ખાજ ન રહાય ॥૧૧૩॥ વીસ્ફો-
ટક ગડ ગુંમડાં, કોઠ અઢારે દૂર, નેત્ર રોગ સગ પરીહરે,
કંઠમાળ ચકચૂર ॥૧૧૪॥ ચિંતામણિકે જાપસે, રોગ શોગ મીટ
જાય, ચેતન પાર્શ્વે નામકો, સમરો મન ચિત લાય. ॥૧૧૫॥

(ચોપાઈ).

મન શુદ્ધે સમરો લગવાન, લયલંજન ચિંતામણિ ધ્યાન,
ભૂત પ્રેત લય જાવે દૂર, જાપ જપે સુખ સંપતિ પૂર ॥૧૧૬॥
ડાકણ શાકણ વ્યંતર દેવ, લય નહીં લાગે પારસ સેવ,
જળચર થલચર ઉરપર જીવ, ઇંનકો લય નહીં સમરો
પીવ ॥૧૧૭॥ વાઘ સિંહકો લય નહીં હોય, સપ્તે ગોહ આવે
નહિ કોય, વાટ ઘાટમેં રક્ષા કરે, ચિંતામણિ ચિંતા સગ
હરે ॥૧૧૮॥ ટોણાં ટામણ જાહ કરે. તુમારો નામ લેતાં સગ
ડરે, ઠંગ દ્વાંડીગર તસ્કર હોય, દ્રેપો દુર્જનન દુષ્ટજ કોય ॥૧૧૯॥
લય સગ લાગે તુમારે નામ, મન વંછિત પૂરો સગ કામ,
લય નિવારણ પૂરે આશ, ચેતન જપ ચિંતામણિ પાસ ॥૧૨૦॥

(શ્લોક)

(ચિંતામણિકે નામસે, સુકળ સીદ્ધવે દામ, રાજ રૂદ્ધિ
રમણી મળે, સુખ સંપત્તિ જાહુ દામ ॥૨૧॥ હય ગય રથ
પાયક મળે, લક્ષ્મીકો નહિ પાર, પુત્ર કલત્ર મંગળ સદા,
પાવે શિવ દરબાર ॥૨૨॥ ચેતન ચિંતા હરણકો, વતપ જપો
ત્રીન કાળ, કર આંગિલ પટ માસકો, ઉપજે મંગળ માળ ॥૨૩॥
પારસ નામ પ્રણવથી, વાધે જળ જાહુ જ્ઞાન, મનવાંછિત
સુખ ઉપજે, નિત સમરો ભગવાન ॥૨૪॥ સંવત અઠાર ઉપરે,
આરત્રિયકો પરિભાણુ, પોપ શુકલ દિન પંચમી, વાર શનિશ્વર
વળુ ॥૨૫॥ પટે શુભે જો ભાવશું, સુભે સદા ચિત લાય,
ચેતન સંપત્તિ જાહુ મળે, સમરો મન વચ કાય ॥૨૬॥

ૐ શ્રી મહાવીર સ્વામીનો છંદ. ॥

શ્રી સિદ્ધારથ કુળ સાગર, ત્રિશલાદેવી મુત જગ આધાર;
શાંતિ સુંદર સાવન વાન, શરણુ નમાઈ શ્રી વર્ધમાન ॥૧॥ તુમ
નામે લલિયે સંપદા, તુમ નામે મન વંછિત મુદા; તુમ નામે લલિયે
સનમાન શરણુ ॥ ૨ ॥ ફૂર્વન ફુલ વેરી વિકરાળ, તુમ નામે
નામે તનકાળ; તુમ નામે દિન દિન કલ્યાણુ, શરણુ ॥ ૩ ॥ તુમ
નામે નામે આપદા, જૂન પ્રેત વ્યંતર નર્તી કદા; રોગ શોભ
ચિંતા નથી જાણ, શરણુ ॥ ૪ ॥ અદાદિક પીડા નથી કરે, નામ
તમાઈ જે અનુસરે; ધર્મસિંહ મુનિ ભાવ પ્રધાન શરણુ ॥૫॥ ધૃતિ.

શ્રી પાંચહીયા ચંત્રનો છંદ.

૨૨	૩	૯	૧૫	૧૬
૧૪	૨૦	૨૧	૨	૮
૧	૭	૧૩	૧૯	૨૫
૧૮	૨૪	૫	૬	૧૨
૧૦	૧૧	૧૭	૨૩	૪

૫

શ્રી નેમીશ્વર સંભવ દામ,
મુવિધિ ધર્મ શાંતિ અબીરામ;
અનંત મુવન નમીનાથ સુભાણુ,
શ્રી હનવર મુજ કરે કલ્યાણુ ॥૧॥
અહનનાથ મંદ્રપ્રભુ ધીર, આત્મી-
શ્વર સુપાર્શ્વ ગંભીર; વિમળનાથ
વિમળ જગ જાણુ શ્રી હનવર ૦
॥૨॥ મહાવીરનાથ હન મંગળ રૂપ,
પરવીશ ધનુષ મુંદર સ્વરૂપ;

શ્રી અરનાથ નમુ વર્ધમાન, શ્રી જનવરં ॥૩॥ સુમતિ પદ પ્રભુ
અવતંસ, વાસુપુત્ર્ય શીતળ શ્રેયાંસ; કુંથુ પાર્શ્વ અભિનંદન ભાણ
શ્રી જનવરં ॥૪॥ એણીપરે જનવરજી સંભારીયે, દુઃખ દારીઃ
વિદ્ય નિવારીયે પચ્ચીશે પાંસઃ પરમાણુ, શ્રી જનવરં ॥૫॥ એમ
ભણતાં દુઃખ નાવે કદા, નિજ પાસે જે રાખો સદા; ધરીયે
પંચતણું મન ધ્યાન, શ્રી જનવરં ॥૬॥ શ્રી જનવર નામે વંછિત
મજે, મનવંછિત સહુ આશા ફળે; ધર્મસિંહ મુનિ નામ નિધાન,
શ્રી જનવરં ॥૭॥

● શ્રી પાર્શ્વનાથનો છંદ (ત્રોટક વૃત્તમ્.) ●

પ્રણમામિ સદા પ્રભુ પાર્શ્વજનં, જિન નાયક દાયક સુખ ધનં;
ધનચાક્ર મનોહર દેહધરં, ધરણીપતિ નિત્ય સુસેવ કરં ૧
કરુણારસ રંજિત ભવ્ય ફણી, ફણી સમ સુશોભિત મૌલિમણી;
મણિકંચન રૂપ ત્રિકોટ ઘટં, ઘટિતા સુર કિન્નર પાર્શ્વતટં ૨
તટિની પતી થોપ ગંભીર સ્વરં, શરણાગત નિત્ય વિશ્વ અશેષ નરં;
નરનારી નમસ્કૃત નિત્ય મુદા, પદાવતી આવતી ગીત સદા ૩
સતતોદ્રિય ગોપ યથા કમલં, કમલાસુર વારુણ મુકન લલં;
હલેહલિત કર્મ કૃતાંત બળં, બળં બળધામ દરદળ પંકજળં ૪
જળ જલદય પત્ર પ્રભાનયનં, નયનં દિત ભવ્યતરી રાગનં;
મનમથ મહી રૂહ વન્દિસમં, સમતા ગુણ રત્નમયં પરમં ૫
પરમાર્થ વિચાર સદા કુશળં, કુશળં કુર મે જિન નાય અલં;
અલિની નલિની નળ નીલ તનં, તનુતા પ્રભુ પાર્શ્વજનં સુધનં ૬

(કળશ-કૃતવિલંબીતમ)

સુધન ધાન્ય કરં કરુણાપરં, પરમસિદ્ધિ કરં દદા ધરં;
વરતરં અશ્વમેન કુજોદ ભવં, ભવગ્રાતા પ્રભુ પાર્શ્વજનં શિવં ૭

અથ શ્રી અલંકારાન્તિ કરવાનો નય.

જે અલંકાર નય કરવો હોય તે નીચે અનાવેલા રંગની માળા
તેજા તેજ રંગનું કપડું અને તેજ રંગનું અનામ, ચોવીસ કલાકનું
પ્રહલચર્ચ, લોજન એક વખત નીચે અનાવ્યા પ્રમાણે નય કરવો.

સૂર્યનો જાપ.

રાત્રી માળા, લાલ વસ્ત્ર, લાલ અનાજ, અન્નચર્યા સહિત એકામરુદ્ધ.
માળા અને યુગર્ણોદયની વખતે અંગ ઉપર રાખવાં એમ દરેકનું સમજવું.

ૐ હ્રીં પદ્મપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

ચંદ્રનો જાપ.

દ્વાળા માળા, દ્વાળું વસ્ત્ર, દ્વાળું અન્ન.

ૐ હ્રીં ચંદ્રપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

મંગળનો જાપ.

રાત્રી માળા, રાતું વસ્ત્ર, રાતું અનાજ,

ૐ હ્રીં વામુપુરુષપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

બુધનો જાપ.

પીળાં વસ્ત્ર, પીળી માળા, પીળું અન્ન.

ૐ હ્રીં શાન્તિનાથ પ્રભુનમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

ગુરુનો જાપ.

ઉપર પ્રમાણે વસ્ત્ર, માળા અને અન્ન.

ૐ હ્રીં રાજગંદર્થપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

શુક્રનો જાપ.

દ્વાળાં વસ્ત્ર, દ્વાળી માળા, દ્વાળું અન્ન.

ૐ હ્રીં સુવિધિનાથપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

શનિનો જાપ.

દ્વાળા વસ્ત્ર, કાળી માળા, કાળું અન્ન.

ૐ હ્રીં મુનિમુરતપ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

રાહુનો જાપ.

પીળાં વસ્ત્ર, પીળી માળા, પીળું અન્ન.

ૐ હ્રીં નેમીનાથ પ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

રાહુ મારે અમામ જગદી.

કેતુનો જાપ.

લીલાં વસ્ત્ર, લીલી માળા, લીલું અન્ન.

ૐ હ્રીં પાર્શ્વનાથ પ્રભુ નમસ્તુભ્યં મમ શાન્તિ શાન્તિઃ ।

સ્તોત્ર-સ્મરણુ સમુચ્ચય.

ૐ શ્રી ઘંટાકરણી સ્તોત્રમ્.

(અનુષ્ટુપ)

ૐ ક્ષીં શ્રીં ઘંટાકરણો મહાવીર, સર્વવ્યાધિ વિનાશકઃ ।
 વિસ્ફોટક લયં પ્રાપ્તે, રક્ષ રક્ષ મહાબલઃ ॥૧॥
 યત્રત્વં તિષ્ઠસિ દેવ, લિખિતોડક્ષર પંકિતલિઃ ।
 રોગાસ્તત્ર પ્રણુશ્યન્તિ, વાતપિત્ત કપોદ્ભવાઃ ॥૨॥
 તત્ર રાજ્યલયં નાસ્તિ, યાંતિ કણ્ઠો જપાક્ષરાઃ ।
 શાકિની ભૂત વૈતાલા, રાક્ષસાઃ પ્રભવંતિ ન ॥૩॥
 ના કાલે મરણું તસ્ય, ન ચ સર્પેણુ દશ્યતે ।
 અગ્નિ ચોર લયં નાસ્તિ, નાસ્તિ તસ્યાધ્યરિભયમ્ ॥૪॥
 ૐ ક્ષીં શ્રીં ઘંટાકરણો નમોડસ્તુતે ઠઃ ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ॥પાા ધંતિ

॥ ૐ શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ ॥

○ અથ શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર લિખ્યતે. ○

(શાદ્ધેલ વિકીરિત)

કિં કર્પરમયં સુધારસમયં કિં ચન્દ્રરોચિર્મયં, કિં લાવણ્યમયં
 મહામણિમયં કાચ્છ્મ્ય કેલિમયમ્; વિન્વાનંદમયં મહોદયમયં શોભામયં
 ચિન્મયં, શુકલ વ્યાનમયં વપુર્જિનપતેર્મયાદ્ભ વાલમ્બનમ્ ॥૧॥
 પાતાલં કલયન્ ધરાં ધવલયજ્ઞાકારાગાપૂરયન્, દિક્ષ ચક્રં કમયન્

सुरासुर नर श्रेष्ठीय विस्मापयन्; अस्त्राण्डं सुभयन् जवानि लक्ष्येः
 ईदृशं दाक्षीण्यन्, श्रीचिन्तामणि पार्श्वं संभवय शो हंसश्चिरं राजते
 ॥२॥ पुण्यानां विपणि स्तभो दिनमणिः कामे लक्ष्मणे श्रुति मेक्षे
 निरसरणिः सुरेन्द्र करिणी व्योतिः प्रकाशारिणिः, दाने देव मणि-
 न्तोत्तमजन श्रेणिः कृपा सारिणी, चिन्तानन्द मुधा वृष्टिर्भव विदे
 श्री पार्श्वं चिन्तामणिः ॥३॥ श्री चिन्तामणि पार्श्वं चिन्त जन्ता
 अंशं यनस्तवं भया, दृष्टस्तान तनः श्रियः समभवत्प्राप्तमा
 यक्षिणम्; मुक्तिः कीर्तिनि दस्तयोग्यदुविधं सिद्धं भनोवाञ्छितं,
 दुर्दयं दृष्टिं य दृष्टिर्नश्यं दृष्टं प्रलुप्तं मम ॥४॥ यत्न प्रौढ तम
 प्रताप तपनः प्रोक्षम धामा जगन् नरः धातः क्लिष्टाव क्लिष्टलनो
 मोदान्ध विध्वंसकः; नित्योद्योतपदं समन्त कमला क्लिष्टदं राजते,
 सश्रीपार्श्वं गिनोर्गते दिनकृते चिन्तामणिः पातुभाम् ॥५॥ चिन्त
 व्यापितमोदिनरित नरणिर्गोक्षोपि कृपाः सुरो, दारिद्र्याणि गजवल्ली
 करिशिशुः काष्ठानियद्वज्रः कणः; पीयूषस्य ज्वोपि शैर्गनियदं यदनया
 ते विभो, भर्तिः रक्षन्मती सती त्रिजगती कृष्टानि दस्तुं क्षमा ॥६॥
 श्री चिन्तामणि मन्त्र मौदृनियुतं गौं कार साराश्रितं, श्री भद्रं
 नमिषाणु पाशकलितं श्लोक्ष्य वरयावदम्, कदा जूतविषापदं विषदरं
 श्रेयःप्रभावाश्रयम्, मोक्षसंयसदाङ्कितं गिनकुञ्जिङ्गा-नन्ददंदिनाम् ॥७॥
 गौं श्रीकार परं नमो हरं परं ध्यावन्ति ये योगिनो, कृत्पदमे
 विनिवेदय पार्श्वंभविषं चिन्तामणि संनक्षम्; आसे वाम जनेभ्य
 नाभि करेयाभ्यां जूने दक्षिणे, पश्चादष्टदक्षेण ते शिवपदं द्वित्रैर्भ-
 यैर्यान्त्यजो ॥८॥

(अगधरा)

नेरागा नैव शोका न कलद कन्ता नानि भारी प्रचारा; नैवाधिनो
 समाधितं य द्रष्टुरिते दृष्ट दारिद्र्यतोः नो साक्षिन्नेष भयनो न
 करिकरिगात्रा व्याध वैताव जया, वनयन्ते पार्श्वं चिन्तामणि भनि-
 यसानः प्राणिनां लक्षि आनम ॥९॥

(શાર્દૂલ વિકીરિત)

ગીર્વાણુ દુમધેનુ કુમ્ભમણ્યસ્તસ્યાહુણે રંગિણે ।
 દેવા દાનવ માનવાઃ સવિનયં તસ્મૈ હિતધ્યાયિનઃ ॥
 લક્ષ્મીસ્તસ્ય વશાવશેવ ગુણિનાં બ્રહ્માણ્ડ સંસ્થાયિની ।
 શ્રીચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ મનિશં સંસ્તૌતિયોધ્યાયતે ॥૧૦૧॥

(માલિની)

ઈતિ જિનપતિ પાર્શ્વઃ પાર્શ્વપાર્શ્વ ઋચયક્ષઃ ।
 પ્રદલિત હૃસ્તૌઘઃ પ્રીણિતપ્રાણિ સાર્થઃ ॥
 ત્રિભુવન જનવાંચ્છાદાન ચિન્તામણિકઃ ।
 શિવપદ તરૂ ખીજં ઝોધિ ખીજં દદાતુ ॥૧૧૧॥

❧ પ્રજ્ઞા પ્રકાશ કાવ્ય. ❧

પ્રજ્ઞા પ્રકાશાય નવીન યાદી, શ્રી માર્ગદેવં રૂપલં પ્રણમ્ય,
 કાવ્યાનિ આહં કથયામિયાની, તસ્મૈ વિશોધ્યાની સમાનિતાની. ૧
 દેવેષુ દેવસ્તુ નિરંજનોમે, ગુરુષુ ગર્વસ્તુ દમી સમીમે,
 ધર્મેષુ ધર્મેસ્તુ દયાપરોમે, ત્રિણ્યેવ તત્વાનિ લવેલવેમે. ૨
 યે નાદિ મુક્તાઃ કિલસંતિસિદ્ધા, માયા વિમુક્તા ગત કર્મ ગંધા,
 એક સ્વરૂપાઃ કથિતાઃ કવિદ્રેઃ, સિદ્ધાંત શાસ્ત્રેષુ નિરંજનસ્તે. ૩
 તેષાં ન કાયો, ન મનો ન રૂપં, મહાકવિ નામ કલં સ્વરૂપં,
 નેચ્છા ન મોહઃ પુનરાગમોન, દ્રેષો ન વેસો ન મદો ન માનમ્. ૪
 સિદ્ધા ન નાર્યો ન નરા ન કિલ્બણા, વાક્યસ્ય યોગાન્ન ચજ્ઞા કદાપિ,
 ન સૃષ્ટિ સંહાર કરો ન દ્રવ્યા, ભોગાર્થીનો ના દૃતિધારકાન. ૫
 પ્રયાડશિ તાપઃ સુખદોજનાનાં, શીતં સદા હંતિ ન સંશયોસ્તિ,
 શ્રીસિદ્ધ જ્ઞપોહિ તથા ચરેયઃ, પાપં પ્રકટં ચ કિમત્ર ચિત્રમ્. ૬

સર્વજ્ઞ દેવસ્ય ચ નામ જાપાત, પ્રાપ્નોતિ કિં નાશિ લયં ક્ષયંચ,
 પ્રાપ્નોતિ કિં રાજ લયં ન નાશં, પ્રાપ્નોતિ કિં ચૌર લયં ન નાશં. ૭
 શુરં વિના કો નહિ મુક્તિ દાતા, શુરં વિના કો નહિ માર્ગ જ્ઞાતા,
 શુરં વિના કો નહિ જાડ્ય હર્તા, શુરં વિના કો નહિ સૌખ્ય કર્તા. ૮
 સર્વેષુ જીવેષુ દયા લવેચે, તે સાધવો મે શુરવો ન આડન્વે,
 પાપંડી નસ્તદ્દરપુર કાશ્વ, પ્રાણાતિ પાતે નવદંતિ ધર્મમ્ ૯
 લક્ષ્મી કુટુંબં ચ ધનં સમસ્ત, માદાય વેષં, શ્રમણસ્ય પુંસા,
 નો રક્ષિતો યેન નિજસ્ય ધર્મો, હાહારિતં તેન મનુષ્ય જન્મ. ૧૦
 સંસારી કં યે ન મુખં સદૃષ્ટં, જ્ઞાતદેતિ વૈરાગ્ય બલેન મુક્તમ્,
 પશ્ચાન્ન દેયા ખલુતે ન દ્રષ્ટિ, સંસાર સિંધૌ પરિપૂર્ણ કષ્ટે. ૧૧
 કષ્ટે ચ કષ્ટે તરતા યથાસ્તિ, દુઃખે ચ દુઃખે તરતા યથાસ્તિ,
 જલે જલે ત્વં તરતા યથાસ્તિ, શુરૌ શુરૌચ્ચાં તરતા યથાસ્તિ. ૧૨
 યતે જ્ઞાતાં કૃતિદારી કાસ્તે આપસ્ય તારુણ્ય વયો બયોકઃ,
 કિં તર્હિ કાર્યં તરણા રૂપિણા, ભૂયોપિ ભૂયોપિ તપો વિધેયમ્. ૧૩
 કષ્ટેત્વ કષ્ટે સમચેત સોચે, તે લિધ્વ વસ્તારયિતું સમર્થાઃ.
 શુષ્કેન્દ્રિયાં આત્મ વિચાર રક્તા, લાભેત્વ લાભે સમભાવ નાશ્ચ ૧૪
 મુખાયતે તીર્થ કન્ધ વાણો, લવસ્ય જીવસ્ય ન ચેતરન્ધ્ય,
 મુખાયતે સર્વ વનસ્ય મેધો, જવાસ કન્ધેવ મુખાય તેન. ૧૫
 ન આસ્તિ ધર્માદધિકં ચ રતનં, ન આસ્તિ ધર્માદધિકં ચ યંત્રં,
 ન આસ્તિ ધર્માદધિકં ચ તંત્રં, ન આસ્તિ ધર્માદધિકં ચ મંત્રમ્. ૧૬
 પાપેન જીવો નરકેષુ યાતિ. સંપૂર્ણ કષ્ટ ખલુ તન્ધ્ય તત્ર,
 સંભાવ્ય ઐવં વિદુષા વિધેયો, ધર્મો સદા દુર્ગતિવાર કશ્ચ. ૧૭
 બધેન હીનં કુમુમં ન ભાતિ, દંતેન હીનં વદનં નભાતિ,
 સત્યેન હીનં વચનં નભાતિ, પુષ્ટ્યેન હીનો પુરુષો નભાતિ. ૧૮

एकं जितं येन मनः स्वकीयं, पंचेन्द्रियाणि विजितानि तेन,
 नैकं जितं येन मनः स्वकीयं, पंचेन्द्रियाणि न जितानी तेन. १६
 शिक्षाक्षरैः किं प्रकरोति भूढो, धर्माक्षरैः किं प्रकरोत्य धर्मी,
 करोति किं वै जनकः कुपुत्रः, करोति किं सौम्य गुडः कुशिक्षैः. २०
 कृष्णस्य पक्षस्य निशाकरस्य, क्षयं कदा याति यथा तथैव,
 दिने दिने योवनता जनस्य, दाशा मनुष्यस्य हि योवनस्य. २१
 अधत पुण्यात् प्रयुरं य पुण्यं, मेधेत पापात् प्रयुरं य पापं,
 तस्मान्नरेणाति विवक्षणेन, पुण्यं विधेयं सुखं वर्धकं य. २२
 पुण्येन इयं किल याक यक्यं, पुण्येन सर्वं सङ्गं य वाक्यं,
 पुण्येन आस्ति परिपूर्य सौख्यं, पुण्यं विनार्तिषु पदेष्वेव. २३
 व्रतेव्रतं आनसन् प्रकृष्टं, दानेषु दानं त्व लयं प्रकृष्टं,
 इषेषु इयं य जिनस्य सारं, वाक्येषु वाक्यं समयेषु सारम्. २४
 संतोष हि प्रमलं य सौख्यं, सौख्येन कृत्वा लवतीति धर्मः,
 धर्मेण कृत्वा लवतीति मोक्षो, मोक्षे जिनेर्ऽकृतं मनंतं सौख्यम्. २५

गतिर्यादृशी स्यात् भतिः तादृशी स्यात्,
 धृतिर्यादृशी स्यात् क्रिया तादृशी स्यात्,
 तपो यादृशं स्यात् इक्षं तादृशं स्यात्,
 विधिर्यादृशी स्यात् सुखं तादृशं स्यात्. २६

न माता न पिता न मित्रेण राज्ञा, न भर्त्रे न तत्रै न यत्रै न द्वैः,
 न द्वैर्न पुत्रै न भृत्यैस्तु लक्ष्यं, गर्तं आप्यते अवितत्यं न पुंसा. २७
 गृहितं व्रतयेन पुंसाय लभ्यं, वृथा तस्य जन्म स्वकीयं न ज्ञतं,
 गृहितं व्रतयेन पुंसा न लभ्यं, वृथा तस्य जन्म स्वकीयं न ज्ञतं. २८

कृतं इयं वेत्ता हि इयस्य भोऽयं,
 कृतं हेम वेत्ता हि हेमस्य भोऽयं,
 कृतं रत्नवेत्ता तु रत्नस्य भोऽयं,
 कृतं धर्मवेत्ता न धर्मस्य भोऽयं. २९

શ્રી નવસ્મરણ પ્રારંભ.

॥ શ્રી નવકાર મહામંત્રઃ ॥

(પ્રથમં સ્મરણમ્)

નમો અરિહંતાય ॥૧॥ નમો સિદ્ધાય ॥૨॥ નમો આય-
રિયાય ॥૩॥ નમો ઉવજાયાય ॥૪॥ નમો લોએ સંવસાદૂય ॥૫॥
એસો પંચ નમુક્કારો ॥૬॥ સંવપાવપ્પણસણો ॥૭॥
મંગલાય ॥ ચ સંવેસિં ॥૮॥ પદમં હવધ મંગલં ॥૯॥

॥ શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્રમ્

(દ્વિતીયં સ્મરણમ્)

(અનુષ્ટુપ)

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિકમ્મ ઘણ્ણમુક્કં;
વિસહર વિસનિત્તાસં, મંગલ કલ્લાયુ આવાસં ॥૧॥
વિસહર કુલીંગમંતં, કંઠે ધારેઈ જોસયામણુઉ;
તસ્સગહ રોગ મારી, હૂંજરા જંતિ ઉવસામં ॥૨॥
ચિઠ્ઠુરેમંતો, તુઝપણામોવી બહુ કલો હોઈ;
નરતીરીએ સુવી છવા, પાવંતી ન હુઃખ દોગચ્ચં ॥૩॥
ૐ અમરતરુ કામધેણું, ચિંતામણિ કામકુંભમાઈયા;
સિરિપાસ (પાર્થ્વ)નાહસેવા, ગહાણું સંવેવી દાસત્તં ॥૪॥
ૐ હ્રીં શ્રીં પં ૐ તુહ દસણેણુ સારીય;
પણાસઈ રોગસોગ હુઃખ દોહગં, કપ્પતરૂ મિવત્તયઈ,
ૐ તુહ દંસણેણુ સમદ્ધ લેઉ સ્વાહા ॥૫॥
ૐ હ્રીં નમિઉણુ વીપ્પણાસાય, માયાવી એણુધરણુ નાગિદં;
સિરિકામ રાજકલી, પાસ નિણુંદં નમંસામિ ॥૬॥
ૐ હ્રીં શ્રી પાસ વિસહર, વિમ્મમંતેણુ આણુંજાએ;
વોધરણુ પૌમાવઈદેવા, ૐ હ્રીં દમ્મ વંથુ સ્વાહા ॥૭॥

જયઉ ધરણ્ણદેવા, પદમહુત્તી નાગાણીવિજ્ઞત;
 વિમલજાણુ સંહિયો, ઈં હ્રી કમલવૈંયું સ્વાહા ॥૮૮॥
 હૈં શુભામી પાસં, ઈં હ્રી પશુભાગી પરમ ભત્તીએ;
 અહંખર ધરણ્ણદે, પઉમાવય પયડીયોદીતિ ॥૮૯॥
 જસપય કમલસય, વસઇં યોમાવયધરણ્ણદે;
 તસ નાસઇં સયલં, વિસદર વિસ નાસેઇં ॥૯૦॥
 તુલુ સમ્મતે લદે, ગિંનામણિ કૃપપાય વળાડીએ;
 પાવંતી અવીચ્છેણું, હવા અયસ મરં ઠાણું ॥૯૧॥
 હૈં નહંમયઠાણે, પાણુદ કમઠ નહં સંસારે;
 પરમઠનીહી અદે. અહં શુભાધીસરં વંદે ॥૯૨॥
 સતુલ નામ સુદેમંતે, જે નર જપંતિ સુદ ભાવદસ;
 એ અયસમરંઠાણું, પાવંતી નયગય સુખં ॥૯૩॥
 પનાસ ગોપીસંકુર, ગહુદંસણુ ભયં કાયે;
 આવી નહુતી એતડવી, તસીઝ શુભી જસો ॥૯૪॥
 પિડજંત ભગંદરં, ખાસ સાસ સુલ તડનીવાડ;
 શિરિસામલ પાસમડં, તનામપઉર પઉલેણું ॥૯૫॥
 રોજ જલ જલણુ વિસદર, આસરિમઈદગયરણુભયાઈ;
 પાસજિણુ નામસં, દિત્તાણેણુ પસમંતિ સંવાઈ ॥૯૬॥
 ઇંજ સંથુઓ મહાયસ, ભત્તીપલર નીખરેણુદિયએણુ;
 તાદેવ દિજ્ઞઓદિં, ભવં ભવે પાસ જિણુચંદ ॥૯૭॥

ૐ શ્રી સંતિકરં રતવનમ્. ૐ

(તૃતીયં કમરણુમ્)

સંતિકરં સંતિજિણું, જગસરણું જયસિરિઈ દાયારં, સમસામિ
 ભત્તપાલગ, નિવ્વાણી ગરૂદક્યસેવં ॥૧॥ ઓં સનમો વિષ્ણુ-

સહિ,-પત્તાણું સંતિસામિપાયાણું, જૈં સ્વાહામંતેષું,
 સંવાસિવદુરિઅહરણાણું ॥૨॥ ઐં સંતિનમુક્કરો, ખેલો-
 સહિમાઇલદ્વિપત્તાણું, સૈં છીં નમો સંવો-સહિપત્તાણું ચ
 દેઇ સિરિં ॥૩॥ વાણી તિહુઅણુસામિણિ-સિરિદેવિ જખખ-
 રાયગણિપિડગા, ગહદિસિપાલસુરિંદા, સયાવિ રખખંતુ
 નિણુલંતે ॥૪॥ રખખંતુ મમ રોહિણી, પત્રત્તી વજજસિંખલા
 ચ સયા, વજજંકુસિ ચક્રેસરિ, નરદત્તા કાલિ મહાકાલી ॥૫॥
 ગોરી તહ ગંધારી, મહુજલા માણવી અ વઇરૂદા, અચ્છુત્તા
 માણસિયા, મહામાણસિયાઓ દેવીઓ ॥૬॥ જખખા ગોમુહ
 મહજખખ, તિમુહ જખખેસ તુંખરૂ કુસુમો, માયંગ વિજય-
 અનિયા, ખંલો મણુઓ સુરકુમારોઅ ॥૭॥ છમ્મુહ પયાલ
 કિન્નર, ગરૂલો ગંધંવ તહય જખખંદો, કુખેર વરૂણો
 ભિઉડી, ગોમેહો પાસ માયંગો ॥૮॥ દેવીઓ ચક્રેસરિ,
 અનિયા દુરિઆરિ કાલી મહાકાલી, અચ્છુઆ સંતા જલા,
 સુતારયાસોય સિરિવચ્છા ॥૯॥ ચંડા વિજયંકુસિ, પત્રઇત્તિ
 નિંવાણિ અચ્છુઆ ધરણી, વઇરૂદ્ધુત્ત ગંધારિ, અંખ
 પઉમાવઇ સિદ્ધા ॥૧૦॥ ઇઅ તિથયરખખણુરયા, અન્નેવિ
 સુરાસુરી ચ ચઉહાવિ, વંતરજોઇણિપમુહા, કુણુંતુ રખખં
 સયા અમ્હં ॥૧૧॥ એવં મુદ્દિદ્દિસુરગણુ,-સહિઓ ગંધસ્સ
 સંતિનિણુચંદો, મજજવિ કરેઉ રખખં, મુણિમુંદરસૂરિશુઅ-
 મહિમા ॥૧૨॥ ઇઅ સંતિનાહ સમ્મ,-દિટ્ટી રખખં સરઇ
 તિકાલં જો, સંવોવદ્વરહિઓ, સ લહઇ સુહસંપયં
 પચ્ચં ॥૧૩॥ તવગચ્છગયણુદિણુયર. જુગવરસિરિસોમમુંદર-
 ગુરૂણું, સુપસાયલદ્વગણુકર,-વિજ્ઞાસિદ્ધિ ભણુઇ ચીસો ॥૧૪॥

— શ્રી તિજયપદુત્ત સ્તોત્રમ્. —

(ચતુર્થં સ્મરણમ)

તિજયપદુત્તપયાસય,—અઠ્ઠમહા પાડિહેરજીત્તાણું, સમય-
જિખત્તહિઆણું, સરેગિ ચક્કં જિણિંહાણું ॥૧૧॥ પણવીસા
ય અગ્ગીઆ, પનરસ પદ્માસ જિણવરસમૂહો, નારેહિ સયદ-
હરિઅં, ભવિઆણું ભત્તિજીત્તાણું ॥૨૧॥ વીસાપણયાલાવિ ય,
તીસા પત્તતરી જિણવરિંહા, ગહુભૂઅરખખસાધણિ,—ધોર-
વસગ્ગં પણાસંતુ ॥૩૧॥ સત્તરિપણતીસા વિય, સઠ્ઠી પંચેવ
જિણગણો એસો, વાહિ જલ જલણ હરિ કરિ, ચોરારિ
મહાભયં હરહિ ॥૪૧॥ પણપદ્મા ય હસેવ ય, પદ્મકી તહય
ચેવ આલીસા, રખાંતુ ગે સરીરં, દેવાસુરપણમિઆ
સિહા ॥૫૧॥ હેં હરહુંહુઃ સરસુંસં, હરહુંહુઃ તહય ચેવ
સરસુંસં, આલિધિયનામગળાં, ચક્કં કિર સન્વચો ભદ્ ॥૬૧॥
ઓં શોહિણીં પદ્મત્તિ, વજ્જજિંખલા તહય વજ્જજાંકુસિઆ,
ચક્કંસરિ નરદત્તા, કાલિ મહાકાલી તહુ ગોરી ॥૭૧॥ ગંધારિ
મહાજ્જલા માણવિ વર્ધરુદ્ધ તય ય અગ્ગુત્તા, માણસિ મહા-
માણસિઆ—વિજ્જનદેવીઓ રખાંતુ ॥૮૧॥ પંચદસકમ્મભૂમિસુ,
ઉપ્પત્તં સત્તરિં જિણાણસયં, વિવિદસયણાધવન્નો—વસોહિઅં
હરહિ હરિઆઈ ॥૯૧॥ ચઉત્તીસ અમ્મસયજીઆ, અઠ્ઠમહાપાડિ-
હેર કયસોહા, તિથ્થયરા ગયમોહા, ગાએઅન્વા પયસેણું ॥૧૦૧॥
ઓં વરદણયસંખવિદુમ્—મરગયધણસન્નિહં વિગયમોહં, સત્ત-
રિસયં જિણાણું, સન્વામરપૂર્ણં વંદે ॥સ્વાહા ॥૧૧૧॥ હેં
ભવણવર્ધવાણવંતર,—જ્ઞેઈસવાગ્ગી વિમાણવાગ્ગી અ, જે કેવિ
હુરુદેવા, તે સન્વે ઉવસમંતુ મમ સ્વાહા ॥૧૨૧॥ અંહણક-
પરેણં. કલએ લિહિજીભ ખાલિઅં પિયં. એગંતરાઈ ગહભઅ.

સાધણિમુગ્ધાં પણાસેષ ॥૧૩॥ ઈશ્વરસત્તરિસયં જતં, સમ્મં
મંતં દુવારિ પડિલિહિઅં; દુરિઆરિવિજયવંતં, નિબલંતં
નિરચમચ્ચેહ ॥૧૪॥

◆ શ્રી નમિગિણુ સ્તોત્રમ્ ◆

(પંચમં સ્મરણમ્.)

નમિગિણુ પણયસુરગણુ-ચુડામણિકિરણુરિજઅં મુણિણો,
અલણુનુઅલં મહાભય-પણાસણું સંથવં પુરુષં ॥૧॥ સડિ-
ચકરચરણનહમુહ, નિળુડનાસા વિવન્ન લાયન્ના, કુડમહારો-
ગાનલ, -કુલિંગનિદ્દુ સંવંગા ॥૨॥ તે તુહ અલણારાહણુ-
સલિલંજલિસેય પુડિયચ્ચાયા, (ઉચ્છાહા) વણુદવદ્દા ગિરિપા,-
ચવંવ પત્તા પુણો લચ્છિં ॥૩॥ દુંવાયખુલિય જલનિહિ,
ઉબલહદ્દેલ ભીસણારાવે, સંલંતભયવિસંહુલ-નિજામય-
મુક્કવાવારે ॥૪॥ અવિદલિઅન્નણુવત્તા, ખણેણુ પાવંતિ
ઈચ્છિઅંકુલં, પાસજિણુઅલણુનુઅલં, નિચ્ચાચિઅન્ને નમંતિ
નરા ॥૫॥ ખરપણુધુયવણુદવ,-જાલાવલિમિલિયસયલદમ-
ગહણે, ડજંતમુહમયવહુ-ભીસણુરવભીસણુંમિ વણે, જગ-
ણુરણો કમણુઅલં, નિંવાવિઅસયલતિહુઅણાભોઅં, જે
સંલરંતિ મણુઆ, ન કુણુઈ જલણો ભયં તેસિં ॥૬॥
વિલસંતભોગભીસણુ,-કુરિઆરણુનયણુતરલહુદાત્તં, ઉગ્ગણુ-
અંગં નવજલય-સપ્પહંભીસણુયારં ॥૮॥ મન્નંનિ કીડારિયં,
દૂરપરિચ્છેદવિસર્માવસવેગા, તુહ નામખખરકુડસિદ્ધમંત-
ણુરઆ નરા લોએ ॥૯॥ અડવિસુ ભિદ્ધતકર,-પુલિદસફૂલ-
સદભીમાસુ, ભયવિહુરવુન્નકાયર-ઉદ્ધુરિયપલિયસચ્ચાસુ ॥૧૦॥
અવિહુત્તવિહુવસારા, તુહ નાહ પણામમત્તવાવારા, વવગાય-

વિગ્ધાં વિગ્ધાં, પક્ષા રિચ્છિચ્છિયં ડાણું ॥૧૧॥ પન્નજલિ-
આનલનયણું, દુરવિચારિમુદ્ધં મહાધાયં, નહકુલિસધાયવિચ-
લિચ્છિ, -ગઈદદ્ધુંભત્થલા ભોચ્છં ॥૧૨॥ પણ્ણસસંભમપચ્છિવ,
નહમણિમાણિહ્મપડિચપડિમસ્સ, તુહ વયણપહરણધરા, સીહં
કુદ્ધંપિ ન ગણુતિ ॥૧૩॥ સસિધવલહંતમુસલં, દીહકરેદ્ધાલ-
વુદ્ધિઉચ્છાદં, મદુપિંગન ચણ્ણુઆલં, સસલિલનવજલહરાસવં
॥૧૪॥ ભીમં મહાગઈદ્ધં, અચ્ચાસન્નંપિ તે ન વિગણુતિ,
જં તુમ્હ ચલણ્ણુઆલં, સુણિવર્મ તુંગં સમદ્ધીણા ॥૧૫॥
સમરગ્ગિમ તિજ્જખખગ્ગા, ભિગ્ધાયપવિદ્ધઉદ્ધુયકળાંધે, કુત-
વિણિભિન્નકરિકલક. મુદ્ધસિદ્ધારપઉરંમિ ॥૧૬॥ નિન્નિજ-
અદ્ધપુદ્ધરિદ્ધિ, -નરિદ્ધનિવદ્ધા ભગ્ગાસં ધવલં, પાવંતિ
પાવપસમિણ, પાસજિણ તુહખ્ખભાવેણ ॥૧૭॥ રોગજલજલણ-
વિસહર, -ચ્ચારારિ મઈદગયરણ્ણભયાઈ, પાસજિણનામસંઘી, -
તણેણ પસમંતી સંવાઈ ॥૧૮॥ ઝોવં મહાભયહરં, પાસ-
જિણિહસ્સ સંથવસુઆરં, ભવિયજણાણંદયરં, કલ્લાણપરંપર-
નિહાણું ॥૧૯॥ રાયભયજખખરખખસ-કુમુગિણદુસ્સઉણ્ણરિ-
ખખપીણસુ સંઝાસુ દોસપંથે, ઉવસગ્ગે તહય રયણિસુ ॥૨૦॥
જે પહઈ જે અ નિસુણ્ણઈ, તાણું કઈણોય માણતુંગસ્સ,
પાસો પાવં પસમેઉં, રાયલભુવણ્ણિચ્છિયચલણો ॥૨૧॥
ઉવસગ્ગંતે કમઠા, -સુરન્નિમ ઝણ્ણાઓ જે ન સંચલિઓ,
સુરનરકિતરણ્ણવઈડિં, સંથુઓ જયઉ પાસજિણો ॥૨૨॥
એઅસ્સ મજ્જપારે અદ્ધારસઅખખરેહિં જે મંતો, જે નાણ્ણઈ
સો ઝાયઈ, પરમ પચત્થં કુહં પાસં ॥૨૩॥ પાસહ સમરણું
જે કુણ્ણઈ, સંતુદ્ધેહિયઓણ, અદ્ધુત્તરસયવાહિભય, નાસઈ
તસ્સ દ્ધરેણ ॥૨૪॥

શ્રી અણ્વતશાંતિ સ્તવનમ્. ૯

(૫૪૦ સ્તવનમ્.)

અણ્વં નિઘ્નસંવલ્લયં, સંતિં ચ પસંતસંવલ્લયપાવં, ૧૫૪૩
સંતિશુણકરે, દોષિં નિણ્વરે પશિવયામિ ૥૧૥ (ગાહા) વલ્લયમંતુ-
લભાવે, તેહં વિહિતતવનિમ્મલસહાવે, નિરવમમહાપભાવે, થોસામિ
મુદ્ધિસંપભાવે ૥૨૥ (ગાહા) સંવદ્ધુષ્પષ્પસંતીણું, સંવપાવપસંતીણું,
સયા અનિઘ્નસંતીણું, નમો અનિઘ્નસંતીણું ૥૩૥ (સિદ્ધેગો.) અનિ-
અનિણ્વસુહૃપવત્તણું, તવ પુરિસ્તુતમનામકિતણું. તહયધિદમદ્રપ-
વત્તણું, તવ ચ નિણ્વત્તમસંતિકિતણું ૥૪૥ (માગહિઆ) કિરિઆવિ-
હિસંચિઅકમ્મકિલેસવિમુષ્પયરં, અનિઘ્નં નિઘ્નં ચ ગુણેહિ
મહામુણિસિદ્ધિગયં, અનિઘ્નસ્સય સંતિ મહામુણિણોવિઘ્ન સંતિકરં.
સયયં મમ નિવુદ્ધકારણયં ચ નમંસણયં ૥૫૥ (આલિંગણયં)
પુરિસા ૧૪૦ દુષ્પવારણં, ૧૪૦ ચ વિમગ્ગહ મુષ્પકારણં.
અનિઘ્નં સંતિ ચ ભાવઓ. અભયકરે સ્વરણં પવનગહા ૥૬૥
(માગહિઆ) ચરદ-રદ-તિમિર-વિરહિઅ-મુવરય-જરમરણં, સુર-
અસુર-ગરલ-ભુયગવર્ધ-પયય-પશિવધ્યં, અનિઘ્નમહામવિઘ્ન સુનય
નયનિહિણમભયકરં, સ્વરણમુવસરિઅ બુવિદિવિજમદિઅં સયયમુવણે
૥૭૥ (સંગયયં) તંચ નિણ્વત્તમ-મુત્તમ નિત્તમસત્તધરં. અનિઘ્ન-
મદ્ધવ-ખંતિ-વિમુત્તિ સમાદિનિદિં. સંતિકરં પણ્વમામિ દમ્ભતમતિ-
ચયરં, સંતિ મુણી મમ સંતિસમાદિવરં દિસિદિ ૥૮૥ (મોવાણયં)
સાવધિયપુવ્વપથિયં ચ વરહધિ મથ્યપસથ્યવિચિત્તસંચિયં ચિર-
સરિચ્છવચ્છં મયગલ્લીલાયમાણુવરગંધદિય પથ્યાણુ પથિયં સંચવા-
રિદં હથિયહથ્યાદુ ધંતકાગ્ગ ઉચ્ચગ-નિરવદય-પિંજરંપર-
લખ્ખણો વચિઅસામ-ચાર-રવં મુદ્ધમુદ-મણાભિરામ-પરમ-રમ-
ણિવ્વ-વરદેવ દુંદુહિ નિનાય-મરુરયર-સુદગિરં ૥૯૥ (વેરિઆ)
અનિઘ્નં નિઘ્નારિગણું, નિઘ્નસંવલ્લયં ભવો દરિદિં, પણ્વમામિ
અહં પયઓ, પાવં પસમેદિ મે ૧૫૪૦ (રસાનુદઓ, યુગમં)

इन्द्राद्युपपत्तिश्रुतिरनरीसरे पदम् तयो मदायक्यवद्विभोये मद-
 प्यभावे ते पावत्तरि पुरवर-सदसवरनगर-निगम न्ययुपयवम्
 गतीसारायवरसदसरायुयायमग्गो, यदिसवरनयणु-नय मदानिदि-
 यदिसदि-सदरस-पवरन्युपयणु नंदरयम्, युगली-दय-गय-रद-सयसद
 रससागी छनयमगामकेसिसागी आनी ते आरदग्नि जयम् ॥११॥
 (वेदंभा) नं संतिं सतिहरं, सतिपणुं सचयया, सतिं युगामि-
 नित्यं, सतिं यिदेड मे ॥१२॥ (रासानंदियं) छप्पणाग विदेदनरीसर
 नवरसदा, युगियसदा, नवरसारयससिसद्वलायणु विगयनया विदुगयया,
 अछुडितम तेय गुणेदिं मदायगि अभिगयया विडिलकृता, पाय-
 गामि ते जयजयमरुणु नगरसरया मम सरणं ॥१३॥ (चित्तलेदा)
 देवदायुपिद-यद-सरवद दद-गुद-नद परम, लद-इय-धत-इय-
 पद-अय-गुद-निद धयल, दंतपति संति सति-किति सुति वृत्ति
 गुति पवर, दित तेयवद द्वय सचयलेय आविग्यप्यभायणेय
 पदस मे समादिं ॥१४॥ (नारायंभा) विमलससिद्वलाहरय शोभं,
 वितिमिर मुरकराभरेयतेयं, निजसयवगणुाभरेयइयं, धरणिधरय-
 वराभरेयसारं ॥१५॥ (कुमुभलया) सते अ मया अनिरयं, सारीदे
 अयले अनिरयं, तव संदमे अ अनिरयं, अस युगामि नित्यं
 अनिरयं ॥१६॥ (शुभगपदिदिगिगि) शोभगुणेदिं पावम् न तं
 नयसरयसरी, तेयगुणेदिं पावम् न तं नय सरय रवी, इयगुणेदिं
 पावम् न तं निजसगायवद, सारगुणेदिं पावम् न तं धरणिधरयम्
 ॥१७॥ (अनिरययं) तिथ्यवरपयलय नगरयदिव्यं, धिरन्युयुय-
 वियं युवाकलिद्वलुगं, सतिमुदपयलय नगरयपययो, सतिमदं
 मदायुगिं सरगुमुयुगमे ॥१८॥ (कलिययं) विगुओणुय-सिरदं
 अंरवि-दिसिगुयुयुयं विगिगिं, विगुदादियधलुयवदनरययुय-
 मदियविगिं अद्वेयो, अद्वेययसरय-दिवायर-सगदिय-सरपमं
 तयसा, गयणु-गणु-वियरय-समुधय-आरायु वदियं सिरसा ॥१९॥
 (इसलपमात्रा) अमुद-गडा-परिवदियं, किनरारग-नमंसियं,
 देवडासिमसंयुयं, समलुसधपरिवदियं ॥२०॥ (सुमुदं) अलयं

અણુહં, અરયં અરયં, અનિયં અનિયં, પયઓ પણમે ॥૨૧॥
 (અન્નપુલિસિચં) આગયા વરવિમાણ દિવકુણ-રહતુરયપહકર-
 સએહિં હુલિચં, સસંભમોઅરણ્યુભિઅનુલિયચલ-કુંડલંગય-તિરીઃ
 -સોહંત-મહલિમાલા ॥૨૨॥ (વેદુઓ) જં સુરસંધા સાન્નુરસંધા.
 વેરવિહિતા ભત્તિમુન્નુતા, આયરભુસિચસંભમપિંડિઅમુદ્ધુમિમિહિઅ
 સવ્વબલોધા, ઉત્તમ-કંચણ-રયણ-પરવિઅભામુરભુસણ-ભામુરિઅંગા.
 ગાયસમોણય ભત્તિવસાગય-પંજલિપેસિયરીસપણામા ॥૨૩॥ (રયણ-
 માલા) વંદિહિણ થોહિણ તો જિણું, તિગુણમેવ ય પુણો પયાહિણું,
 પણમિહિણ ય જિણુંસુરાસુરા પમુઠ્ઠા સભવણાઈ તો ગયા ॥૨૪॥
 (ખિત્તય) તં મહામુણિમહંપિ પંજલી, રાગદોસ-ભય મોહ-અનિચયં,
 દેવ-દાણુવનરિંદવંદિચં, સંતિમુત્તમમહાતવં નમે ॥૨૫॥ (ખિત્તય)
 અંબરંતરવિચારણિઆહિં, લલિઅહંસવદુગામિણિઆહિં, પીણમે-
 ણિથણસાલિણિઆહિં, સકલ કમલદલલોઅણિઆહિં ॥૨૬॥ (દીવયં)
 પીણનિરંતરયણભરવણમિય-ગાયત્રઆહિં, મણિકંચણ પસિદિવ
 મેહલસોહિઅસોણિતહાહિં, વરખિંખિણિ-નેહિર-સતિલય-વલ્લય-વિખૂ-
 સણિઆહિં, રઠકર-ચકિર-મણોહર-મુંદર-દંસણિઆહિં ॥૨૭॥
 (ચિત્તખર) દેવસુંદરીહિં પાયવંદિઆહિં, વંદિઆ ય જરસ તે
 મુવિક્કમા કમા, આપણો નિહાલએહિં કેહિં કેહિં વિઅવંગ-તિલય
 -પત્તલેહનામએહિં ચિત્તએહિ સંગયંગયાહિં, ભત્તિ-સન્નિવિદ-વંદણા-
 ગયાહિં હુંતિ તે વંદિઆ પુણો પુણો ॥૨૮॥ (નારાયઓ) નમહં
 જિણુચદં, અજિઅં જિઅમોહં, ધુયસન્વકિલેસં, પયઓ પણમામિ
 ॥૨૯॥ (નંદિઅય) યુઅવંદિઅયરસા, રિસિગણુદેવગણેહિં, તો દેવ-
 વહુહિં પયઓ પણમિઅરસા, જરસજગુત્તમ-સાસણઅરસા, ભત્તિવ-
 સાગય પિંડિઅયાહિં, દેવવરઅરસા બદ્ધઆહિં, સુરવરરઘુગુપ્તિઅ-
 આહિં ॥૩૦॥ (ભાસુરય) વંસસદતંતિનાલગેલિએ, તિહિખરનિરાગ
 -સદ-મીસએ કએ અ, મુદ્ધમમાણુએ અ મુદ્ધસજ્જગીઅપાયગા-
 ધંટિઆહિં, વલ્લય-મેદલા-કલાવનેહિરનિરામ-સદમીસએ કએ અ
 (દેવનંદિઆહિં) હાવભાવવિબલમખગારએહિં, નચ્ચિહિણઅંગદાએહિં,

વંદિયા ય જરસ તે સુવિક્રમા ક્રમા, તયં તિલોયસ્યસત્તત્તિ-
કારયં, પસંતસ્યસપાયદોસમેસહં, નમામિ સંતિમુત્તમં જિણું ॥૩૧॥
(નારાયણ) હત્તયામર-પડાગ-જીવ-જવમંડિયા, ઝયવર-મગર
તુરય-સિરિવચ્છુલંછણા, દીવ-સમુદ્-મંદર-દિસાગયસાદિયા,
સથિઅ-વસહસીહ-રહ-ચક્રવર્કિયા ॥૩૨॥ (લલિઅય) સહાવલદા
સમપ્પહી, અદોસદુદા યુજેહિં જિદા, પસાયસિદા તવેણ પુદા,
સિરીહિં હીદા રિસિહિં જુદા ॥૩૩॥ (વાણવાસિઆ) તે તવેણ
ધુઅસવ્વપાયયા, સવ્વલોઅહિઅમુલ્લપાયયા, સંથુઆ અન્નિઅસંતિ-
પાયયા, હું તુ મે સિવસુદાણુ દાયયા ॥૩૪॥ (અપરાંતિકા) એવં
તવ બલવિહિલં, થુઅં મએ અન્નિઅસંતિજિણુજુઅલં, વવગયકમ્મ-
રયમલં, ગઈ ગયં સાસયં વિહિલં ॥૩૫॥ (ગાહા) તં બદ્ધગુંણપ-
સાયં, મુખ્ખસુદેણુ પરમેણુ અવિસાયં, નાસેહ મે વિસાયં, કુણુહિ
અ પરિસાવિ અ પસાયં ॥૩૬॥ (ગાહા) તં મોએહિ અ નંદિં,
પાવેહિ અ નંદિસેણુ મભિનંદિં, પરિસાવિ અમુહનંદિં, મમ ય
દિસહિ સંજમે નંદિં ॥૩૭॥ (ગાહા) પખ્ખિય આહિમ્માસિઆ,
સંવચ્છરિએ અવરસ ભણિઅએ, સોઅએ સએહિં, ઉવસગ્ગનિ-
વારણો એસો ॥૩૮॥ જો પદ્ધં જો અ નિમુણુહ, ઉભએ કાલંપિ
અન્નિઅસંતિથયં, નાદુ હંતિ તરસ રેગા, પુચ્છપન્ના વિનાસંતિ
॥૩૯॥ જઈ હચ્છહ પરમપયં, અહવા કિત્તિં સુવિદ્યહં બુવણે,
તાતેલુદુદરણે, જિણુવયણે આયરં કુણુહ ॥૪૦॥ (ગાહા)
॥ ઇતિ શ્રી અન્નિતશાનિરતવનં. ॥

❀ શ્રી ભક્તામર સ્તવનમ્. ❀

(સ્તમમં સ્મરણમ્)

[વસંતતિલકા ૭૬]

ભક્તામરપ્રણુતમૌલિમણિપ્રભાણુ, - મુઘોતકં દલિતપાપ-
તમૌવિતાનમ્ ॥ સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિનપાદયુગં યુગાદાવાલંબનં
લંબજલે પતતાં જનાનામ્ ॥૧॥ યઃ સંસ્તુતઃ સંકલવાદ્મય-

तत्त्वगोधा, - हृद्भूतपुद्गिपटुलिः सुरलोकायाः ॥ स्तोत्रैर्न-
 त्रितयचित्तद्वैद्धारैः, स्तोत्रे किलाहमपि तं प्रथमं
 निनेन्द्रम् ॥२॥ पुद्गया विनाऽपि विष्णुधार्मिन्तपादपीड !,
 स्तोत्रं समुद्यतमतिविगतत्रयोऽहम् ॥ आलं विहाय न-
 संस्थितमिन्द्राणि, - मन्यः कं धृष्टति जनः संहसा ग्रहीतुम्
 ॥३॥ वक्तुं शुभान् शुभसमुद्र ! शशाङ्कान्तान्, कस्ते क्षमः
 सुरशुद्धप्रतिभोऽपि पुद्गया ॥ कल्याणकालपवनोद्धतनक्षत्रं,
 के वा तरीतुमलमप्युनिधिं लुब्धक्याम् ॥४॥ सोऽहं तथापि
 तव लक्षितवशान्मुनीश, कर्तुं स्तव विगतशक्तिरपिप्रवृत्तः ॥
 प्रीत्यात्मवीर्यं भविवार्यं भृगो भृगेन्द्रं, नाभ्येति हिं
 निजशिशोः परिपालनार्थम् ॥५॥ अल्पश्रुतं श्रुतवतां परि-
 हासधाम, त्वल्लक्षितरेव सुभरीकुङ्ते जलान्भाम् ॥ यत्के-
 षिलः किल भयै भयुरं विरोति, तस्याश्चाम्रकलिकानि-
 करैकहेतुः ॥६॥ त्वत्संस्तवेन लवसंततिसन्निधौ, पापं
 क्षायाक्षयमुपैति शरीरलान्भम् ॥ आकांतलोकाभलिनीलम-
 शेषमाशु, सूर्याशुलिङ्गमिव शार्वरमधकारम् ॥७॥ भवेति
 नाथ ! तव संस्तवनं भयेद-भारण्यते तनुधियाऽपि तव
 प्रभावात् ॥ येतो हृदिभ्यति सतां नलिनीद्वेषु, मुक्ताक्ष-
 द्युतिमुपैति ननृद्विण्णः ॥८॥ आस्तां तवस्तवनमस्तगम-
 स्तदोषं, त्वत्संकथापि जगतां हृदितानि हन्ति ॥ हरे
 सहस्रकिरणः कुङ्ते प्रलेख, पद्माकरेषु जलानि विकाश-
 लांनि ॥९॥ नात्यद्भूतं लुपनभूपण ! भूतनाथ ! भूतेशु-
 षैर्भुवि लवन्तमलिपुवन्तः ॥ पुद्गया लवन्ति अवतो-
 ननु तेन हिंवा ॥ भृत्याश्रितं यं धृष्ट नाभयमं करेति
 ॥१०॥ हृद्वा लवन्तमनिमेषविदोऽङ्गीयं, नान्यत्र तोष-

पयाति जनस्य यक्षः ॥ पीत्वा पयः शशिकरघुतिदुग्ध-
सिंधोः, क्षारं जलं जलनिघेरशितुं कष्टयेत् ॥११॥ यैः
शांतरागश्चिबिः परमाणुभिस्त्व, निर्मापितस्त्रिभुवनैकल-
लाभभूत ! ॥ तावत् ज्येष्ठः तेष्वप्येषुः पृथिव्यां,
यत्ते समानमपरं नहि रूपमस्ति ॥१२॥ वक्षत्रं क्व ते
सुरनरैरगनेत्रहारि, निःशेषनिर्जितजगत्त्रितयोपमानम् ॥
शिंषं कलंकमलिनं क्व निशाकरस्य, यद्वात्यरे लवति
पांडुपलाशकल्पम् ॥१३॥ संपूर्णमंडलशशांककलाकलाप,-
शुभाशुषास्त्रिभुवनं तव लंघयन्ति ॥ ये सञ्चितास्त्रिजग-
दीश्वरनाथमेकं, कस्तान्निवारयति संचरतो यथेष्टम् ॥१४॥
यित्रं किमत्र यद्दि ते त्रिदशांगनाभि, -नीतं मनागपि मनो
न विकारमार्गम् ॥ कृष्णान्तकालमभूता यलितायलेन, किं
मंदराद्रिशिखरं यलितं कदाचित् ॥१५॥ निर्धूमवर्त्तिरुपव-
न्निर्गततैलपूरः, कृत्स्नं जगत्त्रयमिदं प्रकटीकरोपि ॥ गर्भ्यो
न जलु मभूतां यलितायलानां, दीपोऽपरस्त्वमसि नाथ !
जगत्प्रकाशः ॥१६॥ नास्तं कदाचिदुपयासी न राहुगर्भ्यः,
रूपकटीकरोपि सहसा युगपज्जगंति ॥ नांलोधरोदरनिरद्ध-
महाप्रलापः, सूर्यातिशायिमहिमासि सुनींद्र ! लोकैः ॥१७॥
नित्योदयं दलितमोडमहांधकारं, गर्भ्यं न राहुवदनस्य न
वारिदानाम् ॥ विभ्राजते तव मुष्माण्मनदपकांति, विद्यो-
तयज्जगदपूर्वशशांकभिर्भम् ॥१८॥ किं शर्वरीषुशशिनाहि
विवस्वता वा, युष्मन्मुणैर्दुदलितेषु तमस्सु नाथ ॥ निष्प-
न्नशालिवनशालिनि एवलोके, कार्यं क्रियन्लघयैर्ललार-
नम्रैः ॥१९॥ ज्ञानं यथा त्वयि विलाति कृतावकाशं, नैवं
तथा हरिहृदादिषु नापकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति

यथा भट्त्वं, नैवं तु कायशक्ये किरणुकुलेऽपि ॥२०॥ मन्त्रे
 वरं हरिहरादय एव दृष्टा, दृष्टेषु येषु हृदयं त्वयि
 तोषमेति ॥ ३१ं वीक्षितेन लवता लुवि येन नान्यः, कश्चि-
 न्मनोहरति नाथ ! लवांतरेऽपि ॥२१॥ स्त्रीणां शतानि
 शतशो जनयन्ति पुत्रान्, नान्या मुतं त्वदुपमं जननी
 प्रसूता ॥ सर्वा दिशो दधति लानि सहस्ररश्मिं, प्राप्येव
 द्विजनयति स्फुरदंशुललम् ॥२२॥ त्वामामनन्ति मुनयः
 परमं पुमांसः,—मादित्यवर्णुममलं तमसः पुरस्तात् ॥ त्वामेव
 सभ्यशुपलस्य जयन्ति मृत्युं, नान्यः शिवः शिवपदस्य
 मुनींद्र पथाः ॥२३॥ त्वामव्ययं विष्णुमर्थित्यमसंभ्य-
 माद्यं, ब्रह्माणुमीश्वरमनंतमनंगडेतुम् ॥ योगीश्वरं विदित-
 योगमनेकमेकं, ज्ञानस्वप्नममलं प्रवदन्ति संतः ॥२४॥
 शुद्धस्त्वमेव विष्णुधार्यितशुद्धिबोधात्, त्वं शंकरोऽसि
 लुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर ! शिवमार्गं विधे-
 विधानात्, व्यक्तं त्वमेव लगवन् पुद्गोत्तमोऽसि ॥२५॥
 तुल्यं नमस्त्रिलुवनात्तिहराय नाथ ! तुल्यं नमः क्षितित-
 लामलभूषणाय ॥ तुल्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्वराय, तुल्यं
 नमो जिन ! लवोदधिशोषणाय ॥२६॥ ओ विस्मयोऽल गदि
 नाम शुल्लैश्चै,—स्त्वं संश्रितो निरवकाशतया मुनीश ॥
 द्योर्धेऽपात्तविविधाश्रयन्ततगवैः, स्वप्नांतरेऽपि न दृष्टादिह-
 पीक्षितोऽसि ॥२७॥ उर्यैरशोक्ततत्संश्रितमुन्मयूष,—माभाति
 रूपममलं लवतो नितांतम् ॥ स्वप्नोदलरात्किरणमस्ततमो-
 वितानं, जिम्बं रवेरिव यथोदरपार्श्ववर्त्ति ॥२८॥ शिंश-
 सने मणिमयूषशिखाविशिन्ने, विभ्राजते तव वपुः कनका-
 वहातम् ॥ शिंशं विषद्विलसदंशुलतावितानं, तुंगोदयादि-

शिरसीव सहस्र रश्मेः ॥२८॥ कुंदावदातयलयाभरयार्शोर्लं,
 विभ्राजते तव वपुः कलधौतकांतम् ॥ उद्यच्छशांकशुचिनि-
 र्ज्वरवारिधार,- मुञ्चैस्तटं मुरगिरेरिव शातक्रीडाम् ॥३०॥
 छत्रत्रयं तव विलाति शशांककांत;-मुञ्चैः स्थितं स्थगित-
 लानुकरप्रतापम् ॥ मुक्ताक्षलप्रकरजलविवृद्धशोर्लं, प्रभ्या-
 पयत्रिजगतः परमेश्वरत्वम् ॥३१॥ गंभीर तारस्व भूरित
 द्विग्विभाग, स्तौडोक्य लोकशुल संगमभूति दक्षः ॥ सद्धर्म
 राज न्यघोषण्य घोषकः सन्, जे हुंहु लिध्वं नतिते यशसः
 प्रवाही ॥३२॥ मंदारसुंदर नमेरु सुपारिजात, संतानकादि
 कुसुमोत्कर वृष्टिरुद्धा ॥ गंधोद गिंहु शुलमंद मरुत्प्रपाता,
 द्विधा द्विवः पतति ते वयसां ततिर्वा ॥३३॥ शुलप्रभा
 वलय भूरि विला विलोस्ते, लोकत्रयद्युतिमतां द्युतिमाक्षिपन्ति ॥
 प्रोद्यद्दिवाकर निरंतर भूरि संभ्या, द्योत्या न्यत्यचि
 निशामचि सोम सोम्याम् ॥३४॥ स्वर्गापवर्गं गमभार्गं
 विभार्गंष्ट्रिष्टः, सद्धर्मं तत्त्व कथनै कपटु स्त्रि लोक्याः ॥
 द्विव्यध्वनि र्भवति ते विशदार्थं सर्वं, लाषा स्वलाव
 परिणाम शुलैः प्रयोन्यः ॥३५॥ उन्निद्रडेभनवपंकजपुंज-
 कांति,—पर्युद्धसन्नभमयूषशिषालिरामौ ॥ पादौ पदानि
 तव यत्र जिनेंद्र ! धत्तः, यज्ञानि तत्र विमुधाः परिकल्प-
 यति ॥३६॥ धृत्यं यथा तव विभूतिरभून्नजनेंद्र ! धर्मो-
 पदेशनविधौ न तथा परस्य ॥ यादृक् प्रला दिनकृतः
 प्रहृतांधकारा, तादृक्कुतो अहुगण्यस्य चिक्राशिनोऽपि ॥३७॥
 श्रव्योत्त-महाविलविलोदकपोलभूल,—भतभ्रमह्रमरनादिविवृद्धको-
 पम् ॥ अैरावंतालमिलमुद्धतमापतन्तं, दृष्ट्वा जयं लवति
 नो लवदाभ्रितानाम् ॥३८॥ मिन्नेलकुंभगलहुंजवलयोषि-

તાકત, — મુક્તાફલપ્રકરભૂષિતભૂમિભાગઃ ॥ બદ્ધઃ ક્રમઃ
ક્રમગતં હરિણાધિપોડપિ, નાકામતિ ક્રમયુગાયલસંશ્રિતં તે
॥૩૬॥ કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતવહ્નિ કલ્પં, દાવાનલં ભવસિત-
મુજ્જવલમુત્તકુલિંગમ્ ॥ વિશ્વં ત્રિઘત્સુમિવ સંમુખમાપ-
તન્તં, ત્વન્નામકીર્ત્તનજલં શમયત્યશેષમ્ ॥૪૦॥ રકતેશ્વરં
સમદકોકિલકંઠનિલં, ક્રોધોદ્ધતં ક્ષણિતમુત્કેશ્વમાપતંતમ્ ॥
આકામતિ ક્રમયુગેન નિરસ્તશંક, — સ્ત્વન્નામ નાગદમની હૃદિ
યસ્ય પુંસઃ, ॥૪૧॥ વલ્ગત્તુરંગજગર્જિત ભીમનાદ, — માળૈ
બલં બલવતામપિ ભૂપતીનામ્ ॥ ઉદ્ધિવાકરમયૂષશિખાપ-
વિદ્ધં, ત્વત્કીર્ત્તનાત્તમ ઇવાશુ ભિદામુપૈતિ ॥૪૨॥ કુંતાચ્ચભિન્ન-
ગજશોણિતવારિવાહ, વેગાવતારતરણાતુરયોધભીમે ॥ યુદ્ધે
જયં વિજિતદુર્જયજેયપક્ષા, — સ્ત્વત્પાદપંકજવનાશ્રયિણો લંભતે
॥૪૩॥ અંભોનિઘૌ ક્ષુભિતભીષણુનકચક, — પાઠીનપીઠભયદો-
લ્વણુવાહવાગ્નૌ ॥ રંગત્તરંગશિખરસ્થિતયાનપાત્રા, આસં
વિહાય ભવતઃ સ્મરણાદ્ વ્રજંતિ ॥૪૪॥ ઉદ્ભૂતભીષણુ-
જલોદરભારભુગ્નાઃ, શોભ્યાં દશામુપગતાસ્ત્યુતજીવિતાશાઃ ॥
ત્વત્પાદપંકજરત્નેમૃતદિગ્ધદેહા, મર્ત્યા ભવંતિ મહર્ધ્વજ-
તુલ્યરૂપાઃ ॥૪૫॥ આપાદકંઠમુરુશ્રુંખલવેષિતાઙ્ગા, ગાઠં
બૃહન્નિગડકોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજ્ઞઃ
સ્મરંતઃ, સઘઃ સ્વયં વિગતળંઘલયા ભવંતિ ॥૪૬॥
મત્તદ્વિપેંદ્રમૃગરાજદવાનલાહિ, — સંગ્રામવારિધિમહોદરળંઘ-
નોત્થમ્ ॥ તત્ત્યાશુ નાગમુપયાતિ ભયં ભિયેવ, યસ્તાવકં
સ્ત્વ મિમં મતિમાનધીતે ॥૪૭॥ સ્તોત્રસન્નં તવ જિનેંદ્ર !
શુભૈર્નિબદ્ધાં, ભક્ત્યામયા રૂચિરવર્ણુવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધને જના
ય ઇહ કંઠગતામજસં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥૪૮॥

◆ श्री कल्याणु मंदिर स्तोत्रम्. ◆

(अष्टमं स्मरणम्)

[वसंततिलका]

कल्याणुमंदिरमुद्गारमवधलेदि, नीतालयप्रदमनिन्दितमधिपदाम् ॥
 संसारसागरनिमज्जदशेषणंतुः-पोतायमानमभिनम्य निनेश्वरस्य ॥१॥
 यस्य स्वयं सुरगुर्वारिमाणुराशेः, स्तोत्रं भुविस्तृतमतिर्न विभु-
 विधातुम् ॥ तीर्थेश्वरस्य कमंडलुमय धूमकेतोः-स्तस्याहमेव क्लृप्त
 संस्तवनं करिष्ये ॥२॥ (युग्मम्) सामान्यतोऽपि तव वलुयितुं
 स्वर्ष, -मरमादशाः कथमधीश ! भवंत्यधीशाः ॥ धृष्टोऽपि क्रौंशिक-
 शिशुर्यदि वा द्विधांधो, इषं प्रक्षयति किं क्लृप्त धर्मरश्मेः ॥
 मोहक्षयाहनुभवन्नपि नाथ मर्त्यो, नूनं गुणान् गाणयितुं न तव
 क्षमेत ॥ कल्पांतवांतपयसः प्रकटोऽपि यस्मा, -भीयेत केन नलघ्वेनानु-
 रत्नराशिः ॥४॥ अब्युद्यतोऽस्मि तव नाथ नडाशयोऽपि, कृतुं स्तवं
 लसदसंभ्यगुणाकरस्य ॥ आलोऽपि किं न निजग्राह्युगं वितत्य,
 विस्तीर्णतां कथयति स्वधियाभ्युराशेः ॥५॥ ये योगिनामपि न
 याति गुणस्तवेश, वक्तुं कथं भवति तेषु मभावकाशः ॥ नत
 तदेवमसमीक्षितकारितेयं, नश्यति वा निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि
 ॥६॥ आस्तामचित्य मद्धिमा निन संस्तवस्ते, नामापि पाति
 भवतो भवतो नगंति, तीव्रातपोपहतपांथनान्निदाधे, प्रिणुति
 पद्मसरसः सरसोऽनिशोऽपि ॥७॥ हृदयिनी त्वयि विभो ! शिथिली-
 भवन्ति, नतोः क्षणेन निमिडा अपि कर्मबंधाः ॥ सद्यो लुनंग-
 ममया ह्ये मध्यभाग, -मभ्यागते वनशिष्मिनि यदनस्य ॥८॥
 सुख्यंत येव मनुजः सहसा निनेद्र ! शैर्द्रुपद्रवशतैस्त्वयि विक्षितेऽपि ॥
 गोस्वामिनी स्फुरिततेजसि दृष्टमात्रे, यौदैरिवाशु पशवः प्रपलायमानैः
 ॥९॥ त्वं तारको निन ! कथं भविनां त येव, त्वामुद्धतिं हृद-
 येन यदुत्तरतः ॥ यद्वा दतिस्तरति यन्नलमेपदन्, -मन्तर्गतस्य भइतः
 स किंलुभावः ॥१०॥ यस्मिन् हरप्रभृतयोऽपि हतप्रलावाः, सोऽपि
 त्वया रतिपतिः क्षिपितः क्षणेन ॥ विध्यापिता दुतलुनः पयसाऽथ

येन, पीतं न किं तदपि दुर्द्धर्याऽवेन ॥११॥ स्वामिन्नन्धगग्निमा-
 णमपि प्रपन्ता, स्त्वां न्तवः कथमहो हृद्ये दधानाः ॥ नन्धोदधिं
 लघु तरंत्यति बलाधवेन, यित्यो न हंत महतां यदि वा प्रभावः
 ॥१२॥ क्रोधस्त्वया यदि विभो ! प्रथमं निरस्तो, ध्वस्तास्तदा अत ?
 कथं किल कर्मयौराः ॥ खोपत्यमुत्र यदि वा शिशिरापि लोके,
 नीलद्रुमाणि विपिनानि न किं हिमानी ॥१३॥ त्वां योगिनो गिन-
 सदा परमात्मज्ञ, -मन्वेयति हृदयांशुज कोशदेशे ॥ पूतस्य निर्मल-
 ज्ञेयं यदि वा किमन्य, -दक्षस्य संलविषदं ननु कर्षुकायाः ॥१४॥
 ध्यानाग्नौ नेश ! लवतो लविनः क्षण्ण, देहं विहाय परमात्मज्ञां
 प्रवर्ति ॥ तीव्रानलाहुपल्लावमपारय लोके, आभीक्षरत्वमग्निरादिव
 धातुभेदाः ॥१५॥ अंतः सदैव गिन यस्य विलास्यसे त्वं, लब्धैः
 कथं तदपि नाशयसे शरीरम् ॥ अतस्त्वत्प्रमथ मध्यविवर्तिनो द्विः
 यद्विग्रहं प्रशमयति महानुभावाः ॥१६॥ आत्मा मनीषीभिरयं
 त्वदभेदेषु हृदया, ध्यातो गिनेन्द्र ! लवतीह लवत्प्रभावः ॥ पानीयम-
 प्यमृतमित्यनुचित्यमानं, किं नामनो विपविकारमपाकरोति ॥१७॥
 त्वामेव वीततमसं परवादिनोऽपि, नूनं विभो ! हरिदरादिधिया
 प्रपन्ताः ॥ किं कायशमलिभरीश सितोऽपि शम्भो, नो गृह्यते विविध-
 वर्णविषय्येषु ॥१८॥ धर्मोपदेशसमये सविधानुभावा, -दास्तां ननो
 लवति ते तत्पर्यशोऽः ॥ अभ्युद्गते दिनपती समशीतोऽपि,
 किं वा विभो धमुपयाति न उवलोऽः ॥१९॥ गिनं विभो !
 कथमवाद्भुषणं तमेव, विष्यते पतत्यचिरत्वा सुरपुष्पवृष्टिः ॥ त्वह-
 गोयरे भुमनसां यदि वा मुनीश, गच्छति नूनमधमेव दि गंधनानि
 ॥२०॥ स्थाने गभीरहृद्योदधिसंलवायाः, पीयतां तय गिरः
 समुदीरयति ॥ पीत्वा यतः परमसंभ्रमसंगमात्ते, लब्ध्या प्रवर्ति
 तरसाप्यनराभरत्वम् ॥२१॥ स्वामिन् सुदूरमवनम्यसमृत्पती,
 मन्ये वदंति शुचयः सुर्यामरीधाः ॥ यस्मै नतिं विदधते मुनिपुं-
 गवाय, ते नूनमूर्ध्वगतयः पशु शुद्धभावाः ॥२२॥ श्यामं गभीर-
 गिरमुज्ज्वलहोमरत्न, -सिंहासनस्य भद्र लब्धशिखं दिनस्त्वाम् ॥

आलोक्ष्यति रत्नसेन नन्दतमुच्यै-श्रीभीकराद्रि शिरसीव नवांशु-
 वाहम् ॥२३॥ उद्गच्छता तवशितिलुतिमंगलेन, लुप्तच्छदच्छवि-
 रशोक्तदृष्टौष्व ॥ सानिध्यतोऽपि यदि वा तव वीतराग, निरागतां
 प्रवर्तते को न सयेतनोऽपि ॥२४॥ भो भोः प्रमादमवधूय जन-
 ध्वमेन,—भागत्य निवृत्तिपुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ अतन्निवेद्यति
 देव ! जगत्त्रयाय, मन्ये नन्दनलिनभः सुरदुर्दुलिरते ॥२५॥ उद्यो-
 तितेषु भवता भुवनेषु नाथ ! तारान्वितो विधुर्यं विद्वताधिकारः ॥
 मुक्ताक्षपापकलितोऽक्षसितातपत्र, व्यान्नत्रिधा धृततनुर्धुवमभ्युपेतः
 ॥२६॥ स्वेन प्रपूरितजगत्त्रयपिंडितेन, कतिप्रतापयशसामिव
 सन्त्ययेन ॥ भाणुक्चहभरजतप्रविनिर्मितेन, सालत्रयेषु लगवन्नभितो
 विभासि ॥२७॥ द्विच्यस्रज्जे निन ! नमत्तिदशाधिपाना,—सुत्सृज्य-
 रत्नरयितानपि मौलिकंधान् ॥ पादौ श्रयतिभवतो यदि वा
 परत्र, त्वत्संगमे सुमनसा न रमतं एव ॥२८॥ त्वं नाथ जन्म-
 जलधेर्विपराद्भुभोऽपि, यत्तारयस्यसुमतो निजगृहलभान् ॥ यत्कतं
 छि पार्थिवनिपस्य सतततयैव, यित्रं विभो ! यदसि कर्मविपाक-
 शन्यः ॥२९॥ विश्वेश्वरोऽपि जनपालक ! दुर्गतरत्नं, किंवाक्षर-
 प्रकृतिरप्यलिपिरत्वमीश ! ॥ अज्ञानवत्यपिसदैव कथंयिद्वेव, ज्ञानं
 त्वयि स्फुरति विश्वविकाशहेतुः ॥३०॥ प्राग्भारसंभूतनलांसि रत्नांसि
 रोपा,—दुत्थापितानि कभडेन शडेन यानि ॥ ज्ञायापि तैस्तव न
 नाथ ! हता हताशो, अस्तस्त्वमीभिरयमेव परं दुरात्मा ॥३१॥
 यद्गगन्तं दुर्निर्गतधनौघमदभ्रलीमं, अश्यतडिन्मुखस्रमांसलघोरधारम्,
 दैत्येन मुक्तमथ दुरस्तरवारिद्वे, तेनैव तस्य निन ! दुरस्तरवारिकृलम्
 ॥३२॥ ध्वस्तोऽध्वं केशविद्वताकृतिमत्यंभुंड,—प्राज्ञं गृह्णत्ययस्वद्विनिर्ग-
 द्दसिः, प्रेतप्रजः प्रतिभवतमभीरितो यः, सोऽस्याभवत्प्रतिभवं भव-
 दुःखहेतुः ॥३३॥ धन्यारत एव भुवनाधिप ! ये त्रिसंध्य,—भाराध-
 यति विधिवद्विधुतान्यकृत्याः, लक्ष्योक्षसत्पुलकपद्मलक्ष्मणेशः, पादद्वयं
 तव विभो ! भुवि जन्मभाजः ॥३४॥ अस्मिन्नपारभववारिनिधौ-
 मुनीश ! मन्ये न मे श्रवणुगोचरतां गतोऽसि, आकृष्टिं ते तु तवः

गोत्रपवित्रमंत्रे, किंवा विपद्विपधरी सविधं समेति ॥३५॥ जन्मान्त-
 रेऽपि तव पादयुगं न द्रव, मन्ये मया मङ्कितभीहितज्ञानदक्षम्, तेनेदं
 जन्मनि सुनीश पराजयानां, जतो निकेतनमहं मयिताशयानाम्
 ॥३६॥ नूनं न मोहतिभिरावृतलोभ्यनेन, पूर्वं विभो ! सद्दृष्टि
 प्रविलोकितोऽसि, मर्माविधो विधुरयतिहि मामनर्थाः, त्राघ्रप्रभं-
 गतयः कथमन्यथैते ॥३७॥ आकलितोऽपि भलितोऽपि निरीक्षितोऽपि,
 नूनं न जेतसि मया विधृतोऽसि लक्ष्म्या, जतोऽस्मि तेन जन
 आंधव दुःखपात्रं, यस्मात् क्रियाः प्रतिक्षन्ति न भावश्चन्याः ॥३८॥
 त्वं नाथ ! दुःखिजनवत्सल ! हे शरण्य ! अशरण्यपुण्यवसते ! वशिनां
 वरेण्य !, लक्ष्म्या न ते मयि भ्रंश ! ह्यां विधाय, दुःखांश्चैरेक-
 नतत्परतां विधेहि ॥३९॥ निःसंख्यसारशरणं शरणं शरण्य, मासाध-
 सादितरिपुत्रयितावदातम् ॥ त्वत्पादपङ्कजमपि प्रलिधान वंध्यो,
 वध्योऽस्मि जेह्नु भुवनपावन हा हतोऽस्मि ॥४०॥ देवेन्द्रवध !
 विद्विताभिलषवस्तुसार !, संसारतारक विभो ! भुवनाधिनाथ ! ॥
 त्रायस्वदेव ! इच्छाहृद ! मां पुनीदि, सीदंतमद्यमयद्वयसनांशुराशेः
 ॥४१॥ यद्यस्ति नाथ ! लब्धं त्रिसरोरहाणां, लभतेः द्रवं किमपि
 संततिसंन्यतायाः ॥ तन्मेत्वद्देशशरण्यं शरण्यभूयाः, श्यामी !
 त्वमेव भुवनेऽत्र लवांतरेऽपि ॥४२॥ मृत्युं समाहितधिरो विधिव-
 निजनेद्र ! सांक्षेपसत्पुलकं च्युक्तिगंगायाः ॥ त्वद्गुणानिर्मलमुखा-
 शुभमद्वलक्ष्मा, ये संस्तवं तव विभो ! रम्यंति लब्ध्याः ॥४३॥
 जननयनकुमुद्वंश !, प्रसारवराः स्वर्गसंपदे भुक्त्वा ॥ ते विगसित-
 मलनियया, अगिरान्मोक्षं प्रपद्यते ॥ (युग्मम्) ॥४४॥

◀ श्री षुद्धिर्छांति स्तोत्रम्. ▶

(नवमं स्मरणम्)

ओ ओ लब्ध्याः श्रुद्धुत वयनं प्रवृत्तं सर्वमेव, ये पापाणां
 त्रिभुवनगुरोरादता लङ्कितभावाः ॥ तेषां शान्तिर्भवतु जयनामद-

दादिप्रभावा, - दारोग्य श्रीधृतिभित्तिर्री क्लेशविध्यं सहेतुः ॥१॥ (गघ)
 भो भो लव्यलोका, छि छि छि लरतैरावतविदेहसंलवानां समस्ततीर्थ-
 कृतां नन्मन्यासनप्रदं पानं तरभवधिना विज्ञाय सौधर्माधिपतिः
 सुधोपाधंटायावनानंतरं सकलसुरासुरैर्द्रैः सह समागत्य सचिनय-
 मर्द्धहृत्पदं गृहीत्वा गत्वा कनकाद्रिद्वारे विदितनन्माभिप्रेक्षः
 शांतिमुद्घोषयति । यथा ततोऽहं कृतानुकारमिति कृत्या महाजनो येन
 गतः स पंथाः धृति लव्यजनैः सह समेत्य रत्नात्र पीठे रत्नात्रं
 विधाय शांतिमुद्घोषयामि ॥ तत्पूजयान्ना रत्नात्रादिगंडोत्सवानंतर-
 मिति कृत्या कृष्णं हत्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा । ॐ पूज्यादं
 पुण्यादं प्रीयतां प्रीयतां भगवतोऽहं तः सर्वज्ञाः सर्वदर्शिनः
 त्रिलोचनाया त्रिलोकमहिता-त्रिलोकपूज्या त्रिलोकेश्वरा त्रिलोकोद्योत-
 कराः ॥ ॐ कपल अनित सलव्य अभिनंदन शुभति पद्मप्रभ
 सुपाश्वर्यं द्रप्रभ सुविधि शीतल श्रयांसं यामुपूज्य विमल अनंत
 धर्म शांति कुंतु अरमहि मुनिमुन्नत नमि नेमि पार्श्वं वर्द्धमानांताः
 जिनाः शांताः शांतिकरा भवतु स्वाहा ॥ ॐ मुनयो मुनिप्रवरा
 रिपुत्रिज्यदुर्लक्षकांतारेषु दुर्गभार्गेषु रक्षतु वे नित्यं स्वाहा ॥
 ॐ ह्रीं श्री धृति भति क्षीति क्रांति शुद्धि लक्ष्मी मेधा विद्यासाधन-
 प्रवेशननिवेशनेषु सुगृहीत नामानो नयंतु ते जिनेन्द्राः ॥ ॐ
 शोडशी प्रज्ञांति वज्रशंभवा वज्रांकुशी अभ्रतियक्षा पुत्रपदता काली
 गङ्गाकाली गौरी गांधारी सर्वान्त्रा महात्मनाया मानवी धैर्याया अमृता
 मानसी महामानसी पोडश विद्यादेव्यो रक्षतु वे नित्यं स्वाहा ॥
 ॐ आचार्योपाध्यायप्रभृति आतुर्वर्ण्यश्च श्री श्रमणसंघस्य शांति-
 लंवतु, पुष्टिलंवतु, पुष्टिलंवतु ॥ ॐ अडाश्रं द्रमूर्यांगारकलुधयूहस्पति-
 शुक्लशर्नश्चरराहुकेतुसहिताः सलोकापालाः सोमयमवशेषु कुमेरवासवाहित्य-
 रक्षद्विनायकोपेताः ये आन्येऽपि आभनगरक्षेत्रदेवतादयस्ते सर्वे
 प्रीयतां प्रीयतां अक्षीणकोश कोशगारा नरपतयश्च भवतु स्वाहा ॥
 ॐ पुत्र मित्र भ्रातृ कृत्स्न सुहृद् स्वजनसंघं धियं ध्रुवगंसहिताः
 नित्यं आमोदप्रमोदकारिणः अदिभैश्च भूमंडलायतननिवासि साधु-

साध्वी श्रावकश्राविकाणां रेगोपसर्गं व्याधिदुःखं दुर्बिहदौर्भनस्येह
 पशमनाय शान्तिर्भवतु ॥ ॐ तुष्टिपुष्टिकृद्विष्टि मांगल्योत्सवाः,
 सदा प्रादुर्भूतानि पापानि शाम्यंतु दुरितानि ॥ शत्रवः पराङ्मुखा
 भवंतु स्वाहा ॥ श्रीमते शान्तिनाथाय, नमः शान्तिविधायिने ॥
 त्रैलोक्यस्यामराधीश, मुक्ताब्जय्यितांघ्रये ॥१॥ शान्तिः शान्तिकरः
 श्रीमान्, शान्तिं दिशतु मे गुडः ॥ शान्तिरेव सदा तेषां, येषां
 शान्तिर्गृहे गृहे ॥२॥ उन्मृष्टरिष्टदुष्ट, अहगतिः दुस्वप्नदुर्निभत्तादि ॥
 संपादितहितसंपन्नमग्रदण्डं नयति शान्तिः ॥३॥ श्री संधनग-
 ननपद, राजधिपराजसन्निवेशानाम् ॥ गोष्टिकपुरमुष्यानां, व्याहर-
 णैर्व्याहरेच्छान्तिम् ॥४॥ श्री अभयसंधस्य शान्तिर्भवतु, श्री पौर-
 नस्य शान्तिर्भवतु, श्रीजनपदानां शान्तिर्भवतु, श्रीराजधिपानां
 शान्तिर्भवतु, श्रीराजसन्निवेशानां शान्तिर्भवतु, श्रीगोष्टिकानां शान्ति-
 र्भवतु, श्री परमुष्याणां शान्तिर्भवतु, श्री अह्नयोक्तस्य शान्तिर्भवतु,
 ॐ स्वाहा ॐ स्वाहा ॐ श्री पार्श्वनाथाय स्वाहा ॥ त्रैलोक्य शान्तिः
 प्रतिष्ठायात्रास्नात्राद्यवसानेषु शान्तिक्रयं गृहीत्वा दंडं कर्मयन्तकपूरगड-
 धूपवासकुमुमान्जलिसमेतः, स्नात्रयतुष्टिकायां श्री संधसमेतः शुचिशु-
 चिवपुः पुष्पयस्त्रयद्वेनाभरणालङ्कृतः पुष्पभाजां कटे कृत्वा शान्तिमृद-
 द्योपयित्वा शान्तिपानीयं भस्तके दत्तव्यमिति ॥ नृत्यंति नृत्यंभञ्जि-
 पुष्पवर्षं, सृजन्ति गायन्ति च मंगलानि ॥ स्तोत्राणि गोत्राणि
 पठन्ति मंत्रान्, इत्याणुलान्ते हि जन्तालिपेके ॥१॥ शिवभरतु सर्व
 नगतः परहितनिरिताः भवंतु भूतगणाः ॥ द्रोणाः प्रयांतु नाशं,
 सर्वत्र भुप्ती भवंतु लोकाः ॥२॥ अहं तिथ्यवरमाया, सिवा देवी
 तुम्ह नयर निवासिनी ॥ अम्ह सिवं तुम्ह सिवं, आसिवापसर्गं
 सिवं भवंतु स्वाहा ॥३॥ उपसर्गाः क्षयं यांति, विहते निद्रावयवः
 ॥ मनः प्रसन्नतामेति, पूज्यमाने जनेश्वरे ॥४॥ सर्वमंगलमांगल्यं,
 सर्वं इत्याणुकारणम् ॥ प्रधानं सर्वमोग्गां, देवं वर्मान
 शासनम् ॥५॥ इति.

॥ इति श्री नवस्मरणं संपूर्णं ॥

● શ્રી પુત્રિચરસુણું. ●

(કાવ્યમ)

પુત્રિચરસુણું સમણા માહણાય, આગારિણોયા પરતિથિધયાય;
 સે કેઇલેગંત-હિયધમ્મમાહુ, અણેવિસં સાહુસમિખખયાએં ॥૧॥
 કહંચ નાણું કહં કંસણું સે, સ્ત્રીલં કહં નાયસુયસ્ય આત્તી;
 જાણાસિણું ભીખખુ જહાતહેણું; અહાસુતં પુહિ જહાણિસંતં ॥૨॥
 ખેયન્ને સે કુસલે મહેસી, અણુંત નાણી ચ અણુંતદંસી;
 જસંસિણોચખખુપહેઠિયસ્ય, જાણાહિ ધમ્મં ચ ધિઈચ પેહીં ॥૩॥
 ઉઠં અહેયં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જેય પાણા;
 સેણિણુચ્ચણિચ્ચેહિં સમિખ પન્ને, દીવેવ ધમ્મં સમિયં ઉઠાહું ॥૪॥
 સે સંવદંસી અભિભુયનાણી, ત્રિરામગંધે ધિઈ મંઠિયપ્પા;
 અણુત્તરે સંવજગંસિ વિજજં, ગંથા અતીતે અભયે અણાઉં ॥૫॥
 સે ભુઈપન્ને અણિચ્ચેઅચારી, ઉઠંતરે ધીરે અણુંતચખખુ;
 અણુત્તરે તપ્પઈ સૂરિએવા, વધરોયણિંદેવ તમંપલાસેં ॥૬॥
 અણુત્તરં ધમ્મમિણું જિણાણું, નેયા મુણિ કાસવ આસુપન્ને;
 ઈદેવ દેવાણુ મહાણુલાવે, સહસ્સણેતા દિવિણું વિસિઠેં ॥૭॥
 સે પન્નયા અખય સાગરેવા, મહોદ્દહિવાવિ અણુંતપારે;
 અણાઇલેયા અકસાઇ ભિખૂ, સકકેવ દેવાહિવઈજ્જુઈમં ॥૮॥
 સે વીરિએણું પઠિપુન્ન વિરિએ, સુદંસણે વાણુગ સંવ સેરે;
 સુરાલએવાસિ મુદાગરે સે, વિરાયએણેગણુણેવવેએં ॥૯॥
 સયંસહસ્સાણુઉ નેયણાણું, તિકંડસે પંડગ વેજયંતે;
 સે નેયણેણુવણુવઈસહસ્સે, ઉધ્ધુસિસોહિં સહસ્સમેગં ॥૧૦॥
 પુઠેણુભે ચિઠંઈ ભૂમિવઠિએ, જં સૂરિયા અણુપરિવટ્ટયંતિ;
 સેહેમવન્ને. ખહુ નંદણે ચ, જંસી રઈ વેદ્યંતિ મહિંદાં ॥૧૧॥

સે પંચમે સદ્ મહાપગાસે, વિરાયઈ કંચણ મઠવન્ને;
 આણુતરે ગિરિસુ ય પંચદુગે, ગિરિવરે સે જલિએવ ભોમે ॥૧૨૥॥
 મહીએ મઝાંમિ ઠિએણુગિંદે, પન્નાયતે સૂરિય સુદલેસે;
 એવં સિરિએઉ સ ભૂરિવન્ને, મણોરમે ભોયઈ અચ્ચિમાલી ॥૧૩૥॥
 સુદંસણુસેવ જસો ગિરિસસ, પવુચ્ચઈ મહતો પંચયસ્સ;
 એતોવમે સમણે નાયપુત્તે, જઈ જસો દંસણુ નાણુ સીલે ॥૧૪૥॥
 ગિરિવરેવા નિસહાયયાણું, રૂચએવ સેઠે વલયાયતાણું;
 તઓવમે સે જગભૂઈપન્ને, મુણીણુ મઝેતમુદાહુ પન્ને ॥૧૫૥॥
 આણુતરં ધમ્મ-મુઈરઈત્તા, આણુતરં આણુવરં ઝિયાઈ;
 સુસુક્કસુક્કં અપગાંડ સુક્કં, સંખંદુવેગંતવદાતસુક્કં ॥૧૬૥॥
 આણુતરંગં પરમં મહેસી, અસેસકમ્મં સ વિસોહઈત્તા;
 સિદ્ધિગઈ સાઈમણુંત પત્તે, નાણેણુ સીલેણુ ય દંસણેણું ॥૧૭૥॥
 રૂણેસુણાએ જહ સામલિવા, જંસિસ રઈ વેદ્યંતિ સુવજ્ઞા;
 વણેસુવા નંદણુ-માહુ સેઠં, નાણેણુ સીલેણુ ય ભૂઈપન્ને ॥૧૮૥॥
 થણિયંવ સદાણુ આણુતરેઉ, ચંદોવ તારાણુ મહાણુભાવે;
 ગંધેહુવા ચંદણુ-માહુ સેઠં, એવં મુણીણું અપહિન્ન-માહુ ॥૧૯૥॥
 જહા સયંભુ ઉદહીણુ સેઠે, નાગેસુવા ધરણિંદ-માહુ સેઠે;
 ખડદએવા રસવેજ્યંતે, તવોવહાણે મુણિ વેજ્યંતે ॥૨૦૥॥
 હથિયુ એરાવણુ-માહુણાએ, સીહો મિયાણું અલિલાણુ ગંગા;
 પખિસુવા ગુરૂલે વેણુદેવ, નિંવાણવાદીણિહ ણાયપુત્તે ॥૨૧૥॥
 ભેહિયુ ણાએ જહ વીમસેણે, પુદ્દેસુવા જહ અરવિંદ-માહુ;
 ખત્તીણુ સેઠે જહ દંત વકકે, ઇસીણુ-સેઠે તહ વહમાણું ॥૨૨૥॥
 દાણાણુ સેઠં અભયપયાણું, સચ્ચેસુવા અણુવજ્જંવયંતિ;
 તવે સુવા ઉત્તમ ખંભચેરં, લોણુત્તમે સમણે નાયપુત્તે ॥૨૩૥॥

કિંઈણ સેઠા લવસત્તમાવા, સભા સુહૃમ્માવ સભાણ સેઠા;
 જિવ્વાણ સેઠા જહ સંવધમ્મા, જી જીયપુત્તાપરમથિન્નાણીં ॥૨૪૧॥
 પુઠાવમે ધુણ્ઠ વિગયગેહિ, ન સન્નિહિં કુવ્વઠ આસુપન્ને;
 તરિતુ સમુદ્ધં ચ મહાલવોદ્ધં, અલયંકરે વીર અણુતયખું ॥૨૪૨॥
 કોહં ચ માણંચ તહેવ માયં, લોલં ચઉથ્થં અગ્ગથ્થદોસા;
 એઆણિ વંતા અરહામહેસી, જી કુવ્વઠ પાવ જી કારવેધં ॥૨૪૩॥
 કિરિયાકિરિયંવિજુઈયાણુવાયં, અન્નાણિયાણું પડિયચ્ચ ઠાણું;
 સે સંવવાયં, ઇતિવેદ્ધતા, ઉવઠિએ ધમ્મ સદ્દીહરાયં ॥૨૪૪॥
 સે વારિયા ઇથિય સરાઈલત્તં, ઉવહાણુવં દુખખયઠયાએ;
 લોગં વિદિત્તા આરં પારંચ, સંવં પભૂ વારિય સંવવારં ॥૨૪૫॥
 સોચ્ચા ચ ધમ્મં અરિહંતભાસિયં, સમાહિયં અઠપઉવિશુદ્ધં;
 તં સદ્ધંતાય જણા અણાઉ, ઈદેવ દેવાહિ આગમિસ્સંતિત્તિગેમિ. ॥૨૪૬॥

● શ્રી પ્રસ્તાવિક ગાથાઓ. ●

(કાવ્યમ્)

પંચ મહંવય સુવંચ મૂલં, સમણ મણાઈલ સાહુ સુચિણં;
 વેર વિરામણ પન્નજવસાણં, સંવ સમુદ્ધ મહોદ્ધિ તિથ્યં ॥૧॥
 તિથ્યંકરેહિં સુદેસિય મગ્ગં, નરગ તિરિય વિવન્નિજય મગ્ગં;
 સંવ પરિત્ત સુનિમ્મિય સારં, સિદ્ધિં વિમાણ અવંશુય દારં ॥૨॥
 દેવ નરિંદ નમંસિય પૂઈયં, સંવ જગુત્તમ મંગલ મગ્ગં;
 દુદ્ધરિસં શુણ નાયક-મેકં, મોખપહસ્સ-વડંસગ ભુયં ॥૩॥

(અનુક્રુપવૃત્તમ્)

ધમ્મા રામેચરેલિખુ, ધિઈમં ધમ્મ સારહી;
 ધમ્મા રામે રએ દંતે, ખંલચેર સમાહિએ ॥૪॥

દેવ દાણુવ ગંધવા, જખ રખસ કિન્તરા;
ખંભયારિ નમંસંતિ, દુક્કરં ને કરેન્તિ તે ॥૫૫॥

એસ ધર્મે ધ્રુવે શિયએ, સાસએ નિણુદેસિએ;
સિઝાં સિજનંતિ આણેણું, સિજિનંસંતિ તહાવરે
ત્તિ એમિં ॥૬૫॥

(આર્યાવૃત્તમ)

અરિહંત સિદ્ધ પવયણુ, ગુરૂ ચેર બહુસ્સુએ તવસ્ત્રીસુ;
વચ્છલ્લયા ય તેસિં, અભિજ્ઞ નાણેવઓગે યં ॥૭૫॥
દંસણુ વિણુય આવ—સસએ ય, સ્ત્રીલંબયે નિરધયારે;
ખણુલવ તવ ચિયાએ; વેયાવચ્ચે સમાહીએ ॥૮૫॥

અપુંવ નાણુગગહણે, સુયલત્તી પવયણે પભાવણુયા;
એએહિં કારણેહિં, તિથયરત્તં લહધં છવો ॥૯૫॥
નિણુવયણે આણુરત્તા, નિણુવયણું ને કરેતિ લાવેણું;
અમલા અસંકિલિહા, તે હુંતિ પરિત્તસંસારી ॥૧૦૫॥

એવં ખુ નાણિણે સારં, જં ન હિંસર્થ કિંચણું;
અહિંસા સમયં ચેવ, એતાવત્તં વિચણિયા ॥૧૧૫॥
નર્થ ચ વુટ્ટિં ચ ઈહજ્ઞ પાસં, ભૂતેહિં જાણે પડિલેહ માયં;
તન્હાતિવિજ્ઞને પરમંતિણુચ્ચા, સમ્મત દંત્રીણુ કરેઈ પાવં ॥૧૨૫॥

ઉમુચ્ચ પાસં ઈહ મચ્ચિ એહીં, આરંભ છવી ઉભયાણુ પચ્ચી;
ક્રમે સુગિદ્ધાણિ ચયં કરેતિ, સંસિચ્ચ મણા પુણુરેતિ ગબ્બં ॥૧૩૫॥
સવણે નાણેય વિન્નાણે, પચ્ચઆણેય સંજમે;
અણુન્હએ તવે ચેવ, વોદાણે અકિરીયા સિદ્ધિ ॥૧૪૫॥

સારં દંસણું નાણું, સારં તવ નિયમ સંજમં સ્ત્રીલં;
સારં છણુવર ધર્મં, સારં સંલેહણા પંડિય મચ્ચં ॥૧૫૫॥

કલ્લાણ કોહી ઠારણી, દુરંત દુરિયારીવગ્ગણી ઠવણી;
સંસાર જલ તારણી, એગંત હોઈ જીવદયાં ॥૧૬॥
આરંભે નત્થી દયા, મહિલા સંગેણ નાસઈ બંભાં;
સંકાએ સમ્મત નાસઈ, પવન્ન અત્યગ્ગહણું ચં ॥૧૭॥
મદં વિસય કસાયા, નિંદા વિકહાય પંચમી લણિયા;
એએ પંચ પ્યમાયા, જીવા પાડંતિ સંસારે ॥૧૮॥

(અનુક્રુપ વૃત્ત)

લભંતિ વિમલા લોએ, લભંતિ સુર સંપયા;
લભંતિ પુત્ર મિત્તંચ, એગો ધમ્મે ન લખ્ખઈ ॥૧૯॥
એગો-હં નત્થી મે કોઈ, નાહ મત્તસ્સ કસ્સઈ;
એવં અદીણ મણુસ્સા, અપ્પાણ મણુ સાસઈ ॥૨૦॥
એગો મે સાસઓ અપ્પા, નાણ દંસણ સંનુઓ;
સેસા મે બાહિંસા લાવા, સંવ સંજોગ લખ્ખણાં ॥૨૧॥
નવી સુહી દેવતા દેવલોએ, નવી સુહી પુઠવી પઇરાયા;
નવી સુહી સેઠ્ઠ સેણાવઈઅ, એગંત સુહી મુનિ વીતરાગી ॥૨૨॥
નગરી સોહંતિ જલવૃક્ષ બાગા, રાજા સોહંતા ચતુરંગીસેના;
નારી સોહંતિ પરપુરૂષ ત્યાંગી, સાધુ સોહંતા નિર્વદ્ધ વાણી ॥૨૩॥

(હરિગીત)

ચૌદ પૂરવ ધાર કહીએ, જ્ઞાન ચાર વખાણીએ;
જિન નહીં પણ જિન સરીખા, સુધર્મા સ્વામી જાણીએ ॥૨૪॥
માત પિતા કુળજાતિ નિર્મળ; રૂપ અનુપ વખાણીએ;
દેવતાને વદલલ લાગે, એવા જંબુસ્વામી જાણીએ ॥૨૫॥
અશોકવૃક્ષ^૧ સુર પુષ્પ વૃષ્ટિ^૨ ;
દિવ્ય ધ્વનિ^૩ શ્રાવર^૪ માસન^૫ ચ ॥

સામંડલ^૬ દુંદુલી^૭ રત્ન પત્ર^૮ ;

અષ્ટ પ્રતિહાર્યાણિ; જિનેશ્વરાણામ ॥

◀ શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર મૂળપાઠ. ▶

॥ પહેલું અધ્યયન ॥

(અનુષ્ટુપવૃત્તમ્)

ધમ્મો મંગલ-મુચ્છિઠં. અહિંસા સંજમો તવો;
 દેવા વિ તં નમંસંતિ, જસ ધમ્મે સયા મણો ॥૧॥
 જહા હમસસ પુષ્કેસુ, લમરો આવિયઈરસં;
 ન ય પુષ્કં કિલામેઈ, સો ચ પીણેઈ અપ્પયં ॥૨॥
 એમે એ સમણા મુત્તા, જે લોએ સંતિ સાહુણો;
 વિહંગમાવ પુષ્કેસુ, દાણુલતેસણે રયા ॥૩॥
 વયં ચ વિત્તિં લખ્ખામો, ન ચ કોઈ ઉવહમ્મઈ,
 અહાગહેસુ રીયંતે, પુષ્કેસુ લમરા જહા ॥૪॥
 મહુકાર સમા બુદ્ધા, જે લવંતિ અણ્ણિસિયા;
 નાણાપિંડ રયા દંતા, તેણુ વુચ્ચંતિ સાહુણો, તિબેમિ ॥૫॥
 ॥ઈતિ દુમ્મપુષ્કિય નામં પઠમં અઝયણું સમ્મત્ત. ॥૧॥

॥ બીજું અધ્યયન ॥

કહં તુ કુજ્જા સામણું, જો કામે ન નિવારએ,
 પએપએ વિસીયંતો, સંકપ્પસં વસંગએ ॥૧॥
 વત્થગંધ—મલંકારં; ઇત્થીઓ સયણાણિ ચ,
 અચ્છંદા જે ન ભુંજંતિ, ન સે ચાઈ તિ વુચ્ચં ॥૨॥
 જે ય કંતે પિએ લોએ, લદ્દે વિ પ્પિઠિ કુવ્વઈ;
 સાહીણે ચયઈ લોએ, સે હુ ચાઈ તિ વુચ્ચં ॥૩॥

(કાવ્યમ્)

સમાઈ પેહાઈ પરિવ્વયંતો, સિયા મણો નિસારઈ જાદિહા;
 ન સા મહંનાવિ અહંપિ તીસે, ઇચ્ચેવતાઓ વિદ્ધિએજાજ રાગં. ॥૪॥

આયા વયા હી ચય સોઅમદ્ધં, કામે કમાહી કમિયં ખુદુખ્ખં;
છિંદાહી દોસં વિણિએજજ રાગં, એવં સુહીહોહિસિ સંપરાએ. ॥૫૧॥

(અનુષ્ટુપચત્તમ)

પખખંદે જલિયં જોઈ, ધુમકેઈ દુરાસયં;
નેચ્છંતિ વંતયં લોત્તું, કુલે જાયા અગંધણેં ॥૬॥
ધિરશ્ચુ તે જસોકામી, જો તં જીવિય કારણા;
વંતં ધચ્છસિ આવેઈ, સેયં તે મરણું ભવેં ॥૭॥
અહં ચ લોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અંધગવણ્હિહણે;
મા કુલે ગંધણા હોમો, સંજમં નિહુઓચરં ॥૮॥
જઈ તં કાહિસિ ભાવં, જા જા દિચ્છસિ નારીઓ;
વાયા વિ દ્ધોવ હદો, અઠ્ઠિઅપ્પા ભવિસ્સસિં ॥૯॥
તીસે સો વયણું સોચ્ચા, સંજયાએ સુભાસિયં,
અંકુસેણુ જહા નાગો, ધમ્મે સં પડિવાઈઓં ॥૧૦॥
એવં કરેંતિ સંખુદ્ધા, પંડિયા પવિયકખણા;
વિણિયદ્ધંતિ લોગેસુ જહા સે પુરિસોત્તિમે, ત્તિજેમિં ॥૧૧॥
ાઈતિ સામણુ પુંવીય નામં ળીયંજયણું સમ્મત્તં ॥૧૨॥

॥ ત્રીજી અધ્યયન. ॥

સંજમે સુહીઅપ્પાણું, વિપ્પ મુદ્ધાણુ તાઈણું;
તેસિ-મેય—મણાઈન્તં, નિગ્ગંથાણું મહેસિણું ॥૧॥
ઉદ્દેસિયં કીયગહં, નિયાગં અલિહહાણિ ય;
રાઈભતે સિણુણે ય, ગંધ મદ્દે ય વીયણેં ॥૨॥
સંનિહિ ગિહિમત્તે ય, રાયપિંડે કિ-મિચ્છએ;
સંખાહણુ દંત પહોયણા ય, સંપુચ્છણુ દેહ પહોયણા ય ॥૩॥

અક્રાવએ ય. નાલિએ, છત્તસ ય ધારણાએ; :
 તિગિચ્છં પાહણા પાએ, સમારંભં ચ નેમ્મણાં ॥૧૫॥
 સિન્નનાયર પિંડં ચ, આસંદ્ધી પલિયંકએ;
 ગિહંતર નિસિન્નએ, ગાયત્સુવદ્દણાણિ ય; ॥૧૬॥
 ગિહિણો વેયાવડિયં, નામ્મઆજીવવત્તિયાં;
 તત્તા—નિવ્વુડં લોઘંતં, આઉરસ્સરણાણિ યં ॥૧૭॥
 મૂલએ સિંગહેરે ય, ઉચ્છુ ખંડે અ નિવ્વુડે;
 કંદે મૂલે ય સચ્ચિત્તે, ક્કલે ખીએ ય આમએં ॥૧૮॥
 સોવચ્ચલે સિંધવેલોણે, રોમાલોણે ય આમએ;
 સામુદ્દે પંસુખારેય, કાલાલોણે ય આમએં ॥૧૯॥
 ધુવણિત્તિ વમણે ય, વત્થિકમ્મ વિરેયણે;
 અંજણે દંતવણે ય, ગાયાલંગ વિભૂસણેં ॥૨૦॥
 સંવ—મેય—મણાઈન્નં નિગ્ગથાણું મહેસિણું;
 સંજમંમિ ય જુત્તાણું, લહુભુય વિહારિણું ॥૨૧॥
 પંચાસવ પરિન્નાયા, તિગુત્તા છસુ સંજયા;
 પંચ નિગ્ગહણા ધીરા, નિગ્ગથા ઉજ્જવુદંસિણાં ॥૨૨॥
 આયાવંતિ ગિમ્હેસુ, હેમંતેસુ અવાઉડા;
 વાસાસુ પડિસંલીણા, સંજયાસુસમાલિયાં ॥૨૩॥
 પરીસહ રિઉ દંતા, ધુયમોહા નિઈદિયા;
 સંવ દુખ્ખ પહીણકા, પક્કમંતિ મહેસિણાં ॥૨૪॥
 દુક્કરાઈ કરિત્તાણું, દુસ્સહાઈ સલિત્ત ય;
 કે ઇત્થ દેવલોએસુ, કેઇ સિન્નન્તિ નીરયાં ॥૨૫॥
 ખવિત્તા પુંવ કમ્માઈ. સંજમેણુ તવેયુ ય;
 સિદ્ધિમગ્ગ—મણપત્તા, તાઇણા પરિનિવ્વુડે, તિગેમિં ॥૨૬॥
 ॥ ઇતિ ખુડગતિઆયાર કહા નામં તર્કયં અગ્ગયણું સમ્મત્તં ॥૩॥

● ચોથું અધ્યયન. ●

(અનુદ્વૃત્તમ)

અજયં ચરમાણોય, પાણુ ભૂયાઈહિંસૂઈ ॥ બંધઈ
પાવયં કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૧॥ અજયં ચિઠ્ઠ-
માણોય, પાણુ ભૂયાઈ હિંસઈ ॥ બંધઈ પાવયં કમ્મં,
તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૨॥ અજયં આસમાણોય, પાણુ
ભૂયાઈ હિંસઈ ॥ બંધઈ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં
ફલં ॥૩॥ અજયં સયમાણોય, પાણુ ભૂયાઈ હિંસઈ ॥
બંધઈ પાવયં કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૪॥ અજયં
ભુંજમાણોય, પાણુ ભૂયાઈ હિંસઈ ॥ બંધઈ પાવયં
કમ્મં, તં સે હોઈ કડુયં ફલં ॥૫॥ અજયં ભાસમાણો
ય, પાણુ ભૂયાઈ હિંસઈ ॥ બંધઈ પાવયં કમ્મં, તં સે
હોઈ કડુયં ફલં ॥૬॥ કહં ચરે કહં ચિઠે, કહં-આસે
કહં સચ્ચે ॥ કહં ભુંજંતો ભાસંતો, પાવકમ્મં ન બંધઈ
॥૭॥ જયં ચરે જયં ચિઠે, જયં-આસે જયં સચ્ચે ॥ જયં
ભુંજંતો ભાસંતો, પાવકમ્મં ન બંધઈ ॥૮॥ સંવ ભૂયપ્પ-
ભૂયસ્સ, સમ્મં ભૂયાઈ પાસચ્ચો ॥ પિહિયાસવસ્સ દંતસ્સ,
પાવકમ્મં ન બંધઈ ॥૯॥ પદમં નાણું તચ્ચો દયા, એવં
ચિઠ્ઠં સંવ સંજચ્ચે ॥ અન્નાણી કિં કાહી, કિં વા નાહીય
સેય પાવગં ॥૧૦॥ સોચ્ચા જાણુઈ કલ્લાણું, સોચ્ચા જાણુઈ
પાવગં ॥ ઉભયંપિ જાણુઈ સોચ્ચા; જં સેયં તં સમાયરે
॥૧૧॥ જો જીવેવિ ન ચાણુઈ, અજીવેવિ ન ચાણુઈ ॥
જીવાજીવે અચાણુંતો, કહં સો નાહીય સંજમં ॥૧૨॥
જો જીવેવિ વિચાણુઈ, અજીવેવિ વિચાણુઈ ॥ જીવાજીવે
વિચાણુંતો, સો હુ નાહીય સંજમં ॥૧૩॥ જયા જીવ-

મજ્જિવે ય, દોવિ એએ વિચારુધ ॥ તથા ગઈ બહુવિહં,
 સંવ જીવાણું નાણુધ ॥૧૪॥ જયા ગઈ બહુવિહં, સંવ
 જીવાણું નાણુધ ॥ તથા પુન્નં ચ પાવં ચ, બંધ મોખખં ચ
 નાણુધ ॥૧૫॥ જયા પુન્નં ચ પાવં ચ, બંધ મોખખં ચ
 નાણુધ ॥ તથા નિવ્વિંદએ લોએ, જે દિવે જે ચ માણુસે
 ॥૧૬॥ જયા નિવ્વિંદએ લોએ, જે ડિવે જે ચ માણુસે ॥
 તથા ચયઈ સંજેગં, સખિંતરં ચ ખાહિરં ॥૧૭॥ જયા ચયઈ
 સંજેગં, સખિંતરં ચ ખાહિરં ॥ તથા મુંડે ભવિત્તાણું,
 પંવઈએ આણુગારિયં ॥૧૮॥ જયા મુંડે ભવિત્તાણું, પંવઈએ
 આણુગારિયં ॥ તથા સંવર-મુઠ્ઠિઠું, ધમ્મં કાસે આણુત્તરં
 ॥૧૯॥ જયા સંવર-મુઠ્ઠિઠું, ધમ્મં કાસે આણુત્તરં ॥ તથા
 ધુણુઈ કમ્મં રયં, અખોહિ કલુસં કડં ॥૨૦॥ જયા ધુણુઈ
 કમ્મ રયં, અખોહિ કલુસં કડં ॥ તથા સંવત્તગં નાણું,
 દંસણું આલિગચ્છઈ ॥૨૧॥ જયા સંવત્તગં નાણું, દંસણું
 આલિગચ્છઈ ॥ તથા લોગ-મલોગં ચ, જિણો નાણુઈ
 કેવલી ॥૨૨॥ જયા લોગ-મલોગં ચ, જિણો નાણુઈ
 કેવલી ॥ તથા જોગે નિરૂંભિત્તા, સેલેસિં પડિવજ્જઈ ॥૨૩॥
 જયા જોગે નિરૂંભિત્તા, સેલેસિં પડિવજ્જઈ ॥ તથા કમ્મં
 ખવિત્તાણું સિદ્ધિં ગચ્છઈ નીરઓ ॥૨૪॥ જયા કમ્મં
 ખવિત્તાણું, સિદ્ધિં ગચ્છઈ નીરઓ ॥ તથા લોગ મત્થ-
 યથો, સિદ્ધો હવઈ સાસઓ ॥૨૫॥

(આયાંગીનિવ્રત્તમ)

મુદુસાયગસ્સ સમણુસ્સ, સાયાઉત્તગસ્સ નિગામસાયસ્સ,
 ઉચ્છોલણા પહોયસ્સ દુલ્લહા મુગઈ તારિસગગસ્સ ॥૨૬॥

તવો ગુણુપહાણુસ્સ, ઉજ્જુમઘં ખંતિ સંજમરયસ્સ ॥
 પરીસહે જિણું તસ્સ, સુલ્લહા સુગઘં તારિસગ્ગસ્સ, ॥૨૭॥
 પચ્છાવિ તે પયાયા, ખિખ્ખં ગચ્છંતિ અમર લવણાઈ ॥
 જેસિં પિયો તવો સં-જમો ય, ખંતી ય ણંલચેરં ચ ॥૨૮॥
 (અનુદ્ધપટ્તમ)

ઈચ્છેય છજ્જવણિયં, સમ્મદિઠ્ઠા સયા જમ્મે ॥ દુલ્લહં
 લલિતુ સામણું, કમ્મણુા ન વિરાહિજ્જાસિ, ત્તિમેમિ ॥૨૯॥
 ॥ ઇતિ છજ્જવણિયા નામં ચઉત્થં અજ્જયણું સમ્મતં ॥

● ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રતું ત્રીજું અધ્યયન. ●

ચત્તારિ પરમંગાણિ, દુલ્લહાણ્ણીહ જંતુણો, માણુસત્તં
 સુધં સહ્ધા, સંજમંમિ ય વીરિયં ॥૧॥ સમાવજ્ઞાણુ સંસારે,
 નાણુા ગોત્તાસુ જાઈસુ, કમ્મા નાણુાવિહા કટ્ટ, પુઠે વિસ્સં-
 લયા પયા ॥૨॥ એગયા દેવ લોએસુ, નરએ સુવિ એગયા,
 એગયા આસુરંકાયં, અહા કમ્મેહિં ગચ્છઈ ॥૩॥ એગયા
 ખત્તિયો હોઈ, તઓ ચંડાલ બુદ્ધસો, તઓ ક્રીડ પયંગો
 ય, તઓ કુંથુ પિપીલીયા ॥૪॥ એવ માવટુ જોણીસુ,
 પાણિણો કમ્મ કિન્વિસા, ન નિવિજ્જંતિ સંસારે, સુન્વઠેસુવ
 ખત્તિયા ॥૫॥ કમ્મસંજેહિં સંમૂહા, દુઃખિયા જહુ વેયણુા,
 આમાણુસાસુ જોણીસુ, વણિહમ્મંતિ પાણિણો ॥૬॥ કમ્માણું
 તુ પહાણુએ, આણુ પુર્વા કયાઈઓ, જીવા સોહિ મણુપત્તા,
 આયયંતિ મણુસ્સયં ॥૭॥ માણુસ્સં વિગ્ગહં લક્ખું, સુધં
 અમ્મસ્સ દુલ્લહા; જં સોચ્યા પડિવજ્જંતિ, તવં ખતિ-

મહિસયં ॥૮॥ આહૃત્ય સવણું લઘુ, સદ્ધા પરમ દુઃખા;
 સોમ્યા નેયાઉયં મગ્ગં, બહુવે પરિલક્ષ્યં ॥૯॥ સુદં ચ
 લઘુ સદ્ધં ચ, વિરિયં પુણુ દુઃખં; બહુવે રોય માણુવિ,
 નેયાણું પડિવન્નજ્યે ॥૧૦॥ માણુસત્તંમિ આયાઓ, ને
 ધમ્મં સોમ્ય સદ્ધે; તવસ્સી વિરિયં લઘુ, સંવુડે નિધુણે
 રયં ॥૧૧॥ સોહી ઊન્નબુયભૂયસ્સ, ધમ્મો સુદ્ધસ્સ ચિક્કં;
 નિન્વાણું પરમં નંદં, ઘયં સિત્તેવ પાવજ્યે ॥૧૨॥ વિગિંચ
 કમ્મુણો હેઉં, જસં સંચિણ્ણ ખંતિજ્યે; પાઠવં સરીરં
 હિંચ્યા, ઉટ્ટં પક્કમંદં દિસં ॥૧૩॥ વિસાલસેહિં સીલેહિં,
 જખા ઉત્તર ઉત્તરા; મહાસુક્કાવ દિપ્પંતા, મત્તંતા અપુણ-
 રચવં ॥૧૪॥ આપ્પયા દેવ કામાણું, કામરૂપ વિઉન્વિણ્ણોઃ
 ઉટ્ટં કપ્પેસુ ચિક્કંતી, પુન્ના વાસ સયા બહુ ॥૧૫॥ તથ્ય
 હિંચ્યા જહા ઠાણું, જખખા આઉખખજ્યે ચુયા; ઉવેંતી
 માણુસં નેણીં, સે દસાં ગેલિન્નયંદં ॥૧૬॥ ખેત્તં વિશુ
 હિરન્નં ચ, પસવો દાસ પોરસં; ચત્તારિ કામ ખંધાણિ,
 તથ્ય સે ઉવવન્નંદં ॥૧૭॥ મિત્તવં નાંદવં હોધં, ઉચ્ચાગોજ્યે
 ચ વત્તવં; અપ્પાયંકે મહાપન્ને, અલિન્નયે જસો બલે
 ॥૧૮॥ ભુચ્ચામાણુસજ્યે ભોજ્યે, અપ્પડિરૂપે અહાઉયં; પુન્નં
 વિસુદ્ધ સદ્ધમ્મે, કેવલં યોહિ યુજિયા ॥૧૯॥ ચઉરંગં
 દુઃખં નચ્યા; સંજમં પડિવન્નિજ્યા; તવજા ધુય કમ્મંસે,
 સિન્દે હવંદં સાસજ્યે, ત્તિ ખેમિ ॥૨૦॥

॥ ઇતિ ત્રીણું અધ્યયન સમાપ્તં ॥

! ॥ ચોથું અધ્યયન. ॥

(કાવ્યમ)

અસંખ્યં જીવિય માં પમાયએ, જરોવણીયસ્સહુ નશ્ચિ
તાણું; એવં વિચાણાહિ જણે ખમતો, કિં નુ વિહિંસા
અજ્યા ગહેંતિ ॥૧॥ જે પાવકમ્મહિં ધણું માણસા, સમા-
યયંતી અમયં ગહા ય; પહાય તે પાસ પયકિયે નરે,
વેરાણુબદ્ધા નરયં ઉવેંતિ ॥૨॥ તેણે જહા સંધિમુહે
ગહીએ; સ કમ્મણા કિચ્ચઈ પાવકારી; એવં પયા પેચ્ચ
ઇહં ચ લોએ, કહાણુ કમ્માણુ ન મોખખ અત્થિ ॥૩॥
સંસાર-માવજ પસ્સ અઠ્ઠા, સાહારણું જં ચ કરેઈ કમ્મં;
કમ્મસ્સ તે તસ્સ ઉ વેય કાલે, ન બંધવા બંધવયં ઉવેંતિ
॥૪॥ વિત્તેણુ તાણું ન લલે પમતો, ઇમંમિ લોએ અદુવા
પરત્યા; દીવખણુઠેવ અણુંતમોહિ, નેચાઉયં દહુ-મદહુ-મેવ
॥૫॥ સુત્તે સુચાવિ પડિબુદ્ધજીવી, ન વીસસે પંડિય આસુ-
પન્ને; ઘોરા મુહુત્તા અબલં સરીરં, ભારંડપખખીવ ચરે
ખમતો ॥૬॥ ચરે પયાઈ પરિસંકમાણો, જં કિંચિ પાસં
ઇહ મન્નમાણો, લાજંતરે જીવિય ખૂહઈત્તા, પચ્છા પરિન્નાય
મલાવધંસી ॥૭॥ છંદં નિરોહિણુ ઉવેઈ મોખખં, આસે
જહા સિખિય વમ્મધારી; પુંવાઈ વાસાઈ ચરે ખમતો,
તમ્હા મુણી ખિખ-મુવેઈ મોખખં ॥૮॥ સ પુંવ મેવંન
લલેજજ પચ્છા, એ સોવમા સાસયવા ઇયાણું; વિસીયઈ
સિદ્ધિલે આઉયંમિ, કાલોવણીએ સરિસ્સ લેએ ॥૯॥ ખિખ-
ન સકકેઈ વિવેગ-મેઉં, તમ્હા સમુદ્ધાય પહામ કામે, સમ્મિ
ચ લોગં સમયા મહેસી; અખ્યાણુ રખીવ ચરે ખમતો ॥૧૦॥

ક્રાસા કુસંતિ અસમંજસં ચ, ન તેસુ લિખ્યુ મહસા!
 પઉસે ॥૧૧॥ મંદાય ક્રાસા યહુ દોહણિજ્જ, તહપગારેસુ
 માણું ન કુજ્જ; રખેજ્જ કોહં વિણએજ્જ માણું, માયં
 ન સેવેજ્જ પહેજ્જ દોહં ॥૧૨॥ જે સંખ યા તુચ્છ પર-
 પ્પવાઇ, તે પેજ્જ દોસાણુગયા પરઝૂં; એ એ-અહમ્મોત્તિ
 દુગંછમાણા, કંખે ગુણે જાવ સરિરસ્સ ભેઉ, તિભેમિ ॥૧૩॥
 ॥ ઇતિ ચોથું અધ્યયન સમાપ્ત ॥

★ શ્રી રત્નાકર પરચીશી. ★

(હરિગીત)

મંદિર છે સુક્ષિતણા માંગલ્ય કીડાના પ્રભુ,
 ને ઇંદ્ર નર ને દેવતા સેવા કરે તારી વિભુ;
 સર્વજ્ઞ છે સ્વામી વળી શિરદાર અતિશય સર્વેના,
 ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર જ્ઞાન કળા તણાં. ૧

ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે કરૂણા તણાં,
 વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારનાં દુઃખો તણાં;
 વીતરાગ વહ્નિલ વિશ્વના તુજ પાસ અરજી ઉચ્ચરું,
 જાણો છતાં પણ કહી અને આ હૃદય હું ખાલી કરું. ૨

શું જાળકો માળાપ પાસે જાળકીડા નવ કરે ?
 ને સુખમાંથી જેમ આવે તેમ શું નવ ઉચ્ચરે ?
 તેમજ તમારી પાસ તારક આજ ભોળા ભાવથી,
 જેવું જન્યું તેવું કહું તેમાં કશું જોડું નથી. ૩

મેં દાન તો દીધું નહીં ને શીયળ પણ પાળ્યું નહીં,

એ ચાર લેદે ધર્મમાંથી કાંઈપણ પ્રભુ નવ કર્યું,
મહાર્ જમણ લવસાગરે નિષ્કળ ગયું નિષ્કળ ગયું ! ૪

હું ક્રોધ અગ્નિથી ખંડ્યો વળી લોભ સર્પ ડસ્યો મને,
ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ કરી ધ્યાતું તને ?
મન મારું માયા જાળમાં મોહન ! મહા મુંઝાય છે,
ચડી ચાર ચોરો હાથમાં ચેતન ઘણો ચગદાય છે. ૫

મેં પરલલે કે આ લલે પણ હિત કાંઈ કર્યું નહિ,
તેથી કરી સંસારમાં સુખ અલપ પણ પામ્યો નહિ;
જન્મો અમારા જિનજી ! લવ પૂર્ણ કરવાને થયા,
આવેલ જાણ હાથમાં અજ્ઞાનથી હારી ગયા. ૬

અમૃત ઝરે તુજ મુખરૂપી અંદ્રથી તો પણ પ્રભુ,
લિંબાય નહિ મુજ મન અરેરે ! શું કરું હું તો વિભુ;
પતથર થકી પણ કંઠણ મારું મન ખરે ક્યાંથી દ્રવે,
મરકટ સમા આ મનથકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે. ૭

લમતાં મહા લવસાગરે પામ્યો પસાયે આપના,
જે જ્ઞાન દર્શન ચરણરૂપી રત્નત્રય દુષ્કર ઘણું;
તો પણ ગયા પરમાદના વશથી પ્રભુ કહું છું ખરું,
કોની કને કિરતાર આ પોકાર હું જઈને કરું ? ૮

ઠગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યના રંગો ધર્મ,
ને ધર્મનો ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યા;
વિદ્યા લણ્યો હું વાદ માટે કેટલી કથની કહું ?
સાધુ થઈને જહારથી દ્વાંલિક અદરથી રહું. ૯

મેં મુખને મેલું કયું દોષો પરાયા ગાઈને,
ને નેત્રને નિંદિત કર્યાં પરનારીમાં લપટાઈને;
વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિંતી નઠાઈં પરતણું,
હો નાથ ! માંડું શું થશે ? ચાલાક થઈ ચૂક્યો ઘણું. ૧૦

કરે કાળજીને કતલ પીડા કામની ખિડામણી,
એ વિષયમાં બની અંધ હું વિડંબના પામ્યો ઘણી;
તે પણ પ્રકાશ્યું આજ લાવી લાજ આપ તણી કને,
જાણો સહુ તેથી કહું કર માફ મારા વાંકને. ૧૧

નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો જાણીને,
કુશાસ્ત્રનાં વાક્યો વડે હણી આગમોની વાણીને;
કુદેવની સંગત થકી કર્મો નકામાં આચર્યાં,
મતિભ્રમ થકી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકા મેં ગ્રહ્યા. ૧૨

આવેલ દૃષ્ટિ માર્ગમાં મૂકી મહાવીર આપને,
મેં મૂઢધિએ જુદયમાં ધ્યાયાં મદનનાં સાપને;
નેત્રજાણો ને પયોધર નાણી ને મુંદર કટી,
શણગાર મુંદરીઓ તણા છટકેલ ધઈ જોયા અતિ. ૧૩

મૃગનયણી સમ નારી તણા મુખચંદ્ર નીરખવાવતિ,
મુજ મન વિષે જે રંગ લાગ્યો અહ્ય પણ ગૂઢો અતિ;
તે શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોયા છતાં જાતો નથી,
તેનું કહો કારણ તમે જાણું કેમ હું આ પાપથી ? ૧૪

મુંદર નથી આ શરીર કે સમુદાય ગુણ તજો નથી,
હિતમ વિદ્યાસ કળા તાંજો દૈદિખ્યમાન પ્રભા નથી;

પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાનથી અઘ્ઘક કરે,
ચોપાટ ચાર ગતિ તણી સંસારમાં ખેડ્યા કરે. ૧૫

આયુષ્ય ઘટતું જાય તો પણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે,
આશા જીવનની જાય પણ વિષયાલિલાયા નવ મટે;
ઔષધ વિષે કરે યતન પણ હું ધર્મને તો નવ ગણું,
બની મોહમાં મસ્તાન હું પાયા વિનાનાં ઘર ચણું. ૧૬

આત્મા નથી પરલવ નથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી,
મિથ્યાત્વની કટુ વાણીમેં ધરી કાન પોધી સ્વાદથી;
રવિ સમ હતા જ્ઞાને કરી પ્રભુ આપ શ્રી તોપણ અરે !
હીવો લઈ કૃપે પડયો ધિક્કાર છે મુજને ખરે. ૧૭

મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી,
ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ;
પામ્યો પ્રભુ નરલવ છતાં રણમાં રજ્યા જેવું થયું,
ધોળી તણા કુત્તા સમું મમ જીવન સહુ એજો ગયું. ૧૮

હું કામધેનુ કલ્પનરૂ ચિંતામણિના ખ્યારમાં,
ખોટાં છતાં ઝંખ્યો ઘણું બની લુપ્ત આ સંસારમાં;
જે પ્રગટ સુખ દેનાર ત્હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહિ,
સુખ મૂર્ખ લાવેને નિહાળી નાથ કર કરેણા કંઈ. ૧૯

મેં ભોગ સારા ચિંતવ્યા તે રોગ સમ ચિંત્યા નહિ,
આગમન ધર્યું ધન તણું પણ મૃત્યુને પ્રીત્યું નહિ;
નહિ ચિંતવ્યું મેં નર્કકારાત્મક સમી છે નારીઓ,
મધુબિંદુની આશા મહી ભય માત્ર હું બૂલી ગયો. ૨૦

હું શુદ્ધ આચારો વડે આધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
 કરી કામ પરઉપકારનાં યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો;
 વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કેઈ કાર્યો નવ કર્યા,
 ફેગટ અરે આ લક્ષ ચોરાશીતણા ફેરા કર્યા. ૨૧

શુરૂવાણીમાં વૈરાગ્ય કેરો રંગ લાગ્યો નહિ મને,
 હજ્જનતણા વાક્યો મહીં શાંતિ મળે ક્યાંથી મને !
 તરૂં કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો છે નહિ જરી,
 તુટેલ તળીયાનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી ? ૨૨

મેં પરભવે નથી પુન્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
 તો આવતા ભવમાં કહો ક્યાંથી થશે હે નાથજી !
 ભૂત ભાવી ને સાંપ્રત ત્રણે ભવ નાથ હું હારી ગયો,
 સ્વામી ત્રિશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો. ૨૩

અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું ણકવું ઘણું ?
 હે દેવતાના પૂજ્ય ! આ આરિત્ર મુજ પોતા તણું;
 જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું તો માહરૂં શું માત્ર આ ?
 જ્યાં કોડનો હિસાબ નહિ ત્યાં પાઈની તો વાત ક્યાં ? ૨૪

(ચાઈલ્ડ વિદીકિત)

તહારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
 સ્હારાધો નહિ અન્ય પાત્ર જગમાં જોતાં જડે હે ! વિભુ;
 મુક્તિ મંગળ સ્થાન તોય મુજને ઇચ્છ. ન લક્ષ્મી તળી,
 આપો સમ્યગ્ રત્ન શ્યામ જીવને તો તૃપ્તિ થાયે માળી. ૨૫

શ્રી ભાવનાશતક-હિંદી અનુવાદ.

સુર સન્નિહ કો જો અતિપ્રિય હૈ, કલ્પવૃક્ષસમ સુખ કે ધામ,
ઈન્દ્ર પૂજ્ય હોન મહાવીર કો, કરતા હૈ શતવાર પ્રણામ;
ગુરુઓં કે ગુરુ અન્નરામરકા, ધરતા હૈ મૈં મનમેં ધ્યાન,
કહતા હૈ 'ભાવના-શતક' યહ, ભવ-તમનાશક દાયક જ્ઞાન. ૧

[૧. અનિત્ય-ભાવના] ભરત ચક્રવર્તિએ ભાવી છે.

જગત-મોહિની યહ લક્ષ્મી હૈ, વાયુ-વિકંપિત શિખા સમાન,
અરે મૂઢ ! ઇસકો પાકર ક્યોં, હાય ! રહા હૈ અપની માન ?
ઈસ સંપત્તિકા મિલના હૈ ! કેવલ માત્ર પુણ્ય અધીન,
હહરેગી યહ નહીં એક ક્ષણ, હોગા પુણ્ય નિસ સમય ક્ષીણ. ૨
માત, પિતા, પ્રિયજનકો તનકર, પ્યારી જન્મભૂમિકો છોડ,
સાગર લાંબ, કઠોર વચન સુન, રખતા હૈ નિસ ધનકો જોડ;
અરે ! વહી ધન બહુત સમય તક, સ્થિર કબી હૈ નહીં રહતા,
સાગર સમ દુઃખ દેને પર ભી, નહીં ચિંદું સમ સુખ કરતા. ૩
હે લક્ષ્મી ! જો જામ તોરે હિત, સદા કકિન શ્રમ કરતા હૈ,
તોરે મંચય કરકે તુઝકો, બડે યતન સે રખતા હૈ;
ઓરોં સે રક્ષણ કરતા હૈ, લેતા સુખ ફી નિંદ નહીં,
તૂ ન તનિક સ્થિર રહતી પર, નિર્દય ! હિસકે યહાં કહીં. ૪
માનવ તનકે રોમ રોમ મેં, ભરે હુએ હૈં રોગ અપાર,
કારણ પાકર વહી રોગ સખ, આતે હૈં બાહિર દુઃખકાર;
ફૂટે ઘટ કે જલ સમ હી યહ, આયુ ક્ષીણ હોતા દિન રાત.
રોગ ભરે ઇસ નશ્વર તન સે, કરતા મોહ અરે ! ક્યોં બ્રાત ! ૫
તન દુર્જલ હોને કે ભય સે, તૂને તપ, વ્રત કિયા નહીં,
સામાયિક એકાસન કર કે, શુદ્ધ ભાવ રસ પિયા નહીં;
પુષ્ટ બનાયા નિસે રાત દિન, ખિલા પિલા કર ભોજન પાન,
વહ શરીર ભી તુઝે છોડ કર, હો બતા હૈ નષ્ટ નિદાન. ૬

ભરત સમાન મહાયકી બી, પાંડવ વીર જગત વિખ્યાત,
રાવણ વિજયી - રામચન્દ્રજી, મહાપ્રતાપી થે હે ! વ્રાત;
પંજે મેં પડ કાલ સિંહ કે, હુએ વીર વે ચક્રતાચૂર,
ઉન મનુજોં કી કથા કહો કયા, જો હેં દીન હીન દુઃખ પૂર. ૭
નિસકાં તન અતિ જીર્ણ હુઆ હૈ, ડગમગ ડગમગ ચલતા હૈ,
ચાર કદમ ચલને પર હી જો, કંપ કર હા ! ગિર પડતા હૈ:
ઉસે દેખ હંસ રહા યુવક ક્યોં, યૌવન કા યોં ચદા નસા,
' જાને કો હૈ અરે ! જવાની,' તેરી હોગી યહી દશા. ૮
ચિત્ર વિચિત્રિત મહલ અતુલ બલ, સુન્દર બાગ, રમ્ય ઉદ્યાન,
ચંચલ રથ, ઘોડે અસંખ્ય વે, યહ તેરા કુટુંબ સુખદાન;
હેં કુછ દિન કે લિયે મૂઢ રે !, એ સ્થિર રહેંગે નહીં કબી,
જળ યહ તન બી નહીં રહેગા, કયા રહ સકતે ઔર સભી ? ૯

[૨. અશરણુ-ભાવના] અનાધી મુનિએ ભાવી છે.

શ્રીજિન કથિત ધર્મકો તજ કર, નીતિ વચનકા બંધન તોડ,
શાંત સમાધિ ભંગ સખ કરકે, પાપ તાપસે નાતા જોડ;
દેશ-વિદેશોં મેં ફિર કર જો, દ્રવ્ય ઇક્કા કરતા હૈ.
વહ ન મૌતસે છુડા સકેગા, તૂ નિસકે પિત મરતા હૈ. ૧૦
પ્રાણોંસે પ્યારી વહ નારી, પ્રેમ પાત્ર નિજ નિસકો માન,
સાજ સજનને કો હી નિશદિન, કરતા હૈ તૂ પાપ માદાન;
જળ તક સ્વાર્થ સિદ્ધ હોના હૈ, દિખવાએગી પ્રેમ પ્રપંચ,
નહીં મૌતસે છુડા સકેગી, સાથ નહીં દેગી વહ રંચ. ૧૧
મહામનોહર જન મેં સુન્દર, મૃગ સમૃદ્ધ કોડ કરતા,
ભરતા હૈ જંગલ વહ મુખ સે, ઈધર ઉધર ચરતા ફિરતા;
આન આચાનક દૃષ્ટ સિંહ ને, જળ મૃગ શિશુકો પકડ લિયા,
કાઢ ઉસે ન ગયા સકે તજ, ભાગ ગએ નહીં સાથ દિયા. ૧૨
તૂ અતિ પ્રેમ મમ હો નિનકી, કચ્છા કે દિન હા ! નિશદિન.
દીન-દીન મનુજોં કો ડગકર, કરતા હૈ રે ! અંચલ ધન;

પાપ-કપટ કે ફલ સે તૂ ઢા ! નરક-દુઃખ પાયેગા જળ,
તેરે બન્ધુ ન તુઝે તનિક ભી, સાથ કબી ભી દેગે તખ. ૧૩
નિન પુત્રોં કે લિયે રાત દિન, તૂ ધન સંચિત કરતા હૈ;
ભોલે જીવોં કે તડપા કરકે, પાપ ભાર સિર ધરતા હૈ;
અરે વૃદ્ધ ! વહ પાપ તુઝે જળ, નરકોં મેં જા ડાલેગા,
વહ ધનવાલા સુત તેરા તખ, તુઝકો નહીં ખચાવેગા. ૧૪
નિસકે ઘર મેં થા અપાર ધન, મૂન મોહક બાલાઓં થી,
રથ, ઘોડે થે એવક ભી થે, બન્ધુજનોં કી કમી ન થી;
હિસ ગુણુ-સુન્દર કી પીડા કા, કષ્ટ ન હટા સકા કોઈ,
દીન દીન મતુજોં કી તખ કયા, ખાત અરે ! હૈ, હે ભાઈ. ૧૫
ભૂ-મંડલ કા રાજ્ય, દાસ, દાસી, આશ્રુપણ રતન મહાન,
ગજ-ગમની યુવતી, બાલાઓં, દેને વાંઝી જીવન દાન;
તખ તક ક્ષણિક સુખોંકો દેતી, જળ તક હૈ શુભ પુણ્ય પ્રબલ,
પુણ્ય અંત હોતે પર હોતા, આશ્રય કેવલ હૈ મમશાન. ૧૬
ચારોં ગતિ મેં ધૂમ ધૂમ કર, દુઃખ પાતા હૈ સારા જગ,
ધન સંપત્તિ હોતી ન અહાયક, હો જાતી હૈ હાય ! વિલગ;
જગ કા રક્ષક, સદા સહાયક, ધર્મ માત્ર હી હૈ કેવલ,
હે ભાઈ ! લે શરણુ ધર્મ કી, સદા હિસી કે પથ પર ચલ. ૧૭

[૩. સંસાર-લાવના] ધનાશાલીભદ્રે ભાષી છે.

હા ! હિસ જગ મેં દુઃખી જીવતે, કરકે નિશ દિન પાપ અપાર,
કલ્પ કાલ તક ભોગે હૈ દુઃખ, રખકર જન્મ મરણકા ભાર;
ચૌદહ રાજૂ લોક ખીચ, પુદ્ગલ પરિવર્તિત કિએ અનંત,
ફિર ભી હસ સંસાર જલધિકા, આયા નહીં અભી તક અંત. ૧૮
શીત ધામ પીડા પ્રાણી ને, અકથનીય પરવશ હોકર,
એક સમય મેં સહી અરે ! જો, નર્ક યોગિ મેં હા ! પડકર;
રાત નિજી સે હિસકા વર્ણન, હો સકતા હૈ નહીં કબી,
દુઃખ ભોગતે કલ્પ કાલ ભી, અનંત ન આયા હાય ! અભી. ૧૯

पुण्य कर्म से श्रव कली यह, हुआ अहो ! सुरपति, नरपाद,
 वही श्रव शिर अशुभ कर्म से, हुआ नीच कुल में यांगल;
 मनुज योनि में हुआ कली तो, शिर वह हुआ शान भार्गव,
 क्षिप्रते, क्षिप्रते कली शांतिमय. पाया नहीं जगत का पार. २०
 पिता कली सुत हो जाता है, नारी हो जाती माता,
 पुत्री हो जाती है नारी, जग का है ऐसा नाता;
 इस प्रकार इस जग में तूने, नाते किये अनेक विविध,
 नहीं जनता अके जन्म में, हुये अक्षरख नाते भिन्न. २१
 पा लेते हैं महासिंधु ही. नौका द्वारा याह अपार,
 अश्वों द्वारा पा लेते हैं, महा जयानक यन का पार;
 और दिव्य गति से यत्न कोरि, पा ले पृथ्वी का भी पार;
 पार न पाया पर लवदधि का, करके यत्न अनेक प्रकार. २२
 नृत्य गान होता था जिस घर, लाय, लाय ! हो रही वहां,
 नहीं शेटियां भी मिलतीं, लगता था पट्टरस भोग जहां;
 इस क्षण लंगुर जग में रहता, स्थिर मुष्ण का साज नदी,
 नहीं अरे ! दिभता इस जगमें, दुःख रहित मुष्ण लाय ! कहीं. २३
 कोठि धन से रहित दुःखी है, है कोठि महा रोग पीड़ित,
 पाता कोठ कष्ट मानसिक. पुत्र-विरह में हुआ दुःखित;
 कोठ किसी दुःख में रत है, कोठ किसी कष्ट में मग्न,
 हा ! इस जग में कोठ जन भी. नदी पुरुष मुष्ण में संलग्न. २४
 महायुद्ध हो रहा कहीं पर, लापों जन का संहारक,
 कहीं महाभारी ईली है. लापों शत्रुओं की गारक;
 और कहीं कुलिंस अजि दा ! कहीं जन रही अति विकराक,
 नहीं कहीं भी शांति जगतमें, जखनी दुःखही जलाज कराक. २५

[४. अंत्य-साधना] नमीराज इण्डिया लावी के.

यह मेरा घर यह उपवन है, ये हैं रंग, रंग, गंध मेरे,
 ये हैं दारी, दास सखी, दा !, ये मेरे मुष्ण के उदरे

કહતા હૈ મેરી મેરી જગ, કાલ કાલ મેં જમ્મ જાતા,
હાય અકેલા રહી જાતા તમ, કોઈ સાથ ન ચલ પાતા. ૨૬
મૃત્યુ સમય પર પ્યારી નારી, ઘર મેં રોતી રહ જાતી,
માતા મમતામયી દાર તક, જાતી હૈ ધુનતી છાતી:
મિત્ર કુટુંબી સ્મશાન સે, આગે જાતે નહીં અરે!
યહ તન બી તો જલ જાએગા, તુઝે અકેલા જના રે! ૨૭
તેરી પ્યારી નારી જો અતિ, પ્રેમ ભાવ દિખાવાતી હૈ,
હાય ભાવ સે તેરે મન કો, જો દિન-રાત લુભાતી હૈ;
જમ્મ તક સ્વાર્થ સિદ્ધ હોતા હૈ, વહ તમ તક હી સુખ દેતી,
મૃત્યુ સમય પર એક મિનિટ કા. આશ્રય કબી ન દે સકતી. ૨૮
દેકર ધન-વૈભવ અપાર, જિન મિત્રોં કો અપનાતા હૈ,
દે ઉપહાર અનેક તરહ કે, જિનકો ગલે લગાતા હૈ;
ગાઠ પ્રેમરસ સને મિત્ર વે, અંત સમય આને પર હાય!
નહીં સહાયક હોગે તેરે, તુઝે છોડ દેંગે અસહાય. ૨૯
નિજ પ્રાણોં કો ન્યોજાવર, સેવા કર જોડા હૈ ધન,
મોહ ભાવ સે અરે! બનાએ, તૂને જો યે ઉચ્ચ લવન;
મૃત્યુ વેદના મેં પડ જિસ દમ, તૂ મૂર્છિત હોગા રે હાય!
નહીં એક ક્ષણ સાથ ચલેંગે, તુઝે છોડ દેંગે અસહાય. ૩૦
ધન, જન, વસ્ત્ર, વિભવ, બલ તેરે, જન્મ સમય પર સાથ ન થા,
નમ્ર રૂપ હોને પર બી તૂ, મુકી બાંધે આયા થા;
અંધી હુઇ મુકી કહતી થી, પુણ્ય સાથ મેં લાતા હૈ,
કહતે ખુલે હાય યે તેરે, હા! સખ છોડે જાતા હૈ. ૩૧
એક મિનિટ મેં અહો ઇસ સમય, જન તેતીસ મૃત્યુ પાતે,
નિર્ધન, ધનિક સભી મરને, પર સાથ નહીં કુછ લે જાતે;
મેરી બી યહી ગતિ હોગી, સાથ નહીં કુછ બી જાતા,
હાય! જનતા દુઆ છવ યહ, નહીં છોડતા હૈ મમતા. ૩૨
જગ મેં યશ દૈલા થા જિનકા, યે જો અતિશય નીતિક્ષણ,
દાની મહા, વીર બલશાહી, એસે નૃપગણ અહો સકલ;

राज भोज, शाह अष्टमर से, हुये काल के जेम् आधीन,
छोड गये सग वस्तु यहीं पर, गये अकेले होकर दीन. ३३

[प. अन्यत्व-साधना] भृगा पुत्रे सापी छे.

मैं हूँ कौन ? कहां से आया ? मुझे कहां पर जना है ?
कौन जगत में मेरा है, इस जगमें कहां ठिकाना है ?
माता, पिता, पुत्र, नारी यह, मेरे कौन जगत बीतर ?
किस कारण संधि हुआ है ? कर विचार इस का है नर ! ३४
रथ घोडे, हाथी यह वैभव, दासी दास, शौच डेरा,
जिनको तू इस जग में रहकर, छुटा है मेरा मेरा :
क्य तक तेरे साथ रहे हैं, और रहेंगे क्य तक रे !
थोडे दिन के लिये भिजे हैं, कर तू हृदय विचार अरे ! ३५
यह तन आत्मा ३५ नहीं है, जडस्व३५ है पुद्गल ३५,
इससे लिन है आत्मा तेरा, शरह-यन्त्र सा विमल अनूप ;
अरे ! कर्मफल से चेतन से, अकेले है हुआ शरीर,
जड के आत्म मानना भ्रम है, जडवादी सम है भतिधीर. ३६
रोगादि से पीडित हो जग. यह तन दुर्लभ होता है,
अविचारी जन अरे ! बूढ़ क्यों ? तू इसके कित रीता है :
तनके कभी नष्ट होने से, होता है नहीं छव का नाश,
न्योति स्व३५, अयत्न अविनाशी, तेरा तो है आत्म-प्रकाश. ३७
जन्म, बुढ़ापा, मृत्यु, रोग ये, पुद्गल के हैं सभी विकार,
नहीं आत्मा के स्वभाव हैं ये, असा अपने हृदय निवार ;
कर्म जनिन पुद्गल आवेडो क्यों तू अपना कलना है !
छोड अरे ! यदिरामभाव, निज-आत्म नहीं क्यों लपना है ! ३८
तू न किसी में पैदा होता, दाह नहीं पैदा करना,
तू सत्, चित्, आनंद ३५ है, असा सारा जग कलना ;
पुद्गल की संगति होने में, जग तुझको भरना कलना,
तू न जन्म लेता भरता है क्यों निज ३५ नहीं लपना ! ३९

माता, पिता, पुत्र नारी का, योग हुआ जो जग में रे !
ये सभ तुझसे भिन्न रूप हैं, तू है धनसे भिन्न अरे ?
रात्रि समय में पक्षी रहकर, प्रातः उड़ जाते हैं हर,
इसी तरह सभ आन मिले हैं, है वियोग दुःख से भरपूर. ४०
पिछले जन्मों में जोड़े हैं, तूने जो संघ अनेक,
हुआ नहीं संघ जन्मों से, ऐसा शत्रु न कोई एक;
अंत समय वह हुआ न साथी, अण कथा दोगे तेरा साथ,
भभता त्याग, न कोई तेरा, है सगरी संघ अनाथ. ४१

[६. अशुचि-लावना] सनतकुमार यकवर्तिसे लावी छे.

जिपर से जो रूप तुझे, क्षणभर को सुन्दर दिखता है,
इसे देखकर अरे ! भूढ़ ! क्यों, मोह जल में डंसता है ?
देख जरा तो भीतर छसके, रोग हज्जरे का घर है,
मखिन निख यह, कौन सुख जन, छसे कहेगा सुन्दर है ? ४२
देख अरे ! यह तन जिपर से, यमड़े से है मढ़ा हुआ,
नसा जल है जिहरी छसमे, मांसपिंड है सड़ा हुआ;
रक्त पूर्ण मल घड़ा अरे ! यह, मज्जा, मेद, पित्त-कड़-भय,
अैसे धृष्टित देख को जानी, कौन कहेगा शोभाभय ? ४३
दोनों नेत्र लरे कीयड से, कान मैल से जड़ता है,
श्लेष्म नाक से जड़ता है रे, मुंह से लार निकलता है;
यह उपयोगी अंग सगी हैं, धृष्टित मैल से सदा लरे,
तज हिर छस शरीर में पावन, वस्तु मिलेगी कहाँ अरे ! ४४
जहर देख जो अन्न पयाता, ह वह कीडों का लंजार,
विष्टा, भूत निकट रहता है, यम ३५ सम अदभुतार;
जिससे सदा स्वाद लेता वह, रसना मांस पिंड है रे !
तन का एक लाग ली सुन्दर, नहीं मिलेगा तुझे अरे ! ४५
कष्ट रोग से व्याधित कोई, दाद आन से मढ़ा हुआ,
जवासीर से, उदर शूल से, दोड़ों से है सड़ा हुआ;

ખાંસી, શ્વાસ, વમન, જ્વર દુઃખ કા, હોતા રહતા કષ્ટ અહો !
 રોગોં કે લંડાર દેહ કો, કૌન કહેગા રમ્ય ? કહો. ૪૬
 નિસકા સંગતિ સે અતિ સુન્દર, મિષ્ટ સુગંધિત ભોજન બી,
 અતિ દુર્ગન્ધિત, કૃમિ સે પૂરિત, હોતા ક્ષણ મેં હાય સમી;
 મૃદ્યવાન કપડે ક્ષણભર મેં, તુચ્છ મલિન બન જાતે હેં,
 એસી મલિન દેહ કો સુન્દર, કૌન મૂઢ અતલાતે હેં ? ૪૭
 દેવસભા મેં દેવરાજ ને, અહો ! પ્રશંસા કી સુન્દર,
 સુન્દર રૂપ દેખને નિસકા, આયા સુર ઈસ પૃથ્વી પર,
 સનતકુમાર ચક્રવર્તિ કા, ક્ષણભર મેં વહ સુન્દર તન;
 સોલહ રોગોં સે પીડિત હો, નષ્ટ હો ગયા હા ! તતક્ષણ. ૪૮
 વૃણિત વસ્તુ સે ભરે હૃદયે, ઈસ તન કો મલિન જનકર નિત્ય.
 અરે ! મૂઢ ! ઈસસે તૂ અપના, અંધ મોહ દે ત્યાગ અનિત્ય;
 વિષય ભોગ ઈચ્છા કો તજ કર, કરલે શીઘ્ર આત્મ કસ્યાણ.
 જ્ઞાન, ધ્યાન, તપ મયી ધર્મ કા, કર સેવન લે પદ નિર્વાણ. ૪૯

[૭. આશ્રવ-ભાવના] સમુદ્રપાલ મુનિ એ ભાવી છે.

વસ્ત્રોં કે બનને મેં હોતા, જેસે સત મૂલ કારણ.
 ઘટ બનને મેં હોતી હેં જ્યોં, મિટી અહો ! મુખ્ય સાધન;
 તણ પૈદા કરને મેં હોતા, બીજ મૂલ કારણ હેં જ્યોં,
 કર્મ બંધ કા ઈસ જગ મેં, મિથ્યાત્વ મૂલ કારણ હેં જ્યોં. ૫૦
 પિતા આદિ દ્વારા સંચિત ધન, હોને સે અધિકાર કબી,
 વિના કમાયે લી પુત્રોં કો, મિત્ર જાતા જ્યોં અહો ! સમી;
 ઉસી તરફ પિછલે પાપોં કા, ઈસ ભવ મેં રૂઝ મિત્રતા હે.
 જ્ઞાની જન ઈસ લિચે પાપ સે, સદા વિરત લી રહતા હ. ૫૧
 ખિડકી અથવા દારોં સે જ્યોં, પવન ગેદ મેં ચાલા હે,
 ઝરને સે જલ આકર જેસે, સરોવરોં મેં ગળા હે;
 ભોજન, પાન, ગલે કે દારા, હિર મધ્ય જ્યોં જાતા હે.
 જ્યોં પ્રભાદ સે કર્મ નિરંતર, આત્મ કવ્ય મેં ચાલા હે. ૫૨

રાત્રિ સમય મેં, નિર્જન વન મેં, નિઃસહાય જન કા હી ધન,
હર લેતે હેં અહો ! ચોર ગણુ, રહતે હેં લયપૂરિત મન;
પર યહ દુરિત કપાય ચોરગણુ, હા ! નિર્ભય હોકર નિશ દિન,
અદુભ કર્મ શસ્ત્રોં કે બલ સે, હરતે જ્ઞાન, ચરણુ, શુભ ધન. ૫૩
મન કી ખુરી વાસનાઓં કા, વશ મેં કરના કઠિન મહાન,
વર્ષાકાલ કા નદી પૂરે જી, લેના રોક કઠિન લો જન;
કર્મોં કા અતિ વેગ રોકના, મહાકઠિન જી હે તખ તક,
મન, વચ, તન કી દુષ્ટ ચાલ. હા ! ચલતી રહતી હે જખ તક. ૫૪
આત્મા કે પ્રદેશ સખ હી જો, અસંખ્યાત હાં હોતે હેં,
કર્મોં કે અનંત અણુઓં સે, બંધે હુએ સખ રહતે હેં;
ઉનકે બંધન કે કારણુ હેં, પાંચોં આશ્રવ શત્રુ મહાન,
યોગ, પ્રમાદ, અવ્રત, મિથ્યાત્વ, કપાય, યે હેં અતિ હી દુઃખ ખાન. ૫૫
મિથ્યાત્વ કે પચ્ચીસ ભેદ હેં, છતને હી કપાય કે ભેદ,
અવ્રત કે બારહ હોતે હેં, હેં પ્રમાદ કે પાંચ વિભેદ;
પન્દરહ ભેદ યોગ આશ્રવ કે, ઈસ પ્રકાર સે સખ મિલકર,
ભેદ બયાસી હો જાતે હેં, કહતે ઐસા જ્ઞાની નર. ૫૬
આશ્રવ કે ભેદોં કા લખકર, દેખ ભયંકર ઈનકા ફલ,
ઇન્હે છોડને કા હે ભાઈ !, કરલે મન મેં પ્રણુ નિશ્ચલ;
કર તૂ ઈનકા હી નિરોધ અખ, આત્મ રૂપ લે શીઘ્ર નિહાર,
લજલે ઉત્તમ જૈન ધર્મ કો, જો હે શિવ સુખ કા દાતાર. ૫૭

[૮. સંવર-ભાવના] કેશી અને ગૌતમ સ્વામીએ ભાવી છે.

અંક રહિત સખ શન્ય વ્યર્થ જ્યોં, નેત્ર હીન કો વ્યર્થ પ્રકાશ,
વર્ષા બિના ભૂમિ મેં બોયા, ખીજ વ્યર્થ પાતા હે નાશ;
હિસી ભાંતિ સમ્યક્ત્વ બિના હે, જખ તખ, કષ્ટ, ક્રિયા બેકાર,
કહી ન ઉત્તમ ફલ દેતી હે, મિલતા કહી ન સુખ ભંડાર. ૫૮
નિસસે સુખ મિલતા ન તનિકે જી, વહ ધન, ધન ન કહાતા હે,
ચહ સુખ કહી નહીં કહલાતા, જો સતોષ ન લાતા હે:

वह संतोष नहीं है जिसमें, नहीं आत्म संयम होता,
 वह न आत्म संयम होता जे, सम्यग्दृष्टि नहीं पाता ५५
 महा भयंकर व्याधि कभी ली, औषध बिना नहीं मिटती,
 क्षुधा वेदना नहीं कभी ली, भोजन बिना अहो छटती;
 जल के बिना नहीं जुगती है, जैसे तन की धास छड़ी,
 कर्मों का आना इकता त्यों, बिना विरति के कभी नहीं ६०
 अशुभ्रत और महान्त ये हैं, दो प्रकार त्रत भेद अनूप,
 ओक देश से त्यागपाप का, छड़वाता है अशुभ्रत ३५;
 और सर्वथा त्याग पाप का, पूर्ण महान्त छड़वाता,
 साधु महान्त पावन करते, श्रावक अशुभ्रत मन लाता ६१
 आने से ज्यों दुष्पद छुदापा, तन है दुर्गल हो जाता,
 रोगों से जल घट जाता है, सुयश लोल से जो जाता;
 इसी प्रकार प्रमाद योगसे, हो जाते गुण नष्ट सभी.
 निज पुत्रपार्थ जगा दे लाध. आने दे न प्रमाद कभी ६२
 त्वर छट जाने से भोजन की, इति अति जल जाती है,
 भैल उदर का छट जाने से, शांति जल में आती है;
 इसीतरह से जल प्रमाद यह, अंतर से छट जाता है,
 आत्मिक गुण पैदा होते सग. दोष भूला छट जाता है ६३
 होता तीव्र कपाय कभी जल, अशुभ्र जल अति होता है,
 नर्क और तिर्य्य योनि का, छल इसी से पाता है;
 दोनों जल में दुष्प देता वह, सुष्प कर देता नष्ट सभी,
 कर दो नष्ट कपायों के तुम, पाओगे सुष्प साज तभी ६४
 अशुभ्र विचारों से मन रोड़ा, अशुभ्र काम से रोड़ा तन,
 अशुभ्र कथन से वयन रोड़नी, त्यागो विषयों का सेवन;
 सभी अशुभ्र भावना दटाकर, आत्मिक जल का करो प्रकार,
 धर्म ध्यान का आश्रय लेकर, करो धर्म के दल का नाथ ६५

[६. निर्जरा-भावना] अर्जुन भालीमें लायी छे.

पूर्व जनों ने किस प्रकार से, पाया केवल ज्ञान प्रकाश,
 कर्म निर्जरा किस प्रकार की, किया सभी कर्मों का नाश;
 दिन सभका अपने मन में तू, है भाव । कर सदा विचार,
 आत्म शक्ति हो जगृत जिससे, मिले शांति सुभका लंगर. ६६
 कुछ संयित कर्मों के क्षय से, देश निर्जरा कटवाती,
 कर्मों के संपूर्ण नाश से, पूर्ण निर्जरा हो जाती;
 एक देश निर्जरा सदा, ज्यों का होती रहती है,
 मोक्ष गमन के समय ज्य का, पूर्ण निर्जरा होती है. ६७
 पर वश से अज्ञान रूप से, कष्ट सहन से अच्छी कभी,
 अपने आप कर्म जे जडते, वह अकाम निर्जरा सभी;
 ज्ञान, ध्यान, तप संयम जे जे, कर्म क्रिये जाते हैं नाश,
 वह सकाम निर्जरा कहाती, है शुभ आत्म रूप प्रकाश. ६८
 छद्म विना लोक-लज्ज से, शील आदि पावन करना,
 सम्यक्त्व रहित कठिन तप करना, नरकों के दुःख का सहना;
 सहना दुःख तिर्य्य योनि के, कर्म नष्ट धिससे होता,
 वह अकाम निर्जरा कहाती, मोक्ष नहीं धिससे मिलता. ६९
 भाव, और अभ्यंतर विधि से, द्वादश विधि तप होता छे,
 शुद्ध भाव से किया हुआ तप, सर्व श्रेष्ठ कहालाता है;
 मान, प्रतिष्ठा, धन छद्म से, जे तप जाता किया सभी,
 वह नीची श्रेणी का तप है, देता शिव सुभ नहीं कभी. ७०
 स्वार्थ रहित लय बीत जनोंको, अलय दान दे तू सुभ भान,
 उत्तम पात्रों को सदैव ही, उचित वस्तु का कर तू दान;
 शुद्ध भावना गिरि पर बढकर, आत्म रूप तू अपना लभ,
 धिससे होगी कर्म निर्जरा, पायेगा तू अक्षय सुभ. ७१
 भाव तपस्वी सहते हैं जे, कष्ट करोड़ों वर्ष महान,
 जितने कर्म नष्ट करते हैं, जिस तप से वह नर अज्ञान;

ज्ञानी जन उतने कर्मों का, क्षण में कर देते हैं नाश,
ज्ञान निर्जरा का कारण है, भिद्यता छससे मुक्ति प्रकाश ७२
तुझे अनंत जन्म के संयित, कर्मों का करना यदि नाश,
तो तू ज्ञान, किया दोनों का, मन में लरये पूर्ण प्रकाश;
अग्नि और जल जिस प्रकार से, वस्त्र शुद्धि कर देते हैं,
उसी तरह से ज्ञान और तप, कर्मों का क्षय करते हैं. ७३

[१०. लोक-साधना] शीवराज शिष्ये लावी छे.
धर्म, अधर्म, छव पुद्गल, आकाश, काल, छः द्रव्य सक्षय,
जिसमें लरे दुखे हैं, वह ही कहलाता है लोक अक्षय;
जहां अके आकाश मात्र है, तिहां अलोक कहलाता है,
सभी जगह आकाश द्रव्य है, उसमें सग आ जाता है. ७४
छस जग में न लोक का कोश, कभी गुनाने वाला है,
और न कोश छसका पालक, नाश न करने वाला है;
नित्य अनादि लोक है छसमें, छव अछवों की न्ते नित्य,
छानि वृद्धि होती रहती, वह पर्याय रूप है सत्य. ७५
नीचे से लेकर उपर तक, है चौदह रागू यह लोक,
लोक मध्य में भेड़ नाम का, है पर्वत अति सुष्प का धोक;
मध्य लोक समतोल भेड़ से. ऊर्ध्व लोक उपर का भाग,
अधो लोक है तब सुभेड़ का, होते हैं ये तीन विभाग. ७६
मध्यलोक में मनुज और, तिर्य्य छव ही रहते हैं,
शुल वैमानिक देव, छन्द्रगण, ऊर्ध्वलोक में गसते हैं;
अधो लोक में छव नारकी, और अमुरगण करते वास,
लोक शिखर पर सिद्ध छव, करते आशय सुष्पमग निवास, ७७
अधोलोक लंग्गा यौग छ, रागू सात प्रमाण आदा !
मध्य लोक लंग्गा यौग है, रागू अके प्रमाण कहा;
जिया रागू सात ऊर्ध्व है, अना लोक दो पांच विभाग,
छेवा पैर, कभर पर रणकर, अंठे पुराय सग है यह लोक. ७८

જિસ જુપર રહતે સખ પ્રાણી, વહ હૈ ધનદધિ કે આધાર,
ધનદધિ, ધનવાયુ આધાર હૈ, ધનવા તનવા કે આધાર;
નલ આધાર વાયુ તનવા હૈ, લોક અખીર, અલોકાકાશ,
હૈ અનંત આકાશ વહાં પર, લોક અનંત સદા અવિનાશ. ૭૬

અધોલોક કે ઉપર, ઉપર, દુઃખ થોડા, સુખ અધિક મહાન,
નીચે નીચે દુઃખ અધિક હૈ, સુખ હૈ અલ્પ થહી લો જન;
સખસે ઉપર લોક શિખર પર, હોતા હૈ સુખ અતિ ઉત્કૃષ્ટ,
ઔર લોક કે સખ સે નીચે, દુઃખ રહતા હૈ મહા નિતૃષ્ટ. ૮૦

હૈ ચતન્ય અગુરુ લધુ વાલા, ઊર્ધ્વ ગમન હૈ સદા સ્વભાવ,
તેજસાદિતન ગુરુ લધુ હૈ અતિ, નીચે જાને કા હૈ ભાવ;
કર્મલેપ સે નીચે ગિરતા, પાતા હૈ ગતિ નીચ નિદાન,
કર્મનાશ કે લિયે ધર્મ કર, જિસસે પાવે પદ નિર્વાણ. ૮૧

[૧૧. યોધિ દુર્લભ-ભાવના.] રૂપભદ્રવના ૯૮ પુત્રોએ ભાવી છે.

પૂર્વ પાપ ફલ સે નિગોદ, ગોલે મેં પડા જીવ દુઃખવંત,
સૂક્ષ્મ ઔર ખાદર શરીર ધર, વહાં જિતાયા કાલ અનંત;
નિકલ વહાં સે પંચ સ્થાવર, ગતિ મેં ભટકા કાલ અનંત,
બોગા કષ્ટ વહાં જો દસને, કેહતે હિંસે ન આતા અંત. ૮૨

એકેન્દ્રિય મેં ફિરતે ફિરતે, કુજ શુભ કર્મ ઉદય આયા,
તખ દો ઇન્દ્રિય તેઈન્દ્રિય મેં, કાલ અનંત કષ્ટ પાયા;
ફિર ચૌઈન્દ્રિય મેં દુઃખ પાયા, પંચેન્દ્રિય ગતિ ફિર પાઝ,
વહાં નરક તિર્યંચ યોનિ મેં, કષ્ટ સહા અતિ હે ભાર્ષ! ૮૩

ચારોં ગતિ મેં ફિરતે ફિરતે, હાથ! મહા દુઃખ પાયા હૈ,
પૂર્વ જન્મ કે શુભ કર્મોં સે, પુણ્ય ઉદય જન્મ આયા હૈ;
તખ અતિ દુર્લભ, મહાકલિન, ઇસ મનુજ યોનિ કો હૈ પાયા,
માનો ચિન્તામણિ હાથોં મેં, કિસી ભિખારી કે આયા. ૮૪

અનુજ યોનિ મેં ભી દુર્લભ હૈ, આર્ય દેશ, ઉત્તમ કુલ યોગ.
ખડે પુણ્ય સે મિલતા હૈં યહ, માનવ કો અતિ શુભ સંયોગ;
હિસસે અધિક પુણ્ય સે પાયા, સુન્દર તન, વિચાર ગંભીર,
ઇન્દ્રિય શક્તિ, સ્વસ્થ મનકા બલ, દીર્ઘ આયુ, આરોગ્ય શરીર. ૮૫

પૂર્વ જન્મ કો પુણ્ય યોગ જમ, હુઆ પ્રગટ અતિ હે ભાક !
તમ સુખદાયક સભી વસ્તુએં, કિસી છવ ને યદિ પાદ;
તો અતિ ધીર, સંયમી શુર કો, મહાકલિન જગમેં સંયોગ,
કલ્પવૃક્ષ સમ સમજો પ્રિયવર, સતસંગતિ કો મિલના યોગ. ૮૬

યદિ સતસંગ મહા દુર્લભ ભી, પાતા અહા ! કબી પ્રાણી,
તો હિસસે અતિ દુર્લભ મિલના, શાંતિપ્રદાયક જિન વાણી;
હિસકો સુનકર બોધિ જ્ઞાન કો, પાના કલિન મહા જગ મેં,
જિસસે સમક્ષિત દષ્ટિ પ્રાપ્ત હો, લગતા છવ મોક્ષ મગ મેં. ૮૭

મહા રાજ્યસત્તા કો પાના, પુણ્ય યોગ સે કલિન નહીં,
પાના વિજય શત્રુએં પર ભી, નહીં જગત મેં કલિન કહીં;
તપ બલ સે સુરપતિ કો ચેલવ, કલિન નહીં હૈ પા જાના,
પર અતિ દુર્લભ બોધિરત્નકો, મહા કલિન જગ મેં પાના. ૮૮

જગ બન મેં ફિરતે દુઃખ પાતે, જમ શુભ કર્મ ઉદય આયા,
ન્યાય કાકતાલી સમ તને, સમ સાધન જગ મેં પાયા;
ફિર ભી જગ માયા મેં ફંસ તૂ, વિષયોં સે લપટાયા રે,
બોધિરત્ન કો બવદધિ મેં હા !, કેંક રહા કયોં મૂઢ ગરે ! ૮૯

[૧૨. ધર્મ-ભાવના] ધર્મરૂચી અજગારે ભાવી છે.

સકલ સિદ્ધિ, અતિ દિવ્ય કાદિ વે. આત્મશુદ્ધિ દેતા સુખ રૂપ.
હિસ મહાન ઉત્કૃષ્ટ ધર્મ કો, તુ વિચાર લે સત્ય સ્વરૂપ;
પદ્મપાત્ર સે યા હઃ ને તૂ, કબી વિચાર નહીં કરના,
તત્ત્વદષ્ટિ સે પદ્મ રસિન હો, સત્ય ધર્મ મન મેં ધરના. ૯૦

दुराग्रही मत के मतवाले, कहते 'मेरे सत्य वचन',
 मैं कहता हूँ पड़ी सत्य है, मेरा ही है सत्य कथन;
 उनके धन मिथ्या वचनों पर, कभी न मोहित हो जना,
 यदि हो हीके ग्रहण करना, निज बुद्धि कसौटी पर लाना. ६१

जिस योगी ने राग द्वेष का, जज्जे कर जला है नाश,
 जिसके कुछ भी स्वार्थ नहीं है, नहीं भक्तत्व लाव की पाश;
 उस उपकारी परमार्थी का, कहा धर्म है सत्य भटान,
 कर्म राग का नाशक है वह, है हितकारी पथ समान. ६२

निज स्वभाव भय सत्य धर्म वह, दो प्रकार है महिमावान,
 पहला है श्रुत धर्म, दूसरा, है चारित्र धर्म सुप्रधान;
 है श्रुत धर्म ज्ञान, दर्शनमय, किया रूप चारित्र भटान,
 दर्शन, ज्ञान, चरित रत्नत्रय, है यह महा मुक्ति सोपान. ६३

सप्त प्रकृति के क्षय, उपशम से, पाता यौथा गुण स्थान,
 सम्यक् दृष्टि रूप होता है, वहां अहो ! श्रुत धर्म भटान;
 एक देश से पूर्ण रूप से, दो प्रकार चारित्र प्रधान,
 एक देश होता पंचम में, सर्व देश पथम में मान. ६४

कामधेनु सेवन से भी जे, शुभ इल प्राप्त नहीं होता,
 कल्पवृक्ष चिंतामणि जिसको, नहीं कभी ली दे सकता;
 और न कोष्ठ देव जगत में, दे संकता जे इल सुभ दान,
 असा अनुपम महा मोक्षद्व, देता केवल धर्म भटान. ६५

तीन लोक में असी कोष्ठ, उत्तम वस्तु न सुभ दातार,
 श्री निज कथित धर्म से जिसपर, कर लेता न श्रव अधिकार;
 और न असा कोष्ठ दुःख है, जे न धर्म से होता नाश,
 जग में धर्म भाडात्म्य अकथ है, देता केवल ज्ञान-प्रकाश. ६६

दुर्गति रूप पडे प्राणी का, कर सकता न कोष्ठ रक्षण,
 सजका रक्षण करने वाला, अके मात्र है धर्म शरण;

હૈ જળ તક અનુકૂલ સમય, તૂ ધર્મ પ્રાપ્તિકા કર શુભ યત્ન.
સમય નિકલ જાને પર ફિર તો, હોગે સારે વિકલ પ્રયત્ન. ૬૭

જો પ્રાણી એકાન્ત જગહ મેં, દ્રઢ આસન સે, કર મન વટ,
આદર સહિત વિચાર કરેગા, ભવ્ય ભાવનાએ દાદર;
દોષ કપાય શમન સમ હોગા, હૃદય શાંતિ રસ સે હો પૂર.
જ્ઞાન-દીપ કી જ્યોતિ જગેગી, આધિ-વ્યાધિ સમ હોગી દૂર. ૬૮

લોહાગચ્છ મધ્ય મણિ જૈસે, જગ પ્રસિદ્ધ મુનિ ગણ નાયક,
શ્રી અજરામર સ્વામી હુએ હૈ, જગ જીવોં કો સુખદાયક;
શિષ્ય હુએ શ્રી દેવરાજ જી, શિષ્ય મૌનસિંહ ઉતકે જાત,
ઉતકે શિષ્ય દેવજી સ્વામી, શ્રી નથુજી શિષ્ય મુગ્ધન. ૬૯

ઉતકે શિષ્ય ગુલાબ ચન્દ્રજી, વીરચન્દ્ર અગ્રજ ગુણવાન.
ઉતકે પદ પંકજ કે સેવક, રત્ન ચન્દ્ર મુનિ જગ સુખદાન;
ઇક, નવ, પદ્મ દ્વય શુભ સંવત મેં, ગ્રામ થાનગઢ મેં રહકર,
દીપાવલી કો વિવિધ જન્મમય, રચા અન્ય યહ અતિ સુખકર. ૧૦૦

શ્રીમદ્ રત્નચન્દ્ર મુનિવર હૈ, વિદ્વાનોં મેં રત્ન મદાન.
ઉતકા યહ ભાવના-શતક હૈ. દેને વાલા ઉજ્જવલ જ્ઞાન;
મસસે શાંતિમુધા કી સરિતા, હૃદ-તલ મેં લલરાતી હૈ,
જગ સે વિલગ-“ભકતવત્સલ કી”, ભક્તિ હૃદય મેં આતી હૈ. ૧૦૧

ઈતિ શ્રી ભાવના-શતક સમાપ્ત.

સુખાધ ગીત-ભજન સમુચ્ચય.

૯ પશ્ચાતાપ. ૭ [રચયિતા-શ્રી રતિ]

[રાગ-અબ તરે સિવા કૌન મેરા કૃષ્ણ કનૈયા]

હવે તુમ વિના કોણ મને સાથ દેનારો,
ભર દરિયે દૂખી જતાં, મને પાંખ લેનારો;
હું તો આજ શરણ આવીયો દાસ તમારો,
ભગવાન મને દુઃખ થકી પાર ઉતારો...ટેક૦
બચપણ બધું શુભાવીકે મેં ખેલ કૃદમાં,
યુવાનીમાં ફસી ગયો હું ત્રિયા સંગમાં;
એ વિપય રૂપ કૃપમાંથી બાર કહાડો.—ભગવાન૦
ગઈ જે પાછી ના'વે એવી જોઈ જવાની.
આવીને નહીં જાય એવી જોઈ જરા હી;
ગળે આંખ, મુખ બોખું. પગ થાય છે પાણી,
એવો ફૂર બુદાપો એ મને મૃત્યુ દેનારો.—ભગવાન૦
ધન બારીયું અરે મેં કરી સાચ જૂડને,
કંઈ કંઈ ગરીબ લોકનાં એ લોહી ચૂસીને;
નહીં આખર વેળા પેસો એ પાસ રહેનારો.—ભગવાન૦
માત, તાત, જાત, મુત, પત્ની ભગિની,
અંત સમય કોઈ નહીં સાથી સંગિની;
એ સૌ મારો કહે, જ્યાં લગી સ્વાર્થ સહારો.—ભગવાન૦
ઉદય ભાતુ થતાં પુષ્પ પાંખડી ખીલી રહી,
સમીસાંજ થતાં નામ નિશાની નહીં રહી;
જગે જન્મ્યું તેનો અંતે નકી નાશ થનારો.—ભગવાન૦

કરી કીર્તિ કલંકિત હવે સોચ કર્યે શું ?
 લા'વો ન લીધો છવતાં મુંઝાયે હવે શું ?
 બગી શુદ્ધિ મરણ વખતે, થઈ ગયો હું સફળો.—ભગવાન૦ ૬
 પશ્ચાતાપ રૂપી અગ્નિ મહીં હું ધખી રહ્યો,
 એ પાપ કીટ કાળજીં કેરી કેરી રહ્યો;
 ધરી જાંઠ મારી, સામું હવે નાથ નિહાળો.—ભગવાન૦ ૭
 ટટણી મંદે હું માછલું આ, પાણી વિનાનું,
 તરસાવો નહીં, પાઈ છો એ પાન સુધાનું;
 રાખી આજ મારી લાજ મને નાથ નિસ્તારો.—ભગવાન૦ ૮
 ભર દરિયે વમળ માંહી ફરે નાવડી નાની,
 એ દીન દયાળુ બનીને દાણા સુકાની;
 દૂત્તી નૌકા 'રતિલાલ' તણી પાર ઉતારો.—ભગવાન૦ ૯

❀ પૈસાની કરામત. ❀

[રાગ-આગ્રા.....આગ્રા.....આગ્રા ગેરી સરકાર.]

પૈસા...પૈસા, પૈસા બહા ભગવાન દુનિયાને, નચાવે,
 એ ભલભલાની પાઘડીઓ બોંય ઉતરાવે—પૈસા૦ ૧
 મનગમની સારી સારી, કન્યાઓ અપાવે-હા, કન્યાઓ અપાવે,
 વાડી અને કાડી ખરો સંસાર શોભાવે—એ ભલભલાની.—પૈસા૦ ૨
 પાણીમાં આગિદાન ધરોને અંગલા બંધાવે-હા, અંગલા બંધાવે,
 મોટરને ધોડા ગાડીમાં સૌ, રેડિયોઓ વસાવે—એ ભલભલાની.—પૈસા૦ ૩
 એક પલ્લમાં દસાવે, વળી એક પલ્લમાં રણવે—એક પલ્લમાં રણવે.
 એક પલ્લમાં અભિમાનીનાં, અભિમાન ઉતરાવે—એ ભલભલાની.—પૈસા૦ ૪
 રાગ મહારાગ સૌ, શેદીયાઓને નમાવે—સૌ શેદીયાઓને નમાવે,
 મોટા મહા બળવાનની મૂઝ, નીચી કરાવે—એ ભલભલાની.—પૈસા૦ ૫

★ પ્રભુ નામ લજી લે. ★

સુખથી પ્રભુ નામ લજી લે, કડવાં વચન ન કો'ને કે', સુખથી (૨) ટેક.
સકળ જીવનનું પોપણ કરતો, તુજને 'શું નહીં દે ?
રાખ ભરોસો વીર પ્રભુમાં, દુઃખ થાયે તો કે'...સુખથી ૦ ૧
ચંદન ખાળાની બેડી તોડી, કનકાભૂષણ દે, (૨)
શેઠ સુદર્શન કાંસી નિવારી, સિંહાસન કરી દે...સુખથી ૦ ૨
માતપિતા સંતાન સ્ત્રી સહુ, તુજને નહીં કંઈ દે, (૨)
ચીતરાગનું નામજ ખ્યાડું, જે માગે તે દે...સુખથી ૦ ૩
જે કોઈ તુજને ગાળજ દે તો, ઉભો રહી હસી લે (૨)
કોધ પાપીને ગળી જઈ તું, સામું મન હરી લે...સુખથી ૦ ૪
મન લાવીને પ્રભુને લજજે, શાન્ત થઈને રે' (૨)
જે અક્ષરતું નામ લઈ તું, અમર સુખમાં લે...સુખથી ૦ ૫
અંધ દૃપમાં પડ્યો છતાં પણ, જે ઘડી નામ તું લે (૨)
'રતિલાલ'ને શાંતિ થઈ છે, કહેવું હોય તે કે'...સુખથી ૦ ૬

❧ જીવને પ્રતિબોધ. ❧

(રાગ-રાખનાં રમકડાં)

મનના એ જીવડાંને, વીરે મારા વીરે ભમતાં રાખ્યાં રે,
માનવ બોકની માયામાંથી, વાણી સુણાવી વાર્યાં રે...ટેક
જ્યાં જ્યાં ભમતું માઈ મનહું, કેમે વશમાં ન આવે, (૨)
પ્રભુ ભક્તિની ઉર્મિ જાગતાં ઘટમાં પ્રભુ ઝટ ધ્યાવે રે...મનનાં-૧
પ્રભુ ભક્તિની રંગતમાંથી, આતમ કેરાં તેજ જગાવ્યાં, (૨)
પ્રભુ ભક્ત જન એક થયાં ત્યાં, તો મુક્તિનગર વરનારાં રે...મનનાં-૨
આતમ તત્વનાં રત્ન છુટાયાં, ત્યાં તો માયા વિષ્ણુટી ગઈ, (૨)
આતમ કમળની લખિંધ દહેરો, જીવન પ્રેસરી રહી રે...મનનાં-૩

○ સૂરજ દોહાવલી ○

પૂર્વ કર્મના યોગથી, માનવ મેળા બરાણ;	
લેણ દેણ પૂરક થતાં, સૂરજ છટાં થાય.	૧
બાળક એ ગૃહરાજ છે, સંરક્ષકે સિદ્ધ થાય;	
સૂરજ સુખી સાચો થયો, પ્રાણ ને મુધરી નય.	૨
દુઃખમાં ધીરજ રાખજો, કાલે યાશે સુખ;	
સૂરજ દોષ ન કોઇનો. હસતું રાખો સુખ.	૩
જેવી મૂડી રાખજો, તેવું મળશે વ્યાજ;	
સૂરજને અનુભવ થયો, કરે નહિ ક્ષતિયાદ.	૪
મુસાફર તું માનવી, મુદત સુધી રહેનાર;	
સૂરજ સમજ હૃદય થકી. તું પણ છો જાનાર.	૫
તાકે બગાડે ને કહી, દુનિયાના આ લોક;	
સૂરજ નમજો તેહને, સિદ્ધ થશે પરલોક.	૬
કોરવના તો સો થયા, પાંડવના તો પાંચ;	
પાંચ પ્રજાના ભક્તને, માનો થાતો નાશ.	૭

જરા ચેતીને ભક્તિનું ભાથું ભરે, કંઈક કરતાં પ્રભુને દિલમાં ધરે.
છો થોડા દિવસના મહેમાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે ૪
અધા આળસમાં દિન આમ વીતી જશે, પછી ભવમાં ભગવાનું રહી જશે,
નહિ આલે તમારું કંઈ કામ, જીવન થોડું રહ્યું...તમે ૫
આ કહેવું તે ચીરનું દિલમાં ધરે, ચિંતા રાખીને પ્રભુને ભાવે ભળે,
ભલે ભાવે ભળે ભગવાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે ૬
પછી આળસમાં નિંદ્રગી ચાલી જશે, નક્કી યોચિંતુ કાળનું તેડું થશે,
નહિ આલે તમારું તોફાન, જીવન થોડું રહ્યું...તમે ૭

ધ્યાન ગતિમાં જીવ ક્યા ક્યા પ્રકારથી જાય છે તેની સજ્જાય.

('અરણીક મુનિવર ચાસ્યા ગૌચરી'—એ રાગ.)

આરંભ કરતાં રે જીવ શંકે નહિ, મઘમાંસનેા કરે આહારજ;
ઘાત કરે રે પંચેન્દ્રિય જીવની, ધન મેળણ તૃણ્યા અપારજ,
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય નરકમાં ૧
ફડ કપટ ને ફડ માયા કરે, જોડે મૃયા વાયજ,
ફડા તોડા રે ફડા માપલા, જોડા લેખ લખાયજ;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય તિર્થંચમાં ૨
સરલ સ્વભાવિક ભદ્રિક પ્રણામથી, વિનય તણાગુણ આયજ,
દયા ભાવ રે રાખે દિલમાં, મત્સર નહિ ઘટ માંયજ;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મનુષ્યમાં ૩
સરાગમણેથી પાળે સાધુપણું, આવકનાં વ્રત પારજ,
અજ્ઞાન કપટ અકામ નિર્જરા, તિણશું મુર અવતારજ;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય દેવમાં ૪
જ્ઞાનથી જાણે રે, જીવ અજીવને, શ્રદ્ધા ને સમકિત આવેજ,
ચારિત્રથી રોકે નવાં કર્મ આવતાં, તપે પૂર્વનાં કર્મ ખપાવેજ;
એ ચાર પ્રકારે રે જીવ જાય મોક્ષમાં ૫

જ્ઞાનના દીવડા.

(રાખનાં રમકડાં—એ રાગ)

જ્ઞાનના એ દીવડાને, વીરે મારા વીરે ઝગમગ રાખ્યાં રે.
 ત્રણ લોકના નાથે સૌના, તિમિરે ટાળી નાખ્યાં રે...જ્ઞાનના—૧
 ડગલે પગલે રંગ રાગમાં, લાન ભૂલી સૌ ભાણે (૨)
 દેવ કલેશને વેર ઝેરમાં, દિવ્ય જીવનને ગાળે રે...જ્ઞાનના—૨
 સ્વપ્ન સરીખી જડી માયા, રંગ પતંગ જ કાયા, (૨)
 મોહ મદિરા પાન કરાવી, કરમે નાચ નચાયા રે...જ્ઞાનના—૩
 માયા મમતા દૂર કરે તે, ચોરાશી નવ રૂલે, (૨)
 સમતા માંહી રમતાં તે તો, પરમાત્મા પદ ખૂલે રે...જ્ઞાનના—૪
 કાળ અનંતો ભમીયો તોએ, આશ ન પૂરી થઈ, (૨)
 સુખડાંને દુખડાંની વાતો જેવી તેવી રહી રે...જ્ઞાનના—૫
 વિકસે આતમ લબ્ધિ 'લક્ષ્મણ', કીર્તિ પ્રસરે સદી. (૨)
 સુક્રિતાં સુખડાંની મેળે, ચેતન ચાખે ચહી રે...જ્ઞાનના—૬

‘જ્યાં રાગ છે ત્યાં દેવ છે.’ [હરિગીત]

જ્યાં રાગ છે ત્યાં દેવ છે તો રાગ પહેલાં તોડીએ;
 આનંદ ત્યાં અદ્ભુત તો મુદ્ધાવે શાને દોડીએ...૧૨૩૦
 સંયોગના સુખથી વધે વ્યાધિ વિકટ વિયોગની,
 માટે પ્રથમથી જોઈને સંયોગમાં દિવ્ય જોડીએ...જ્યાં ૧
 નિન્દા કર્યા પછી રતવન કરવાનો સમય આવી મળે;
 માટે વિવેકી વિચિત્રે અનતાં લગી ન વળાડીએ...જ્યાં ૨
 સમજુ દશારા માવમાંજ સમગ્ર સમજુ વન્ય છે;
 સમજું ન આગુસમજુ કદી તો શીદ ગયા ગીર કોડીએ...જ્યાં ૩
 ‘કુશલ’ જણાયે લાભ જ્યાં ત્યાં હાનિ પળ દરદમ પડે;
 એ ખાટના સંકટથી અચવા, લાભને જટ ઝોડીએ...જ્યાં ૪

○ માયામાં ફસેલ જીવને બોધ. ○

(રાગ—રાખનાં રમકડાં)

માયા માયા કરતો મૂરખ, હામ હરી (૨) નવ બેડો રે;
સંત સભામાં રતેહ ન રાખ્યો, પાપ સભામાં પેડો રે...માયા ૧
અલ્પ જીવનની આશા લાંબી, કૌતક આ તે કેવું; (૨)
ફાંસી દેતાં ચડ્યું કુલેકું, આ જુગનું સુખ એવું રે...માયા ૨
તરવાર ઉપર મધનું ટીપું, જીભડી જૂદી થાશે; (૨)
વરણાગીમાં વાંકો ચાલે, જમડા ઝાલી જાશે રે...માયા ૩
કલાલ કેરા ધરનો ઉંદર, દારૂ પીને ડોલે; (૨)
ઝડપ કરીને મિત્રીએ ઝાલ્યો, ફાંદી કાળજ ફેસે રે...માયા ૪
ભાદરવાનો ભાંડો તે તો, વિલાઈ જાશે બહેલો; (૨)
ધન જોળનના ધમધમાટમાં, ગર્વ કરે તે થેલો રે...માયા ૫
માયા ઉપર મોત ભમે છે, પડક પકડી જાશે; (૨)
મનનાં ધાર્યાં મનમાં રહેશે, અવળા પડશે આશે રે...માયા ૬
ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં જવાનો, તપાસ કરને તેનો; (૨)
ગોધી કાઢને સદૃશ જોશી, ઉકેલ પાડે એનો રે...માયા ૭
સો મણુ તેલે સૂઝ પડે નહિ, અણુદીવે અંધારું; (૨)
જ્ઞાન વિના બહુ ગોથાં ખાધાં, વળગ્યા હું ને માફ રે...માયા ૮
શ્વાન પૂછડી સોયે વરસે, કાઠી તોયે વાંકી; (૨)
ટીકું કરતાં ત્રેપન વીત્યાં, ભૂંડી વાણી ભાંખી રે...માયા ૯
કાશી જત્રા કરી કાગડે, વિશ્વા રહી ગઈ બહાલી; (૨)
'ફિરિજની' શીખ ન માની, ખોલો મનખો ખાલી રે...માયા ૧૦

◀ 'કારમી કુદરત.' ▶

(હરિગીત)

ભંડાર ન્યાં ભરપૂર છે, ખાનાર ત્યાં કોઈ નથી;
ને ખૂબ છે ખાનાર ન્યાં, ત્યાં કોઈ ખાવાનું નથી. ૧

તરસે મરે. છે એંકડો, ત્યાં કોઈ પાનારાં નથી;
 ને ઘોઘ પાણીના પડે, ત્યાં કોઈ પીનારું નથી. ૨
 લાખ ખાલી મહેલ છે, ત્યાં કોઈ રહેનારાં નથી;
 રખડે ગિયારાં લાખ, જેને અંપકું રહેવાં નથી. ૩
 છે કંઈક એવાં ધામ, ત્યાં આડે પ્રહર આનંદ છે;
 છે કંઈક એવાં સ્થાન, ત્યાં આડે પ્રહર આનંદ છે. ૪
 એવાય છે જીવન ધરીને, જે કદી રોયા નથી;
 એવા અભાગી કંઈક મુખના સ્વપ્ન પણ જોયાં નથી. ૫
 અહીં મરણ પોકો પડે, તહીં જન્મ મહોત્સવ થાય છે;
 કિરતાર નારી કારમી, કુદરત નહીં સમજાય છે. ૬

● સિકંદરના ચાર ફરમાન. ●

(રાગ—સરદરોશી ટી તમના)

- પહેલું. મારા મરણ વખતે બધી મિલકત અહીં પથરાવજો;
 મારી નનામી સાથ. ક્ષત્રસ્થાનમાં પણ લાવજો.
 અર્થ. જે ગાહુબળથી મેળવ્યું, તે ભોગવી પણ ના શક્યો;
 અગ્નિની દોહત આપનાં, પણ એ સિકંદર ના બચ્યો.
 બીજું. મારું મરણ થનાં બધાં, હથિયાર સરકર લાવજો;
 પાછળ રહે મૃત દેહ. આગળ સર્વને દોહાવજો.
 અર્થ. આખા જગતને જીતનારું, સૈન્ય પણ રહ્યું રહ્યું;
 વિદ્યાળ દળ અપાળને, નહિ કાળથી છોડી શક્યું.
 ત્રીજું. મારા બધા વેદો હટીમોને અહીં ખોલાવજો;
 મારા જ્ઞાનને એજ વેદોને બધે ઉપસાવજો.
 અર્થ. કોઈ દર્શિમાનાં દર્શને, દેશનાનારું કોણ છે !
 દોરી તૂટી આયુષ્યનો તો સાધનારું કોણ છે !
 ચોથું. બુદ્ધી હથેળી રાખનાં હવે જગતમાં આપનાં;
 જે ખાલી હાથે આ જગતથી, મો જનો ચાલી જતાં.
 અર્થ. યોગ્ય દેના જીવન દેના કરને જગત પણ છે દેના;
 પદસોડમાં પરિણામ દેવજો, પુન્યનાં ને પાપનાં.

પામર પ્રાણી ચેત રે. ૪૪

ચેતે તો ચેતાવું તું રે, ઓ પામર પ્રાણી—એ ટેકો
 સજી ધરખાર સાફ, મિથ્યા કહે છે માઈ માઈ,
 તેમાં નથી કંઈ તાઈ રે, પામર પ્રાણી ૧
 તારે હાથે વપરાશે, તેટલું જ તાઈ થાશે,
 બીજું તો બીજાને જાણે રે, પામર પ્રાણી ૨
 માખીએ તો મધ કીધું, ન ખાધું ન દાન દીધું,
 લૂંટનારે લૂંટી લીધું રે, પામર પ્રાણી ૩
 ખંખેરીને હાથ ખાલી, ઝોચીતાનું જાતું ચાલી,
 કરે માથાફટ દાલી રે, પામર પ્રાણી ૪
 શાહકારીમાં સવાયો, લખપતિ તું લખાયો,
 કહે સાચું શું કમાયો રે, પામર પ્રાણી ૫
 આવ્યો ત્યારે સાથ કેવો? માલ તું કમાયો કેવો?
 અવેજ તપાસ તેવો રે પામર પ્રાણી ૬
 દેવે તને રત્ન દીધું, તેનું ન તેં મૂલ્ય કીધું,
 મણિ સાટે મસી લીધી રે, પામર પ્રાણી ૭
 ખોળામાંથી ધન ખોયું, ધૂળથી કપાળ ઘોયું,
 જાણપણ તાઈ જોયું રે, પામર પ્રાણી ૮
 હજી હાથમાં છે બાજી, કર તું પ્રભુને રાજી,
 કર તારી મૂડી તાજી રે, પામર પ્રાણી ૯
 હાથમાંથી બાજી જાણે, પછીથી પરતાવો થાણે,
 કરું નહિ કરી શકાણે રે, પામર પ્રાણી ૧૦
 મનના વિચારો તારા, મનમાં રહી જાણે સારા,
 વળતી નહિ આવે વારી રે, પામર પ્રાણી ૧૧
 નીસર્યો જ્યાં શરીરમાંથી, પછીથી તું માલિક નથી,
 “દલપતે” કહું કથી રે, પામર પ્રાણી ૧૨

❀ આત્મભાવ ઉપર ગાડીની સજાય. ❀

મુરખો ગાડી દેખી મલકાયે, ઉંમર તારી રેલ તણી પેર જાયે-ટેક.
 સંસાર રૂપી સડક જનાવી, રાગ ને દ્રેષ દોષ પાટા,
 દોડી ડગ્યાને પલ પલ પેડાં, એમ ફરે છે આક્રિષ્ણમાં આંટારે-મૂરખો. ૧
 કર્મ અંજનને કપાય અગ્નિ, વિષય વારિ માંહી ભરીયું,
 ત્રપણા ભૂંગળું આગળ ક્યું તે, આરે ગતિમાં ફરીયું-મૂરખો. ૨
 પ્રેમતણા તો આંકડા વળગાડીને, ડગ્યે ડગ્યા નેડયા ભાઈ,
 પૂરવ ભવની ખરચી લઈને, ચેતન બેસાડું બેઠા માંહીરે-મૂરખો. ૩
 કોઈએ ટિકિટ લીધી નર્કતિયની, કોઈએ લીધી મનુષ્યદેવા,
 કોઈએ ટિકિટ લીધી સિદ્ધગતિની, પામવા અમૃત મેવારે-મૂરખો. ૪
 આયુષ્ય રૂપી આવતાં રેશન, હંસલો ચાલુ ચાલુ થાયે,
 પાપે ભરી પાકીટ લઈ જતાં, કાળ કોટવાળે ઝાલ્યોરે-મૂરખો. ૫
 ઘડીએ ઘડીએ ઘડીઆળા વાગે, એમ રાત દિવસ વહી જાયે,
 વાગીસીટીને ચાલી અગનગાડી, એમ માસ માસના મેલ આવેરે-મૂરખો. ૬
 નર્ક નગરીમાં જન્મ રાગ પાસે, જઈને સોંખો તત્કાળે,
 આરંભ સમારંભ ફરી આવ્યા પશ્ચુ કો, તેને કુંભી તે પાકમાં ઘાલ્યોરે-મૂરખો
 લક્ષ્યચારાથી છવા ચોનિમાંહી, છવડો રૂથો વારંવારે,
 સદ્ગુરુ સેવી ધર્મ આરાધ્ય, તે તો પહેલું સુકિત કરા દારેરે-મૂરખો. ૮
 મંવત શશિ નિધિ વર્ષ વેદ, મૂળ માસ તિથિને વાર આદિ,
 ‘ગુરુ ગોપાલજી’ સ્વામી પસાયે. કહી, ‘મોહનજી’એ બાવ ગાડીરે-મૂરખો ૯

★ સતિ ચંદનખાળા. ★

(કાઠિઆવાડી કુદાનો લાળ)

પુણ્યમયી સતીયા યદી ઉજ્જવલ છે કલિદાસ;
 ચંદનખાળા સાધવી. ચંદન સગ સુવાસ.....૧
 રાજકુમારી એ હતી. વેળવનો નંદિ પાર;
 તોજે આ મંસારનો, મોહ ન એને લગાર.....૨

કર્મ બળે બહુ દુઃખ સહ્યાં, પલટી ગઈ ઘટમાળ;
રઝળી રાજકુમારીકા, કૂર થયો રે કાળ.....૩
બાકુળા વહોરાવવા, બેડી ઉંચર માય;
વીનવે કાઠ અતિથિને, આવો આંગણ માંય.....૪
આવો આવો દેવ, મારાં સૂનાં સૂનાં દાર,-મારાં આંગણાં સૂનાં.
રોતી રોતી અંદનબાળા, સતિજી વીનવે છે આજ, મારાં ટેક-
પગમાં બેડી માથે મૂડી, આંખે આંસુ ધાર;
ઉપવાસી ત્રણ ત્રણ દિનની એ, મુખે ગણે નવકાર...મારાં ૧
બાકુળાનાં ભોજન મળોયાં, પણ નહિ મનકું માને;
કાઠ અતિથિને ભોજન દઇ, પછીજ આવું મારે...મારાં ૨

(કુહા)

કૌસાંબી નગરી મહીં, યોગી એક વિચરંત;
પાંચ માસને દિન પચીસથી, ભિક્ષા કાળે કરંત.....૫
દાર દારથી ભિક્ષાવીણુ, શીદને પાછાં કરતાં;
કાણુ હશે એ મહા તપરવી, આવા નિશ્ચય કરતાં.....૬
આવો આવો યોગીરાજ, તમારી વાટ જોઈં છું આજ,
મારાં આંગણાં સૂનાં...ટેક૦

બાળા ભોજન દે છે ત્યાં તો, યોગી પાછા વળીયા,
હે ! ત્રણ શું આણું આન્યું ? દડ દડ આંસુ પડીયાં;
આંસુડા જોયા કે પુરતજ, બાકુળા ઝટ વહોયાં...મારાં ૩
એજ કાણુ ચમકાર થયો ને, પગની બેડી તટી;
માથે સુંદર વાળ થયાં ને, વરસી મુખની હેલી...મારાં ૪
આવો આવો મહાવીર સ્વામી, હું તમ પ્રેમની અધીર,
મારાં આંગણાં સૂનાં.

❀ फानी दुनिया. ❀ (राग-जब तुमही चले परदेस)

जब जीव चले परदेस, लगाकर ठेस. हे मानव प्यारा...

दुनियामें कौन तुम्हारा ?

यहजग मानवका मेला है, सब स्वारथ मदमें बेला है,

धनधाम छोड़कर जाय दुर्गति द्वारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? १

इस जहाँमें कबतक रहना है ? रिश्ता यहाँ कौन किसीका है ?

दीर्घदृष्टिसे देख जीवन में प्यारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? २

पापोंसे जो नहीं डरता है, आखिरमें रोरो मरता है,

जग जा, तू छोड़ यह कर्म, बहुत है बुरा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? ३

जब जमड़ा लेने आयेगा, तब मजबूर हो जीव जायेगा,

जीव मानअखिर यह धर्मशरण है तुम्हारा...दुनियामें कौन तुम्हारा ? ४

छोड़ मोहममत अभिमानसभी, "क्या तूने किया यहाँ" सोचा कभी ?

करे विनती प्रभु 'रतिलाल' होकर जग न्यारा...

दुनियामें कौन तुम्हारा ? ५

❀ चंद रोज़ ❀ (राग गजल.)

है वहाँ बाग़ दुनिया चंद रोज़ ! देख लो इसका तमाशा चंद रोज़ ॥

ऐ मुसाफिर ! कूचका सामान कर । इस जहाँमें है बसेरा चंद रोज़ ॥

पूछा लुकमँसे^१, जिया तू कितने रोज़ ? दस्त^२ हसरत^३ मलक बोला 'चंद रोज़' ॥

बाद मदफत^४ कब्रमें बोली कज़ा^५ । अब यहाँपै सोते रहना चंद रोज़ ॥

फिर तुम कहाँ औ^६ मैं कहाँ, ऐ दोस्तो ! साथ है मेरा तुम्हारा चंद रोज़ ॥

क्यों सतात हो दिटे बेजुर्मको^६ । जालिमो, है ये जमाना चंद रोज़ ॥

याद कर तू ऐ 'नज़िर' कब्रोंके रोज़ ! ज़िन्दगीका है भरोसा चंद रोज़ ॥

१ बैद, २ हाथ, ३ दिलगीरी, ४ मर्या पछी, ५ मौत,
६ निर्दोष.

❧ प्रभुकी पहचान । ❧ (गझल)

अजब हैरान हूँ भगवन् , तुम्हें किससे दिखाऊँ मैं ।
 नहीं कोओ ऐसी वस्तु है, जिसे सेवामें लाऊँ मैं ॥१॥
 कहूँ मैं तुमको आवाहन, तो तुम मौजूद हो सचमें ।
 निरादर नहीं बुलानेको, घंटड़ी मैं बजाऊँ रे ॥२॥
 तुम्हारी ज्योतिकें आगे, चाँद मूरज और तारे ।
 महा अंधेर है जगमें, फिज़ूल दीपक जलाऊँ मैं ॥३॥
 न भूजा है न सीना है, न गरदन है न पेशानी ।
 तुम हो निर्लेप नारायण, कहाँ चंदन लगाऊँ मैं ॥४॥
 तुम्हें नैवेद्य चढ़ाना, वोही अपमान करना है ।
 खिलावे जो सब संसार, उसीको क्या खिलाऊँ मैं ॥५॥

❧ आत्मभावनुं भजन । ❧ (लावणी)

जमड़ेसे मय खूब लहूंगा, हरि भजनकी गाऊंगा ।
 मरने पहलें मैं मर जाऊँ, और अमर होजाऊंगा ॥जमड़े० १॥
 प्रेम पलीता शब्दका गोला, मुखकी तोप बनाऊंगा ।
 रणीके गढ़पर खड़ा रहूंगा, काले कोट उड़ाऊंगा ॥जमड़े० २॥
 पांचको मार पचीशको मारें, ज्ञान गुप्तको जगाऊंगा ।
 अमर नगरका मैं हूँ यामी, जमकी खूब डराऊंगा ॥जमड़े० ३॥
 नरन मूरतका थोड़ा छोट्टा, गगन मंडलमें घुमाऊंगा ।
 ओहम् मोहम्का जाप जहूंगा, अनहद नर बजाऊंगा ॥जमड़े० ४॥
 भवर्ग भुवनका हूँ सहैलानी, मन महागज बनाऊंगा ।
 दास 'सत्तार' मद्गुरु दाताका, जगमें दाम कहाऊंगा ॥जमड़े० ५॥

ॐ अंधेरी दुनियां । ॐ (भैरवी अथवा सारंग)

अंधेरी दुनियां भजन विना किसी तर जायगी ।
 किसी तर जायगी, किसी तर जायगी ॥ अंधेरी० १
 पहाड फोडके पत्थर संगायी, उनकी मूरत बनाय ।
 माथे ऊपर पाँव धर कर, उनकी पूजा करायजी ॥ अंधेरी० २
 सवा सेरकी भूजे पपडीया, देवीको चढ़वाय ।
 वो देवी तो खावे न पीवे, आपही मिल मिल खायजी ॥ अंधेरी० ३
 जीते चापको रोटी न देवे, मुड़देको खिलवाय ।
 मूठभर चावल घर पर फेंके, कौएको चाप बनायजी । अंधेरी० ४
 सच्चा तो भाई भूखा मरे, और जूठा लड्डू खायजी ।
 कहत 'कवीरा' सुनो भाई साधो, करणिका फल पायजी ॥ अंधेरी० ५

ॐ अगर है मोक्षकी बांछा—(गझल ताल धमाल) ॐ

अगर है मोक्षकी बांछा, छोड दुनियाँकी यारी है । टेक०
 कोई तेरा न तू किसका, सभी मतलबके हैं साथी ।
 फँसा क्यों जाल मायाके, काल सिरपे सवारी है ॥१॥
 बैठ संगतमें संतनकी, रुप अपनेको पहचानो ।
 तजो मद लोभ हंकारा, करो भगति पियारी है ॥२॥
 वसो एकान्तमें जाकर धरो, नित ध्यान ईश्वरका ।
 रोक मनकी चपलताई, देख ब्रह्ममें उजारी है ॥३॥
 जलाकर धर्मकी ढेरी, तोड़ मायाके बंधनको ।
 'ब्रह्मानंदमें' मिलो जाकर, सदा जो निर्विकारी है ॥४॥

अगर है शौक मिलनेका (राग गजल.)

अगर है शौक मिलनेका, तो हरदम लौं लगाता जा ।
 जलाकर खुदनुमाओको, भसम तन पर लगाता जा ॥१॥
 पकड़कर अइस्ककी झाड़ू, सफा कर हुआ^१-अ दिलको ।
 दुओकी^२ घूलको लेकर, मुसहरे पर अड़ाता जा ॥२॥
 मुसहरे^३ छोड़ तसवी^४ तोड़, किताबें डाल पानीमें ।
 पकड़ दस्त^५ तू फरिश्तोंका^६, गुलाम अनुका कहाता जा ॥३॥
 न मर भूखा, न रख रोज़ा, न जा मस्जिद, न कर सिजदा ।
 बजूका^७ तोड़ दे कूजा^८, शराबे^९ शौक पीता जा ॥४॥
 हमेशा खा, हमेशा पी, न गफ़लतमें रहो अकदम ।
 नशेमें सैर कर अपनी, खुदीको तू जलाता जा ॥५॥
 न हो मुह्ला, न हो वम्मन, दुओकी छोड़कर पूजा ।
 हुक्म है शाह कलंदरका, अनलहक^{१०} तू कहाता जा ॥६॥
 कहें 'मंमूर' मस्ताना, हक मैंने दिलमें पहचाना ।
 वही मस्तोंका मयन्त्राना^{११}, असीके बीच आता जा ॥७॥

॥ भोर भरे—(राग पहाड़ी मॉड-ताल कबाली) ॥

अठ जाग मुसाफिर भोर भरी, अय रैन कहाँ जो सोवत है ॥ ध्रु० ॥
 जो सोवत है सो सोवत है, जो जागत है सो पावत है ॥ १ ॥
 टुक नींदसे अँखिँ खोल ज़रा, ओ गाफ़िल, रखसे ध्यान लगा ।
 यह प्रात करनकी रीत नहीं, रख जागत है तू सोवत है ॥ २ ॥
 ओ जान, भुगत करनी अपनी, ओ पापी, पापमें जैन कहाँ ?
 जब पापकी गठरी सीस धरी, फिर सीस पकड़ क्यों रोवत है ? ॥ ३ ॥
 जो काल करे सो आज कर ले, जो आज करे सो अय कर ले ।
 जब चिड़ियन खेती चुग डाली, फिर पल्लवाये क्या होवत है ? ॥ ४ ॥

१ प्रेम, २ आपवडाई, ३ मंदिर-घर, ४ हुन, ५ नमाजनी
 चटाई, ६ माया, ७ हाथ, ८ देवदुतनों, ९ हाथ मो भोगानों, १०
 १, ११ भक्तियों के, १२ अहंश्याग्नि, १३ शराबगानु.

ॐ किस्मत जूदा जूदा है । ❀

[तर्जः—अक तीर फेंकता जा तोरछी कमानवाले]
 अक घरमें दो बिगादर, किस्मत जूदा जूदा है ।
 तख्तेनशीन है अक, अक खाक पर पड़ा है ॥ टेक०
 अक नीर के घड़े दो, भर कूप से निकाले ।
 अक नालियोंमें डाला, अक शिवके सिर चढ़ा है ॥ १
 हस्तीय गुल भी देखो, आते हैं अक शज़रमें ।
 पाँवों तले दवा अक, अक ताजमें लगा है ॥ २
 अक खानसे दो पत्थर, निकले ज़मीसे बाहर ।
 अक खा रहा है ठोकर, अवतार अक बना है ॥ ३
 मन्दलके दो हैं टुकड़े, किस्मतका फेर देखो ।
 अक वन गई है माला, अक आगमें जला है ॥ ४
 तकदीरके ये रंग हैं, क्या ही अजब फकीरा ।
 अक हुक्म दे रहा है, अक दार पे चढ़ा है ॥ ५

● क्या नहीं अच्छा ? (तर्जः फकीरी ख्याल) ●

मर्दोंको धर्म काममें, डरना नहीं अच्छा ।
 नामर्दसे खुम्मीदका, करना नहीं अच्छा ॥ १
 क्या गुम प्रचार धर्ममें, गर जान भी जाये ।
 बदरस्म और काममें, मरना नहीं अच्छा ॥ २
 बढ़ना खुसीका खूब है, जिससे हो फेज़ आम ।
 जालिम व मक्खी चूमका, बढ़ना नहीं अच्छा ॥ ३
 वादा न निभाना ये है, शैतानकी हरकत ।
 अिन्सांको जवाँ दे के, मुकरना नहीं अच्छा ॥ ४
 करनेसे पहले, सोचलो, हर कामका अंजाम ।
 आगोंको कदम धरके, हटाना नहीं अच्छा ॥ ५
 महाराज राम चंद्रने, करके दिखा दिया ।
 भाभीको भावियोंसे, झगड़ना नहीं अच्छा ॥ ६

—૧૩ શુ “શીખીશો ?” કહ્યું—

(૨૦—તેરે કૃત્યમેં અરમાનોંકી દુનિયા લેકે આયા હું.)
 જગતમાં જીવનારાઓ જીગર જીતતાં શીખી લેજો,
 દિલોનાં દર્દ દેખીને, દમન કરતાં શીખી લેજો...ટેક૦
 હૃદયમાં હોય જો કદીયે, દુઃખદ ભાવો ભરેલા તો,
 પ્રગટ કરતાં નહિ તેને, દર્શન કરતાં શીખી લેજો...જગત૦
 દુઃખદ અંતરની જવાબાઓ, મુંઝવતી હોય જો દિલને,
 અમી રેડી અનામયતા, અરપતાં એ શીખી લેજો...જગત૦
 જનમવું જીવું જગમાં, કહિન કર્મો કરી મરવું.
 એ મર્ણોતું મરણ કરવા, અહીં મરતાં શીખી લેજો...જગત૦
 સહજ પદ પ્રાપ્ત કરવાને, અલૌકિક શાન્તિ ધરવાને,
 અજર એ આત્મ તત્વોનું, જતન કરતાં શીખી લેજો...જગત૦
 ત્રિવિધના તાપને દાગી, થવા કૃત કૃત્ય અધ્યાત્મી,
 ‘હરિનું’ દાન લેવાને હૃદય ધરતાં શીખી લેજો...જગત૦

—❧ ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો. ❧— (કન્વાળી)

ધરી તું દેહ માનવનો, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો. (૨) ટેક૦
 માનવનો દેહ આ મોંઘો, જરા તું ધ્યાનમાં લેજો;
 કરી નહીં એજ મળનારો, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૧
 સવારે કરીને સામાયક હૃદયને શુદ્ધ તું કરજો;
 ધ્યાન ચીતરાગનું ધરીને, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૨
 જગતનાં સર્વ કર્મોને, અરોગર ધ્યાન દર્શ કરજો;
 વંદે કે, વાક્ય વેત વસમા, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૩
 દોષ આપરાદ કે તુચ્છને, કદી જીભ ભાટ ના કરજો;
 દયાવી દોષ એ તારો, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૪
 શાન્તિથી જે મળે જગજો, મુખે નહીં તું કદી વદજો;
 વિવેકે વાન તું કરજો, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૫
 પાણીનો બેડ થઈ કરજો, સમય પરંપર તો વાળજો,
 ‘રતિ’ નિગ મુખે કરજો, ધડીભર શાન્તિ તો ધરજો.—૬

❧ ક્રમાયો આવીને અહીં શું ? ❧ (કન્વાલી)

છવનમાં બે તપાસી તું, ક્રમાયો આવીને અહીં શું ?-(૨) ૨૬.

ફરી સંગ લક્ષ્મી લલનાનો, વિચારી બે એ તારી શું ?

દગો અંતે એ દેનારી, કહે એમાં ક્રમાયો શું ?-છવનમાં ૧

અનાવ્યા બાગ ને ગંગલા, તેમાં નાઈ ક્યું તેં શું ?

મૃદાનો સાથરો ભાઈ, ક્રમાયો આવીને અહીં શું ?-છવનમાં ૨

છવનભર જેતું તેં કીધું, તેણે નાઈ કીધું છે શું ?

વિચારી બે હવે વા'લા, ક્રમાયો આવીને અહીં શું ?-છવનમાં ૩

ફરી ઈશ ભક્તિ તેં તો શું ? ગરીબ આશીષ લીધી શું ?

ક્યાં તેં પુણ્ય કામો શું ? ખડે એ તો ક્રમાયો તું.-છવનમાં ૪

સમજ આ રવળ સમજગને, કૃતકો ગદ્ ગદ્ કરે છે શું ?

“રતિ” શ્રી શાંતિને નમતો, પૂછે છે તું ક્રમાયો શું ?-છવનમાં ૫

❧ નથી તાઈ આ કાયમ ઘર ❧ (ગઝલ)

(રાગ-તેરે ફાયમેં અરમાનોંકી દુનિયા લેકે આયા હૈં.)

ભજ લે ભાવથી બધર, નથી તાઈ આ કાયમ ઘર-ભજ લે-(૨) ૨૬.

બનવું છે એક દિન તારે, શાને ચાલે છે તું અદ્ધર ?

ફરી લે કંઠક તું ભાતું, નથી તાઈ આ કાયમ ઘર.-ભજ લે ૧

આમિંતું આવશે આણું, ઘેરાશે તાઈ આતો ઘર,

કાયા તો કૂંજશે ચરથર, નથી તાઈ આ કાયમ ઘર.-ભજ લે ૨

ફરી લે કામ કરવાનું, ફરી નહીં આવશે આ ઘર,

“સૂરજ” તું મૂઝી દે કરકર, નથી તાઈ આ કાયમ ઘર.-ભજ લે ૩

॥ હવે તો એજ આકી છે. ॥ (ગઝલ)

સમાધિ સત્યની સાધું, ઉપાધિ આ બધી ત્યાગું;

જગતની રહેમ તો માગું, હવે તો એજ આકી છે. ૧.

પ્રભુના રાહમાં રહેવું, છવનનાં દુઃખને સહેવું;

નિરંતર મૌન તો રહેવું, હવે તો એજ આકી છે. ૨

સાખી { ગાહું ગુંચે હું ગુંચાયો, કાય સહાય ન પાસ,
વિવેચર વગદાં વીણીને, નટવર થાઈ નિરાસ;
‘કેશવ’ હરિ શું સૂતારે, પ્રભુપદ ભય વશું. અવું. ૬

❀ જ્ઞાની ગુરુનું ભજન. ❀ (ધીરાના પદનો)

જ્ઞાની ગુરુ મળીયારે, ગોળી મારી જ્ઞાન તણી;
કંચન દાયા કીધી રે, ગુરુ તો મારા પારસમણી. જ્ઞાની૦ ૧
સાખી—હું તો જન્મની આંધળો, મને ગુરુએ આપી આંખ,
ગુરુ ગુરિકાનું અંજન આંજ્યું, તોમટી નયનની આંખ;
આંખો ખોલી જોયું રે, ઘટઘટમાં ખેડો અલખ ઘણી. જ્ઞાની૦ ૨
સાખી—ગુરુના ગુણને હું શું ગાઈ, એ ગુણનો ન આવે પાર,
ગુરુ તો મારા આંખની કીકી, ગુરુ હૃદયના હાર;
ગુરુ દયાળુ દેવા રે, ગુરુ કૃપા ધણી રે ઘણી. જ્ઞાની૦ ૩
સાખી—તન મન ધન સદ્ગુરુને અર્પણ, હું તો ગુરુની દાસ,
ગુરુ ગરીબ નવાજ હમારા, પૂરે ગરીબની આશ;
ગુરુ ચરણમાં રહેલું રે, ગુરુ તો મારા ધોંગા ઘણી. જ્ઞાની૦ ૪
સાખી—ગુરુના દર્શન કરતાં નિશ્ચિન, અડસઠ તીરથ યાય,
દાસ ‘સૂતાર’ ગુરુની સેવા, કરતાં દરખ ન માય;
ગુરુ હમારા પ્રેમી રે, પાછું છે પ્યાલી પ્રેમ નાણી. જ્ઞાની૦ ૫

❀ સાચા સદ્ગુરુ. ❀ (રાગ ધીરાના પદનો)

સદ્ગુરુ જેના સાચારે, તેતો સદ્ગુને સરખા ગણેરેછ, (૨)
સાચી જેની વાચારે, મુખથી વૃહું નહિ ભણેરેછ. સદ્ગુરુ. ૧
સાખી—કોઈ જ્ઞાત્રણ કોઈ વાણીયા, કોઈ સૈયદ કોઈ રોખ,
જાને કરીને જોઈ જ્યો ભાષ, આત્મા સદ્ગુનો એક;
આ નાત પડી ગઈ જીદીરે, માતા સદ્ગુની સરખી જણેરેછ, સદ્ગુરુ. ૨
સાખી—જ્યાંથી આવ્યા હિંદુઓ, ત્યાંથી મુસલમાન,
ત્યાંથી પારસી, ત્યાંથી યાદુદી, ત્યાંથી કીરતનાન;
અજ્ઞાનીને મન ભૂલારે, પણ જ્ઞાની કોને વૃહા ગણેરેછ. સદ્ગુરુ. ૩

સાખી—મહેતાહ એ પહેલું શીખવ્યું, ભણો એકે એક,
 પણ બગડે બેથી બગડી જાયને, એકના બન્યાં અનેક;
 એક પ્રભુને, બાણીરે, તમે ભક્તિ કરજો શાંતપણેરે. સરગ. ૧

સાખી—વટાલ રાખદો અર્થ ન બાણે, કહેવટલી જઈયું લાઈ,
 પણ ભંગીયો આત્મણંધેર વટલે છે, એ કેવી નવી નવાઈ;
 ભેદ એનો ઉડોરે, એ રસ્તો છે બહુ દૂર ધણે રે. સરગ. ૨

સાખી—બાપુકો મારગ કેમ છૂટે, એમ મુખથી સદું કોઈ ગાય,
 પણ બાપ અર્થનો અનર્થ કરીને અજાને અથડાય;
 જ્ઞાનિ મુક્તિ પામેરે. અજાની ભૂલો થઈને ભમેરે. સરગ. ૩

સાખી—કહ્યું આસડ રોગને કાપે, એમ અજાનને કાપે જાન,
 દાસ 'સત્તાર' તો સાચું કહેછે, સમજી ચતુર મુખણ;
 તમે કાયર થઈ થું બેઠારે? શરવીર થઈ આવો રણેરે. સરગ. ૪

જેલીડા હોડો ઉતાવળા થઈ. ✽ (વાણીઓ સોનીને ત્રીજે સહ)
 જેલીડા હોડો ઉતાવળા થઈ, વાનણીયા જોડો ખેતરમાં જઈ, -૨૬.
 ધરમને નિયમના ધોરી જોડો, અનુભવ હળને લઈ;
 મોહ માયાના દેહરિ ભાંગો, રામનું ખાતર દઈ. જેલીડા-૧
 અમર નામની ઓળું કાઢો તમે, સૂરત એકાપર રહી,
 વાંક અંતરનો કાઢો વિવેકથી, જોટનું ખાતું નહિ. જેલીડા-૨
 જ્ઞાન ધ્યાનનાં કણ મેધિરાં લેજો, તનમન નાણું દઈ,
 મનુષ્ય ખેતરમાં વાવો વિવેકથી, ગુરુગમ આરણી લઈ. જેલીડા-૩
 જ્ઞાનના અંદર હિંચા ખેતરમાં, ધીરપ હુંદણી થઈ,
 દુઃ કપટનાં કાઢો પારેવડાં, મન રખવાળો રઈ. જેલીડા-૪
 મોક્ષનાં કણસલાં પાક્યાં ખેતરમાં, ખમર ધણીને થઈ,
 'દાસદયો' કહે જીવી કરજો કમાઈ, જેથી ભવની ભાવડ ગઈ. જેલીડા-૫

● જીવનો રાજ્યો. ●

કડીયા સુતાર સવાટનેરે, ધણો દાખ્યા તો દામ,(૨)
 ગગનમાં મહેલ ગાથ રહ્યા, રટયા નહિ કદી રામ,(૨)
 રામ રટોને કોઈ રંગમાં. ટેક.
 મહેલ કરાખ્યા મોકળારે, બહુ બારીઓનાં ઠામ,(૨)
 આચિંતા કાઢીને આલિયા, નથી પહોંચી કોઈ હામ.(૨) રામ. ૧
 આવો હિંચોળા ખાટ હીચીએરે, રવિ હિંગમતે ભાણ,(૨)
 સુખ તમારાં સંભારતાં, મને વાગે છે બાણ.(૨) રામ. ૨
 બચકે બનાતો બાંધો રહીરે. ધણો ઓટયાનો પ્રેમ,(૨)
 ગડીંગા હથ તેની બાંગી નથી, રહી એમની એમ.(૨) રામ. ૩
 શાસો લીધી છે મોંઘા મૂલ્યનીરે, લીલા પીળા છે રંગ.(૨)
 ઓઠી પેડેરી નથી નિસપાં, નથી અગ્રાડી અંગ.(૨) રામ. ૪
 રવામી તમે છો બુખાવજારે, બાણ તમારી વાત,(૨)
 વહાણ વાયાની વેળા માગતાં, દૂધ સાકરને ખાત.(૨) રામ. ૫

ચાર દિવસ જતાં જાતરાયે, ખાવા રાખતાં સાથ, (૨)
 લાંબે પંથે તમે ચાલીઆ, કાંઈએ બાંધ્યું નહીં સાથ. (૨) રામ. ૬
 ધન ધરતીમાં દાટ્યાં રહ્યારે, સાથે લીધું નવ કાંઈ, (૨)
 તે ધનને ક્યારે કાઢશે, તમે ત્યાં ને અમે આંહી. (૨) રામ. ૭
 તડકે તમે નથી નિસયારે, ઘણું કામળ છે મુખ, (૨)
 સાણસીએ જમડા ચૂંટશે, કેમ વેડશે દુઃખ. (૨) રામ. ૮
 ચાર વહુઓ ને ચાર દીકરાયે, નામે ચરણોમાં શોશ, (૨)
 શા માટે મુખે નથી ખોલતા ? એવડી શાન્તી છે રીસ ? (૨) રામ. ૯
 એચિંતા ઝડીને ચાલીઆયે, તેનો શો કહું વિવેક, (૨)
 ખીડી આપું મારા હાથની, લેતા જાએને એક. રામ. ૧૦
 જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઈ આપના આપ. (૨)
 જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્ય ખીજું પાપ. (૨) રામ. ૧૧
 ‘ગુરૂ છોટમના’ પ્રતાપથીયે, ભાગી ‘નરભા’ તું જોય, (૨)
 લેણાદેણે આવી મળ્યું, નથી કોઈનું હવે કાવ. (૨) રામ. ૧૨

★ પ્રેમરસ. ★ (રાંગ-કાલિંગકો તાલ લાગણી)

જે કોઈ પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમ રસ તેના ઉરમાં દરે. ટેક.
 સિંહણ કઈ હૃદ હોય તે, સિંહણ સુંતને જરે,
 કનક પાત્ર પાળે સદૃ ધાતુ, કૌરીને નીસરે. પ્રેમ. ૧
 સ્ફુર જોરનું સાકર અવન, ખરના પ્રાણજ હરે,
 ક્ષાર સિંધુનું માછલકું વ્યમ, માંદા જલમાં મરે. પ્રેમ. ૨
 ઉત્તમ વસ્તુ અધિકાર વિના મળે, તદપિ અર્થ ના સરે,
 મત્સ્ય ભોગી અગસો, દેખી મુક્તા દ્વય ચંચુના ભરે. પ્રેમ. ૩
 એમ કોટી સાધને પ્રેમ વિણ, પુરુષોત્તમ પૂંદના દરે,
 દયા 'પ્રીતમ' શ્રીનાથ નિરંજન, પ્રેમ ભક્તિએ વરે. પ્રેમ. ૪

● ક્યાંથી જાણે ? ● (ગઝલ-ક્યાલી)

અનેલા સ્વાર્થના અંદા, ન પરમાર્થો કરી જાણે;
 છુલ્લુક્ષિત પેટ પોતાનું, ભલી રીતે ભરી જાણે. ટેક૦
 હરાબ્યાં હોય નહિ જોણે, કદી પણ કદ પોતાનાં;
 બીજની હાનિએ ક્યાંથી, બિચારા એ કરી જાણે? અનેલા૦ ૧
 ન તાર્યાં હોય કાળને, ન હોયે સંગ તારનો;
 ભયંકર આ ભયાનક એ, કહો ક્યાંથી તરી જાણે? અનેલા૦ ૨
 ન દાર્યાં હોય કાળનાં, હૃદય સારી સ્થિતિ પામી;
 સહે વિપરીત સમયે એ, કહો ક્યાંથી દરી જાણે? અનેલા૦ ૩
 વિધુર સહીતે વિતાવે જે, અવન સન્નારી સુમતિથી;
 કટિલ એ કીર્તિ કામીનાને, કહો ક્યાંથી વરી જાણે? અનેલા૦ ૪
 ન હોયે બાપદાનાં ચરિત્રોનું સ્મરણ જેને;
 જગતના તાનને 'કેશવ,' શી રીતે એ સ્મરી જાણે? અનેલા૦ ૫

○ નાયવું નહિ તેને આંગણું વાંકું. ○ (ગમક-કવાલી.)

જુરાં જનની જુરાઈને, કયા અકાથી હું આંકું ?
 ન હોયે નાયવું ત્યારે, કહે છે આંગણું વાંકું. ૧
 ગૃહે આવેલ તરસ્યાંને, ન પાવું હોય પાણી તો;
 ગણાવે શન્યતા ગોળે, ભયું હોયે ભલે ટાંકું. ૨
 પડેલાં હોય ફળ પાકાં, છતાં દેવા કુધાતુરને;
 મળે નહિ ચીરવા માટે, ચતુરને શોધતાં આંકું. ૩
 ન દેવી હોય બે ચપડી, ગિયારા સાધુ બ્રાહ્મણને;
 કહે નથી હાથ મુજ નવરા, રહે છે કારમો કાંકું. ૪
 ભજનમાં ભાગ લેવાને, ન જાવું હોય અલીમને;
 કહેતો ફેડલો થાતાં, પડ્યું છે કંકમાં કાંકું. ૫
 અરજ કરનારને 'કેશવ' ન દેવાં હોય બે દર્શન;
 કરીને બંધ બેસે છે, નિરંતર ગેહનું નાંકું. ૬

— 'તો શું ?' — (ગમક)

કદર વણુ નોકરી કોની કરી યા ના કરી 'તો શું ?'
 ચકિન વિણુ હસ્તમાં માળા, ધરી યા ના ધરી 'તો શું ?' ૧
 મહોત્પત વિણુ મહેસુખની, કરી સંગાય બેસીને;
 શરાંગોની શરસ પ્યાડી, ભરી યા ના ભરી 'તો શું ?' ૨
 મદા મદિના તર્ણો મોસમ, ગમનમાં વાદળો ગાળે;
 અરે ! એ વાદળો બુપર, જરી યા ના જરી 'તો શું ?' ૩
 ચતુરાને નથી ન્હાતો, ચતુર ના મને ન્હાતી;
 કદા એ રનેદ વાવુ શારી, કરી યા ના કરી 'તો શું ?' ૪
 અનીતિ કાર્ય આદરતાં, અવગણી ના કરી ગામા;
 બનીતે બ્રહ્મ બુંદી તે, કરી યા ના કરી 'તો શું ?' ૫
 મનુષ્યોયે ભરી દોડી, ફળી ગમે મળ્ય મરવામને;
 પડી ઉધી, તરી પાડી, તરી ને ના તરી 'તો શું ?' ૬
 નથી મન મોહમાં રમતું, કદા ના કામને કમળ;
 પડ્યા ! કમળ મળે 'તો શું ?' મળે ને મુકીને 'તો શું ?' ૭

ગર્હ ધરને તથા રામા, અવરથી રોહ છે સાંધ્યો;
 પછી ખસ્તાઈને પાછી, ફરી યા ના ફરી 'તો શું?' ૮
 કમાયો કષ્ટથી પૈસા, કદો કોડી નહિ ખરચી;
 મૂરખ મુશ્કેલી રહ્યો 'તો શું?' અગર હોલત મળી 'તો શું?' ૯
 કહે 'શંકર' ધરીને જન્મ, ને પરમાર્થ ના પોપો;
 શ્રવે જગમાં કદો 'તો શું?' ગયા તે ને મરી 'તો શું?' ૧૦

○ ગજખ હાથે ગુજરીને. ○ (ગજવ.)

ગજખ હાથે ગુજરીને, પછી કાશી ગયાથી શું?
 મળી દુનિયામાં પદનામી, પછી નાશી ગયા તો શું?
 દુઃખી વખતે નહીં દીધું, પછી એટી દયાથી શું?
 મુકાણા મોલ સૃષ્ટિના, પછી રૂષ્ટ થયાથી શું?
 વિચારું નહીં લધુ વયમાં, પછી વિદ્યા ભણ્યાથી શું?
 જગતમાં કોએ નવ જાણ્યા, જનેતાના જાણ્યાથી શું?
 ન ખાધું કે ન ખવરાવ્યું, દુઃખી થઈને રાખ્યાથી શું?
 કવિ 'પીંગલ' કહે પૈસા, મુવા વખતે મળ્યાથી શું?

○ ઉઘાડી રાખજો ખારી. ○ (ગજવ.)

દુઃખી કે દર્દી એ કોઈ, ભૂલેલા માર્ગવાજાને;
 વિસામે આપવા ધરની, ઉઘાડી રાખજો ખારી. ૧
 ગરીબની દાદ સાંભળવા, અવરનાં દુઃખને દળવા;
 તમારા કર્ણ નેત્રોની, ઉઘાડી રાખજો ખારી. ૨
 પ્રણયતો વાધરો વાવા, કુછંદી દુષ્ટ વા જનરા;
 તમારા શુદ્ધ હૃદયોની, ઉઘાડી રાખજો ખારી. ૩
 આને ઉગ્રસ કરનારા, તિમિરનો નાશ કરનારા;
 કિરણને આવવા સાર, ઉઘાડી રાખજો ખારી. ૪
 થએલાં દુષ્ટ કર્મોનાં, છૂટા જંજીરથી થાવા;
 જરા સત્કર્મની નહાની, ઉઘાડી રાખજો ખારી. ૫

❧ પોતા તણું પોતે હણે. ❧ (રાગ-ભૈરવી ગઝલ)

- દુનિયા મહી છે ના છુરી, જે કાચને કાપી રાકે;
પણ કાચની હીરાકણી, પોતા તણું પોતે હણે ! ૧
- નહિ અન્ય ધાતુ કાષ્ટ કે, પાપાણુ કાપે લોહને;
જુઓ છીણી લોખંડની, પોતા તણું પોતે હણે ! ૨
- વિપ જે ચક્રું વજનાગ કે, સોમલ તણું ના ઉતરે;
ગુણ છે દવા ઝેરી મહી, પોતા તણું પોતે હણે ? ૩
- ગંભી તણું જે દર્દ તે, ઉપચાર શીતળથી વધે;
પણ હિણુ ઉપચારો જુઓ, પોતા તણું પોતે હણે ! ૪
- ચીરી જનેતા પેટ વીંચુ-ગાળ લેના જન્મને;
પાળ્યા તણો બદલો જુઓ, પોતા તણું પોતે હણે ! ૫
- કંઈ ના પડી પરના જનેને, પરતણી દરકાર છે;
ધનમદ મહી અંધા બન્યા, પોતા તણું પોતે હણે ! ૬

● વખત પલટાય છે ત્યારે. ● (રાગ-ગઝલ)

- વખત પલટાય છે ત્યારે, બધું પલટાય જાય છે;
જને છે શાદ આદિમને, ગુલામો શાદ માયે છે. ૧
- ચરે છે હિંદુ ગુલશનમાં, હતો ત્યાં વાસ જુગજુગનો;
મયૂરો ત્યાં હતો ત્યાં, કાગડાઓ રાગ ગાયે છે. ૨
- હતો ખોખાર અધોનો, ખરો ત્યાં બંકના નેવા;
હતો ત્યાં દાન કરનારો, હંટારો ત્યાં જળાયે છે. ૩
- નથી એ દાવ કોમનો, ખરેખર ખુશી કિંમતની;
હતો જે જમ સિંદોનો, ગુલામો આજ આંખે છે. ૪
- હકત છે ત્યાં અદરમત આ, હિંદુ મેલી અંધ મારી;
જની નમસ્ત હન્માં તું, ત્યાં મને કાળે છે. ૫

અગાઉથી અનેલાં ગ્રાહકોની યાદી.

અમદાવાદ.

પુસ્તક સંખ્યા

૩૮૨ એક શ્રીમતી બહેન

- ૨૧ શા. પોચાલાલ પીતાંબરદાસ
૧૫ વકીલ કાળીદાસ જસકરણ
૧૧ સમરતબેન તે શા. પુન્નલાલ
ત્રિબુવનદાસની વિધવા
૧૧ શ્રી કમળાબેન શાંતિલાલ શાહ
૧૧ શા. મહાસુખરામ જેઠાભાઈ
૧૧ સંઘાણી ગુલાબચંદ હીરાચંદ
૧૧ સંઘવી મોહનલાલ પ્રાગજીભાઈ
૧૧ શા. નટવરલાલ ચંદુલાલ
૧૧ શા. જંગ્મલાલ નરોત્તમદાસ
૧૧ ભા. ચંપકલાલ મ. વસાવાળા
૧૧ ગલી. ગણપતલાલ પુન્નભાઈ
૧૧ શા. પ્રેમચંદ માણેકચંદભાઈ
૧૧ શા. સાંકળચંદ ચુનીલાલ
૧૧ શ્રી હરિલાલ જે. સાગરમતી
૧૧ પટેલ દેશાભાઈ ગોપાળજી
૫ શા. ચંપકલાલ હીરાચંદ
૫ પ્રેમકુંવરબેન (/૦. વેદ
કનુરચંદ
૫ સંઘવી બુરાભાઈ વેલશીભાઈ
૫ શા. ચંદુલાલ ભાઈચંદ
૩ દેશી ખીમચંદ વખતચંદ

પુસ્તક સંખ્યા

- ૨ મણીબેન C/o. ભા. શીવલાલ
પુન્નભાઈ
૨ શા. ભાઈલાલ ઉજમશી
૨ શ્રી ગુલાબચંદ કેશવજી
૨ હેમકુંવરબેન રખીયાલ
૨ શ્રી હરખચંદ દેવશીભાઈ
૨ છોટાલાલ ગુ. પાલજીપુરવાલા
૨ શ્રી નગીનદાસ મંગળદાસ
૧ શ્રી પોપટલાલ નાગરદાસ
૧ શ્રી ગીરધરલાલ સાંકળચંદ
૧ શા. આઝોભાઈ જેસીંગભાઈ
૧ શા. વાડીલાલ કાકુભાઈ
૧ શા. છતાભાઈ જ. વસાવાળા
૧ વેરા ગૌરીશંકર
૧ શ્રી મથુરદાસ કરમચંદ
૧ શ્રી ચંદુલાલ નેત્રતારામ

સુંખઈ.

- ૧૦૦ પટેલ માણેકલાલ ભગવાનદાસ
૧૦ ભા. છોટુભાઈ હરગોવિંદદાસ
૫ રસિકલાલ નાનાલાલ ધડીયાળી
૨ માણેકલાલ ડા. ખંભાતવાળા

સૂ. ન.

- ૧૧ શ્રી લીલાવતી છા. યડિયાળી
૧૦ જયંતિલાલ લ. પોલીશવાલા.

પુસ્તક સંખ્યા

- ૫ શા. ધરમચંદ ફ. વટાણાવાળા
 ૫ શા. આપુલાઈ પ્રેમચંદ
 ૫ શા. નરોત્તમદાસ શીવલાલ
 ૫ પટેલ પૂનમચંદ અમીચંદ
 ૫ સંઘવી ભીખાલાલ વૃજલાલ
 ૫ રંગાડીઆ મંગળદાસ ફલચંદ
 ૫ ડગલી નરસીદાસ દીપચંદ
 ૫ છોટુભાઈ ઈ. લાદડાવાલા
 ૪ ભા. છોટુભાઈ અભેચંદ
 ૩ રંગરેજ પૂનમચંદ મોતીચંદ
 ૧ શ્રી શારદાબેન હાકોરદાસ
 ૧ શ્રી લીલાવતી કંસારા

ખંભાત.

પુસ્તક સંખ્યા

- ૨૫ શાહ હરીલાલ અનુપચંદ
 ૧૧ પટેલ કાન્તીલાલ અંબાલાલ
 ૧૧ શાહ વખતચંદ તારાચંદ
 ૧૧ પટેલ વખતયા
 ૫ શા. ખુશાલદાસ દત્તેચંદ
 ૫ ચંદનબેન
 ૫ ગાંધી આપુલાલ મોદનલાલ
 સાબુદ.
 ૫ શ્રી. રથા. લેન સંઘ સાબુદ
 (૬. શા. નાનચંદ સાન્નીલાલ)
 ૫ શા. ચીમનલાલ લી. કાપડીઆ

પુસ્તક સંખ્યા

- ૧ શા. ખેમચંદ નરસીભાઈ
- ૧ શા. રતિલાલ બાઈચંદ
- ૧ શા. ચુનીલાલ માવજીભાઈ
- ૧ શા. સામચંદ માવજીભાઈ
- ૧ દોશી હવરાજ શા. દેવારાવાળા
- ૧ શા. લાલચંદ સરસ્વંદ
- ૧ શા. ભુધાલાલ ક. (સાંગલી)
- ૧ શા. નાગરદાસ ન. (ખેડેલી)
- ૧ શા. પ્રવીણચંદ ન. „
- ૧ શા. ગીરધર સુકળચંદ „
- ૧ શા. કાંતિલાલ સ. „
- ૧ ખટેલ મુલજીભાઈ ખોરીદાસ
- ૧ ખટેલ ગાંધાભાઈ દેવીદાસ
- ૧ પા. મકનલાલ હવાભાઈ
- ૧ પા. મગનલાલ દેવાભાઈ
- ૧ પા. પરભાતમ હરજીવન
- ૧ પા. હાશ્વરભાઈ દેવાભાઈ
- ૧ પા. મણીલાલ મંગળદાસ

કોટાર.

- ૧૧ શેઠ છોટાલાલ વ. ગલિયાદા
- ૫ બાવસાર હીકાભાઈ રામચંદ
- ૫ „ નેમચંદ નારણદાસ
- ૫ „ પાનાચંદ ગીરચંદ
- ૩ „ રીલાલાલ રાયચંદ
- ૨ ગ. રવ. નરુખેન હીકાભાઈ

પુસ્તક સંખ્યા

- ૨ બાવસાર ભગવાનદાસ ક.
- ૧ „ હીકોરભાઈ રાયચંદ
- ૧ „ રતનચંદ વ. હોશિયાર
- ૧ „ ચંપકલાલ નરોત્તમદાસ
- ૧ „ મોહનલાલ ન. ખટેલ
- ૧ „ હરકીશનદાસ કૂલચંદ
- ૧ „ હીરાચંદ જ્યેષ્ઠ
- ૧ „ ગ. રવ. દયાકોરખેન પ.
- ૧ „ ગ. રવ. ડાહીખેન કા.
- ૧ શ્રી રત્ન સાગી કોટાર

કોટાલા.

- ૨ શાહ સાંતિલાલ હવરામ
- ૧ ખટેલ જગનભાઈ ઝવેરભાઈ
- ૧ „ જલભાઈ બાદલાલભાઈ
- ૧ „ નટવરલાલ હવાભાઈ
- ૧ „ મગનભાઈ ત્રિભોવનદાસ
- ૧ „ ઝવેરખેન જગનભાઈ
- ૧ „ ચંપલાલાલ તરંગભાઈ
- ૧ „ બામલાલભાઈ ગાંધાભાઈ
- ૧ „ મણીખેન બાદલાલભાઈ
- ૧ શાહ મુળચંદભાઈ કચ્છુરચંદ
- ૧ „ ચંપલાલાલ કચ્છુરભાઈ
- ૧ „ સાકરચંદ કચ્છુરભાઈ
- ૧ ખટેલ રાવજીભાઈ જોરાભાઈ
- ૧ „ જગનભાઈ ઝકોરભાઈ

વસ્તો.	પુસ્તક સંખ્યા
પુસ્તક સંખ્યા	
૧ ભાવસાર સનાભાઈ જમનાદાસ	૧ ડા. મોહનલાલ દેવદાસ
૧ ,, જમનાદાસ નરસોહદાસ	૧ ડા. કૃષ્ણચંદ્ર કુબેરદાસ
૧ ,, નરોત્તમદાસ નરસોહદાસ	૧ ડા. નારણદાસ ભગવાનદાસ
૧ ,, ચંપકલાલ મગનલાલ	૧ યા. ચુનીલાલ ભાઈલાલભાઈ
૧ ,, વલ્લભદાસ બાપુજીભાઈ	૧ શેખ બાહુભાઈ ચંદુભાઈ
૧ ,, બુધાલાલ રણછોડદાસ	૧ શ્રી રથા. જૈન ઉપાધ્યય ખાતે
૧ ,, માણિકલાલ ગોરધનદાસ	

